

Briuselis, 2015 m. liepos 9 d.
(OR. en)

10549/15

LIMITE

CFSP/PESC 334
COPS 207

PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai
kam:	Politiniam ir saugumo komitetui (PSK)
Dalykas:	Pagrindiniai BUSP aspektai ir esminiai pasirinkimai (2013 m. gruodžio 2 d. Tarpinstitucinio susitarimo II dalies E punkto 25 papunktis) – 2014 m. – Europos Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai metinės ataskaitos Europos Parlamentui projektas

1. 2013 m. gruodžio 2 d. Tarpinstitucinio susitarimo (TS) II dalies E punkto 25 papunktyje numatyta, kad kiekvienais metais vyriausiasis įgaliotinis konsultuojasi su Europos Parlamentu dėl perspektyvų dokumento, kuriame išdėstomi pagrindiniai BUSP aspektai ir esminiai pasirinkimai, įskaitant finansinį poveikį Europos Sąjungos bendrajam biudžetui, n–1 metais pradėtų priemonių vertinimą ir BUSP koordinavimo ir papildomumo su kitomis Sąjungos išorės finansinėmis priemonėmis įvertinimą.
2. Nicolaidis grupė išnagrinėjo ataskaitą ir 2015 m. liepos 3 d. taikydama supaprastintą rašytinę procedūrą sutiko, kad PSK turėtų būti paprašyta patvirtinti toliau išdėstyta iš dalies pakeistą ataskaitos projektą.
3. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, Politinio ir saugumo komiteto prašoma patvirtinti ataskaitos projektą ir per Nuolatinių atstovų komitetą perduoti jį Tarybai patvirtinti.

**Europos Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai metinės
ataskaitos Europos Parlamentui projektas**

Pagrindiniai BUSP aspektai ir esminiai pasirinkimai

– 2014 m. –

IVADAS.....	15
1. ES veiksmų pasaulyje pavyzdžiai	16
2. Ateities iššūkiai	20
A. Veiklos apžvalga pagal regionus	21
1. Pietinės kaimyninės šalys, Artimųjų Rytų taikos procesas ir Arabijos pusiasalis	21
1,1. Šiaurės Afrika.....	21
1.1.1. Alžyras.....	21
1.1.2. Marokas	22
1.1.3. Tunisas.....	23
1.1.4. Libija.....	24
1.2. Artimieji Rytai.....	25
1.2.1. Egiptas	25
1.2.2. Jordanija.....	26
1.2.3. Libanas.....	27
1.2.4. Sirija.....	28
1.2.5. Artimųjų Rytų taikos procesas	30

1.3.	Arabijos pusiasalis, Iranas ir Irakas.....	35
1.3.1.	Persijos įlankos bendradarbiavimo taryba ir jos valstybės narės.....	35
1.3.2.	Iranas	36
1.3.3.	Irakas	38
1.3.4.	Jemenas.....	41
1.4.	Regioninis bendradarbiavimas	42
1.4.1.	Arabų Valstybių Lyga	42
1.4.2.	Islamo bendradarbiavimo organizacija.....	43
1.4.3.	Viduržemio jūros šalių sąjunga	44
2.	Rusija, rytinės kaimyninės šalys ir Vidurinė Azija.....	44
2.1.	Rusijos Federacija	44
2.2.	Rytų partnerystė. Daugiašaliai santykiai.....	48
2.3.	Juodosios jūros sinergija	51
2.4.	Rytų partnerystė. Dvišaliai santykiai.....	52
2.4.1.	Ukraina	52
2.4.2.	Baltarusija.....	58
2.4.3.	Moldovos Respublika.....	60
2.4.4.	Gruzija	63

2.4.5.	Azerbaidžanas.....	66
2.4.6.	Armėnija	66
2.4.7.	Kalnų Karabacho konfliktas	67
2.5.	Vidurinė Azija	68
2.5.1.	Regioniniai santykiai	68
2.5.2.	Dvišaliai santykiai	69
3.	Vakarų Balkanai	71
4.	Turkija ir Vakarų Europa	79
4.1.	Turkija	79
4.2.	Vakarų Europa.....	83
5.	Azija ir Ramiojo vandenyno regionas.....	86
5.1.	Azijos ir Europos susitikimas (ASEM).....	86
5.2.	Rytų Azija.....	87
5.2.1.	Kinija	87
5.2.2.	YAR Honkongas.....	88
5.2.3.	Taivanas.....	89
5.2.4.	Japonija.....	89

5.2.5.	Korėjos Respublika.....	90
5.2.6.	Korėjos Liaudies Demokratinė Respublika	91
5.2.7.	Mongolija.....	92
5.3.	Pietryčių Azija.....	93
5.3.1.	Pietryčių Azijos valstybių asociacija (ASEAN)	93
5.3.2.	Mianmaras / Birma	93
5.3.3.	Tailandas.....	94
5.3.4.	Kambodža.....	94
5.3.5.	Indonezija	95
5.3.6.	Filipinai.....	95
5.3.7.	Vietnamas	96
5.3.8.	Singapūras	96
5.3.9.	Malaizija	97
5.3.10.	Brunėjus.....	97

5.4.	Pietų Azija	98
5.4.1.	Pietų Azijos regioninio bendradarbiavimo asociacija (SAARC)	98
5.4.2.	Indija	98
5.4.3.	Nepalas	99
5.4.4.	Butanas	99
5.4.5.	Afganistanas	99
5.4.6.	Pakistanas	101
5.4.7.	Bangladešas	102
5.4.8.	Šri Lanka.....	103
5.4.9.	Maldivai.....	104
5.5.	Ramiojo vandenyno regionas	104
5.5.1.	Australija	104
5.5.2.	Naujoji Zelandija	105
5.5.3.	Fidžis	107
5.5.4.	Saliamono Salos	107
5.5.5.	Regioniniai klausimai	108

6.	Afrika	108
6.1.	Afrikos Sąjunga.....	108
6.2.	Vakarų Afrika.....	111
6.2.1.	Saugumas ir vystymasis Sahelyje.....	112
6.2.2.	Mauritanija.....	113
6.2.3.	Malis	114
6.2.4.	Nigeris	115
6.2.5.	Burkina Faso	116
6.2.6.	Senegalas	117
6.2.7.	Gambija	119
6.2.8.	Bisau Gvinėja.....	120
6.2.9.	Gvinėja.....	121
6.2.10.	Siera Leonė.....	122
6.2.11.	Liberija	122
6.2.12.	Dramblio Kaulo Krantas	123
6.2.13.	Togas	124
6.2.14.	Nigerija.....	125
6.3.	Rytų Afrika.....	126
6.3.1.	Džibutis.....	127

6.3.2.	Eritrėja	128
6.3.3.	Etiopija.....	129
6.3.4.	Somalis	129
6.3.5.	Pietų Sudanas.....	131
6.3.6.	Kenija.....	132
6.3.7.	Madagaskaras	133
6.3.8.	Mauricijus	134
6.3.9.	Seišeliai.....	134
6.3.10.	Tanzanija	135
6.3.11.	Uganda.....	136
6.4.	Centrinė Afrika.....	138
6.4.1.	Didžiųjų ežerų regionas ir Kongo Demokratinė Respublika (KDR).....	138
6.4.2.	Centrinės Afrikos Respublika.....	143
6.5.	Pietų Afrika	144
6.5.1.	Angola	145
6.5.2.	Namibija	146
6.5.3.	Botsvana.....	146
6.5.4.	Zambija.....	146
6.5.5.	Zimbabvė	147

6.5.6.	Pietų Afrika.....	147
6.5.7.	Svazilandas	148
6.5.8.	Lesotas	149
6.5.9.	Mozambikas.....	149
6.5.10.	Malavis	150
7.	Šiaurės ir Pietų Amerika	151
7.1.	Jungtinės Amerikos Valstijos ir Kanada	151
7.1.1.	Jungtinės Amerikos Valstijos	151
7.1.2.	Kanada	153
7.2.	Lotynų Amerika ir Karibų regionas	154
7.2.1.	Dviejų regionų santykiai.....	154
7.2.2.	Subregioniniai santykiai	155
7.2.3.	Dvišaliai santykiai	157
B.	Grėsmių ir pasaulinių iššūkių sprendimas	164
1.	Ginklų neplatinimas ir nusiginklavimas	164
1.1.	Masinio naikinimo ginklų ir jų siuntimo į taikinį priemonių neplatinimas.....	165
1.1.1.	Sutartis dėl branduolinio ginklo neplatinimo	165
1.1.2.	Visuotinio branduolinių bandymų uždraudimo sutartis	166

1.1.3.	Tarptautinė atominės energijos agentūra (TATENA)	167
1.1.4.	Cheminio ginklo uždraudimo konvencija.....	167
1.1.5.	Biologinių ir toksinių ginklų konvencija	168
1.1.6.	Eksporto kontrolė	169
1.1.7.	Hagos kovos su balistinių raketų platinimu elgesio kodeksas.....	170
1.1.8.	Veikla kosminėje erdvėje	170
1.2.	Įprastiniai ginklai.....	171
1.2.1.	Sutartis dėl prekybos ginklais.....	171
1.2.2.	Šaulių ir lengvieji ginklai	172
1.2.3.	Priešpėstinės minos ir kasetiniai šaudmenys	173
1.2.4.	Eksporto kontrolė	174
1.2.5.	Vasenaro susitarimas	174
2.	Regionų ribas peržengiančios grėsmės ir pasauliniai iššūkiai	174
2.1.	Organizuotas nusikaltamumas	174
2.2.	Jūrų saugumas	175
2.3.	Kibernetinė politika ir kibernetinis saugumas.....	177
2.4.	Cheminių, biologinių, radioaktyvių bei branduolinių medžiagų rizikos mažinimas	178
2.5.	Energetika.....	178

2.6.	Klimato kaita	180
2.7.	Migracija	181
2.8.	Narkotikai	183
2.9.	Atsakingas naudingųjų iškasenų pirkimas	184
2.10.	Kova su terorizmu	185
C. Dalyvavimas kuriant veiksmingesnę daugiašalę tvarką (JT, Europos Taryba, ESBO, G 7 / G 8 / G 20).....		187
1.	JT.....	187
2.	Taika ir saugumas	188
3.	Žmogiškasis, ekonominis ir socialinis vystymasis ir vystymosi po 2015 m. darbotvarkė	189
4.	Bendradarbiavimas su Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno (AKR) šalimis	191
5.	G 7 / G 20.....	192
6.	Europos Taryba (ET)	193
7.	Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacija.....	193
D. Parama demokratijai, žmogaus teisėms, tarptautinei humanitarinei teisei ir teisinei valstybei		197
1.	Žmogaus teisių, tarptautinės humanitarinės teisės, demokratijos ir teisinės valstybės propagavimas.....	197
2.	Žmogaus teisės ES politikoje.....	198
3.	ES žmogaus teisių srities prioritetų įgyvendinimas	200

4.	Žmogaus teisės visose išorės politikos srityse	206
5.	Demokratija ir teisinė valstybė	209
6.	Visuotinio propagavimas. Darbas daugiašaliu ir regioniniu lygiais	210
E.	Visapusiškas požiūris, konfliktų prevencija, tarpininkavimas ir reagavimas į krizę.....	211
1.	Visapusiškas požiūris	211
2.	Konfliktų prevencija ir tarpininkavimas	212
3.	Reagavimas į krizes ir operacinis koordinavimas.....	214
F.	Bendra saugumo ir gynybos politika	215
1.	Pajėgesnė.....	215
1.1.	Pajėgumai	217
1.1.1.	Civiliniai pajėgumai	218
1.1.2.	Kariniai pajėgumai	219
1.1.3.	ES palydovų centras	221
1.2.	Įgyta patirtis ir mokymas.....	222
1.2.1.	Įgyta patirtis.....	222
1.2.2.	Mokymas ir pratybos	223
1.3.	BSGP veiklos koncepcijos	226

2.	Veiksmingesnė	228
2.1.	Partnerystės	228
2.2.	Kovinės grupės ir greitis reagavimas	232
3.	Nuoseklesnė	232
3.1.	Vidaus ir išorės saugumo sąsaja	232
3.2.	Civilinių ir karinių priemonių sinergija	234
1.	Kaimyninės šalys	235
2.	Europa ir Vidurinė Azija	242
3.	Afrika	245
4.	Šiaurės ir Pietų Amerika	247
5.	Azija ir Ramiojo vandenyno regionas	250
6.	Tarptautinis saugumas	255
7.	Žmogaus teisės ir demokratija	260
8.	Pasaulinės reikšmės klausimai	261
I priedas.	2014 m. BUSP srities teisės aktų (ribojamosios priemonės) apžvalga	264
II priedas:	Appearances before the European Parliament in 2014	275
1.	Appearances of the High Representative/Vice-President before the European Parliament in 2014	275

2. Appearances on behalf of the High Representative/Vice-President before the European Parliament in 2014.....	276
3. Appearances of Senior EEAS Representatives before the European Parliament in 2014 and Exchanges of views with newly appointed Heads of Delegation.....	281
III priedas. Pareiškimai ir deklaracijos.....	288
IV priedas. 2014 m. BUSP biudžetas	291
V priedas. BUSP derinimo su kitomis ES išorės finansinėmis priemonėmis ir papildomumo jų atžvilgiu įvertinimas	295

IVADAS

2014-ieji – ryžtingų veiksmų metai Europos Sąjungos bendros užsienio ir saugumo politikos (BUSP) srityje. Dėl ginkluotų konfliktų, destruktinių veiksmų ir žūstančių žmonių Europos Sąjungos kaimynystėje reikėjo nedelsiant imtis ryžtingų priemonių ir pademonstruoti iš tiesų vieningą Europos bendrą užsienio ir saugumo politiką.

Per pastaruosius metus ES naudojosi įvairiomis – BUSP ir ne BUSP srities – priemonėmis reaguodama į šiuos iššūkius, stengdamasi juos įveikti integruotomis priemonėmis ir sušvelninti jų poveikį susijusioms šalims ir Europai. Platesnio pobūdžio pasauliniai pokyčiai, sukeliantys daugybę tuo pačiu metu vykstančių krizių, su kuriomis susiduriame, taip pat atskleidžia poreikį parengti ilgalaikę ES išorės veiksmų strategiją.

Siekiant atspindėti šį visapusišką požiūrį, šioje ataskaitoje atitinkamais atvejais pateikiama informacijos apie ne BUSP srities politiką ir priemones, pavyzdžiui, vystomąjį bendradarbiavimą, prekybą ir humanitarinę pagalbą.

2014 m. darbą pradėjo nauja vadovybė, pasiryžusi siekti dar didesnio Europos išorės veiksmų tarnybos, Europos Komisijos tarnybų ir valstybių narių veiksmų koordinavimo, kad būtų užtikrinta, jog ES ir toliau pasaulio mastu remtų taiką, demokratiją, teisinę valstybę ir žmogaus teises.

Ištisus metus savo diplomatines pastangas ES stiprino naujomis ir jau vykdomomis bendros saugumo ir gynybos politikos (BSGP) misijomis veiksmų vietoje, humanitariniais intervenciniais veiksmais krizės poveikį patyrusiose vietovėse bei teikdama paramą vystymuisi tiems, kuriems jos reikia. Taip pat glaudžiai bendradarbiavome su tarptautiniais, regioniniais ir vietos partneriais.

Vykdydama bendrą užsienio ir saugumo politiką ES įvairiais būdais prisideda prie taikos ir saugumo užtikrinimo visame pasaulyje. Pirma, ES tiesiogiai dalyvauja – ir iš tiesų kai kuriais atlieka vadovaujamą vaidmenį – tarptautinėse taikos derybose tarptautinės bendruomenės vardu, pavyzdžiui, tarp Belgrado ir Prištinos, ir derybose su Iranu branduolinės veiklos klausimu.

Antra, ES gali pasitelkti įvairiausias priemones – politines ir ekonomines – svarbiems užsienio politikos uždaviniams spręsti. Pasaulyje, kuriame saugumo iššūkiai vis sudėtingėja, ES požiūris į išorės veiksmus yra ypač vertingas, nes juo vadovaujantis nagrinėjami visi krizės aspektai – nuo ištakų iki tiesioginio pasireiškimo. Matome tokio požiūrio naudą įvairiose situacijose, pavyzdžiui, ES imantis veiksmų siekiant išspręsti krizę Ukrainoje ir kovojant su piratavimu Somalio pusiasalyje.

Trečia, ES glaudžiai bendradarbiauja su tarptautiniais bei regioniniais partneriais ir juos materialiai remia, siekiant įveikti regioninius iššūkius srityse, kuriose tik bendromis pastangomis galima pasiekti rezultatų, pavyzdžiui, klimato kaitos, darnaus vystymosi ir nelaimių rizikos valdymo bei pagalbos nelaimės atvejais. 2014-ieji – reikšmingi metai nustatant pagrindą ES deryboms JT sistemoje siekiant susitarti dėl laikotarpio po 2015 m. vystymosi tikslų, Sendajaus nelaimių rizikos mažinimo programos 2015–2030 m. laikotarpiui ir Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos. Norėdama propaguoti demokratiją, Europos Sąjunga nusiuntė rinkimų stebėjimo grupes į Maldyvus, Bisau Gvinėją, Malavį, Egiptą, Kosovą¹, Mozambiką ir Tunisą. ES taip pat suintensyvino bendradarbiavimą su savo regioniniais ir strateginiais partneriais, kad įveiktų pasaulines grėsmes ir iššūkius.

1. ES veiksmų pasaulyje pavyzdžiai

Šioje ataskaitoje atskleidžiamas ES veiksmų pasaulyje intensyvumas ir užmojis. Toliau pateikiamuose pavyzdžiuose apžvelgiamos įvairios Sąjungos išorės veiksmų sritys, kuriose ES nemažai pasiekė.

¹ Šis pavadinimas nekeičia pozicijų dėl statuso ir atitinka JT ST rezoliuciją 1244/99 bei Tarptautinio Teisingumo Teismo nuomonę dėl Kosovo nepriklausomybės deklaracijos.

Ištisus 2014 m. Europos Sąjunga daugiausia pastangų skyrė krizės Ukrainoje deeskalavimui, stengėsi rasti ilgalaikį konflikto sprendimą ir tuo tikslu rėmė įvairias iniciatyvas. Buvo ne tik vykdomos politinės iniciatyvos, bet ir paskirtas didelis 11,1 mlrd. EUR vertės paramos paketas kitiems septyneriems metams, skirtas padėti stabilizuoti Ukrainos ekonominę ir finansinę padėtį, remti taikos valdžios perdavimo procesą, paskatinti politines bei ekonomines reformas ir remti įtraukų vystymąsi. Norėdama padėti Ukrainai užsitikrinti energetinį saugumą, ES tarpininkavo sudarant sandorį, kuriuo užtikrinamas dujų tiekimo tęstinumas iki 2015 m. kovo mėn. pabaigos. 2014 m. gruodžio mėn. taip pat oficialiai pradėta ES patariamoji misija civilinės saugumo sektoriaus reformos srityje Ukrainoje (EUAM Ukraine).

Tuo pat metu, reaguodama į Rusijos įvykdytą neteisėtą Krymo aneksiją ir padėties rytinėse Ukrainos dalyse destabilizavimą, ES priėmė ribojamąsias priemones.

Buvo sustabdytos derybos dėl naujojo ES ir Rusijos susitarimo ir derybos vizų klausimais, taip pat sustabdytos kelios ES ir Rusijos bendradarbiavimo programos.

Nors dialogo su Rusija galimybė išliko, Sąjungos vyriausioji įgaliotinė bendrai užsienio ir saugumo politikai aiškiai pareiškė, kad ES įsipareigojimas laikytis tarptautinės teisės ir gerbti visuotines vertybes yra nediskutuotinas klausimas.

Pietinės kaimyninės šalys. Sirija ir Irakas

ES smerkia žiaurumus ir žmogaus teisių pažeidimus bei prievartos veiksmus Sirijoje, kuriuos visų pirma vykdo B. Assado režimas, taip pat ISIL/„Da'esh“, „Jabhat al-Nusra“ ir kitos teroristinės grupuotės. Reaguodama į neatidėliotinus Sirijos gyventojų poreikius, ES buvo tarptautinių atsakomųjų veiksmų priešakyje, nuo konflikto pradžios paskirdama daugiau kaip 3 mlrd. EUR paramos; be to, valstybės narės patvirtino reaguoti į krizę skirtą ES regioninio patikos fondo („Madad“) sukūrimą. Taigi, kalbant apie šios krizės padarinių šalinimą, ES yra pagrindinė paramos teikėja pasaulyje.

Ji visapusiškai rėmė bendro Jungtinių Tautų ir Arabų Valstybių Lygos įgaliotinio Lakhdaro Brahimo ir jo veiklos perėmėjo – Jungtinių Tautų specialiojo pasiuntinio Staffano de Misturos – pastangas užtikrinti strateginę smurto deeskalavimą kaip platesnio politinio proceso pagrindą.

Per visus 2014 m. ES tęsė konflikto sprendimo politinėmis priemonėmis propagavimo politiką; ji taip pat nustatė ribojamąsias priemones, nukreiptas prieš B. Assado režimą ir jo rėmėjus, ir užtikrino, kad tol, kol represijos nesiliaus, šio priemonės būtų taikomos. ES taip pat atliko pagrindinį vaidmenį remiant pasiūlymus vykdyti Sirijos deklaruotų cheminių ginklų tarptautinę kontrolę, siekiant jų galutinio sunaikinimo.

Kalbant apie Iraką, ES laikėsi įsipareigojimo remti šią šalį. Visų pirma primygtinai raginame Irako vyriausybę bendradarbiauti su visomis Irako bendruomenėmis ir daryti pažangą susitaikymo ir reformų procesuose. Susidūrusi su daug iššūkių keliančia saugumo aplinka, ES intensyviai bendradarbiavo su JT ir kitais tarptautiniais veikėjais šioje šalyje.

Vyriausioji įgaliotinė kartu su Europos Komisija ir valstybėmis narėmis parengė pirmąją visapusišką ES strategiją dėl krizių Sirijoje bei Irake sprendimo ir ISIL/„Da'esh“ keliamos grėsmės.

Strategijoje sutelkiamos ES ir valstybių narių iniciatyvos, o jų veiksmingumas padidinamas didele finansavimo suma problemoms šiose prioritetinėse srityse spręsti: pagalbos, padėties stabilizavimo ir vystymosi regione, taip pat kovos su teroristinių grupuočių keliama grėsme srityje. Šios priemonės skirtos ne tik Sirijai ir Irakui, bet ir Libanui, Jordanijai ir Turkijai.

Centrinės Afrikos Respublika

Per visus 2014 m. ES kartu su tarptautiniais partneriais aktyviais veiksmais stengėsi stabilizuoti padėtį Centrinės Afrikos Respublikoje (CAR) ir užtikrinti joje tvaraus atsigavimo procesą.

Visapusiškai reaguodama į krizę CAR, ES, be kita ko, pasitelkė visas turimas priemones, įskaitant karinę BSGP operaciją. 2014 m. balandžio 1 d. Taryba pradėjo operaciją EUFOR RCA, kad prisidėtų prie tarptautinių pastangų užtikrinti saugią aplinką sostinėje Bangyje ir apsaugoti gyventojus, kuriems kyla didžiausias pavojus. Balandžio 2 d. surengto ES ir Afrikos aukščiausiojo lygio susitikimo, į kurį susirinko aukšto rango dalyviai, įskaitant JT generalinį sekretorių Ban Ki-Mooną, metu ES suorganizavo nedidelį aukščiausiojo lygio susitikimą Centrinės Afrikos Respublikos tema.

2014 m. ES ir jos valstybės narės labai suintensyvino savo humanitarinę veiklą Centrinės Afrikos Respublikoje ir glaudžiai bendradarbiavo su JT ir kitomis agentūromis, kad kuo labiau padidintų pagalbą vietoje. Dėl nepalaužiamos įtampos tarp bendruomenių ir visiškai suirusios socialinės struktūros šalyje, ES ypatingą dėmesį skyrė kovai su nebaudžiamumu ir teisinės valstybės atkūrimui. Ji taip pat daug dėmesio skyrė dialogo propagavimui, įtampos deeskalavimui ir pasitikėjimo tarp bendruomenių didinimui. Kartu buvo atvertas ES įvairių paramos teikėjų patikos fondas šalies vystymuisi remti.

Veiksmingas daugiašališkumas ir partnerystės

Pasaulyje, kuris tampa vis sudėtingesnis ir kuriame viskas glaudžiai susiję, ES veiksmingumas kovojant su pasauliniais iššūkiais priklauso nuo tvirtų partnerysčių. Per visus 2014 m. Europos Sąjunga stengėsi sutvirtinti santykius su vienminčiais partneriais visame pasaulyje, užmegzdama tvirtesnius dvišalius, regioninius ar daugiašalius santykius.

ES ir JT yra pagrindinės partnerės siekiant taikos ir saugumo. ES išliko patikima ir ryžtinga Jungtinių Tautų partnere tiek užkertant kelią krizėms ir sprendžiant jas, tiek ginant žmogaus teises, propaguojant teisingumą, lygybę ir nešališkumą, gerą valdymą, demokratiją ir teisinę valstybę.

ES taip pat yra susidariusi aiškią nuomonę ir daro įtaką diskusijose dėl laikotarpio po 2015 m. darbotvarkės ir tarptautinėse derybose siekiant 2015 m. pasiekti naują visuotinį susitarimą dėl klimato kaitos.

2. Ateities iššūkiai

ES bendra užsienio ir saugumo politika vykdoma susiskaidžiusio, tačiau tarpusavyje susijusio globalaus pasaulio, kuris vis sudėtingėja, tampa vis labiau neapibrėžtas ir nenuspėjamas, fone. Dėl šių pasaulinių virsmų reikės ryžtingų ES veiksmų, pagrįstų vienybe ir gebėjimu anksti nustatyti iššūkius ir ne tik planuoti būsimus veiksmus, bet ir greitai reaguoti į kintančias aplinkybes.

2015 m. ES toliau daug dėmesio skirs padėties savo kaimynystėje stabilizavimui, kartu propaguos taiką ir gerovę visame pasaulyje. Ji toliau aktyviai dalyvaus ieškant takaus ir tvaraus konflikto Ukrainoje sprendimo. Kalbant apie regioną į pietus nuo ES, ES ne tik visą dėmesį skirs tam, kad būtų nutrauktos nuo konflikto Sirijoje ir Irake nukentėjusių milijonų žmonių kančios, neliktų ISIL/„Da'esh“ keliamos baimės ir būtų nutrauktas šios grupuotės keliamas smurtas, bet ir suintensyvins pastangas sprendžiant dabartinę krizę Libijoje ir migracijos spaudimo klausimą.

Praėjus daugiau kaip dešimtmečiui nuo tos dienos, kai pirmą kartą buvo priimta Europos kaimynystės politika, padėtis prie ES sienų labai pasikeitė. Būtent dėl šios priežasties 2015 m. bus peržiūrėta Europos kaimynystės politika, kad būtų užtikrinta, jog ES politika kaimyninėse valstybėse būtų pritaikyta prie esamos padėties vietoje, ES interesų ir prie skirtingų atitinkamų šalių tikslų ir poreikių.

Šie metai taip pat labai svarbūs kalbant apie keletą tarptautinių derybų. Susitarimo su Iranu dėl branduolinės programos perspektyva yra istorinė galimybė išspęsti susirūpinimą keliančius klausimus dėl Irano vykdomos branduolinės urano sodrinimo veiklos taikaus pobūdžio ir galėtų padėti pagrindą būsimam bendradarbiavimui su Iranu svarbiose politikos srityse. Derybos dėl naujo visuotinio susitarimo dėl klimato kaitos ir laikotarpio po 2015 m. visuotinės vystymosi programos, įskaitant tvaraus vystymosi tikslus, bus esminės siekiant užtikrinti tvaresnę ateitį. Vyksta labai svarbus ES ir Jungtinių Valstijų derybų dėl Transatlantinės prekybos ir investicijų partnerystės (TPIP) susitarimo etapas; šis susitarimas gali paskatinti darbo vietų kūrimą ir ekonomikos augimą abipus Atlanto. TPIP susitarimas taip pat pasižymi dideliu geopolitiniu ir geoekonominiu aspektu – juo sutvirtinami transatlantiniai ryšiai pasaulinės nežinomybės kontekste ir garantuojami bendri standartai. Šie metai taip pat bus lemiami planuojant būsimus Sąjungos išorės veiksmus svarstant, kaip suderinti visas ES priemones ir išorės politiką, siekiant tinkamai reaguoti į grėsmes, iššūkius ir galimybes kintančiame pasauliniame kontekste. Vykdam šią veiklą bus itin svarbu vadovautis nauja plataus užmojo ir veiksminga Europos saugumo ir užsienio politikos strategija.

A. Veiklos apžvalga pagal regionus

1. Pietinės kaimyninės šalys, Artimųjų Rytų taikos procesas ir Arabijos pusiasalis

1.1. Šiaurės Afrika

1.1.1. Alžyras

Į balandžio mėn. vykusius prezidento rinkimus ES nusiuntė rinkimų ekspertų misiją atlikti proceso vertinimą, kuris buvo mažiau viešas, nei būtų buvę nusiuntus visateisę rinkimų stebėjimo misiją. Ekspertai parengė keletą rekomendacijų, daugiausia dėmesio skirdami proceso skaidrumui ir atsekamumui.

2014 m. sėkmingai išlaikyta politinio dialogo ir susitikimų pagal asociacijos susitarimą dinamika. 2014 m. balandžio mėn. Briuselyje ministras Ramtane'as Lamamra susitiko su Komisijos nariu Štefanu Füle. Pagal ES ir Alžyro asociacijos susitarimą kovo ir gegužės mėn. buvo surengti atitinkamai Asociacijos komiteto ir Asociacijos tarybos posėdžiai. Asociacijos tarybos posėdžio metu buvo parafuotas protokolas, kuriuo Alžyrai suteikiama galimybė dalyvauti ES programose ir agentūrų veikloje. 2014 m. taip pat buvo surengti keli teminiai pakomitečių posėdžiai ir neformalūs dialogai. Be to, 2014 m. buvo tęsiamos 2013 m. antrąjį pusmetį pradėtos derybos dėl Europos kaimynystės politikos veiksmų plano, tuo tikslu surengiant tris posėdžius. 2014–2017 m. laikotarpiu Alžyrai bus skirta iki 148 mln. EUR suma.

Alžyras atliko pastebimą tarpininko vaidmenį sprendžiant krizę Malyje. ES prisidėjo prie šių pastangų, o ES specialusis įgaliotinis Sahelyje M. D. Reveyrandas de Menthonas dalyvavo Alžyro vyriausybės surengtose derybose tarp Malio valdžios institucijų ir sukilėlių grupuočių.

1.1.2. Marokas

2014 m. ir taip glaudūs Maroko santykiai su ES buvo toliau plėtojami tam tikrais įvairiais klausimais. ES išlaikė aukštą politinio dialogo su Maroku lygį ir toliau rėmė laipsnišką Maroko reformų įgyvendinimą po naujos Konstitucijos priėmimo 2012 m.

2014 m. Marokas ir ES išsprendė problemas, susijusias su vaisių ir daržovių įvežimo kainų mechanizmo pakeitimais, visų pirma turinčiais poveikio Maroko kilmės pomidorų eksportui į ES. Rugšėjo mėn. ES laivams buvo išduoti pirmieji leidimai žvejoti. Derybos dėl išsamaus ir visapusiško laisvosios prekybos susitarimo yra pristabdytos – laukiama Maroko valdžios institucijos atliktų tyrimų tam tikruose sektoriuose rezultatų. 2015 m. sausio mėn. buvo pradėtos derybos dėl partnerysčių judumo srityje (lygiagrečių susitarimų dėl vizų režimo supaprastinimo ir readmisijos).

Komisijos nariai Štefanus Füle ir Johannesas Hahnas apsilankė Rabate atitinkamai gegužės ir gruodžio mėn. 2014 m. gruodžio 16 d. įvyko Asociacijos tarybos posėdis. Per ateinančius metus partnerystei su Maroku plėtoti ES toliau skirs didelę lėšų sumą (vidutiniškai 809 mln. EUR 2014–2017 m. laikotarpiu); taigi, Marokas išlieka didžiausios ES finansinės paramos ir techninės pagalbos gavėju ES kaimynystės regione.

Kalbant apie Vakarų Sacharą, kaip ir ankstesniais metais, ES pareiškė savo paramą JT Generalinio Sekretoriaus ir jo asmeninio pasiuntinio ambasadoriaus Christopherio Rosso pastangoms užtikrinti teisingą, tvarų ir abiem pusėms priimtina sprendimą. 2014–2016 m. Marokas yra JT Žmogaus teisių tarybos narys.

1.1.3. Tunisas

2014 m. buvo sėkmingai surengti skaidrūs, įtraukūs ir patikimi parlamento ir prezidento rinkimai; tą pripažino ES rinkimų stebėjimo misija, pasiūsta į šalį 2014 m. rugsėjo–2015 m. sausio mėn. laikotarpiui. ES ir tarptautinė bendruomenė plačiai rėmė ir gyrė šiuos pasiekimus.

2014 m. buvo teigiamai plėtojami dvišaliai ES ir Tuniso santykiai. Balandžio 14 d. Asociacijos tarybos posėdyje buvo susitarta dėl veiksmų plano dėl privilegijuotos partnerystės; kovo mėn. buvo pasirašyta bendra politinė deklaracija dėl partnerystės judumo srityje migracijos klausimais. Po rinkimų darbą pradėjus naujai valdžiai, tikimasi, kad dvišalių santykių darbotvarkė bus vykdoma tvarkingiau ir bus padaryta pažanga dėl pagrindinių dokumentų (išsamaus ir visapusiško laisvosios prekybos susitarimo ir partnerystės judumo srityje). 2014 m. buvo suintensyvintas dialogas dėl saugumo sektoriaus reformos siekiant didesnės ES paramos ateityje. Europos Vadovų Tarybos Pirmininko Hermano Van Rompuy'aus vizitas vasario mėn., Komisijos nario Štefano Füle vizitas kovo mėn., Komisijos pirmininko pavaduotojo Michelio Barnierio vizitas rugsėjo mėn. ir Politinio ir saugumo komiteto ambasadorių vizitas birželio mėn. įrodo ES bendrą pasiryžimą remti Tunisą perėjimo prie demokratijos procese.

1.1.4. Libija

Politinė ir saugumo padėtis Libijoje 2014 m. smarkiai pablogėjo. Siekdama padidinti ES paramą, 2014 m. gegužės mėn. ES paskyrė tuometinį ES specialųjį įgaliotinį pietinėms Viduržemio jūros regiono šalims Bernardiną Leóną ES specialiuoju pasiuntiniu Libijai. 2014 m. rugsėjo mėn. Bernardino Leónas buvo paskirtas JT Generalinio Sekretoriaus specialiuoju atstovu.

Tebesitęsiantis konfliktas turėjo poveikio ES bendradarbiavimo pastangoms remti politinį pereinamąjį procesą. Dėl sustiprėjusio smurto Europos Sąjunga, kaip ir dauguma kitų pagrindinių tarptautinių partnerių, buvo priversta priimti sprendimą laikinai perkelti į kitą vietą savo delegaciją ir EUBAM Libya – BSGP civilinės misijos, teikiančios techninę pagalbą ir rengiančios mokymus sienų valdymo klausimais – personalą. Nepaisant sunkumų 2014 m. ES teikė techninę pagalbą, visų pirma viešojo administravimo, paramos migrantams ir šalies viduje perkeltiems asmenims, saugumo, švietimo, žiniasklaidos, pilietinės visuomenės ir susitaikymo srityse. ES aktyviai remia JT misijos Libijoje tarpininkavimo pastangas rasti taikų konflikto sprendimą ir nekliudomai tęsti Libijos politinį pereinamąjį procesą. 2014 m. vasario mėn. ES nusiuntė rinkimų ekspertų misiją į Konstitucijos rengimo asamblėjos rinkimus.

Nuolatinis ir ryškus politinės ir saugumo padėties blogėjimas tebėra vienas iš pagrindinių iššūkių Europos Sąjungai. Kartu su tarptautinėmis pastangomis ES veikla turės likti koordinuota ir daugiausia nukreipta į paramą politiniam susitarimui / pereinamajam procesui užtikrinti, saugumo padėčiai pagerinti ir instituciniams gebėjimams plėtoti. Valstybės narės atitinkamuose Tarybos organuose turės atlikti strateginę BSGP veiklos, kurią vykdys EUBAM Libya, būsimos krypties peržiūrą.

1.2. Artimieji Rytai

1.2.1. Egiptas

ES yra įsipareigojusi bendradarbiauti su Egiptu kaip su svarbiu partneriu regione. Ji palankiai vertina Egipto vyriausybės pastangas 2014 m. pasiekti ugnies nutraukimą Gazoje ir vėliau surengti paramos teikėjų konferenciją. 2014 m. ES palaikė santykius su Egiptu prisidėdama prie jame vykstančio pereinamojo proceso. Buvo surengti aukšto rango pareigūnų vizitai ir palaikomi reguliarūs kontaktai siekiant pabrėžti įtraukaus proceso svarbą, ekonominę paramą ir susirūpinimą keliančius klausimus dėl žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apribojimų siekiant sėkmingo ir tvaraus politinio perėjimo prie tvirtos demokratinės sistemos.

2014 m. sausio mėn. ES pasiuntė ES ekspertų misiją referendumui dėl naujosios Konstitucijos stebėti – atkreiptas dėmesys į tai, kad konstitucinis procesas nebuvo pakankamai įtraukus ir kad Konstitucijos kūrimo ir jos populiarinimo kampanijos metu nebuvo erdvės prieštaraujančioms nuomonėms. Gegužės mėn. ES surengė rinkimų stebėjimo misiją prezidento rinkimams stebėti – teigta, kad šie rinkimai buvo surengti sudėtingomis politinėmis sąlygomis, sukritikuota tai, kad jie žiniasklaidos priemonėse buvo nušviesti tik iš dalies ir kad juose buvo labai nedaug galimybių pareikšti nepritarimą. Parlamento rinkimai dar neįvyko.

Oficialus ES ir Egipto dialogas pagal Europos kaimynystės politiką toliau *de facto* buvo sustabdytas. Kol vyksta derybos dėl naujojo veiksmų plano, iki 2015 m. kovo mėn. buvo pratęstas dabartinio veiksmų plano galiojimas. 2014 m. vasario ir gruodžio mėn. buvo surengtos konsultacijos siekiant atgaivinti oficialų ES ir Egipto dialogą ir taip palaipsniui atnaujinti pakomitečių posėdžius, o 2015 m. pradžioje pradėti derybas dėl naujojo veiksmų plano.

Vasario 10 d. Tarybos posėdyje buvo priimtos išvados, kuriose apgailestaujama dėl blogėjančios žmogaus teisių padėties ir primenamos 2013 m. rugpjūčio mėn. išvados, kuriomis bendradarbiavimas iš esmės nukreipiamas į socialinį bei ekonominį sektorių ir pilietinę visuomenę ir sustabdomos eksporto licencijos, išduotos įrangai, kuri galėtų būti panaudota vidaus represijoms².

2014 m. bendra Egiptui skirta finansavimo suma siekė apie 185 mln. EUR, skirtų pagal konkrečiai šaliai skirtą paramos programą (115 mln. EUR) ir iš Kaimynystės investicinės priemonės lėšų (apie 70 mln. EUR).

2011 m. kovo mėn. ES pirminio sprendimo nustatyti ribojamąsias priemones 19 asmenų, glaudžiai susijusių su buvusiojo Prezidento H. Mubarako režimu, galiojimas 2014 m. kovo mėn. pratęstas dar metams.

1.2.2. Jordanija

2014 m. buvo rengiami ES ir Jordanijos aukšto lygio renginiai ir įvyko aukšto rango pareigūnų vizitai į abi puses (ES ir Jordanijos Asociacijos tarybos posėdžiai; Komisijos nario Štefano Füle ir Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politikai ir Komisijos pirmininko pavaduotojos vizitai į Jordaniją bei Karaliaus Abdullah vizitas į Briuselį). Jų metu pasitvirtino, kad abi pusės palaiko labai intensyvius politinius ir ekonominius santykius, taip pat tai, kad ES labai vertina Jordanijos suteiktą paramą ir parodytą svetingumą pabėgėliams iš Sirijos, taip pat tai, kad ES įsipareigoja toliau remti Jordaniją. Jordanija laikoma viena iš pagrindinių partnerių propaguojant taiką, stabilumą ir gerovę Artimuosiuose Rytuose ir už šio regiono ribų.

Tebesitęsiančios krizės Sirijoje ir Irake toliau darė didžiulį poveikį Jordanijai. Be didelio pabėgėlių antplūdžio (iki 2014 m. pabaigos bendras užregistruotų pabėgėlių iš Sirijos skaičius viršijo 619 000) konfliktai reiškia ir tai, kad parandami prekybos maršrutai, rinkos ir nutrūksta energijos tiekimas.

² Vasario 6 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl padėties Egipte (2014/2532(RSP)).

ES toliau intensyvino savo paramą Jordanijai – tiek teikdama humanitarinę pagalbą, tiek vykdydama ilgesnio laikotarpio priemonės – siekdama užtikrinti, kad dėl pabėgėlių antplūdžio nekiltų pavojus per pastaruosius metus pasiektiems rezultatams vystymosi srityje. Nuo krizės Sirijoje pradžios ES yra paskyrusi daugiau kaip 300 mln. EUR Jordanijai remti; vien 2014 m. buvo skirta 66 mln. EUR paramos vystymuisi.

Įgyvendinant ES ir Jordanijos veiksmų planą, pasirašius Partnerystę judumo srityje ir užbaigus tiriamąsias derybas dėl susitarimo dėl išsamios ir visapusiškos laisvosios prekybos erdvės, didžiausių pasiekimų pasiekta migracijos bei judumo ir prekybos srityse.

1.2.3. Libanas

ES remia Libano vyriausybę ir yra tvirtai įsipareigojusi siekti šalies saugumo ir stabilumo. 2014 m. ES ir Libanas palaikė ryšius aukšto rango pareigūnų lygiu – tai liudija vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojos, už Europos kaimynystės politiką ir plėtrą atsakingo Komisijos nario Štefano Füle, ES specialiojo įgaliotinio žmogaus teisių klausimais Stavro Lambrinidio ir kovos su terorizmu koordinatoriaus Gilles'io de Kerchove'o vizitai į Beirutą ir Libano Ministro Pirmininko Tammamo Salamo vizitas į Briuselį. Buvo tęsiamas dialogas pagal Europos kaimynystės politiką, tuo tikslu surengiant devynis pakomitečių posėdžius ir Asociacijos komiteto posėdį.

ES pakartotinai pabrėždavo, kad Libanas turi laikytis Konstitucijoje prezidento ir parlamento rinkimams surengti nustatytų terminų. 2014-ieji pasižymėjo Libano nacionalinių institucijų neveiklumu; ES paskelbė pareiškimų vietos lygmeniu, kuriuose pareiškė apgailestavimą dėl šio fakto, ir paragino vyriausybę greitai surengti parlamento rinkimus, o parlamento – susirinkti ir išrinkti prezidentą.

Iki metų pabaigos Libanas priėmė apie 1,15 mln. registruotų pabėgėlių iš Sirijos; tokiu būdu Libanas tapo šalimi, kurioje pabėgėlių koncentracija, skaičiuojant vienam gyventojui, yra didžiausia pasaulyje. ES visiškai supranta nuolatinio pabėgėlių srauto poveikio keliamus iššūkius šalies ekonomikai ir socialinei struktūrai ir todėl toliau demonstravo labai vertinanti valdžios institucijų ir gyventojų suteiktą paramą ir parodytą dosnumą visiems iš kaimyninių šalių bėgantiems žmonėms.

Balandžio 14 d. Tarybos išvadose labai palankiai vertinamas Libano sprendimas ir toliau laikyti atvertas sienas ir suteikti saugų prieglobstį pabėgėliams iš Sirijos. Spalio 20 d. ir gruodžio 15 d. Tarybos išvadose pripažįstama, kad krizė Sirijoje kelia didžiulius saugumo iššūkius Libanui ir Jordanijai, ir patvirtinamas ES pasiryžimas ieškoti būdų, kaip dar labiau padidinti ES paramą abiem šalims šioje srityje. Be to, išvadose palankiai įvertintos šių šalių pastangos, taip pat Turkijos pastangos priglausti pabėgėlius iš Sirijos.

2014 m. ES Libanui suteikė daugiau kaip 182 mln. EUR – tai daugiau nei tris kartus viršijo dvišalės paramos sumą, suteiktą laikotarpiu iki krizės. ES dalyvavo JT vadovaujamos tarptautinės paramos Libanui grupės posėdžiuose siekiant sutelkti paramą Libanui susidoroti su krizės Sirijoje padariniais.

Atsižvelgdama į kritinę saugumo padėtį Libane, įskaitant išpuolius prieš Libano ginkluotąsias pajėgas, ES padarė pažangą rengdama ES programas dėl paramos saugumo sektoriui ir Libano ginkluotosioms pajėgoms.

1.2.4. Sirija

2014 m. – ketvirtaisiais krizės Sirijoje metais – ši krizė toliau darė pražūtingą ir ilgalaikį poveikį Sirijai ir visam regionui. Rugpjūčio 20 d. Europos Vadovų Taryba pareiškė, kad „jai labai didelį nerimą kelia blogėjanti saugumo ir humanitarinė padėtis Irake ir Sirijoje, Irako ir Levanto islamo valstybės (ISIL/„Da'esh“) grupuotei okupavus tam tikras šių šalių teritorijos dalis“.

ES pabrėžė savo pasiryžimą prisidėti kovojant su ISIL/„Da'esh“ ir kitų teroristinių grupuočių Irake ir Sirijoje keliama grėsme (pagal rugpjūčio mėn. JT ST rezoliuciją 2170), taip pat su užsienio kovotojų keliama grėsme (pagal rugsėjo mėn. JT ST rezoliuciją 2178). Spalio 20 d. Taryba patvirtino kovos su terorizmu / užsienio kovotojais strategiją Sirijos ir Irako atžvilgiu ir pavedė vyriausiajai įgaliotinei ir Komisijos pirmininko pavaduotojai parengti visapusišką regioninę strategiją Sirijos bei Irako, be kita ko, ISIL/„Da'esh“, keliamos grėsmės atžvilgiu.

Kalbant apie Jungtinių Tautų kariuomenės išvedimo stebėjimo pajėgas (UNDOF), Europos Vadovų Taryba paragino visas konflikto Sirijoje šalis gerbti misijos įgaliojimus ir užtikrinti JT pajėgų, įskaitant ES valstybių narių pajėgas, saugumą ir judėjimo laisvę; ji taip pat pasmerkė prieš pajėgas įvykdytus išpuolius ir kelių narių sulaikymą.

ES be išlygų pasmerkė žiaurumus ir žmogaus teisių pažeidimus bei prievartos veiksmus Sirijoje, kuriuos visų pirma vykdo B. Assado režimas, taip pat ISIL/„Da'esh“, „Jabhat al-Nusra“ ir kitos teroristinės grupuotės (apie juos praneša JT Žmogaus teisių tarybos įsteigta Nepriklausoma tarptautinė tyrimų komisija) ir toliau reikalavo atsakomybės už šiuos veiksmus.

ES propaguoja konflikto Sirijoje politinį sprendimą, grindžiamą 2012 m. Ženevos komunikato principais. Šiuo atžvilgiu ES rėmė bendro Jungtinių Tautų ir Arabų Valstybių Lygos įgaliotinio Lakhdaro Brahimio pastangas iki pat jo atsistatydinimo gegužės mėn., o gruodžio 15 d. Taryba pareiškė įsipareigojimą visiškai remti jo veiklos perėmėjo – Jungtinių Tautų specialiojo pasiuntinio Staffano de Misturos – pastangas užtikrinti strateginį smurto deeskalavimą kaip platesnio politinio proceso pagrindą.

Reaguodama į didėjančius nukentėjusių Sirijos gyventojų poreikius, ES buvo tarptautinių atsakomųjų veiksmų priešakyje, nuo konflikto pradžios jau skyrusi daugiau kaip 3 mlrd. EUR (apie 1,6 mlrd. EUR iš ES biudžeto ir beveik 1,5 mlrd. EUR iš ES valstybių narių biudžetų); taigi, kalbant apie šios krizės padarinių šalinimą, ES yra pagrindinė paramos teikėja pasaulyje.

ES toliau ragino gerbti tarptautinę humanitarinę ir žmogaus teisių teisę, užtikrinti civilių gyventojų apsaugą ir humanitarinių darbuotojų saugumą. Ji palankiai įvertino JT ST rezoliucijas 2139 (vasario mėn.), 2165 (liepos mėn.) ir 2191 (gruodžio mėn.), kuriomis skatinama teikti veiksmingą tarpvalstybinę pagalbą ir pagalbą opozicijos kontroliuojamose zonose.

ES skatino konfliktą spręsti politinėmis priemonėmis, tačiau taip pat toliau laikėsi savo politikos – nustatyti ribojamąsias priemones³, nukreiptas prieš B. Assado režimą ir jo rėmėjus, ir užtikrinti, kad tol, kol represijos nesiliaus, šio priemonės būtų taikomos.

ES teikė politinę, finansinę ir logistinę paramą JT cheminio ginklo naikinimo ir Cheminio ginklo uždraudimo organizacijos misijai. Ši jungtinė misija buvo oficialiai baigta rugsėjo 30 d., ir ES toliau daro spaudimą Sirijai, kad ši užtikrintų, kad jos cheminio ginklo programa būtų visiškai ir negrįžtamai nutraukta.

1.2.5. Artimųjų Rytų taikos procesas

2014 m. ES prisidėjo prie JAV tarpininkaujamų Izraelio ir Palestinos derybų, be kita ko, pasiūlydama suteikti precedento neturinčią Europos politinę, ekonominę paramą ir paramą saugumo srityje abiem konflikto šalims atsižvelgiant į galutinį susitarimą dėl statuso ir specialią privilegijuotą partnerystę. Tačiau, balandžio mėn. sustabdžius derybas, kurioms tarpininkavo JAV, atsirado nežinomybė dėl pažangos taikos procese, kurią dar labiau padidino sustiprėjęs smurtas Vakarų Krante, įskaitant Rytų Jeruzalę ir Gazos Ruožą.

Izraelio karinė operacija „Apsaugos uola“ (angl. *Protective Edge*) pažymėjo trečią konfliktą Gazoje pas pastaruosius 6 metus. Tai buvo didelio masto sausumos operacija, skirta sunaikinti tunelius tarp Gazos ir Izraelio ir kovotojų raketų arsenalą; per ją maždaug žuvo 2 300 žmonių, dauguma iš jų – palestiniečiai civiliai gyventojai. ES pabrėžė, jog reikia užtikrinti nuolatinę civilių asmenų apsaugą.

³ http://www.eeas.europa.eu/statements-eeas/2014/141215_01_en.htm

Kalbant apie tolesnes tarptautines pastangas užtikrinti ilgalaikį ugnies nutraukimą ir esminius humanitarinės, politinės ir saugumo padėties Gazos Ruože pokyčius, ES pabrėžė *status quo ante* netvarumą, pasmerkė grupuotės „Hamas“ ir kitų kovotojų grupuočių vykdomą beatodairišką izraeliečių civilių gyventojų apšaudymą raketomis, pasmerkė tai, kad Gazoje žuvo šimtai civilių gyventojų, pabrėžė, kad reikia užtikrinti civilių gyventojų apsaugą pagal tarptautinę humanitarinę teisę ir primygtinai paragino Palestinos Administraciją palaipsniui pradėti vykdyti savo, kaip vyriausybės, funkcijas Gazoje. Ji taip pat paragino išardyti karines grupuotes Gazoje. ES su konflikto šalimis aptarė jos galimą indėlį siekiant užtikrinti ilgalaikį ugnies nutraukimą ir sukurti sąlygas uždarymo režimo atšaukimui, tiek pasitelkiant BUSP priemones, pavyzdžiui, atnaujinant ir pratęsiant EUBAM Rafah ir EUPOL COPPS misijas, tiek teikiant humanitarinę pagalbą ir paramą atstatymui, be kita ko, rugsėjo mėn. įvykusiame *Ad hoc* ryšių palaikymo komiteto posėdyje ir spalio mėn. surengtoje Kairo konferencijoje tema „Palestina. Gazos atstatymas“.

2014 m. lapkričio mėn. ES pateikė savo sutartas pozicijas Tarybos išvadose ir paragino įgyvendinti esminius politinės, saugumo ir ekonominės padėties Gazos Ruože pokyčius, be kita ko, atšaukti uždarymo režimą.

Lapkričio mėn. surengto vizito regione metu vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja pabrėžė, kad reikia užtikrinti patikimą politinę perspektyvą Artimųjų Rytų taikos procese remiantis dviejų valstybių sambūviu pagrįstu sprendimu, taip pat šio proceso regioninius aspektus ir labai didelę Arabų taikos iniciatyvos svarbą.

ES yra pasirengusi bendradarbiauti su tarptautiniais partneriais įgyvendinant iniciatyvą, kuria siekiama pakartotinai pradėti taikos procesą laikantis taikos parametų, išdėstytų 2014 m. liepos mėn. Tarybos išvadose, ir savo ilgalaikę poziciją, pagal kurią pasisakoma už tai, kad Izraelio Valstybė ir nepriklausoma, demokratinė, kaimyninė, suvereni ir gyvybinga Palestinos Valstybė viena šalia kitos taikiai ir saugiai gyvuotų pripažindamos viena kitą,

Iki 2014 m. pabaigos įtampą teritorijoje padidino keli veiksniai: tolesnė Izraelio gyvenviečių plėtra, gyvenamųjų būstų griovimas ir iškeldinimai, pasikartojantys susirėmimai Šventyklos kalne (Haram al-Sharif) Rytų Jeruzalėje, keli prieš izraeliečius nukreipti teroristiniai išpuoliai Jeruzalėje ir Vakarų Krante, katastrofiška humanitarinė padėtis Gazoje, nepakankama pažanga palestiniečių susitaikymo procese ir užstrigusios Kairo derybos dėl ilgalaikio ugnies nutraukimo Gazoje.

Prezidentas M. Abbasas atnaujino pastangas Jungtinėse Tautose prašydamas priimti JT Saugumo Tarybos rezoliuciją, kurioje būtų nustatytas galutinis terminas, iki kurio turėtų būti nutraukta Izraelio vykdoma okupacija. Lapkričio mėn. išvadose Taryba dar kartą patvirtino pageidaujanti atlikti svarbų vaidmenį ir aktyviai prisidėti prie derybomis pagrįsto visų galutinio statuso klausimų išsprendimo. Ji paragino konflikto šalis ir visus svarbiausius suinteresuotuosius subjektus, įskaitant Ketvertą, Arabų Lygą ir JT Saugumo Tarybą, imtis būtinų priemonių šiam tikslui pasiekti.

Palestinos Administracijos ir ES dialogas buvo tęsiamas vadovaujantis Europos kaimynystės politika ir remiantis 2013 m. veiksmų plane bendrai sutartais prioritetais. Po vasarą įvykusio konflikto Gazoje, ES ne kartą pabrėžė, kad reikia siekti tvaraus ir visapusiško konflikto sprendimo, be kita ko, atšaukti uždarymą, Palestinos Administracijai prisiimti savo, kaip vyriausybės, pareigas Gazos Ruože ir nedelsiant atnaujinti patikimas taikos derybas.

Šią žinią, taip pat ir ES nuolatinį įsipareigojimą prisidėti prie Palestinos valstybės kūrimo siekiant dviejų valstybių sambūviu pagrįsto sprendimo vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja dar kartą pakartojo rugsėjo mėn. įvykusiame *Ad hoc* ryšių palaikymo komiteto posėdyje ir spalio mėn. Kaire įvykusioje tarptautinių paramos teikėjų konferencijoje.

Nuolatinis dėmesys buvo skiriamas veiksams, kurie kelia grėsmę dviejų valstybių sambūviu pagrįsto sprendimo perspektyvumui, visų pirma tolesnei Izraelio gyvenviečių plėtrai, naujakurių smurtui, griovimo – be kita ko, ES finansuojamų projektų – gyventojų iškeldinimo ir priverstinio perkėlimo veiksams.

ES patvirtino, kad Okupuotojoje Palestinos Teritorijoje galioja tarptautinės žmogaus teisės ir yra taikoma humanitarinė teisė ir paragino Izraelį visapusiškai laikytis įsipareigojimų pagal tarptautinę teisę.

ES stebėtojo teisėmis dalyvavo 2014 m. gruodžio mėn. Ženevoje surengtos IV-osios Ženevos konferencijos aukštųjų susitariančiųjų šalių posėdyje.

Nors dvišalių santykių su Izraeliu perkėlimas į naują pakopą priklauso nuo realios pažangos Artimųjų Rytų taikos procese ir tvirtesnio įsipareigojimo laikytis bendrų vertybių, dvišalis bendradarbiavimas buvo toliau plėtojamas remiantis 2005 m. ES ir Izraelio veiksmų planu. Asociacijos komiteto ar Asociacijos tarybos posėdžių 2014 m. nebuvo surengta, tačiau vyko rezultatyvus dvišalis dialogas.

2014 m. pasiekta pažangos keliose veiksmų plano srityse – įsigaliojo visapusiškas oro transporto susitarimas, Izraelis pradėjo dalyvauti programoje „Horizontas 2020“, pasirašytas Europos narkotikų ir narkomanijos stebėsenos centro ir Izraelio kovos su narkotikais tarnybos susitarimas.

ES ir Izraelis palaikė santykius ir politiniu lygmeniu – tai rodo Europos Parlamento pirmininko Martino Schulzo, Europos Komisijos pirmininko Jose Manuelio Barroso vizitai ir vyriausios įgaliotinės užsienio santykiams ir saugumo politikai ir Komisijos pirmininko pavaduotojos Federicos Mogherini pirmasis vizitas nuo tada, kai ji pradėjo eiti savo naująsias pareigas.

ES policijos misija Palestinos teritorijose (EUPOL COPPS) toliau vykdė strateginę veiklą Palestinos Administracijos saugumo ir teisingumo sektoriuose. Misija toliau stiprino policijos pajėgumus operatyviniu lygiu, siekiant pagerinti policijos veiklos rezultatus (pvz., viešosios tvarkos palaikymo bendruomenės pastangomis, minios valdymo ir riaušių malšinimo srityse), jos organizacinę struktūrą (pvz., žmogiškųjų išteklių valdymą, mokymo pajėgumus) ir padidinti jos atskaitingumą. Per specialius renginius misija toliau padėjo koordinuoti Izraelio ir Palestinos policijos veiksmus. Teisingumo sektoriuje misija dirbo padėdama geriau paaiškinti teisingumo sektoriaus institucijų vaidmenis ir įgaliojimus, tuo tikslu propagodama bendrą tarpinstitucinį supratimą ir svarbiausias teisėkūros iniciatyvas.

Misija taip pat prisidėjo prie naujos 2014–2016 m. teisingumo sektoriaus strategijos priėmimo. Toliau buvo dedamos pastangos institucijų stiprinimo srityje ir teikiama parama gebėjimų stiprinimui, šias pastangas ir paramą nukreipiant į Palestinos Administracijos teismines institucijas, įskaitant Aukštąją teismų tarybą, Teisingumo ministeriją, Generalinę prokuratūrą ir Palestinos advokatų asociaciją.

ES pasienio pagalbos misijos (EUBAM) Rafos perėjimo punkte veikla daugiausia buvo susijusi su Palestinos Administracijos parengties projektu. Projektu siekiama padėti Palestinos Administracijos sienų valdymo agentūrai susidaryti realų vaizdą bei parengti konkrečią programą ir plėtoti operatyvinius Rafos perėjimo punkto valdymo pajėgumus remiantis tarptautiniais standartais (t. y. ES Šengeno standartais). Palestinos Administracijos pasirengimas valdyti Rafos perėjimo punktą yra tiesioginis EUBAM Rafah interesas, nes misija ir Palestinos Administracijos sienų valdymo institucijos turėtų glaudžiai bendradarbiauti perėjimo punkte. Reaguodamos į naujausią krizę Gazoje, tiek misija EUBAM, tiek EUPOL COPPS pakartotinai įvertino savo planus dėl veiklos Gazos Ruože galimo atnaujinimo ir išplėtimo (kalbant ir apie veiklos mastą, ir apie įgaliojimus) atsižvelgiant į ES pastangas remti Egipto tarpininkaujamas Izraelio ir Palestinos derybas dėl ilgalaikių paliaubų.

1.3. Arabijos pusiasalis, Iranas ir Irakas

1.3.1. Persijos įlankos bendradarbiavimo taryba ir jos valstybės narės

2014 m. balandžio mėn. ES ir Persijos įlankos bendradarbiavimo tarybos jungtinio bendradarbiavimo komiteto posėdyje ir politinio dialogo vyresniųjų pareigūnų lygmeniu metu įvyko dialogas su šešiais Persijos įlankos bendradarbiavimo tarybos nariais (Bahreinu, Kuveitu, Omanu, Kataru, Saudo Arabija ir Jungtiniais Arabų Emyratais) ir su Persijos įlankos bendradarbiavimo tarybos sekretoriatu. 2014 m. sausio mėn. Katare, Saudo Arabijoje, Omane, Jungtiniuose Arabų Emyratuose ir Kuveite lankėsi vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja. Birželio 23 d. Liuksemburge planuotas surengti ES ir Persijos įlankos bendradarbiavimo tarybos jungtinės tarybos ir ministrų posėdis Persijos įlankos bendradarbiavimo tarybos prašymu buvo nukeltas į vėlesnę datą ir bus surengtas pirmąjį 2015 m. pusmetį. Būsima vyriausioji įgaliotinė Federica Mogherini, tuo metuėjusi Italijos – rotacijos tvarka pirmininkavusios ES Tarybai valstybės narės – užsienio reikalų ministrės pareigas, rugsėjo mėn. Niujorke įvykusios JT Generalinės Asamblėjos, kurioje daugiausia dėmesio buvo skirta ES ir Persijos įlankos bendradarbiavimo tarybos santykiams, pagrindiniams regioninės reikšmės klausimams ir pasaulinės reikšmės klausimams, metu surengė susitikimą su Persijos įlankos bendradarbiavimo tarybos trejetu. Regioniniu ir dvišaliu lygmenimis buvo surengta keletas bendradarbiavimo iniciatyvų, įskaitant politinius dialogus su Saudo Arabija ir Jungtiniais Arabų Emyratais dėl kovos su terorizmu.

Vyriausioji įgaliotinė ir jos tarnybos toliau atidžiai stebėjo padėtį Bahreine ir palankiai įvertino 2014 m. lapkričio 22 d. ir 29 d. sėkmingai surengtus savivaldybių ir parlamento rinkimus šioje šalyje, tikintis, kad naujoji įstatymų leidžiamoji valdžia pradės naują Bahreino politinio vystymosi etapą pirmenybę teikdama reformoms, nes tai yra vienintelis būdas užtikrinti darnų vystymąsi ir stabilumą Bahreino Karalystėje. ES toliau griežtai smerkė smurto naudojimą ir ragino vykdyti tikrą nacionalinio susitaikymo procesą vedant įtraukų dialogą ir ragino visiškai įgyvendinti Bahreino nepriklausomos tyrimo komisijos ir JT Žmogaus teisių tarybos visuotinio periodinio vertinimo rekomendacijas.⁴

⁴ 2014 m. vasario 6 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl Bahreino, ypač Nabeelio Rajabo, Abdulhadi al-Khawaja ir Ibrahimio Sharifo atvejų ((P7 TA(2014)0109); šioje rezoliucijoje daugiausia dėmesio skiriama žmogaus teisių padėčiai Bahreine.

2014 m. rugsėjo mėn. Abu Dabyje buvo akredituotas naujas delegacijos vadovas Jungtiniams Arabų Emyratams. Delegacija buvo įsteigta 2013 m. antrame pusmetyje. ES ir Jungtiniai Arabų Emyratai toliau bendradarbiavo žmogaus teisių klausimais; tuo tikslu balandžio 28–29 d. Abu Dabyje ir lapkričio 20 d. Briuselyje buvo surengti atitinkamai antrasis ir trečiasis ES ir JAE neformalios žmogaus teisių grupės posėdžiai.

Apskritai, ES atidžiai stebėjo žmogaus teisių padėtį Persijos įlankos šalyse siekdama konstruktyvaus bendradarbiavimo su vietos valdžios institucijomis, kartu pasitelkdama įvairias diplomatinės priemonės kelių individualių bylų atveju ir dėl horizontaliųjų klausimų, visų pirma susijusių su mirties bausmės taikymu.

2014 m. padaryta pažanga derybose dėl ES ir Jungtinių Arabų Emyratų bevizio režimo susitarimo.

1.3.2. Iranas

2014 m. vienas iš svarbiausių ES ir Irano santykių aspektų ir toliau buvo tarptautiniu mastu susirūpinimą keliantys klausimai, susiję su Irano branduoline programa. Atlikdama derybininkės vaidmenį E3 + 3 grupės (Prancūzija, Vokietija bei Jungtinė Karalystė ir Kinija, Rusija bei JAV) vardu ir remdamasi JT Saugumo Tarybos suteiktais įgaliojimais, tuometinė vyriausioji įgaliotinė Catherine Ashton aktyviai dalyvavo diplomatinėje veikloje, kad būtų rastas ilgalaikis ir visapusiškas Irano branduolinio klausimo sprendimas. Derybos tęsėsi visus metus. Siekdama užtikrinti derybų tęstinumą, 2014 m. gruodžio 5 d. naujoji vyriausioji įgaliotinė Federica Mogherini paskyrė Catherine Ashton specialiąja patarėja derybose su Iranu branduoliniais klausimais.

2013 m. lapkričio 24 d. priėmus laikiną šešių mėnesių susitarimą, vadinamąjį bendrą veiksmų planą, buvo tęsiamos derybos, kad būtų rastas visapusiškas ilgalaikis Irano branduolinės veiklos klausimo sprendimas. Derybų tikslas lieka tas pats – susitarti su Iranu dėl patikrinamų garantijų dėl Irano branduolinės programos išimtinai taikaus pobūdžio. Netrukus po to, kai bendras veiksmų planas buvo pradėtas įgyvendinti, 2014 m. vasario mėn. Vienoje buvo surengtas pirmasis susitikimas politinių direktorių lygmeniu; po to derybos buvo rengiamos reguliariai. 2014 m. liepos 2–19 d. Vienoje vadovybės lygmeniu įvykusių derybų metu bendro veiksmų plano galiojimas buvo pratęstas iki 2014 m. lapkričio 24 d. Įvyko ir keli derybų raundai politiniu ir ekspertų lygmenimis; vis dėlto 2014 m. lapkričio 18–24 d. Vienoje surengtame ministrų susitikime nepavyko pasiekti visapusiško susitarimo, todėl buvo susitarta iki 2015 m. birželio mėn. pabaigos pratęsti Ženevos bendro veiksmų plano galiojimą.

ES Tarybos sprendimu iki 2015 m. birželio 30 d. buvo pratęstas ir priemonių dėl sumažintų sankcijų, kaip susitarta bendrame veiksmų plane, galiojimas. Tai apėmė tam tikrų ES sankcijų sustabdymą, kad būtų galima teikti Irano žalios naftos pardavimo esamiems klientams draudimo bei vežimo paslaugas, importuoti Irano naftos chemijos produktus ir prekiauti auksu bei tauriaisiais metalais su Irano vyriausybe. Buvo išlaikytos ir didesnės finansinių pervedimų Iranui ir iš Irano viršutinės ribos. Pagrindinė sankcijų struktūra nepasikeitė.

ES vilčių suteikė tam tikri veiksmai, kurių Iranas ėmėsi, kad pagerintų santykius su kaimyninėmis regiono šalimis ir tarptautine bendruomene. Iranas atliko konstruktyvų vaidmenį taikaus vyriausybės funkcijų perdavimo kaimyniniame Irake procese. Tačiau ES ir regioniniams bei tarptautiniams partneriams susirūpinimą kelia nuolatinis Irano kišimasis į konfliktą Sirijoje ir jo parama tokioms organizacijoms kaip „Hezbollah“, „Hamas“ ir Houthi grupuotei Jemene.

Nepaisant vilčių teikusių ženklų 2013 m. po to, kai buvo išrinktas Prezidentas H. Rouhani, pavyzdžiui, buvo paleista keletas sąžinės kalinių, 2014 m. pažangos žmogaus teisių srityje nepastebėta. 2014 m. kovo mėn. surengto vizito į Teheraną metu vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja žmogaus teisių klausimus aptarė su vyriausybe ir susitiko su keliomis aktyvistėmis. ES taip pat toliau kėlė klausimus dėl žmogaus teisių padėties Irane dvišaliu bei daugiašaliu lygmenimis ir viešuose pareiškimuose – tiek dėl bendrųjų principų, tiek dėl individualių atvejų. Kaip ir ankstesniais metais, 2014 m. ES pritarė JT Generalinėje Asamblėjoje Kanados remiamai rezoliucijai.⁵

1.3.3. Irakas

Birželio mėn. saugumo padėtis Irake labai pablogėjo dėl didelio masto puolimo ir vėliau grupuotės ISIL/„Da'esh“ užimtos didžiulės Irako teritorijos. Rugpjūčio mėn. buvo suformuota JAV vadovaujama pasaulinė kovos su ISIL/„Da'esh“ koalicija, kuriai priklauso ir ES valstybės narės, ir regiono šalys, skirta kovoti su ISIL/„Da'esh“ keliama grėsme ir padėti Irako vyriausybei atsiimti užimtas pozicijas ir užtikrinti saugumą gyventojams. Koalicijos kontekste pagal JT Saugumo Tarybos rezoliucijas 1267 (1999), 1989 (2011), 2170 (2014) ir 2178 (2014) grupuotei ISIL/„Da'esh“ taikomas ginklų embargas ir turto įšaldymas.

ES ne kartą pareiškė savo paramą šiai koalicijai. Be to, spalio 20 d. Taryba patvirtino ES kovos su terorizmu / užsienio kovotojais strategiją ir pavedė vyriausiajai įgaliotinei ir Komisijos pirmininko pavaduotojai parengti ES visapusišką regioninę strategiją Sirijos bei Irako ir ISIL/„Da'esh“ keliamos grėsmės atžvilgiu⁶. Gruodžio 3 d. NATO būstinėje vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja dalyvavo pasaulinės kovos su ISIL/„Da'esh“ koalicijos posėdyje. ES dar kartą pabrėžė, kad reikia propaguoti gerą ES strategijos bei veiksmų ir pasaulinės koalicijos pastangų koordinavimą.

⁵ Be to, Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl ES strategijos Irano klausimu, kurioje daug kalbama apie žmogaus teisių padėtį Irane (2014/2625(RSP)).

⁶ Strategija buvo priimta 2015 m. vasario 6 d.

Haidaro al-Abadi išrinkimas naujuoju Ministru Pirmininku suteikė vilčių, kad bus vykdomas įtraukėsnis politinis procesas nei ankstesnių vyriausybių metu. Gruodžio 3 d. Briuselyje įvyko dvišalis vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojos ir Ministro Pirmininko H. al-Abadi susitikimas, o gruodžio mėn. pabaigoje vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja lankėsi Bagdade ir Erbilyje.

Prieš padėties šalyje pablogėjimą, 2014 m. sausio mėn. Briuselyje buvo surengtas pirmasis ES ir Irako bendradarbiavimo tarybos posėdis ministrų lygmeniu. Šis posėdis įvyko po to, kai 2013 m. pabaigoje pagal ES ir Irako partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimą (PBS) buvo surengtas pirmasis bendradarbiavimo komiteto ir pakomitečių posėdžių raundas. Kol PBS dar neratifikuotas (2014 m. gruodžio mėn. pradžioje susitarimo dar buvo neratifikavusios 15 valstybių narių), kai kurie susitarimo skyriai, visų pirma susiję su prekyba ir kai kuriais bendradarbiavimo sektoriais, taikomi laikinai. Dėl krizės Irake PBS įgyvendinimas sulėtėjo, tačiau ES ir Irako vyriausybė susitarė atnaujinti veiklą pagal PBS pirmąjį 2015 m. pusmetį.

Nepaisant daug iššūkių keliančių saugumo aplinkybių, ES išlaikė savo įsipareigojimus Irakui ir glaudžiai bendradarbiauja su JT (kalbant apskritai, su JT pagalbos misija Irake (UNAMI) politiniais klausimais ir su Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuru (UNHCR), Humanitarinių reikalų koordinavimo biuru (OCHA) ir Jungtinių Tautų projektų paslaugų biuru (UNOPS) humanitariniais klausimais) ir kitais tarptautiniais subjektais šalyje. ES primygtinai ragino Irako vyriausybę bendradarbiauti su visomis Irako bendruomenėmis ir daryti pažangą susitaikymo ir reformų procesuose. Todėl ES palankiai įvertino federalinės vyriausybės ir kurdų regioninės vyriausybės susitarimą dėl pasidalijimo pajamomis iš naftos kaip pasitikėjimo stiprinimo priemonę. Dvišalis ES bendradarbiavimas bus visų pirma vykdomas švietimo, valdymo ir energijos tiekimo visiems vartotojams užtikrinimo srityse.^{7 8}

⁷ 2014 m. Irako valdžios institucijos ir Europos Komisija susitarė dėl ketverių metų trukmės (2014–2017 m.) Irakui skirtos bendradarbiavimo programos, kurios vertė – 78 mln. EUR. Pagal šią programą bus remiami dabartiniai politiniai procesai ir remiama taika bei stabilumas. ES projektai bus orientuoti į valdymą ir teisinę valstybę, galimybių gauti išsilavinimą nacionalinio viešojo švietimo įstaigose užtikrinimą ir energijos tiekimo neturtingiesiems bei atokiems regionams užtikrinimui.

⁸ Europos Parlamentas ne kartą griežtai pasmerkė ISIL/„Da'esh“ veiksmus:

- 2014 m. vasario 12 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl humanitarinės krizės Irake ir Sirijoje, ypač susijusios su grupuote „Islamo valstybė“ (2015/2559(RSP))
- 2014 m. liepos 17 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl padėties Irake (2014/2716(RSP))
- 2014 m. rugsėjo 18 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl padėties Irake bei Sirijoje ir IS agresijos, įskaitant mažumų persekiojimą (2014/2843(RSP))
- 2014 m. lapkričio 27 d. Europos Parlamento rezoliucija „Irakas: moterų grobimas ir netinkamas elgesys su jomis“ (2014/2971(RSP))

1.3.4. Jemenas

Tarptautinė bendruomenė, ir visų pirma ES, yra svarbios veikėjos remiant pereinamąjį procesą Jemene; jos teikia tiek politinę, tiek finansinę paramą šiam procesui, visų pirma per Jemeno draugų grupę ir jos vietos grupę Sanoje, kurios prisidėjo prie pereinamojo proceso bei atidžiai jį stebėjo, glaudžiai bendradarbiaudamos su JT specialiuoju patarėju Jamalū Benomaru, ir tęs šią veiklą.

Pagal 2012 m. pereinamojo laikotarpio susitarimą, dėl kurio tarpininkavo JT, remdamosi Persijos įlankos bendradarbiavimo tarybos iniciatyva, 2013 m. kovo mėn. pradėta Nacionalinio dialogo konferencija (NDK), kurią siekta užbaigti rugsėjo mėn., buvo galutinai užbaigta 2014 m. sausio mėn. Nuo tada ES nuolat rėmė NDK rekomendacijų įgyvendinimą (pagal 2014 m. vasario 10 d. Tarybos išvadas) vadovaudamasi Persijos įlankos bendradarbiavimo tarybos iniciatyva, ir jų įtvirtinimą naujojoje Konstitucijoje, kuri turi būti patvirtinta referendume iki parlamento rinkimų, kuriais būtų galima užbaigti dabartinį pereinamąjį laikotarpį. Deja, pažanga šiose srityje buvo daroma labai lėtai, o Houthi sukilėlių kariniai išpuoliai vasarą, paskatinti visuotinio nepasitenkinimo dėl taip reikalingos kuro subsidijų reformos, yra puikus šio pereinamojo proceso pažeidžiamumo įrodymas.

ES, kuri priklauso 10 narių grupei, į kurią susirenka šalių, veikiančių kaip pereinamojo proceso laiduotojai, ambasadoriai, palankiai įvertino tai, kad rugsėjo 21 d. buvo sudarytas Taikos ir nacionalinės partnerystės susitarimas, ir nuo tada ne kartą ragino, visų pirma 2014 m. spalio 20 d. Tarybos išvadose, visus suinteresuotuosius subjektus imtis veiksmų, kad jis būtų greitai įgyvendintas, įskaitant jo priedą dėl saugumo.

ES taip pat perkėlė į ES teisės aktus JT ST rezoliucija 2140 priimtas sankcijas, taikomas asmenims, kurie sukurdami nestabilumą ir nesaugumą šalyje sutrukdė reformų procesui.

ES ne kartą pareiškė didelį susirūpinimą dėl blogėjančios saugumo padėties šalyje ir pareiškė tvirtai remianti Jemeno valdžios institucijų pastangas kovoti su terorizmu.

ES taip pat atidžiai stebėjo žmogaus teisių padėtį Jemene, visų pirma klausimą dėl mirties bausmės taikymo nepilnamečiams ir vaikų teises. Teikdama paramą vystymuisi ir humanitarinę pagalbą ES taip pat daug prisidėjo prie sveikatos priežiūros sistemų, socialinės apsaugos, aprūpinimo maistu ir mitybos gerinimo ir prie labiausiai pažeidžiamų asmenų Jemene kitų skubiausių poreikių patenkinimo.

1.4. Regioninis bendradarbiavimas

1.4.1. Arabų Valstybių Lyga

2014 m. ES ir Arabų Valstybių Lyga toliau glaudžiai bendradarbiavo.

2014 m. birželio 11 d. Atėnuose įvyko trečiasis abiejų organizacijų užsienio reikalų ministrų posėdis. Priimtoje ministrų deklaracijoje nagrinėjami tiek horizontalieji klausimai (žmogaus teisės, tolerancija, terorizmas), tiek politinės temos (Artimųjų Rytų taikos procesas, Sirija, Libija). Abi organizacijos padarė pažangą savo santykiuose nustatydamos struktūrinį dialogą, kuriuo siekiama užtikrinti reguliarių institucijų keitimasi informacija politiniais ir saugumo klausimais, įskaitant krizių valdymą, humanitarinę pagalbą, kovą su terorizmu, tarptautinį organizuotą nusikalstamumą ir masinio naikinimo ginklus. Taip pat buvo pradėtas dialogas verslo klausimais, taip pat kitose bendradarbiavimo srityse, susijusiose su bendros darbo programos įgyvendinimu.

Suintensyvėjo abiejų organizacijų aukšto rango pareigūnų ryšiai. Buvo surengti, be kita ko, keturi vyresniųjų pareigūnų susitikimai: Kaire (vasario mėn.), Maltoje (gegužės mėn.), Atėnuose (birželio mėn.), Kaire (lapkričio mėn.), taip pat gruodžio mėn. surengtas PSK ambasadorių ir ES kovos su terorizmo koordinatoriaus vizitas į Kairą.

Toliau buvo įgyvendinama ES ir Arabų Valstybių Lygos bendradarbiavimo bendra darbo programa vykdant veiklą žmogaus teisių, rinkimų stebėjimo, moterų įgalėjimo, energetikos srityse, taip pat rengiami Arabų Valstybių Lygos generalinio sekretoriato žemesnės ir vidurinės grandies diplomatus skirti seminarai.

1.4.2. Islamo bendradarbiavimo organizacija

2014 m. sausio mėn. pareigas pradėjo eiti iš Saudo Arabijos kilęs naujasis Islamo bendradarbiavimo organizacijos generalinis sekretorius Iyadas Madani. Rugsėjo mėn. Briuselyje įvyko Islamo bendradarbiavimo organizacijos ir ES aukšto lygio konsultacinis posėdis; abi organizacijos susitarė nustatyti bendrą partnerystės skirtingose bendradarbiavimo srityse pagrindą, įskaitant musulmonų pasaulio ir ES dialogo, musulmonų mažumų Europos Sąjungoje apsaugos, kovos su terorizmu, saugumo, radikalizmo, islamofobijos sritis ir kitus iššūkius, su kuriais abi organizacijos gali susidurti ateityje. Lapkričio mėn. Islamo bendradarbiavimo organizacijos nepriklausomos žmogaus teisių komisijos delegacija pirmą kartą lankėsi ES institucijose su žmogaus teisėmis susijusiems klausimams svarstyti.

Islamо bendradarbiavimo organizacijos ir ES partnerystę tikimasi užtikrinti plataus masto bendradarbiavimą, aprėpiant įvairias temas – nuo religijų tarpusavio dialogo iki ekonominių ir politinių temų. Bendradarbiavimas iki šiol buvo veiksmingas užtikrinant geresnį tarpusavio supratimą.

1.4.3. Viduržemio jūros šalių sąjunga

Viduržemio jūros šalių sąjungos veikimas ir institucionalizavimas laikotarpiu, kai šiai sąjungai bendrai pirmininkavo ES ir Jordanija, sutvirtėjo. Viduržemio jūros šalių sąjunga išlieka unikaliu 43 partnerių forumu¹ – bendra platforma, kurioje koordinuojamos iniciatyvos ir bendradarbiavimas atskirų sektorių veikloje, organizuojami ministrų dialogai ir propaguojami projektai, kuriais siekiama stiprinti ES ir Viduržemio jūros šalių ekonominę integraciją.

2014 m. buvo surengti trys Viduržemio jūros šalių sąjungos ministrų posėdžiai šiomis temomis: pramoninio bendradarbiavimo (vasario mėn.), aplinkos ir klimato kaitos (gegužės mėn.) ir skaitmeninės ekonomikos (rugsėjo mėn.). Be to, Viduržemio jūros šalių sąjunga surengė šešis vyresniųjų pareigūnų susitikimus: tris Briuselyje (vasario, birželio ir rugsėjo mėn.), du Barselonoje (balandžio ir gruodžio mėn.) ir vieną Neapolyje (spalio mėn.).

2. Rusija, rytinės kaimyninės šalys ir Vidurinė Azija

2.1. Rusijos Federacija

2014 m. ES ir Rusijos santykiuose dominavo Rusijos įvykdytos neteisėtos Krymo aneksijos klausimas ir tolesnis Ukrainos destabilizavimas, įskaitant Rusijos pajėgų agresiją Ukrainos teritorijoje ir tolesnę Rusijos paramą separatistams.

Sausio 28 d. Briuselyje įvyko ribotos sudėties 32-asis ES ir Rusijos aukščiausiojo lygio susitikimas, kuriame daugiausia dėmesio skirta su Ukraina ir Rytų partneryste susijusiems klausimams. Ta proga Prezidentas Vladimiras Putinas, nurodęs, kad Rusija iš principo neprieštarauja Rytų partnerystei, pareiškė susirūpinimą dėl ES ir Ukrainos asociacijos susitarimo nuostatų dėl išsamios ir visapusiškos laisvosios prekybos erdvės poveikio Rusijos ekonomikai. Buvo sutarta surengti technines konsultacijas, kuriose būtų paaiškinta, kaip ES asociacijos susitarimai su keliomis Rytų partnerystės šalimis partnerėmis duos naudos visoms partnerėms, įskaitant Rusiją. Aukščiausiojo lygio susitikimo metu taip pat aptartas bendros ekonominės erdvės nuo Lisabonos iki Vladivostoko bendra vizija – tokia erdvė galėtų padėti įveikti dabartinius sunkumus, jei tik šalys pirmiausia susitars dėl naujo ES ir Rusijos susitarimo, geresnio PPO reikalavimų bei kitų įsipareigojimų laikymosi ir konstruktyvesnio bendradarbiavimo mūsų bendroje kaimynystėje. 2014 m. sausio 28 d. buvo priimtas bendras pareiškimas dėl kovos su terorizmu⁹.

Rusijos Federacijai įvykdžius neteisėtą Krymo ir Sevastopolio aneksiją, po kurios sekė karinė Rusijos pajėgų operacija Kryme, kovo mėn. Europos Vadovų Taryba priėmė sprendimą dėl laipsniško ribojamųjų priemonių (įskaitant draudimą išduoti vizas ir turto įšaldymą) nustatymo tam tikriems Rusijos ir Ukrainos asmenims, atsakingiems už Ukrainos suvereniteto ir teritorinio vientisumo pažeidimą.

Buvo sustabdytos derybos dėl naujo susitarimo, dialogas vizų klausimais ir pasirengimas birželio mėn. numatytam surengti aukščiausiojo lygio susitikimui.¹⁰

Deja, Rusija nesureagavo į nuolatinius ES raginimus nutraukti padėties Rytų Ukrainoje eskalaciją ir Rytų Ukrainos destabilizavimą ginklų bei įrangos tiekimu ir „savanorių“ veiksmams – visa tai dar labiau kurstė konfliktą, sukūrė aplinkybes, kuriomis liepos mėn. įvyko MH 17 reisu skridusio lėktuvo katastrofa, o rugpjūčio mėn. buvo pasiekta kulminacija, kai į konfliktą buvo tiesiogiai įtraukti Rusijos kariniai ištekliai ir pajėgos.

⁹ http://eu-un.europa.eu/articles/en/article_14531_en.htm

¹⁰ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/ec/141372.pdf
http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/ec/141707.pdf

Atsižvelgiant į liepos 16 d. ir rugpjūčio 30 d. Europos Vadovų Tarybos išvadas ir į rugsėjo 11 d. pareiškimą¹¹, Rusijos atžvilgiu buvo imtasi sektoriams skirtų ribojamųjų priemonių, be kita ko, galimybių patekti į kapitalo rinkas, gynybos, dvejopo naudojimo prekių ir didesnės rizikos technologijų srityse, įskaitant energetikos sektoriaus sritis.

Be to, buvo sustabdytos kelios ES ir Rusijos bendradarbiavimo programos. Europos investicijų bankas ir Europos rekonstrukcijos ir plėtros bankas taip pat sustabdė naujų finansavimo operacijų Rusijoje pasirašymą. Metų pabaigoje į Rusijos ir Ukrainos asmenų ir subjektų, kuriems taikomas draudimas keliauti ir turto įšaldymas, sąrašą buvo įtraukti 132 asmenys, įskaitant asmenis, kurie teikia paramą Rusijos sprendimus priimančioms asmenims arba turi naudos iš ryšių su tokiais asmenimis, ir 28 subjektai.

Rusija ėmėsi atsakomųjų priemonių, įskaitant draudimą importuoti tam tikrus maisto produktus iš ES ir tam tikrų ES nepriklausančių šalių, taip pat nustatė draudimą keliauti, *inter alia*, daugelio valstybių narių atstovams ir Europos Parlamento nariams, neatskleisdama, kam toks draudimas taikomas.

¹¹ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/143990.pdf
http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/EN/foraff/144868.pdf

Buvo pradėtos trišalės ES, Rusijos ir Ukrainos derybos dėl dujų tiekimo ir kainų siekiant išvengti dujų tiekimo į Ukrainą ir dujų tranzito per Ukrainą sutrikdymo. Po kelių kartų surengtų derybų šiais klausimais, spalio 30 d., tarpininkaujant ES, buvo sudarytas Rusijos ir Ukrainos sandoris, kuriuo užtikrinamas dujų tiekimo tęstinumas iki 2015 m. kovo mėn. pabaigos. Jo pagrindiniai punktai – tai, be kita ko, Ukrainos skolos už dujas sureguliojimas remiantis preliminarine kaina, sprendimas nustatyti galutinę kainą / galutinę skolos sumą dabartiniame arbitražo procese ir susitarimas dėl naujo dujų tiekimo. Be to, Europos Komisija bendradarbiavo su tarptautinėmis finansų įstaigomis siekiant užtikrinti, kad Ukraina turėtų reikiamų finansinių lėšų įvykdyti savo įsipareigojimus pagal susitarimą. Šalys taip pat susitarė užtikrinti tranzitą per Ukrainą į Europos Sąjungą tiekiamų dujų saugumą. Teigdama, kad ES tam priešinosi, gruodžio mėn. Rusija pareiškė stabdanti projektą „Pietų srautas“, kurį įgyvendinus dujų tiekimas į ES būtų nukreiptas per Bulgariją ir Serbiją, aplenkiant Ukrainą kaip tranzito šalį. Prezidento V. Putino vizito į Ankarą metu buvo pasiūlytas alternatyvus dujų tiekimas per Turkiją, kuriuo Rusijos dujos būtų transportuojamos į ES ir pirmiausia pasiektų Graikiją.

Nuo 2013 m. lapkričio mėn. Komisija ir Rusija rengė dvišales konsultacijas (šis procesas 2014 m. birželio mėn. buvo išplėstas įtraukiant Ukrainą) dėl ES ir Ukrainos asociacijos susitarimo nuostatų dėl išsamios ir visapusiškos laisvosios prekybos erdvės (IVLPE). Buvo surengta apie 10 posėdžių techniniu ir politiniu lygmenimis siekiant išspręsti Rusijai susirūpinimą keliančius klausimus (dėl tarifų, sanitarinių ir fitosanitarinių priemonių, techninių prekybos kliūčių, energetikos ir muitų) dėl IVLPE poveikio Rusijos ekonomikai.

2014 m. rugsėjo 12 d. ministrų susitikime buvo pasiektas susitarimas atidėti nuostatų dėl IVLPE laikiną taikymą ir iki 2015 m. pabaigos pratęsti autonominių ES prekybos priemonių Ukrainos naudai galiojimą; savo ruožtu Rusija išlaiko savo prekybos lengvatas Ukrainai pagal Nepriklausomų valstybių sandraugos laisvosios prekybos susitarimą (NVS LPS).

ES palankiai įvertino rugsėjo mėn. Minsko memorandumą ir protokolą, dėl kurių susitarta trišalėje kontaktinėje grupėje, kadangi tai žingsnis pirmyn siekiant tvaraus politinio krizės sprendimo, kuris turi būti pagrįstas pagarba Ukrainos nepriklausomybei, suverenitetui ir teritoriniam vientisumui.

Nepaisant nepalankių sąlygų, 2014 m. ES ir Rusijos ryšių palaikymo kanalai išliko atviri ir toliau vyko politinis dialogas svarbią vietą ES užsienio politikos darbotvarkėje užimančiais klausimais, kaip antai Sirija, Iranas, platesnis Artimųjų Rytų regionas ir Afganistanas. ES taip pat tęsė bendradarbiavimą su Rusija pasaulinės reikšmės klausimais, pavyzdžiui, kovos su terorizmu, masinio naikinimo ginklų neplatavimo, organizuoto nusikalstamumo, neteisėtos prekybos ir energetinio saugumo.

2014 m. toliau didelį susirūpinimą kėlė žmogaus teisių padėtis Rusijoje – buvo imtasi papildomų priemonių spaudos laisvei ir pilietinės visuomenės veiklai, visų pirma internete, apriboti ir opozicijai „nukenksminti“, be kita ko, bandant uždaryti nevyriausybines organizacijas remiantis administraciniais ar teismų sprendimais.¹² Šioje srityje ES susirūpinimas buvo pareikštas tiek viešai, tiek politinio dialogo metu¹³. Du kartus per metus vykstančios ES ir Rusijos konsultacijos žmogaus teisių klausimais 2014 m. nevyko.

2.2. Rytų partnerystė. Daugiašaliai santykiai

Nuo 2014 m. vasario mėn. susiformavusios naujos geopolitinės aplinkybės privertė suabejoti po šaltojo karo nustatytais principais, kurie atspindėti 1990 m. Paryžiaus chartijoje. Rusijos ginkluotųjų pajėgų agresija Ukrainos teritorijoje ir kitos priemonės, kurias Rusija taiko šalims partnerėms ir netgi ES valstybėms narėms, padėjo įvertinti Rytų partnerystės stipriąsias puses bei atsparumą ir mūsų pasiryžimą kartu žengti į priekį.

¹² Spalio 22 d. ES pareiškimas dėl asociacijų laisvės ir saviraiškos laisvės Rusijos Federacijoje http://eeas.europa.eu/delegations/council_europe/press_corner/all_news/news/2014/20141022_en.htm;

Spalio 23 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl NVO „Memorial“ (2009 m. Sacharovo premijos laimėtoja) uždarymo Rusijoje (2014/2903(RSP)) <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=EN&reference=P8-TA-2014-0039>

¹³ Balandžio 2 d. Europos Parlamentas priėmė rekomendaciją Tarybai dėl bendrų vizų išdavimo apribojimų nustatymo Rusijos pareigūnams, susijusiems su Sergejaus Magnitskio byla (2014/2016(INI)) P7_TA(2014)0258. <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2014-0258+0+DOC+XML+V0//EN&language=EN>

Po 2013 m. lapkričio mėn. Vilniuje įvykusio aukščiausiojo lygio susitikimo buvo toliau daroma pažanga įgyvendinant Rytų partnerystę. 2014 m. buvo pasirašyti labai plataus užmojo susitarimai su trečiosiomis šalimis (Asociacijos susitarimai / nuostatos dėl išsamios ir visapusiškos laisvosios prekybos erdvės) tarp ES ir Gruzijos, Moldovos Respublikos ir Ukrainos. Vis trys susitarimai pradėti laikinai taikyti šios ataskaitos metais. Ukrainos atveju Susitarimo dalies dėl prekybos ir susijusių klausimų, įskaitant nuostatas dėl laisvosios prekybos erdvės sukūrimo, laikinas taikymas buvo atidėtas iki 2016 m. sausio mėn.

Kalbant apie BSGP, kovo mėn. įsigaliojo bendrasis susitarimas su Gruzija dėl dalyvavimo ES krizių valdymo operacijose.

Balandžio mėn. įsigaliojus beviziam režimui, padaryta didelė pažanga vizų režimo su Moldovos Respublika liberalizavimo srityje. 2014 m. sausio 1 d. įsigaliojo ES ir Armėnijos vizų režimo supaprastinimo susitarimas ir readmisijos susitarimas; tokie ES ir Azerbaidžano susitarimai įsigaliojo 2014 m. rugsėjo 1 d. Tiek Armėnija, tiek Azerbaidžanas pradėjo naudotis šių susitarimų privalumais. ES pradėjo derybas dėl vizų režimo supaprastinimo susitarimo su Baltarusija.

Tuo pat metu buvo tęsiamas darbas daugiašalėse platformose, teikiant paramą šalims partnerėms vykdyti reformas. Šalys partnerės, ES valstybės narės, ES institucijos ir tarptautinės organizacijos aktyviai prisidėjo prie seminarų ir mokymo programų, juos rėmė ir teikė ekspertines žinias. Tarptautinės finansavimo įstaigos taip pat įvairiais kanalais teikė paramą.

2014 m. vykdant veiklą demokratijos, gero valdymo ir stabilumo platformoje daugiausia dėmesio skirta bendradarbiavimui BSGP, viešojo administravimo reformos, kovos su korupcija, prieglobsčio ir migracijos, teismų veikimo gerinimo ir saugaus valstybių sienų valdymo (integruoto sienų valdymo) srityse. Platformos veiklos įgyvendinimą rėmė Europos Taryba, taikydama priemonę, skirtą su teismų reforma, kova su korupcija ir bendradarbiavimu kovoje su elektroniniais nusikaltimais susijusiai veiklai remti.

Europos šalyse partnerėse toliau buvo labai matoma Bendradarbiavimo BSGP srityje komisijos veikla. 2014 m. Bendradarbiavimo BSGP srityje komisijos posėdžiuose daugiausia dėmesio skirta saugumo ir gynybos klausimams; komisija taip pat dalyvavo veikloje ir vykdė projektus bendradarbiaudama su Europos saugumo ir gynybos koledžu, EIVT, Europos Komisijos tarnybomis ir kai kuriomis ES valstybėmis narėmis. Tarp daugiau kaip dešimties projektų paminėtini bendri kursai ir mokymo programos BSGP klausimais šalių partnerių ir valstybių narių pareigūnams apie krizių valdymo pajėgumų plėtojimą, įvairūs praktiniai seminarai, be kita ko, ES kovinių grupių tema, jungtinis vizitas į Europos Sąjungos stebėsenos misijos Gruzijoje (EUMM Georgia) būstinę, šalyse partnerėse surengti BSGP orientaciniai kursai, informaciniai susirinkimai apie žmogaus teisių ir lyčių klausimų integravimą BSGP misijų kontekste, taip pat konferencija dėl pilietinės visuomenės įtraukimo.

Integruoto sienų valdymo srityje, įgyvendinant projektus pagal pavyzdinę iniciatyvą, toliau buvo siekiama Rytų partnerystės tikslų, t. y. padidinti patikrinimų sienos perėjimo punktuose saugumą bei veiksmingumą ir pagerinti bendrą šalių partnerių pasienio tarnybų ir muitinės pareigūnų darbo veiksmingumą. Buvo pradėta nauja FRONTEX vadovaujama pajėgumų stiprinimo programa, siekiant padėti partneriams šioje srityje.

Įgyvendinant pavyzdinę iniciatyvą „Gaivalinių ir žmogaus sukeltų nelaimių prevencija, pasirengimas joms ir reagavimas į jas“ toliau buvo remiamas dalyvaujančių šalių pajėgumų nelaimių prevencijos, pasirengimo joms ir reagavimo į jas vietos, nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis didinimas. Kiekvienoje šalyje diegiamas elektroninis rizikos žemėlapis. 2014 m. lapkričio mėn. prasidėjo antrasis iniciatyvos „Gaivalinių ir žmogaus sukeltų nelaimių prevencija, pasirengimas joms ir reagavimas į jas“ įgyvendinimo etapas; tikslas – dar labiau sustiprinti šalių partnerių civilinės saugos pajėgumus nelaimių prevencijos, pasirengimo joms ir reagavimo į jas srityse ir padėti šalims partnerėms palaipsniui priartėti prie ES civilinės saugos mechanizmo.

Rugsėjo 11–12 d. Baku surengtame ketvirtajame neformaliame Rytų partnerystės dialoge energetikos kaip sektorinio elemento tema užsienio reikalų ministrai aptarė bendro intereso užsienio politikos klausimus: platesnės kaimynystės poveikį Rytų partnerystės regionui, klausimą dėl Irano, Artimųjų Rytų taikos procesą, JT Generalinės Asamblėjos prioritetus, ypatingą dėmesį skiriant vadinamajai Islamo valstybei.

2.3. Juodosios jūros sinergija

Kalbant apie regioninį bendradarbiavimą Juodosios jūros regione, 2014 m. toliau buvo daroma pažanga vykdant bendradarbiavimą sektoriuose, pavyzdžiui, aplinkos, jūrų reikalų ir žuvininkystės, mokslinių tyrimų ir inovacijų, tarpvalstybinio bendradarbiavimo ir pilietinės visuomenės srityse.

2014 m. EIVT ir Komisijos tarnybos įsipareigojo peržiūrėti Juodosios jūros sinergiją siekiant akcentuoti per pastaruosius penkerius metus padarytą pažangą bendradarbiaujant Juodosios jūros regione ir apibrėžti aplinkybes, kurios turės įtakos būsimam sinergijos plėtojimui. Peržiūra atskleidė šio ES regioninės politikos požiūrio praktinę naudą pasitelkiant konkrečius projektus, taip pat jo potencialą ir pridėtinę vertę.

2.4. Rytų partnerystė. Dvišaliai santykiai

2.4.1. Ukraina

ES atidžiai stebėjo politinę padėtį Ukrainoje ir aktyviai dalyvavo siekiant išspręsti krizę, kuri išplito po mėnesius trukusių piliečių protestų, kilusių po 2013 m. Ukrainos vyriausybės sprendimo sustabdyti pasirengimą pasirašyti Asociacijos susitarimą Rytų partnerystės aukščiausiojo lygio susitikime Vilniuje.

2014 m. vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja ir už plėtrą ir kaimynystės politiką atsakingas Komisijos narys ne kartą vyko į Kijevą, tą patį darė ir daugelio ES valstybių narių užsienio reikalų ministrai ir Europos Parlamento nariai, taip beveik nuolat rodant įsipareigojimą padėti išspręsti krizę. Susitikimuose su valdžios institucijomis, opozicijos lyderiais ir pilietinės visuomenės atstovais ES daugiausia stengėsi užtikrinti palankesnes sąlygas dialogui ir padėti stabilizuoti politinę padėtį.

2014 m. vasario 10 d. Taryba pabrėžė savo susirūpinimą, visų pirma dėl pranešamų žmogaus teisių pažeidimų ir smurto, bauginimo ir žmonių dingimo atvejų, pareikšdama, kad yra pasirengusi greitai reaguoti į bet kokį padėties pablogėjimą šalyje. 2014 m. vasario 20 d. vyriausioji įgaliotinė sušaukė neeilinį Tarybos posėdį, kuriame, atsižvelgiant į blogėjančią padėtį, visų pirma buvo nuspręsta nustatyti tikslines ES sankcijas. Vėliau, kovo 5 d. Taryba taip pat priėmė ES sankcijas, daugiausia nukreiptas į neteisėtai pasisavintų Ukrainos valstybės lėšų iššaldymą ir susigrąžinimą.

2014 m. kovo 3 d. surengtame antrame neeiliniame Tarybos posėdyje buvo pasmerktas Rusijos ginkluotųjų pajėgų agresijos veiksmais įvykdytas akivaizdus Ukrainos suverenumo ir teritorinio vientisumo pažeidimas, taip pat kovo 1 d. Rusijos Federacijos Tarybos duotas leidimas naudoti ginkluotąsias pajėgas Ukrainos teritorijoje. ES paragino Rusiją nedelsiant atitraukti savo karines pajėgas į jų nuolatinio dislokavimo vietas pagal 1997 m. Susitarimą dėl Juodosios jūros laivyno buvimo Ukrainos teritorijoje statuso ir sąlygų. ES taip pat gerai įvertino tai, kad Ukraina reagavo apgalvotomis priemonėmis. Taryba nusprendė sustabdyti dvišales derybas su Rusijos Federacija dėl vizų klausimų ir diskusijas dėl naujojo (ES ir Rusijos) susitarimo, taip pat pasirengimą G 8 aukščiausiojo lygio susitikimui Sočyje.

Po neeilinio susitikimo kovo 6 d. paskelbtame valstybių ir vyriausybių vadovų pareiškimе ES pabrėžė, kad krizės sprendimas turi būti rastas Ukrainos ir Rusijos Federacijos vyriausybių derybų keliu, be kita ko, pasinaudojant galimais daugiašaliais mechanizmais, ir išdėstė tris veiksmų etapus, jeigu Rusija tęs padėtį destabilizuojančius veiksmus.

Atsižvelgdama į tai, kad Rusija nesiėmė veiksmų padėčiai deeskaluoti, kovo 17 d. ES priėmė ribojamąsias priemones, taikomas asmenims, atsakingiems už veiksmus, kuriais kenkiama Ukrainos teritoriniam vientisumui, suverenitetui ir nepriklausomybei arba į juos kėsiamasi, taip pat su jais susijusiems asmenims ir subjektams. Per kitus mėnesius, atsižvelgiant į neigiamus saugumo pokyčius šalyje, asmenų ir subjektų, kuriems taikomos ribojamosios priemonės, sąrašas, taip pat įtraukimo į sąrašą priežastys ne kartą buvo išplėsti.

2014 m. kovo 20 d. Europos Vadovų Taryba griežtai pasmerkė Krymo ir Sevastopolio neteisėtą prijungimą prie Rusijos Federacijos. Vadovaudamasi savo politika dėl neteisėtos aneksijos nepripažinimo, kaip išdėstyta 2014 m. kovo 20 d. Europos Vadovų Tarybos išvadose, 2014 m. ES ėmėsi kelių priemonių savo pozicijai remti, įskaitant ribojamąsias priemones.

Po balandžio 14 d. Tarybos posėdžio ES pasmerkė veiksmus, kurių ėmėsi ginkluoti asmenys Rytų Ukrainos miestuose, ir paragino Rusiją atsisakyti neteisėtų veiksmų Rytų Ukrainoje ir atitraukti savo karines pajėgas nuo Ukrainos sienos.

Gegužės 12 d. išvadose Taryba pažymėjo, kad tragiški gegužės 2 d. įvykiai Odesoje, per kuriuos žuvo ir sužeista daug asmenų, turi būti nuodugniai ištirti, o visi atsakingi asmenys patraukti atsakomybėn. Taryba ragina Europos Tarybos Tarptautinę patariamąją komisiją užsiimti šiuo tyrimu ir tokiu būdu užtikrinti jo nepriklausomumą bei skaidrumą.

Atsižvelgdama į nuolatinį smurtą Rytų Ukrainoje, birželio 23 d. Taryba paragino visas konflikto šalis susitarti dėl ugnies nutraukimo bei laikytis šio susitarimo ir paragino Rusiją remti taikos planą bei priimti priemones, kad sustabdytų neteisėtų kovotojų, ginklų ir įrangos srautą per sieną į Ukrainą, taip pat panaudoti savo įtaką separatistams, kad jie nutrauktų smurtą ir sudėtų ginklus. Taryba taip pat pareiškė susirūpinimą dėl sparčiai blogėjančios žmogaus teisių ir humanitarinės padėties Rytų Ukrainoje ir Kryme.

Atsižvelgiant į liepos 16 d. bei rugpjūčio 30 d. Europos Vadovų Tarybos išvadas ir į Rusijos veiksmus, kuriais destabilizuojama padėtis Ukrainoje, Rusijos atžvilgiu buvo imtasi sektoriams skirtų ribojamųjų priemonių tokiose srityse, kaip galimybės patekti į kapitalo rinkas, gynyba, dvejopo naudojimo prekės ir tam tikros didesnės rizikos technologijos naftos sektoriuje.

Šios priemonės – tai reakcija į padidėjusį kovotojų ir ginklų srautą į Rytų Ukrainą iš Rusijos Federacijos teritorijos ir į vis intensyvėjančias kovas, kurių metu buvo numuštas virš Donecko MH17 reisui skridęs bendrovės

□ „Malaysian

300 žmonių. Be to, gruodžio 15 d. Taryba ir gruodžio 18 d. Europos Vadovų Taryba dar labiau sugriežtino Sąjungos politiką dėl neteisėtos Krymo ir Sevastopolio aneksijos nepripažinimo.

2014 m. vyko intensyvus aukšto lygio politinis dialogas tiek su vyriausiąja įgaliotine ir Komisijos pirmininko pavaduotoja, tiek su už plėtrą ir kaimynystės politiką atsakingu Komisijos nariu, vykusiais į Kijevą piliečių protestų laikotarpiu metų pradžioje ir pasikeitus vyriausybei. Gegužės 13 d. įvyko bendras Europos Komisijos ir Ukrainos ministrų kabineto susitikimas. ES dalyvavo susitikimuose, be kita ko, surengtuose balandžio mėn. Ženevoje, rugpjūčio mėn. Minske ir spalio mėn. Milane, tikėdamasi rasti tvarų politinį konflikto Rytų Ukrainoje sprendimą. Rugpjūčio 15 d. Taryba nurodė, kad ES aktyviai pritars bet kokiam susitikimų formatui, kuris padėtų sukurti naują politinį impulsą. Šiomis aplinkybėmis ES palankiai įvertino rugsėjo mėn. Minsko memorandumą ir protokolą, dėl kurių susitarta Trišalėje kontaktinėje grupėje, kadangi tai žingsnis pirmyn siekiant tvaraus krizės politinio sprendimo, kuris turi būti pagrįstas pagarba Ukrainos nepriklausomybei, suverenitetui ir teritoriniam vientisumui. ES taip pat rėmė ir papildė kitų tarptautinių subjektų (ESBO, Europos Tarybos ir JT), dalyvaujančių stengiantis rasti tvarų politinį krizės Ukrainoje ir aplink Ukrainą sprendimą, darbą. Ji tvirtai parėmė ESBO specialią stebėsenos misiją – didžiausią pastaraisiais metais vykdytą ESBO operaciją vietoje.

ES laikėsi nuomonės, kad lapkričio 2 d. Donecko ir Luhanso „liaudies respublikose“ surengti „prezidento ir parlamento rinkimai“ prieštarauja Ukrainos teisei sistemai ir pažeidžia Minsko susitarimų raidę ir dvasią kaip neteisėti bei nelegalūs, ir pareiškė, kad ji jų nepripažins. Tokiomis aplinkybėmis, atsižvelgdama į lapkričio 17 d. Tarybos prašymą, ES nusprendė sugriežtinti ES ribojamąsias priemones, taikomas Rytų Ukrainoje veikiantiems separatistams.

ES ir jos valstybės narės pareiškė, kad jas sukrėtė bei labai nuliūdino žinia apie MH17 reisu skridusio bendrovės „Malaysian Airlines“ lėktuvo numušimą liepos 17 d. Donecke, ir paragino užtikrinti, kad atsakingi asmenys atsakytų už savo veiksmus ir būtų patraukti atsakomybėn. ES paragino Rusiją aktyviai pasinaudoti savo įtaka nelegaliai ginkluotoms grupuotėms, kad būtų užtikrinta visapusiška prieiga prie tragedijos vietos ir bendradarbiavimas siekiant surinkti žmonių palaikus bei žuvusiesiems priklausiusius asmeninius daiktus ir bendradarbiavimas vykdant nepriklausomą tyrimą.

Kovo 21 d. surengtame neeiliniame aukščiausiojo lygio susitikime buvo pasirašytos ES ir Ukrainos asociacijos susitarimo politinės nuostatos. Birželio 27 d. buvo pasirašytos likusios Asociacijos susitarimo dalys (nuostatos dėl išsamios ir visapusiškos laisvosios prekybos erdvės). Europos Parlamentas davė pritarimą rugsėjo 17 d. – tą pačią dieną, kai Asociacijos susitarimas buvo ratifikuotas Aukščiausioje Radoje; taip atsirado galimybė pradėti laikinai taikyti atitinkamas Asociacijos susitarimo nuostatas nuo lapkričio 1 d. Rugsėjo 29 d. Taryba nusprendė iki 2016 m. sausio 1 d. atidėti Susitarimo antraštinės dalies dėl prekybos ir susijusių klausimų taikymą, įskaitant nuostatas dėl laisvosios prekybos erdvės sukūrimo. 2014 m. gruodžio 15 d. įvyko pirmasis ES ir Ukrainos asociacijos tarybos posėdis pagal naują Asociacijos susitarimą. Jame patvirtintas bendras tikslas sukurti demokratišką, stabilią ir klestinčią šalį. Gruodžio viduryje vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojos vizito Kijeve metu taip pat pabrėžta ES ir Ukrainos bendradarbiavimo dėl Ukrainos reformų darbotvarkės svarba.

2014 m. ES nuolat pabrėždavo, kad Ukrainoje reikia spartinti reformų įgyvendinimą. ES ir jos valstybės narės skelbia esančios pasirengusios toliau palengvinti ir remti Ukrainos reformų procesą kartu su kitais paramos teikėjais laikantis TVF sąlygų. Lapkričio 17 d. išvadose Taryba paragino siekti plataus nacionalinio sutarimo tam, kad būtų intensyvinamos itin reikalingos politinės ir ekonominės reformos Ukrainoje, įskaitant konstitucinę reformą, decentralizaciją, teisminės sistemos reformą, teisėsaugą, kovą su korupcija, nacionalinėms mažumoms priklausančių asmenų teisių apsaugą, taip pat energetikos sektoriaus reformą. Šios reformos bus itin svarbios siekiant atkurti pasitikėjimą ir skaidrumą verslo sektoriuje.

Nors saugumo aplinkybės yra sudėtingos, Ukrainos valdžios institucijos toliau vykdo reformas. Rinkimus reglamentuojantys teisės aktai buvo patobulinti, tačiau vis dar reikia išspręsti klausimą dėl visapusiškos reformos šioje srityje poreikio. Gegužės 25 m. Ukrainoje surengti išankstiniai prezidento rinkimai (juos ES labai rėmė) pasižymėjo dideliu rinkėjų aktyvumu ir, pasak ESBO Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro, įrodė neabejotiną valdžios institucijų pasiryžimą surengti iš tiesų demokratiškus rinkimus laikantis tarptautinių įsipareigojimų ir gerbiant pagrindines laisves, nepaisant nepalankios saugumo padėties dviejuose rytiniuose šalies regionuose. ES palankiai įvertino spalio mėn. pradžioje surengtus išankstinius parlamento rinkimus kaip svarbų žingsnį Ukrainai siekiant konsoliduoti savo demokratinę vystymąsi laikantis tarptautinių įsipareigojimų.

2014 m. Ukraina įvykdė Vizų režimo liberalizavimo veiksmų plano įgyvendinimo pirmojo etapo kriterijus ir perėjo į antrąjį etapą.

ES yra įsipareigojusi remti reformų procesą Ukrainoje; todėl kovo mėn. ES patvirtino 11 mlrd. EUR dydžio paramos paketą Ukrainai – ši parama numatyta ateinančių penkerių metų laikotarpiui. Be 1,8 mlrd. EUR, pasirašytų EIB ir ERPB 2014 m., šiais metais jau išmokėta 1,6 mlrd. EUR kaip paskolos ir dotacijos iš ES biudžeto arba su ES biudžeto garantija, Reaguodama į krizę ES sutelkė 10 mln. EUR pagal priemonę, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos (IcSP), nenumatytiems poreikiams, susijusiems su rinkimų stebėjimu, didžiuliais iššūkiais padėties šalyje stebėsenos srityje ir svarbiu raginimu pradėti dialogo dėl pagrindinių reformų procesą, tenkinti.

Daugiau nei 1 mln. ukrainiečių yra registruoti kaip šalies viduje perkelti asmenys. Reaguodama į nuo konflikto nukentėjusių civilių gyventojų padėties pablogėjimą, 2014 m. ES sutelkė daugiau nei 32,5 mln. EUR, iš esmės išgyvenimo žiemos laikotarpiu procesui remti, gyventojų humanitariniams poreikiams tenkinti, taikos kūrimo veiksams ir sparčiam šalies atgaivinimui. Lapkričio 17 d. išvadose Taryba pabrėžė, kad būtina toliau telkti ES ir tarptautinę paramą.

Balandžio 10 d. buvo sukurta Paramos Ukrainai grupė – tai dalis ES įsipareigojimo padėti Ukrainai reformų kelyje. Birželio 23 d. Taryba patvirtino misijos pagal BSGP, skirtos padėti Ukrainai reformuoti jos civilinio saugumo sektorių, įskaitant policiją ir teisinę valstybę, koncepciją. BSGP misija (ES patariamoji misija civilinio saugumo sektoriaus reformos srityje Ukrainoje) buvo oficialiai pradėta 2014 m. gruodžio 1 d.

2.4.2. Baltarusija

2014 m. ES nuolat kartojo, kad yra įsipareigojusi laikytis kritinio požiūrio politikos Baltarusijos atžvilgiu, be kita ko, palaikant dialogą ir dalyvaujant Rytų partnerystėje. ES priminė, kad dvišalių santykių plėtojimas įgyvendinant Rytų partnerystę priklauso nuo pažangos, kurią Baltarusija daro demokratijos, teisinės valstybės ir žmogaus teisių principų laikymosi srityje. ES pakartojo, kad yra pasirengusi padėti Baltarusijai vykdyti įsipareigojimus šioje srityje.

2004 m. Baltarusija ėmėsi tam tikrų pozityvių veiksmų: paleido žinomą politinį kalinį A. Bialiackį, aktyviai dalyvavo Rytų partnerystės daugiašalėje strategijoje, intensyviai konsultavosi su ES modernizavimo klausimais, surengė keletą seminarų, kuriuose dalyvavo pilietinės visuomenės atstovai, pagerino santykius su Minske reziduojančiu diplomatinio korpusu, pradėjo derybas su ES dėl vizų režimo supaprastinimo ir readmisijos susitarimų ir parodė interesą pradėti derybas dėl partnerystės judumo srityje. Baltarusija taip pat laikėsi konstruktyvios pozicijos dėl įvykių Ukrainoje ir padėties regione, visų pirma, Baltarusijoje vyko derybos, po kurių pasirašytas Minsko susitarimas. Tai apėmė konkrečius veiksmus siekiant stabilizuoti tiek ekonominę, tiek politinę padėtį Ukrainoje, Moldovos Respublikoje ir Gruzijoje.

Visais šiais veiksmais buvo prisidėta prie pozityvesnių ES ir Baltarusijos santykių.

Reaguodama į pozityvius Baltarusijos veiksmus ir norėdama intensyvuoti savo kritinio požiūrio į Baltarusiją politiką, ES parengė galimų papildomų konkrečių priemonių sąrašą (diskusijos dėl šio sąrašo Taryboje buvo pradėtos 2014 m. gruodžio mėn.).

2014 m. ES taip pat nuolat reikšdavo susirūpinimą dėl nepagarbos žmogaus teisėms, teisei valstybei ir demokratiniams principams Baltarusijoje. Šiame kontekste vyriausioji įgaliotinė padarė konkrečių pareiškimų, kuriuose apgailestaujama dėl trijų mirties nuosprendžių įgyvendinimo Baltarusijoje. Palaikydama ryšius su Baltarusijos administracijos atstovais ES nuolat pabrėždavo, kad svarbu paleisti į laisvę ir reabilituoti visus politinius kalinius, taip pat reikė susirūpinimą dėl žmogaus teisių gynėjų, pilietinės visuomenės ir opozicijos aktyvistų persekiojimo atvejų. Žmogaus teisių taryboje ES bendrai pateikė rezoliuciją, kuria dar metams pratęstas specialiojo pranešėjo žmogaus teisių padėties Baltarusijoje klausimais įgaliojimų terminas.

Remdamasi kasmetine peržiūra, spalio 30 d. Taryba pratęsė ES ribojamųjų priemonių Baltarusijai galiojimą (iki 2015 m. spalio 31 d.). Kadangi Taryba manė, kad nebebuvo priežasčių toliau taikyti ribojamąsias priemones tam tikriems asmenims ir subjektams, peržiūros metu buvo atnaujintas asmenų ir subjektų, kuriems jos taikomos, sąrašas. Sankcijos buvo paliktos iš viso 201 asmeniui, o 18 subjektų buvo palikta priemonė dėl turto įšaldymo. Naujų pavardžių į sąrašą nebuvo įtraukta.

2014 m. sausio mėn. buvo pradėtos derybos dėl vizų režimo supaprastinimo ir readmisijos susitarimų. Baltarusija nurodė, jog ji sieks, kad šie susitarimai būtų pasirašyti kitame Rytų partnerystės aukščiausiojo lygio susitikime, įvyksiančiame 2015 m. Rygoje. 2014 m. įvyko du derybų rundai.

2014 m. sausio mėn. EIVT ir Baltarusijos užsienio reikalų ministras susitarė pradėti konsultacijų dėl su modernizavimu susijusių klausimų tarpinį etapą. Šio tarpinio etapo tikslas – nustatyti geriausią būsimos ES ir Baltarusijos vyriausybės bendradarbiavimo modernizavimo klausimais (kaip nurodyta Vilniaus Rytų partnerystės aukščiausiojo lygio susitikimo deklaracijoje) formą¹⁴. Per keturis konsultacijų raundus beveik visos temos buvo išnagrinėtos; šis darbas turėtų būti galutinai užbaigtas 2015 m. Baltarusija labai trokšta, kad jai būtų teikiamos ES rekomendacijos bei perduodama praktinė patirtis visomis aptartomis temomis, ir yra suinteresuota konkrečiais paramos projektais.

2.4.3. Moldovos Respublika

2014 m. ES ir Moldovos Respublika santykiai labai suintensyvėjo. Du istoriniai įvykiai buvo šie: 2014 m. balandžio 28 d. įsigaliojo bevizis režimas, o 2014 m. birželio 27 d. buvo pasirašyta visaapimantis naujas Asociacijos susitarimas, įskaitant nuostatas dėl išsamios ir visapusiškos laisvosios prekybos erdvės (IVLPE). Moldovos Respublika sparčiai ratifikavo susitarimą liepos 2 d., o nuo rugsėjo 1 d. buvo pradėta laikinai taikyti didelė dalis susitarimo, įskaitant IVLPE, nuostatų. Šiuo metu vyksta susitarimo ratifikavimo valstybėse narėse procesas, o Europos Parlamentas lapkričio 13 d. patvirtinta neteisėkūros rezoliucija davė savo pritarimą dėl sudarymo.

Metų pabaigoje pradėjo veikti Susitarimo institucinės struktūros, o per pirmąjį 2015 m. ketvirtį buvo numatyta surengti pirmąjį Asociacijos tarybos posėdį. Artimiausiu metu dvišaliuose santykiuose turėtų būti daugiausia dėmesio skiriama susitarimo, kuriuo reikalaujama, kad Moldovos Respublika imtųsi didelių reformų ir suderintų savo teisės aktus su ES *acquis*, įgyvendinimui. Birželio mėn. buvo priimta Asociacijos darbotvarkė, kurioje nustatyti reformų prioritetai.

¹⁴ Nustatytos ES ir Baltarusijos bendradarbiavimo modernizavimo klausimais tarpiniu etapu sritys yra šios: 1) prekybos ir investicijų skatinimas; 2) ekonomikos valdymas; 3) privatizacija ir įmonių plėtra; 4) socialinės reformos; 5) sektorių sritys: švietimas, energetika, transportas, aplinka, regionų vystymasis; 6) teismų sistemos tobulinimas, rinkimų reformos, žmogaus teisių apsauga.

Per visus 2014 m. buvo toliau palaikomi reguliarūs ryšiai aukšto rango pareigūnų lygmeniu, be kita ko, įvyko Pirmininko Hermano Van Rompuy'aus vizitas gegužės mėn. ir Pirmininko José Manuelio Barroso vizitas birželio mėn. Gegužės mėn. įvyko precedento neturintis Europos Komisijos narių ir Moldovos Respublikos vyriausybės susitikimas, taip pat du Moldovos Respublikos Europos veiksmų grupės susitikimai (vasario mėn. ir rugsėjo mėn.).

Komisijos narys Johannesas Hahnas Kišiniove lankėsi lapkričio 6 d. – tai pirmasis jo kaip naujojo už Europos kaimynystės politiką ir plėtros derybas atsakingo Komisijos nario vizitas į užsienį.

Šalyje buvo tęsiamas reformų procesas, nors ir pastebėta tam tikro vilkinimo, ypač priešrinkiminiu laikotarpiu, tokiose srityse kaip teisingumo sektoriaus reforma ir visų pirma Prokuratūros reforma. Lapkričio 30 d. buvo surengti parlamento rinkimai; tarptautinių stebėtojų vertinimu, tai buvo laisvi ir sąžiningi rinkimai, nors vienos politinės partijos pašalinimas iš rinkimų likus kelioms dienoms iki rinkimų dienos ir sukėlė šiekį tokį susirūpinimą.

Pasirašius Asociacijos susitarimą, Rusija padidino ekonominių atsakomųjų priemonių, taikomų importui iš Moldovos Respublikos, mastą, pavyzdžiui, uždraudė mėsos ir vaisių importą.

Reaguodama į nuo 2013 m. rugsėjo mėn. Rusijos taikomą draudimą importuoti vynus iš Moldovos, ES jau 2014 m. sausio 1 d. panaikino vyno importo kvotas.

Po 2014 m. liepos mėn. nustatytų draudimų Moldova Respublika paprašė dar daugiau patekimo į ES rinką galimybių (be tų, kurios jau suteiktos pagal nuostatas dėl IVLPE). Rugsėjo 1 d. Europos Komisija pasiūlė suteikti papildomų galimybių – teisę be maito importuoti obuolius, slyvas ir valgomasias vynuoges iš Moldovos Respublikos. Importo be maito kvota įsigaliojo gruodžio 30 d.

2014 m. Moldovos Respublikai skirta 30 mln. EUR „paramos pagal pažangą“, siekiant prisidėti prie nuostatų dėl IVLPE įgyvendinimo, papildomai prie 101 mln. EUR sumos, kurią ji gavo kaip dvišalę paramą biudžetui.

2014 m. dvišalė parama buvo daugiausia skirta žemės ūkiui ir kaimo plėtrai remti ir viešųjų finansų politikos reformoms vykdyti. Sektorių pasirinkimas atitinka Moldovos Respublikai skirtą bendrą paramos sistemą – 2014 m. birželio mėn. priimtą daugiamečio programavimo dokumentą. Lapkričio mėn. surengto vizito į Kišiniovą metu Komisijos narys Johannesas Hahnas Kišiniove pasirašė su vyriausybe Susitarimo memorandumą, grindžiamą bendroje paramos sistemoje numatytais prioritetais ir sumomis.

Buvo toliau dedama daug pastangų ir skiriama daug išteklių ES ir Moldovos Respublikos ankstesniais metais sudarytiems susitarimams aviacijos, žemės ūkio, civilinės saugos srityse, taip pat dėl dalyvavimo ES agentūrų veikloje ir programose bei BSGP operacijose įgyvendinti.

ES toliau dalyvavo pasitikėjimo tarp Moldovos Respublikos ir nuo jos atsiskyrusio Padniestrės regiono stiprinimo ir susitarimo paieškos procesuose. Tačiau 2014 m. 5+2 derybos dėl susitarimo sprendžiant Padniestrės konfliktą užstrigo – tris kartus derybos buvo atšauktos Padniestrės atstovų prašymu. 2014 m. pagal šį derybų formatą derybos buvo surengtos tik du kartus (vasario mėn. ir birželio mėn.), o jų metu daugiausia dėmesio toliau buvo skirta ne politiniams susitarimo proceso aspektams, o techniniams.

ES pasienio pagalbos misija Moldovos Respublikoje ir Ukrainoje tęsė darbą padėdama abiejų šalių pasienio ir muitinės tarnyboms, teikdama joms mokymą ir konsultacijas, stiprindama jų gebėjimus kovoti su muitų srities sukčiavimu, nustatyti kontrabandos ir prekybos žmonėmis atvejus ir vykdyti veiksmingą sienų bei muitinės kontrolę ir sienų stebėjimą.

2.4.4. Gruzija

2014 m. ES ir Gruzijos santykiai buvo labai intensyvūs, buvo surengta ypač daug aukšto lygio susitikimų: Gruzijos Ministras Pirmininkas Iraklis Garibashvilis pirmą kartą vizito į Briuselį atvyko 2014 m. vasario 3–4 d. Ministras Pirmininkas čia vėl sugrįžo gegužės 21 d., kai buvo rengiamas Gruzijos vyriausybės ir Komisijos narių kolegijos posėdis, kuriam pirmininkavo Europos Komisijos Pirmininkas José Manuelis Barroso, dar kartą atvyko birželio 27 d., kai buvo pasirašomas Asociacijos susitarimas / nuostatos dėl išsamios iš visapusiškos laisvosios prekybos erdvės (IVLPE), taip pat lapkričio 17 d., kai buvo rengiamas pirmasis ES ir Gruzijos asociacijos tarybos posėdis. Europos Vadovų Tarybos Pirmininkas Hermanas Van Rompuy'us lankėsi Gruzijoje gegužės 14 d., o Europos Komisijos Pirmininkas José Manuelis Barroso – birželio 12–13 d. Komisijos narys Štefanus Füle lankėsi Gruzijoje kovo 3–4 d. bei liepos 18 d., o Komisijos narys Güntheris Oettingeris – vasario 20 d. Be to, lapkričio 20–21 d. Batumyje buvo surengtas Rytų partnerystės pilietinės visuomenės forumas.

Birželio 27 d. Briuselyje Gruzija ir ES pasirašė Asociacijos susitarimą / nuostatas dėl IVLPE – tai įvyko neįtikėtinai greitai po šio susitarimo parafavimo 2013 m. lapkričio mėn. Vilniaus aukščiausiojo lygio susitikime. Susitarimu nustatoma politinė asociacija ir intensyvinama ekonominė integracija su ES. Gruzija ratifikavo Asociacijos susitarimą liepos 18 d., o didelė dalis Asociacijos susitarimo / nuostatų dėl IVLPE nuostatų yra laikinai taikomos nuo 2014 m. rugsėjo 1 d. Šiuo metu vyksta susitarimo ratifikavimo valstybėse narėse procesas, o Europos Parlamentas gruodžio 18 d. patvirtinta neteisėkūros rezoliucija davė savo pritarimą dėl sudarymo. Jau pradėjo veikti susitarimo institucinės struktūros, o lapkričio 17 d. buvo surengtas pirmasis Asociacijos tarybos posėdis. Birželio 26 d. ES ir Gruzija kartu patvirtino Asociacijos darbotvarkę, kuria pakeičiamas 2006 m. Europos kaimynystės politikos veiksmų planas ir kurioje nustatyti bendrai sutarti prioritetai dėl Asociacijos susitarimo / nuostatų dėl IVLPE įgyvendinimo.

Visus 2014 m. Gruzija darė didelę pažangą įgyvendinant Vizų režimo liberalizavimo veiksmų planą, kuriuo siekiama nustatyti ES ir Gruzijos bevizį režimą.

Gruzijos vyriausybė griežtai sukritikavo Rusijos Federacijos ir atsiskyrusių Abchazijos teritorijų (ir vėliau Rusijos Federacijos ir Pietų Osetijos) aljanso ir strateginės partnerystės sutarties pasirašymą; Gruzijos vyriausybės nuomone, šia sutartimi smarkiai pažeidžiamas Gruzijos teritorinis vientisumas ir ji yra dar vienas Rusijos Federacijos veiksmas kontroliuoti atsiskyrusius regionus. ES tai taip pat kėlė susirūpinimą, kurį ji išsakė pareiškimuose ir palaikydama dvišalius ryšius su Rusijos Federacija.

Gruzija ir toliau palaiko gana intensyvius santykius su atsiskyrusiomis teritorijomis, o Gruzijos vyriausybė ėmėsi veiksmų, nors ir nedidelių, savo strategijai dėl bendradarbiavimo įgyvendinti. ES palankiai vertina šiuos veiksmus ir ragina laikytis iniciatyvesnio požiūrio į bendradarbiavimą su atsiskyrusiomis teritorijomis. Tuo pat metu buvo tęsiamos Gruzijos valdžios institucijų ir Rusijos Federacijos dvišalės diskusijos; jose padaryta pažanga prekybos, transporto ir kultūros klausimais. Visai tai ES palankiai vertina. Tačiau nepasikeitė abiejų šalių pozicijos dėl esminių klausimų – Gruzijos siekio laikytis europietiškos krypties, Rusijos vaidmens 2008 m. kare ir tai, kad Rusija yra pripažinusi Pietų Osetiją bei Abchaziją. Po to, kai buvo pasirašyta Rusijos Federacijos ir Abchazijos sutartis ir pareikšta apie ketinimą pasirašyti Rusijos ir Pietų Osetijos sutartį, nauja data dvišalėms deryboms nebuvo nustatyta, tačiau neoficialūs pasitarimai toliau rengiami.

ES tebėra įsipareigojusi gerbti Gruzijos teritorinį vientisumą bei suverenumą ir yra pasiryžusi siekti taikaus konfliktų sprendimo teikdama nuolatinę paramą – šioje srityje dirba Europos Sąjungos specialusis įgaliotinis Pietų Kaukaze ir krizės Gruzijoje klausimais ir įgyvendinama Europos Sąjungos stebėsenos misija (EUMM). 2014 m. pabaigoje EUMM įgaliojimai buvo pratęsti dar dvejiems metams.

2008 m. rugsėjo mėn., po to, kai tarpininkaujant ES buvo pasirašytas Šešių punktų susitarimas, kuriuo buvo užbaigtas rugpjūčio mėn. kilęs karas, Gruzijoje buvo dislokuota Europos Sąjungos neginkluota civilinės stebėsenos misija (EUMM). Nors saugumo padėtis nuo to laiko pagerėjo, paliaubų susitarimas nuolat pažeidžiamas, visų pirma dėl to, kad Rusijos pajėgos nebuvo atitrauktos į tas pozicijas, kuriose buvo iki karo veiksmų pradžios. 2014 m. lapkričio mėn. pasirašius Rusijos ir Abchazijos susitarimą dėl strateginės partnerystės ir aljanso, padėtis dar labiau pablogėjo.

EUMM neturi jokių vykdomųjų ar prievartinių įgaliojimų. 2014 m. jos pagrindinės užduotys liko tos pačios – vykdyti stebėseną ir prisidėti prie pasitikėjimo stiprinimo. 2014 m. EUMM toliau inicijavo reikšmingas pasitikėjimo stiprinimo priemones ir įsteigė ES pasitikėjimo stiprinimo fondą. Šiomis priemonėmis siekiama susilpninti ryšį tarp incidentų ir konfliktų ir užtikrinti skaidresnę saugumo tvarką.

Nors EUMM įgaliojimai galioja visos Gruzijos atžvilgiu, jų visiškai įgyvendinimui nuolat trukdė keletas veiksnių. Draudimas misijai patekti į Abchaziją ir Pietų Osetiją tebėra didelė kliūtis; tai apribojo EUMM galimybes įvykdyti jai pavestą užduotį. 2009 m. atsiuntus Rusijos Federacijos sienos apsaugos pareigūnus, administracinės sienos linijos tarp Tbilisio kontroliuojamų teritorijų ir Abchazijos bei Pietų Osetijos palaipsniui paverčiamos „sienomis“. Toks neigiamas procesas tęsėsi ir 2014 m. ES tebebuvo įsipareigojusi remti šalies viduje perkeltų asmenų iš konflikto zonų statuso ir humanitarinės padėties pokyčius.

EUMM Georgia iš pradžių buvo dislokuota tik vieniems metams. Paskutinį kartą jos įgaliojimai buvo atnaujinti 2014 m. gruodžio mėn. ir misija buvo pratęsta iki 2016 m. gruodžio 14 d.

Gruzija dalyvauja dviejose ES BSGP misijose – 2 jos ekspertai dirba misijoje EUTM Mali, ir 156 kariai dalyvauja misijoje EUFOR RCA; ji yra antroje vietoje tarp šalių, daugiausiai prisidedančių prie pastarosios operacijos (lapkričio mėn. ji pratęsta dar trims mėnesiams).

2.4.5. Azerbaidžanas

Komisijos Pirmininkas José Manuelis Barroso Azerbaidžane lankėsi 2014 m. birželio 14 d.; šio vizito metu jis pasirašė ES ir Azerbaidžano protokolą dėl Azerbaidžano dalyvavimo ES programose ir agentūrų veikloje. 2014 m. rugsėjo 8–9 d. Komisijos nariai Štefanus Füle ir Güntheris Oettingeris dalyvavo 4-ajame neformaliame Rytų partnerystės ministrų dialoge energetinio saugumo ir užsienio santykių temomis. 2014 m. lapkričio 28 d. Baku lankėsi Komisijos pirmininko pavaduotojas M. Šefčovičius. 2014 m. rugsėjo 20 d. Sangachalio terminale netoli Baku įvyko ceremonija, per kurią oficialiai priimtas sprendimas pradėti pietinio dujų koridoriaus statybos projektą. Azerbaidžanas įsipareigojo tapti patikimu ES partneriu energetikos srityje siekiant įvairinti ES energijos tiekimą.

2014 m. toliau blogėjo padėtis pagarbos žmogaus teisių srityje. Tarptautinė bendruomenė, įskaitant Europos Tarybą, ESBO ir ES, paskelbė daug pranešimų ir rekomendacijų dėl blogėjančios padėties žmogaus teisių srityje. 2014 m. Azerbaidžanas neprisijungė prie jokios ES bendros pozicijos bendros užsienio ir saugumo politikos srityje.

2014 m. rugsėjo 1 d. įsigaliojo ES ir Azerbaidžano vizų režimo supaprastinimo susitarimas ir readmisijos susitarimas; jungtiniai komitetai stebės šių susitarimų įgyvendinimo rezultatus. Vykdomas darbas siekiant pereiti prie strateginės modernizavimo partnerystės.

2.4.6. Armėnija

2014 m. ES ir Armėnija pradėjo peržiūrėti būsimo dvišalio bendradarbiavimo mastą ir teisinį pagrindą. 2014 m. spalio 10 d. Armėnija pasirašė prisijungimo prie Eurazijos ekonominės sąjungos dokumentą ir 2015 m. sausio 2 d. oficialiai į ją įstojo.

Be to, nors 2013 m. Armėnijos politikos kryptis pasikeitė, ES ir Armėnijos dvišalis politinis dialogas buvo tęsiamas, lygiai taip pat intensyviai ir tokiu pat dažnumu rengiant susitikimus, įskaitant įvairius pasitarimus tiek ekspertų, tiek ministrų lygmenimis.

2014 m. sausio 1 d. įsigaliojo ES ir Armėnijos vizų režimo supaprastinimo susitarimas ir readmisijos susitarimas; iš esmės jie buvo įgyvendinami tinkamai. Be to, Armėnijai atsivėrė galimybė dalyvauti ES agentūrų veikloje ir ES programose – Armėnijai buvo suteikta teisė dalyvauti pirmaujančiose pasaulyje ES programose kultūros, švietimo, aplinkos ir mokslo srityse, o Armėnijos valstybėms tarnautojams atsirado galimybė visais lygmenimis įsijungti į ES agentūrų, pavyzdžiui, aviacijos saugumo, vaistų ar aplinkos agentūrų, veiklą.

2014 m. ES toliau prisidėjo prie Armėnijos nacionalinio veiksmų plano žmogaus teisių srityje tobulinimo ir įgyvendinimo, ir iš principo sutiko skirti Armėnijai sektorinę paramą biudžetui žmogaus teisių srityje. Apskirtai ES toliau propagavo žmogaus teises ir pagrindines laisves Armėnijoje. Nors Armėnija ir sprendė tam tikrus šios srities klausimus, buvo reikalingos tolesnės pastangos, ypač atitinkamų teisės aktų įgyvendinimo ir jų vykdymo užtikrinimo, kovos su korupcija, lyčių lygybės ir teismų sistemos reformos srityse.

2.4.7. Kalnų Karabacho konfliktas

Herbertas Salberis, 2014 m. liepos 1 d. paskirtas ES specialiuoju įgaliotiniu Pietų Kaukaze ir krizės Gruzijoje klausimais, du kartus lankėsi Armėnijoje ir Azerbaidžane ir surengė daugybę susitikimų su ESBO Minsko grupės bendrapirmininkiais siekiant rasti taiką Armėnijos ir Azerbaidžano Kalnų Karabacho konflikto sprendimą. ES paskelbė du pareiškimus dėl Kalnų Karabacho konflikto: rugpjūčio mėn. – pareiškimą dėl smurto eskalacijos ir lapkričio mėn. – pareiškimą dėl karinio sraigtasparnio numušimo. Vykdydama užsienio politikos iniciatyvą, ES toliau finansavo pasitikėjimo (taikos) stiprinimo veiklą konflikto teritorijoje ir dalyvavo šioje veikloje (pagal Europos partnerystės siekiant taikaus Kalnų Karabacho konflikto sprendimo projektą), taip papildydama Minsko grupės bendrapirmininkų pastangas.

2.5. Vidurinė Azija

2.5.1. Regioniniai santykiai

ES laikėsi savo ilgalaikio įsipareigojimo vesti dialogą su Vidurinės Azijos regionu pasitelkdama savo įgaliotinius ir pasiuntinius. Metų pradžioje ES specialioji įgaliotinė Patricia Flor toliau vedė ES ir Vidurinės Azijos regiono dialogą. Atsistatydinus ES specialiajai įgaliotinei Vidurinėje Azijoje, balandžio mėn. specialiuoju pasiuntiniu Vidurinei Azijai buvo paskirtas Janosas Hermanas, jam pavedant užduotį užtikrinti tolesnį ES aukšto lygio dalyvavimą regione. Eidamas šias pareigas jis ne kartą lankėsi Vidurinėje Azijoje, kur susitiko su prezidentais, ministrais, ES ambasadoriais ir pilietine visuomene; susitikimuose daugiausia dėmesio buvo skirta vandens ir energetikos, saugumo ir regioninio bendradarbiavimo klausimams. Be to, specialusis pasiuntinys Briuselyje surengė kasmetines ES ir Kinijos konsultacijas Vidurinės Azijos klausimais ir vyko į Vašingtoną bei Maskvą svarstyti aktualių klausimų.

EIVT ir Komisijos tarnybos parengė ES Vidurinės Azijos strategijos įgyvendinimo pažangos ataskaitą. Ši du kartus per metus rengiama ataskaita pasirodė labai laiku, užtikrindama galimybę užfiksuoti pokyčius regioniniame kontekste bei platesniame geopolitiniame kontekste, visų pirma kalbant apie saugumą (Tarptautinių saugumo paramos pajėgų (ISAF) išvedimas, krizė Ukrainoje, terorizmo grėsmė).

ES ir Vidurinės Azijos dialogo metu buvo propaguojamas regioninis bendradarbiavimas ir veiksmingas projektų įgyvendinimas pagal iniciatyvas, pavyzdžiui, teisinės valstybės, švietimo, vandens ir aplinkos valdymo srityse.

Pagal Teisinės valstybės iniciatyvą, kuri įgyvendinama koordinuojant Vokietijai ir Prancūzijai, buvo remiami techniniai praktiniai seminarai nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis, visų pirma siekiant padėti vykdyti teismų reformas Kirgizijoje, Tadžikistane ir Kazachstane. 2014 m. balandžio mėn. Briuselyje įvyko darbo grupės teisminių įgaliojimų klausimais posėdis. Visa tai prisidėjo prie 2014 m. spalio mėn. Astanoje surengtos 4-osios teisingumo ministrų konferencijos gerų rezultatų; ši konferencija buvo skirta pasikeisti patirtimi teismų reformos, teisės kreipti į teismą ir asmenų teisių bei laisvių užtikrinimo klausimais.

Įgyvendinant Švietimo iniciatyvą, Stambule buvo surengtas seminaras profesinio mokymo kokybės ir mokytojų rengimo klausimais, o Biškeke įvyko seminaras darbo rinkos poreikių ir geriausios praktikos pavyzdžių profesinio rengimo bei mokymo ir aukštojo mokslo srityse klausimais.

Laikydamosi atitinkamų tarptautinių konvencijų dvasios ir vykdydama diplomatiją vandens srityje ES toliau diplomatinėmis pastangomis stengėsi išsklaidyti ginčus dėl vandens ir propaguoti regioniniu bendradarbiavimu pagrįstą problemų, susijusių su vandens ir energijos išteklių valdymu Vidurinėje Azijoje, sprendimą.

2.5.2. Dvišaliai santykiai

2014 m. rugsėjo mėn. buvo užbaigtos derybos dėl tvirtesnės partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimo su Kazachstanu. Šiuo susitarimu (kai jis bus pasirašytas, ratifikuotas ir įgyvendinamas) – tai pirmas toks susitarimas Vidurinės Azijos regione – bus palengvinti tvirtesni politiniai, ekonominiai ir strateginiai santykiai, prekybos, paslaugų ir investicijų srautai tarp Kazachstano ir ES ir prisidėta prie Kazachstano politinių, teisinės valstybės ir ekonominių reformų.

ES palankiai įvertino tai, kad lapkričio 19 d. į laisvę buvo paleista įkalinta už darbuotojų teises kovojanti aktyvistė Roza Tulateyeva, ir toliau reiškė susirūpinimą dėl kitų panašaus pobūdžio žmogaus teisių pažeidimo atvejų.

Vedant politinį dialogą su **Kirgizija** daugiausia dėmesio buvo skirta ES paramai reformoms demokratizacijos ir teisinės valstybės srityse, įskaitant opų klausimą dėl ES paramos 2015 m. visuotiniams rinkimams. ES pareiškė susirūpinimą dėl teisės aktų, kuriais iš tarptautinių organizacijų ir užsienio šalių vyriausybių finansavimą gaunančios NVO kvalifikuojamos kaip „užsienio agentai“, ir dėl teisės aktų dėl sankcijų už veiksmus, kuriais formuojamas „teigiamas požiūris į netradicinius seksualinius santykius“. Daug dėmesio ES ir Kirgizijos dialoge skirta pasirengimui 2015 m. sausio mėn. prisijungti prie Eurazijos ekonominės sąjungos, energijos tiekimo sutrikdymui ir klausimui dėl ES siūlomos makrofinansinės paramos. Kovo mėn. Kirgizijoje lankėsi Tarybos Rytų Europos ir Vidurinės Azijos darbo grupės (COEST) atstovai.

Vedant politinį dialogą su **Tadžikistanu** daugiausia dėmesio buvo skirta politinėms ir administracinėms reformoms, teisinei valstybei ir žmogaus teisėms, prekybos ir ekonominiams santykiams. ES pabrėžė būtinybę užtikrinti įtraukius bei skaidrius rinkimus ir ilgalaikį politinį stabilumą šalyje. ES atidžiai stebėjo Toronto universiteto studento Alexanderio Sodiqovo, birželio mėn. sulaikyto Tadžikistane tiriamojo darbo metu, bylą. ES palankiai įvertino tai, kad liepos mėn. A. Sodiqovas buvo paleistas į laisvę ir vėliau išvyko iš šalies.

Turkmėnistane ES toliau propagavo žmogaus teises ir socialines bei ekonomines reformas, taip pat Kaspijos jūros regiono dujotiekio teisinės sistemos parengimą.

Turkmėnistanas surengė Nepriklausomų valstybių sandraugos aukščiausiojo lygio susitikimą ir aukšto lygio konferenciją energetikos chartijos tema, taip parodydamas norą prisidėti prie padėties stabilizavimo ir taikių santykių regione, be kita ko, energetikos ir vandens kausimais.

Pareiškusi remianti nuomonių suartėjimą su TDO dėl vaikų ir priverstinio darbo, ES toliau stengėsi sudaryti palankesnes sąlygas glaudesniems **Uzbekistano** ir kitų tarptautinių veikėjų, pavyzdžiui, JT agentūrų, Europos Tarybos, ESBO ir Europos investicijų banko (EIB), ryšiams.

JT ir Uzbekistano diskusijos padėjo galutinai parengti nacionalinį veiksmų planą žmogaus teisių srityje, o Uzbekistano derybos su EIB padėjo abiem šalims padaryti pažangą siekiant susitarti dėl bendrojo susitarimo sudarymo. Sudarius susitarimo memorandumą su Jungtinių Tautų tarpreigioninio nusikalstamumo ir justicijos mokslinių tyrimų institutu (UNICRI), netrukus Taškente turėtų būti atidarytas ES finansuojamas regioninis Cheminių, biologinių, radioaktyvių bei branduolinių medžiagų kompetencijos centras, siekiant didinti regioninį bendradarbiavimą ir mažinti riziką. ES tęsė su svarbiausiais saugumo klausimais susijusį darbą, bet kita ko, vedė aukšto lygio dialogą saugumo klausimu Vidurinėje Azijoje.

3. Vakarų Balkanai

2014 m. Vakarų Balkanai, plėtros strategija ir stabilizacijos ir asociacijos procesas tebebuvo vieni iš svarbiausių Europos Sąjungos politikos prioritetų; šie procesai yra toliau abipusiai naudingi siekiant taikos, demokratijos, saugumo ir gerovės Europoje. 2014 m. gruodžio mėn. išvadose Taryba pakartojo tvirtai remianti šio regiono europinę perspektyvą. Ji taip pat pabrėžė poreikį nustatyti teisingas ir griežtas sąlygas pagal Kopenhagos politinius kriterijus bei stabilizacijos ir asociacijos procesą, kuris tebėra santykių su Vakarų Balkanų šalimis iki jų įstojimo bendras pagrindas.

Įtraukus regioninis bendradarbiavimas ir geri kaimyniniai santykiai yra esminiai šio proceso elementai.

2014 m. regione buvo padaryta didelė pažanga: Belgradas ir Priština padarė tolesnę pažangą susitarimų, pasiektų vedant ES remiamą dialogą, įgyvendinimo srityje, buvo pradėtos stojimo derybos su Serbija, parafuotas vien su ES sudaromas ES ir Kosovo¹⁵ stabilizacijos ir asociacijos susitarimas, toliau tęsiamos stojimo derybos su Juodkalnija, o Albanijai suteiktas šalies kandidatės statusas.

Kovo ir gruodžio mėn. Bosnijoje ir Hercegovinoje ir balandžio mėn. Serbijoje lankėsi vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja. ES palankiai įvertino sėkmingai surengtus rinkimus Bosnijoje ir Hercegovinoje, Serbijoje ir Kosove.

Gruodžio mėn. ES pradėjo įgyvendinti atnaujintą požiūrį Bosnijos ir Hercegovinos atžvilgiu siekdama užtikrinti šalies pažangą integracijos į ES procese.

¹⁵ Šis pavadinimas nekeičia pozicijų dėl statuso ir atitinka JT ST rezoliuciją 1244 bei Tarptautinio Teisingumo Teismo nuomonę dėl Kosovo nepriklausomybės deklaracijos.

Nors dėl rinkimų procesų Serbijoje (2014 m. kovo mėn.) ir Kosove (2014 m. birželio mėn.) ir politinės aklavietės, dėl kurios vėluota sudaryti koalicinę vyriausybę Kosove, Belgrado ir Prištinės dialogo diskusijos ir sulėtėjo, šiame dialoge toliau buvo daroma didelė pažanga. Vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja toliau padėjo vykdyti Serbijos ir Kosovo santykių normalizavimo procesą ir toliau propagavo dialogo metu pasiektų susitarimų įgyvendinimą per pirmuosius mėnesius iki išankstinių rinkimų Serbijoje ir Kosove.

2014 m. pradžioje buvo surengti trys aukšto lygio susitikimai – paskutinis įvyko kovo 31 d. Vėliau nuolat, nors iš lėčiau, buvo vykdomas darbas įgyvendinimo srityje. Buvo pasiekta konkrečių rezultatų keliose srityse, pavyzdžiui, integruoto sienų valdymo, energetikos, judėjimo laisvės ir muitų.

Reikšmingos pažangos pasiekta regioninio bendradarbiavimo srityje: 2014 m. birželio mėn. buvo pripažintas Kosovo kaip visateisio dalyvio Pietryčių Europos šalių bendradarbiavimo procese (SEECP) statusas, o spalio mėn. Kosovas prisijungė prie Regioninio ginklų kontrolės patikros ir įgyvendinimo pagalbos centro (RACVIAC) civilinės dalies.

Vis dar reikia daug ką nuveikti įgyvendinant susitarimą dėl santykių normalizavimo principų ir visų pirma darbe, susijusiame su savivaldybių asociacijos / bendrijos įsteigimu ir susitarimų telekomunikacijų ir energetikos srityse galutiniu parengimu, taip pat su susitarimų dėl teisingumo struktūrų ir civilinės apsaugos pajėgų įgyvendinimu. Įtampą labai padidino barikadų (vadinamojo taikos parko) ant pagrindinio tilto šiaurinėje – serbiškoje – Mitrovicos pusėje nugriovimas ir naujų barikadų pastatymas. Abi konflikto šalys suformavo specialią darbo grupę, kad priimtų bendrą sprendimą dėl tilto ateities, ir paprašė ES biuro parengti techninį tilto įvertinimą.

ES ir Serbija pradėjo naują tarpusavio santykių etapą, 2014 m. sausio 21 d. surengdamos pirmą tarpvyriausybinių konferencijų – joje oficialiai pradėtas stojimo derybų procesas. Tai nuoseklios pažangos šalies reformų procese ir jos nuolatinio įsipareigojimo normalizuoti santykius su Kosovu rezultatas. Šiuo metu vyksta Serbijos stojimo į ES derybos. 2013 m. rudenį pradėtas *acquis* peržiūros procesas buvo užbaigtas 2015 m. kovo mėn.

Po išankstinių visuotinių rinkimų Serbijoje buvo suformuota nauja Ministro Pirmininko Aleksandro Vučićiaus vadovaujama vyriausybė.

Naujos vyriausybės vadovavimo laikotarpiu Serbija toliau vykdė intensyvias reformas ir laikėsi konstruktyvaus požiūrio į regioninį bendradarbiavimą. Tačiau šalis turėtų ypač daug dėmesio skirti tam, kad būtų kuo greičiau, nors ir vėluojant, pateikti veiksmų planai pagal 23 skyrių (Teisminės institucijos ir pagrindinės teisės) ir 24 skyrių (Teisingumas, laisvė ir saugumas). Taryba paragino Serbiją palaipsniui suderinti savo teisės aktus su ES bendra užsienio ir saugumo politika, vadovaujantis derybų programa.

2013 m. birželio mėn. Tarybai priėmus sprendimą, kuriuo pripažįstamos Kosovo pastangos normalizuoti savo santykius su Serbija, kurių rezultatas yra Briuselio susitarimas, 2014 m. gegužės mėn. Komisija užbaigė derybas dėl vien su ES sudaromo ES ir Kosovo stabilizacijos ir asociacijos susitarimo. Šio vien su ES sudaromo stabilizacijos ir asociacijos susitarimo tekstas buvo parafuotas 2014 m. liepos mėn. 2014 m. buvo tęsiamas dialogas su Kosovu dėl vizų režimo liberalizavimo, tačiau dar reikia įgyvendinti tolesnes reformas.

2013 m. atlikus strateginę Europos Sąjungos teisinės valstybės misijos Kosove (EULEX KOSOVO) peržiūrą, per pirmuosius 2014 m. mėnesius su valstybėmis narėmis buvo tęsiamos diskusijos dėl misijos ateities, o 2014 m. birželio mėn. buvo priimtas sprendimas dėl misijos įgaliojimų pratęsimo dvejimms metams.¹⁶ Vykstant diskusijoms dėl misijos ateities, misija toliau vykdė jai pavestus įgaliojimus, be kita ko, prisidėjo prie Belgrado ir Prištinės dialogo.

Įgyvendinant 2013 m. balandžio mėn. pasiektą naują santykių etapą atveriantį susitarimą, 2014 m. misija sėkmingai prisidėjo prie 287 buvusios Serbijos vidaus reikalų ministerijos policijos pareigūnų integravimo į Kosovo policijos struktūrą ir aktyviai rėmė Kosovo policijos regioninio štabo šalies šiaurėje, kuriame atspindi šiaurinės dalies savivaldybių etninę sudėtį, įsteigimą.

EULEX taip pat rėmė techninio susitarimo dėl integruoto sienų valdymo įgyvendinimą. Visi šeši integruoto sienų valdymo sienos perėjimo punktai nuo jų įsteigimo veikia gerai, o 2014 m. rugsėjo mėn. buvo pasiektas lūžis, šalims susitarus įsteigti nuolatinis sienos perėjimo punktus.

Dėl politinės aklavietės Kosove, kuri tęsėsi nuo birželio 8 d. parlamento rinkimų iki naujos vyriausybės suformavimo gruodžio 9 d., misijai buvo labai sunku vykdyti savo įgaliojimus. Todėl per paskutinius šešis 2014 m. mėnesius buvo įmanoma padaryti tik labai nedidelę pažangą. EULEX, glaudžiai bendradarbiaudama su Europos Sąjungos specialiuoju įgaliotiniu / Europos Sąjungos biuru, rengiasi bendradarbiauti su būsimomis vietos valdžios institucijomis, raginant jas vykdyti priimtus įsipareigojimus teisinės valstybės srityje, visų pirma 2012 m. lapkričio mėn. pasirašyto Susitarimo dėl teisinės valstybės tikslų atžvilgiu.

¹⁶ Atsižvelgiant į padarytą pažangą ir naują realybę šalyje, ypač į lūžį normalizavimo procese, į naujus misijos įgaliojimus buvo įtraukti trys strateginiai pakeitimai, t. y. 1) įgyvendinama „iš esmės jokių naujų bylų“ politika, 2) visų teisminių institucijų Kosove kompetencija perduodama vietos vadovybei ir 3) EULEX teisėjų ir prokurorų įtraukimas į vietos teismų sistemą. Dėl naujų įgaliojimų buvo įvykdytas pertvarkymo procesas ir taip tarptautinių darbuotojų skaičius EULEX sumažėjo nuo 1250 iki 800, o vietinių darbuotojų – nuo 1000 iki 800 narių.

2014 m. toliau buvo tęsiamas Specialiosios tyrimų darbo grupės atliekamas išvadų, išdėstytų specialiojo pranešėjo Dicko Marčio ataskaitoje dėl buvusiems Kosovo išsivadavimo armijos vadovams keliamų rimtų kaltinimų 1998–2000 m. laikotarpiu įvykdžius karo nusikaltimus ir organizuotą nusikalstamą veiklą, tyrimas. Liepos 29 d. surengtoje spaudos konferencijoje buvęs vyriausiasis prokuroras, ambasadorius Clintas Williamsonas pateikė savo atlikto tyrimo rezultatus; tą pačią dieną jis paskelbė apie tai, kad rugpjūčio mėn. baigsis jo įgaliojimų terminas.¹⁷

Vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja toliau palaikė santykius su **Bosnijos ir Hercegovinos** vadovybe. Po vasario mėn. Bosnijoje ir Hercegovinoje plačiai nuvilnijusių socialinių ir ekonominių protestų, kovo 11 d. į šalį atvyko vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja; ji primygtinai paragino šalies vadovybę nedelsiant reaguoti į blogėjančią socialinę ir ekonominę padėtį. Tuo remiantis, glaudžiai koordinuojant veiksmus su ES tarptautiniais partneriais, įskaitant tarptautines finansų įstaigas, buvo parengta ES vadovaujama iniciatyva – Susitarimas dėl ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo.

Po spalio 12 d. prezidento ir visuotinių rinkimų įvairiais lygmenimis ES pradėjo įgyvendinti atnaujintą požiūrį Bosnijos ir Hercegovinos atžvilgiu, kuriuo siekiama užtikrinti, kad šalis darytų pažangą integracijos į ES procese.

Gruodžio 5 d. į Sarajevą su vizitu atvyko vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja ir Komisijos narys Johannesas Hahnas apsvarstyti atnaujintą požiūrį su Bosnijos ir Hercegovinos vadovybe ir institucijomis, kurios pareiškė norą bendradarbiauti su ES šiuo klausimu. Vėliau Taryba priėmė išvadas, kuriose apibrėžiami tolesni veiksmai, susiję su šiuo atnaujintu ES įsipareigojimu konsultuoti dedant naujas pastangas.

¹⁷ Jo pareigas perimsiantis JAV valstybės departamento pareigūnas Davidas Schwendimanas paskirtas užduotis pradės vykdyti 2015 m. pradžioje.

Įgyvendinant operaciją ALTHEA toliau daugiausia dėmesio skirta pajėgumų stiprinimui ir mokymui kaip pagrindiniam siekiui, kartu išlaikant įgaliojimus ir išteklius imtis veiksmų siekiant remti saugią ir patikimą aplinką. Įprastas šioje operacijoje dalyvaujančių karių skaičius šalyje yra iki 600 karių, tačiau rinkimų laikotarpiu antrąjį 2014 m. pusmetį operacija buvo sustiprinta informuotumo apie padėtį pajėgumais. Pirmąjį 2015 m. pusmetį toks dalinis operacijos šalyje sustiprinimas bus išlaikytas. 2014 m. lapkričio mėn. JT ST rezoliucija 1283 misijos vykdomųjų įgaliojimų terminas buvo pratęstas dar vieniems metams.

2014 m. balandžio mėn. **buvusiojoje Jugoslavijos Respublikoje Makedonijoje** buvo surengti išankstiniai visuotiniai rinkimai ir įprastiniai prezidento rinkimai. Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro vertinimu, rinkimai buvo konkurencingi ir veiksmingai administruojami, tačiau įvyko keletas incidentų, bet svarbiau yra tai, kad dėl šališko nušvietimo žiniasklaidoje ir aiškaus valstybės bei partijų veiklos atskyrimo nebuvimo nebuvo sudarytos visiems vienodos sąlygos.

Spalio mėn. Komisija dar kartą pakartojo savo rekomendaciją pradėti stojimo derybas su buvusiaja Jugoslavijos Respublika Makedonija. Gruodžio 16 d. išvadose Taryba palankiai įvertino tai, kad ES darbotvarkė tebebuvo šalies strateginis prioritetas ir kad ji yra pasiekusi aukštą savo teisės aktų suderinimo su teisėkūros *acquis* lygį. Taryba atkreipė dėmesį į rekomendaciją pradėti stojimo derybas ir pabrėžė konstruktyvesnio politinio dialogo poreikio svarbą. Ji pareiškė didelį susirūpinimą dėl didėjančio valstybės institucijų politizavimo ir daugėjančio trūkumų, susijusių su teismų nepriklausomumu ir žiniasklaidos laisve, skaičiaus, ir pažymėjo, kad nesėkmingas šių problemų sprendimas pakenkė reformų tvarumui. Taryba paragino valdžios institucijas imtis ryžtingų veiksmų šiems susirūpinimą keliantiems klausimams skubiai spręsti.

Taryba taip pat priminė, kad tebėra labai svarbu palaikyti gerus kaimyninius santykius, be kita ko, remiant Jungtinėms Tautoms, derybų keliu rasti abipusiai priimtina pavadinimo klausimo sprendimą. Ji nurodė, kad 2015 m. vėl svarstys stojimo derybų pradžios klausimą remdamasi Komisijos pateikta atnaujinta informacija apie tolesnį reformų įgyvendinimą aukšto lygio stojimo dialogo kontekste ir apie realius veiksmus, kurių buvo imtasi skatinant gerus kaimyninius santykius ir derybų keliu siekiant abipusiai priimtino pavadinimo klausimo sprendimo.

Albanijoje Ministro Pirmininko Edžio Rama vadovaujama koalicinė vyriausybė toliau vykdė savo reformų darbotvarkę, daugiausia dėmesio skirdama penkiems pagrindiniams prioritetams (viešojo administravimo reforma, teismų sistema, kova su korupcija, kova su organizuotu nusikalstamumu, žmogaus teisės, įskaitant mažumų apsaugą), kuriuos reikia įvykdyti, kad būtų galima pradėti stojimo derybas.

Konkrečiau, Albanija ėmėsi tolesnių veiksmų siekdama reformuoti teismų sistemą – ji bendradarbiavo su Venecijos komisija, kad būtų sustiprintas teismų sistemos nepriklausomumas ir padidinta šios sistemos atskaitomybė. Vyriausybė parodė politinę valią aktyviai veikti korupcijos prevencijos ir kovos su korupcija srityje, sugriežtindama teisinę sistemą ir paskirdama nacionalinį kovos su korupcija koordinatorių. Teigiamos tendencijos išryškėjo kelyje kovos su organizuotu nusikalstamumu srityje – suintensyvėjo teisėsaugos veikla, visų pirma kalbant apie narkotikų konfiskavimą.

Atsižvelgdama į šias pastangas ir remdamasi Komisijos pateikta ataskaita, birželio 24 d. Taryba priėmė sprendimą suteikti Albanijai šalies kandidatės statusą. Birželio 27 d. šį sprendimą patvirtino Europos Vadovų Taryba. Gruodžio 16 d. išvadose Taryba palankiai įvertino Albanijos padarytą pažangą, kuri sudarė sąlygas jai suteikti šalies kandidatės statusą. Tačiau išvadų 43 ir 44 punktuose ji pažymėjo, kad ateityje laukia didelių iššūkių ir paprašė Albanijos suintensyvinti reformų pastangas ir ryžtingai veikti siekiant spręsti šiuos penkis svarbiausius prioritetinius klausimus, kad būtų pradėtos stojimo derybos. Taryba visų pirma pabrėžė, kad Albanija, be kita ko, turi vykdyti visapusišką teismų sistemos reformą, sustiprinti žmogaus teisių apsaugą ir kovos su diskriminacija politiką, įskaitant vienodą požiūrį į visas mažumas ir joms priklausančių asmenų galimybę naudotis teisėmis, taip pat įgyvendinti nuosavybės teises.

Tačiau nuo birželio mėn. politinis klimatas Albanijos viduje pablogėjo. Po fizinės konfrontacijos tarp valdančiojoje daugumoje ir opozicijoje esančių parlamento narių, liepos 10 d. opozicinė Demokratų partija paskelbė boikotuojanti parlamento darbą. Boikotas oficialiai baigtas beveik po šešių mėnesių – 2014 m. gruodžio 24 d., po to, kai vyriausybė ir opozicija susitarė dėl keturių punktų rezoliucijos, parengtos tarpininkaujant Europos Parlamento nariams Knutui Fleckensteinui ir Eduardui Kukanui. Rezoliucijoje pabrėžiama, kad Albanijoje būtinas konstruktyvus ir stabilus opozicijos ir valdančiosios daugumos dialogas, kad šalis galėtų įvykdyti savo europinius siekius. Kol kas neaišku, ar rezoliucijoje išdėstytas politinis susitarimas per ateinančius mėnesius bus sklandžiai vykdomas – tai bus pagrindinis veiksnys siekiant sėkmingai įgyvendinti Albanijos ES darbotvarkę.

Kalbant apie regioninį bendradarbiavimą, Albanijos vaidmuo toliau buvo pozityvus ir konstruktyvus; ji aktyviai dalyvavo visose atitinkamose regioninėse iniciatyvose, įskaitant Pietryčių Europos šalių bendradarbiavimo procesą, kuriam pirmininkauti Albanija pradėjo birželio mėn. Itin svarbus tebėra Albanijos nuolatinis konstruktyvus bendradarbiavimas palaikant gerus kaimyninius santykius. Be to, Taryba palankiai įvertino tai, kad Albanija visiškai suderino savo teisės aktus su ES bendra užsienio ir saugumo politika.

ES tęsė stojimo derybas su **Juodkalnija**. Iki 2014 m. pabaigos buvo atidaryta šešiolika skyrių, iš kurių du jau preliminariai uždaryti. Juodkalnija toliau darė pažangą stojimo derybose ir įgyvendindama reformas, kuriomis siekiama užtikrinti teismų sistemos nepriklausomumą ir padidinti jos veiksmingumą, nors pažanga teismų ir pagrindinių teisių srityse ir buvo netolygi.

2014 m. gruodžio 16 d. išvadose Taryba pabrėžė, kad Juodkalnija turi dar labiau suintensyvinti pastangas teisinės valstybės srityje. Šalis ypač daug dėmesio turėtų skirti tam, kad būtų kompensuotas atsiradęs vėlavimas įgyvendinant veiksmų planus teisinės valstybės srityje, kad būtų stiprinami instituciniai gebėjimai ir būtų toliau siekiama svarių rezultatų tyrimo, baudžiamojo persekiojimo ir nuosprendžių srityje kovos su korupcija ir organizuoto nusikalstamumo atžvilgiu.

Regioninio bendradarbiavimo srityje Juodkalnija toliau atliko aktyvų vaidmenį toliau plėtodama regioninį bendradarbiavimą ir visiškai suderino savo teisės aktus su ES bendra užsienio ir saugumo politika, tokiu būdu prisidedama prie bendro stabilumo regione.

4. Turkija ir Vakarų Europa

4.1. Turkija

Turkija, kaip šalis kandidatė ir kaip viena iš pagrindinių partnerių, ir toliau buvo ta šalis, su kuria ES nuolat palaikė ryšį, atsižvelgiant į jos dinamišką ekonomiką ir strateginę vietą. ES gerai įvertino tai, kad Turkija suteikė svarbios humanitarinės paramos gerokai daugiau kaip milijonui pabėgėlių, besigelbstinčių nuo smurto Sirijoje ir Irake. Turkija ir toliau aktyviai vykdė veiklą platesniame kaimyniniame regione ir tebebuvo viena iš svarbiausių regioninio masto veikėjų Artimuosiuose Rytuose, Vakarų Balkanuose, Afganistane / Pakistane, Pietų Kaukaze ir Somalio pusiasalyje. Šiomis aplinkybėmis vyriausioji įgaliotinė tebebuvo pasiryžusi toliau plėtoti ir stiprinti ES ir Turkijos politinį dialogą abiem šalims rūpimais užsienio politikos klausimais, taip pat kovos su terorizmu klausimu, be kita ko, atsižvelgiant į labai svarbius pokyčius regione, visų pirma Sirijoje ir Irake. Šiuo dialogu reikėtų naudotis siekiant glaudžiau bendradarbiauti kovojant su ISIL/„Da'esh“ ir ją finansuojančiais tinklais, taip pat stiprinti bendradarbiavimą siekiant sustabdyti užsienio kovotojų srautą, kartu toliau pripažįstant, kad svarbu remti Turkijos pastangas spręsti vidaus terorizmo grėsmes.

2014 m. sausio mėn. Briuselyje lankėsi Prezidentas Recepas Tayyipas Erdoğanas (tuo metu jis ėjo ministro pirmininko pareigas). 2014 m. birželio mėn. Turkijoje lankėsi Komisijos narys Štefanus Füle, o 2014 m. rugsėjo mėn. – Komisijos Pirmininkas José Manuelis Barroso. Siekiant suintensyvinti bendradarbiavimą, 2014 m. gruodžio mėn. Turkijoje su bendru vizitu lankėsi vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja su Komisijos nariais Johannesu Hahnu ir Christu Stylianidžiu. 2014 m. Turkijoje du kartus lankėsi ES kovos su terorizmu koordinadorius. ES ir toliau skatino Turkiją plėtoti tokią savo užsienio politiką, kuria būtų papildoma ES politika ir kuri būtų derinama su ES, taip pat laipsniškai prisijungti prie ES bendros užsienio ir saugumo politikos.

ES palankiai įvertino aktyvų Turkijos dalyvavimą BSGP misijose, visų pirma EUFOR ALTHEA ir EULEX KOSOVO. Sausio mėn. į Turkiją su pirmuoju darbinio vizitu išvyko ES karinio štabo atstovai.

Taryba dar kartą patvirtino teikianti svarbą ES santykiams su Turkija ir palankiai įvertino Turkijos vyriausybės pasiryžimą siekti narystės ES. Šiame kontekste Taryba priminė, kad Turkija galės paspartinti derybų tempą darydama pažangą kriterijų atitikimo ir derybų programos reikalavimų vykdymo srityse, taip pat laikydamosi sutartinių įsipareigojimų ES atžvilgiu.

ES turėtų toliau būti reformų Turkijoje ramstis, visų pirma teisinės valstybės ir pagrindinių teisių bei laisvių srityse. Per 2014 m. buvo patvirtintos arba įgyvendinamos kelios reformos, tačiau reikia tolesnių ilgalaikių pastangų siekiant visiškai atitikti Kopenhagos kriterijus. 2014 m. gruodžio 16 d. išvadose Taryba paragino Turkiją vykdyti reformas, kuriomis turėtų būti numatyta tinkama stabdžių ir atsvarų sistema, kuria būtų visiškai garantuojama laisvė, įskaitant minties, saviraiškos ir žiniasklaidos laisvę, demokratija, lygybė, teisinė valstybė ir pagarba žmogaus teisėms, įskaitant moterų, vaikų ir mažumoms priklausančių asmenų teises, religijos laisvę ir nuosavybės teises, taip pat stiprinti visų Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimų įgyvendinimą. Taryba nurodė, kad jai toliau kelia susirūpinimą nederamas vykdomosios valdžios kišimasis į teismų darbą, dažni svarbių teisės aktų pakeitimai tinkamai nepasikonsultavus su suinteresuotaisiais subjektais. Ji taip pat nurodė apgailestaujanti, kad vyriausybės reakcija į įtariamus korupcijos atvejus 2013 m. gruodžio mėn. sukėlė rimtų abejonių dėl teismų nepriklausomumo ir nešališkumo, taip pat pademonstravo vis didėjančią netoleranciją politinei opozicijai, visuomenės protestams ir kritikai žiniasklaidoje. Todėl policijos reidai ir kelių žurnalistų bei žiniasklaidos atstovų sulaikymas 2014 m. Turkijoje vertė abejoti pagarba žiniasklaidos laisvei, kuri yra vienas iš pagrindinių demokratijos principų.

Taryba priminė, kad stojimo derybų pažanga priklauso nuo teisinės valstybės principo ir pagrindinių teisių laikymosi. Visas šias problemas ES pabrėžė keliuose vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojos, Komisijos ir Europos Parlamento pareiškimuose.¹⁸

ES tvirtai rėmė atnaujintas pastangas taikiai išspręsti kurdų klausimą ir ragina visas šalis toliau dalyvauti procese, kad jame būtų daroma pažanga.

ES palankiai įvertino tai, kad spalio mėn. įsigaliojo ES ir Turkijos readmisijos susitarimas, taip pat Komisijos ataskaitos dėl Turkijos padarytos pažangos įgyvendinant vizų režimo liberalizavimo veiksmų plano reikalavimus išvadas. Dialogo dėl vizų režimo liberalizavimo pažanga bus pagrįsta rezultatais paremtu požiūriu ir priklausys nuo to, kaip veiksmingai ir nuosekliai Turkija vykdys vizų veiksmų plano reikalavimus ES ir jos valstybių narių atžvilgiu.

¹⁸ 2014 m. kovo 12 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl 2013 m. Turkijos pažangos ataskaitos (P7_TA (2014)0235); 2015 m. sausio 15 d. buvo priimta dar viena rezoliucija – dėl saviraiškos laisvės Turkijoje.

Nors ir apgailestaudama dėl Turkijos padaryto vienašalio pareiškimo šiuo klausimu, Taryba tikėjosi, kad Turkija visiškai ir veiksmingai įgyvendins tiek readmisijos susitarimą, tiek vizų veiksmų planą visų ES valstybių narių atžvilgiu, įskaitant galimybę visų ES valstybių narių piliečiams be diskriminacijos patekti į Turkijos teritoriją netaikant reikalavimo turėti vizą. 2014 m. gruodžio 16 d. išvadose Taryba pakartojo, kad Turkija turi tvirtai įsipareigoti palaikyti gerus kaimyninius santykius ir taikiai išspręsti ginčus laikantis Jungtinių Tautų Chartijos, prireikus kreipdamasi į Tarptautinį Teisingumo Teismą. Todėl Sąjunga dar kartą pareiškė didelį susirūpinimą ir primygtinai paragino Turkiją vengti bet kokio grasinimo ar veiksmų, nukreiptų prieš valstybę narę, ir neieškoti dingsties nesutarimams arba veiksmams, kurie kenkia geriems kaimyniniams santykiams ir taikiam ginčų sprendimui. ES ragina Turkiją nebeblokuoti valstybių narių stojimo į tarptautines organizacijas ir prisijungimo prie tarptautinių mechanizmų. Be to, ES dar kartą pabrėžė visas ES valstybių narių suverenias teises. Tai apima, *inter alia*, teisę sudaryti dvišalius susitarimus ir tirti bei naudoti savo gamtos išteklius pagal ES *acquis* ir tarptautinę teisę, įskaitant JT jūrų teisės konvenciją. Ji taip pat pabrėžė, kad reikia gerbti valstybių narių suverenias teises į jų teritorinę jūrą ir oro erdvę. Taryba priminė, kad 2014 m. spalio 24 d. išvadose Europos Vadovų Taryba pareiškė didelį susirūpinimą dėl atsinaujinusios įtampos rytinėje Viduržemio jūros regiono dalyje, ir paragino Turkiją susilaikyti nuo atitinkamų veiksmų ir gerbti Kipro suverenias teises į teritorinę jūrą, ir Kipro suverenias teises į išskirtinę ekonominę zoną.¹⁹

¹⁹ Be to, 2014 m. lapkričio mėn. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl turkų veiksmų, dėl kurių kyla įtampa Kipro Respublikos išskirtinėje ekonominėje zonoje (P8_TA (2014)0052, priimta 2014 m. lapkričio 13 d.).

2014 m. gruodžio mėn. išvadose Taryba taip pat itin apgailestaudama pažymėjo, kad, nepaisant daugkartinių raginimų, Turkija toliau atsisako vykdyti savo įsipareigojimą visiškai ir nediskriminuojant įgyvendinti asociacijos susitarimo papildomą protokolą visų valstybių narių atžvilgiu, nors jo įgyvendinimas galėtų labai paspartinti derybų procesą. Nesant pažangos šiuo klausimu Taryba toliau taikys 2006 m. nustatytas priemones, o tai ir toliau turės įtakos bendrai derybų pažangai.

Taryba palankiai įvertino šalių įsipareigojimą rasti Kipro problemos sprendimą, kaip parodė 2014 m. vasario 11 d. bendra deklaracija. Kaip pabrėžta derybų programoje, Taryba tikisi, kad Turkija aktyviai remia derybas, kuriomis siekiama teisingo, visapusiško ir įgyvendinamo Kipro problemos sprendimo JT sistemoje, laikantis atitinkamų JT Saugumo Tarybos rezoliucijų ir vadovaujantis principais, kuriais grindžiama Sąjunga.

Turkijos įsipareigojimas ir konkretūs veiksmai siekiant tokio visapusiško šios problemos sprendimo yra būtini. Tuometinėmis aplinkybėmis Taryba manė, kad kaip niekada anksčiau yra svarbu užtikrinti palankią atmosferą, kad derybos dėl visapusiško Kipro klausimo sprendimo galėtų būti atnaujintos siekiant daryti pažangą. Kaip nurodyta 2014 m. kovo mėn. išvadose, Europos Vadovų Taryba yra pasirengusi atlikti savo vaidmenį remdama derybas.

4.2. Vakarų Europa

ES santykiai su ES nepriklausančiomis Vakarų Europos šalimis grindžiami visapusiškais bendradarbiavimo susitarimais, pavyzdžiui, Europos ekonominės erdvės susitarimu (su Norvegija, Islandija ir Lichtenšteinu) ar Šengeno susitarimu (Norvegija, Islandija, Lichtenšteinu ir Šveicarija).

2014 m. ES bendradarbiavimas BUSP srityje su Europos ekonominės erdvės / Europos laisvosios prekybos asociacijos valstybėmis toliau intensyvėjo – šios valstybės prisijungė prie daugelio BUSP srities deklaracijų, taip pat bendradarbiavo vykdant tam tikrus bendruosius veiksmus. ES taip pat vedė reguliarius politinius dialogus įvairiais lygmenimis ir įvairiuose kontekstuose; padaugėjo neformalių dialogų, vykdomų svarbiuose tarptautiniuose renginiuose.

Labai gerai ir glaudžiai vyksta ES ir **Norvegijos** bendradarbiavimas užsienio politikos srityje, visų pirma dėl Artimųjų Rytų (Norvegija pirmininkauja *Ad hoc* ryšių palaikymo komitetui), Sirijos, Ukrainos ir Arkties klausimų. Norvegija taip pat dalyvauja taikos derybose Kolumbijoje (viena iš tarpininkių kartu su Kuba). 2014 m. įvairiais lygmenimis reguliariai vyko dialogai. Kaip ir **Islandija**, Norvegija tvirtai remia ES stebėtojos statusą Arkties taryboje. Norvegija tebėra viena iš svarbiausių partnerių energetinio saugumo, krizių sprendimo, paramos vystymuisi ir žmogaus teisių propagavimo srityse.

Buvo tęsiamas bendradarbiavimas su **Šveicarija** tokiais klausimais kaip Pietų Kaukazas, demokratinis procesas Šiaurės Afrikoje, Artimųjų Rytų taikos procesas ir Iranas. Šveicarijos pirmininkavimas ESBO 2014 m. sutapo su krize Ukrainoje, dėl kurios suintensyvėjo pasitarimai visais lygmenimis. 2014 m. gegužės mėn. Prezidentas ir užsienio reikalų ministras Didier'as Burkhalteris Tarybai pateikė ESBO veiksmų planą dėl Ukrainos. Be to, aukšto rango ES pareigūnai dalyvavo Šveicarijos surengtose konferencijose dėl Sirijos ir Ženevoje vykusiose derybose Irano klausimu. Formalaus politinio dialogo nėra, tačiau neformalus politinis dialogas vyksta politikos direktorių lygmeniu. Nors nėra ES ir Šveicarijos susitarimo dėl veiksmų suderinimo, Šveicarija toliau dažnai priimdavo pozicijas ir priemones, kurios panašios į ES pozicijas ir priemones. Kalbant apie ES ribojamąsias priemones, taikytinas atsižvelgiant į veiksmus, kuriais kenkiama Ukrainos teritoriniam vientisumui, suverenitetui ir nepriklausomybei arba į juos kėsiamasi, ir atsižvelgiant į Rusijos veiksmus, kuriais destabilizuojama padėtis Ukrainoje, Šveicarija nevysiškai prisijungė prie ES ribojamųjų priemonių ir apsiribojo tuo, kad užkirto kelią ES priemonių apėjimui.

Bendradarbiavimas su Šveicarija kitais nei BUSP klausimais buvo vykdomas įvairiose srityse. 2014 m. ypač svarbūs dalykai buvo 2014 m. vasario mėn. įvykusio referendumo dėl iniciatyvos „prieš masinę imigraciją“ rezultatų (jie gali turėti įtakos visiems ES ir Šveicarijos santykiams) poveikio valdymas, taip pat derybų dėl susitarimo dėl institucinės struktūros pradėjimas 2014 m. gegužės mėn. (šis derybų procesas buvo tęsiamas visus 2014 m.)

2014 m. gruodžio mėn. Taryba patvirtino įgaliojimus pradėti derybas su **Andora, Monaku ir San Marinu** dėl vieno ar kelių asociacijos susitarimų, kuriais būtų numatytas jų dalyvavimas ES bendrojoje rinkoje ir galimas bendradarbiavimas kitose srityse. Taryba taip pat priėmė išvadas, kuriose gerai įvertino ES bendradarbiavimą užsienio politikos klausimais su šiomis šalimis ir pareiškė esanti pasiryžusi nagrinėti galimybes jį sustiprinti.

Kalbant apie bendradarbiavimą BSGP klausimais, **Norvegija** dalyvavo operacijoje EUNAVFOR ATALANTA (pareigūnai operacijos štabo lygmeniu), misijoje EULEX Kosovo (2 ekspertai), misijoje EUPOL COPPS (1 ekspertas), misijoje EUCAP NESTOR (2 ekspertai), taip pat buvo pakviesta į misiją EUAM Ukraine. Ji taip pat priklauso Šiaurės šalių kovinei grupei. **Šveicarija** dalyvavo ES karinėje operacijoje EUFOR ALTHEA Bosnijoje ir Hercegovinoje (21 asmuo) ir civilinėse misijose Kosove (EULEX) (6 asmenys), Malyje (1 žiniasklaidos analitikas) ir Libijoje (6 asmenys). Be to, Šveicarija nurodė, kad ją domina dalyvavimas misijoje EUAM Ukraine. Norvegija ir Šveicarija taip pat yra svarbios partnerės pajėgumų plėtojimo srityje.

Islandija sustabdė stojimo derybas. Ji tęsė BUSP dialogą su ES Europos ekonominės erdvės kontekste.

5. Azija ir Ramiojo vandenyno regionas

5.1. Azijos ir Europos susitikimas (ASEM)

2014 m. buvo svarbūs metai siekiant stiprinti Azijos ir Europos bendradarbiavimą ASEM sistemoje. Spalio 16–17 d. Milane įvyko dešimtas ASEM aukščiausiojo lygio susitikimas tema „Atsakinga partnerystė siekiant tvaraus ekonomikos augimo ir saugumo“; jam pirmininkavo Europos Vadovų Tarybos Pirmininkas Hermanas Van Rompuy’us. ASEM šalių partnerių vadovai turėjo galimybę atvirai padiskutuoti pasaulinės svarbos temomis, įskaitant sujungiamumą, klimato kaitą, darnų vystymąsi, ekonominius ir finansinius iššūkius, taip pat tokiais regioniniais ir tarptautiniais klausimais kaip žmogaus teisės ir jūrų saugumas, kova su terorizmu, įskaitant ISIL, ir kova su tokiomis pasaulinėmis pandemijomis kaip Ebolos virusinė liga. Po diskusijos buvo priimtas svarbus pirmininko pareiškimas.³¹

ASEM narių skaičius padidėjo: aukščiausiojo lygio susitikimo metu naujomis narėmis tapo Kroatija ir Kazachstanas, tad šiuo metu ASEM turi 53 nares. Du ASEM susitikimai buvo surengti ministrų lygmeniu; abu įvyko Europoje – ASEM finansų ministrų susitikimas (rugsėjo mėn., Milanai) ir ASEM kultūros ministrų susitikimas (spalio mėn., Roterdamas). Be to, surengta keletas kitų iniciatyvų bei konferencijų ir tai parodo, kad ASEM procesas yra dinamiškas ir svarbus (rengiamasi 2016 m. minėti 20-ies metų sukaktį).

5.2. Rytų Azija

5.2.1. Kinija

2014 m. kovo 31 d. ES institucijose lankėsi Prezidentas Xi Jinpingas; tai – istorinis vizitas, nes Kinijos prezidentas atvyko pirmą kartą. Dar iki šio vizito, sausio mėn., buvo surengtas ES ir Kinijos aukšto lygio strateginio dialogo 4-asis raundas, jame dalyvavo vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja ir valstybės tarybos narys Yangas Jiechi. Be kitų aukšto lygio susitikimų, spalio 15 d. Milane ASEM aukščiausiojo lygio susitikimo metu surengtas Pirmininko Hermano Van Rompuy'aus, Pirmininko José Manuelio Barroso ir Ministro Pirmininko Li Keqiang'o susitikimas. Be to, rugpjūčio mėn. Neipide vykusiame ASEAN regioniniame forume vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja susitiko su Kinijos užsienio reikalų ministru Wangu Yi. Lapkričio 16 d. Brisbane vykusiame G 20 aukščiausiojo lygio susitikime įvyko Komisijos pirmininko pareigas pradėjusio eiti Jeano-Claude'o Junckerio ir Prezidento Xi Jinpingo dvišalis susitikimas, o gruodžio 3 d. su Prezidentu telefonu kalbėjosi Pirmininkas Donaldas Tuskas. Padaryta nemaža pažanga įgyvendinant 2020 m. ES ir Kinijos strateginę bendradarbiavimo darbotvarkę, ypač užsienio politikos, saugumo ir gynybos srityse. Kovo mėn. buvo surengtos bendros jūrinės kovos su piratavimu pratybos. Spalio ir gruodžio mėn. Kinijoje surengtas 1-asis ES ir Kinijos dialogo saugumo ir gynybos klausimais raundas ir pirmasis aukšto lygio seminaras gynybos ir saugumo klausimais. Buvo pradėtas neformalus ES ir Kinijos dialogas Artimųjų Rytų ir Šiaurės Afrikos klausimais. Buvo surengti ES ir Kinijos dialogai Vidurio Azijos ir Afrikos klausimais, taip pat įvyko ES ir Kinijos kibernetinių klausimų darbo grupės posėdis. Kovo mėn. Briuselyje ES specialusis įgaliotinis žmogaus teisių klausimais Stavras Lambrinidis susitiko su Kinijos užsienio reikalų viceministru Li Baodongu, o gruodžio 8–9 d. Briuselyje įvyko 33iasis ES ir Kinijos dialogo žmogaus teisių klausimais raundas.

Susirūpinimą dėl žmogaus teisių padėties vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja pareiškė savo pareiškimuose dėl elgesio su žmogaus teisių gynėjais ir jų artimaisiais Kinijoje (vasario 1 d.), dėl žmogaus teisių gynėjos Cao Shunli mirties (kovo 15 d.), dėl pastarojo meto areštų ir sulaikymų bangos Kinijoje (gegužės 28 d.), dėl padėties Šindžiange (liepos 31 d.), taip pat dėl kaltinimų uigūrų akademikui, profesoriui Ilhamui Tohti (rugpjūčio 6 d.) ir jo nuteisimo (rugsėjo 23 d.).

ES ir Kinija toliau reguliariai konsultavosi itin svarbiais tarptautiniais klausimais (daugiašaliu ir dvišaliu lygmenimis) – Kinija rėmė vyriausiosios įgaliotinės vaidmenį E3+3 derybose su Iranu ir atliko konstruktyvų vaidmenį klausimais, susijusiais su Šiaurės Korėja. ES ir Kinijos praktinis bendradarbiavimas kovos su piratavimu srityje buvo geras – buvo palaikomi reguliarūs ES misijos ATALANTA ir Kinijos karinių jūrų pajėgų kontaktai.

Rengiantis Paryžiuje įvyksiančiai 21-ajai JTBBKK Šalių konferencijai (COP 21), suintensyvėjo dvišaliai santykiai kovos su klimato kaita srityje. 2014 m. pradžioje pradėtas įgyvendinti didelės apimties ES projektas dėl paramos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemai Kinijoje.

5.2.2. YAR Honkongas

Gegužės mėn. Honkongo vyriausiasis vykdomosios valdžios pareigūnas C. Y. Leungas lankėsi ES institucijose ir susitiko su Pirmininku Hermanu Van Rompuy'umi ir Pirmininku José Manueliu Barroso. Atsižvelgiant į tai, jog nustatyta, kad 2017 m. Honkongo vyriausiasis vykdomosios valdžios pareigūnas bus renkamas visuotiniuose rinkimuose, ES viešai patvirtino tvirtai remianti gilesnės Honkongo demokratizacijos procesą. ES atidžiai stebi šiuo klausimu daromą pažangą, be kita ko, atsižvelgiant į įvykusias demonstracijas. ES skatina visas šalis dirbti siekiant kompromiso dėl konstruktyvaus sprendimo Pagrindinio įstatymo ir principo „viena šalis, dvi sistemos“ kontekste, kad būtų užtikrinta nešališka rinkimų sistema, kuri sudarytų sąlygas aukšto lygio Honkongo žmonių politiniam dalyvavimui.

5.2.3. Taivanas

EIVT palankiai įvertino pirmą kartą įvykusius aukščiausio rango pareigūnų, atsakingų už dvišalius santykius žemyninėje Kinijoje ir Taivane, susitikimus; 2014 m. toliau buvo stengiamasi atkurti artimesnius santykius abipus Taivano sąsiaurio vykdant praktinį bendradarbiavimą ir imantis pasitikėjimo stiprinimo priemonių. ES ir Taivanas taip pat toliau vykdė abiem pusėms naudingą ekonominį ir techninį bendradarbiavimą.

5.2.4. Japonija

2014 m. buvo tęsiamos dvigubos derybos dėl strateginės partnerystės susitarimo (SPS) – bendrojo susitarimo dėl politinio, sektorinio ir visuotinio bendradarbiavimo – ir laisvosios prekybos susitarimo (LPS) su Japonija. 2014 m. įvyko trys derybų dėl SPS raundai ir penki derybų dėl LPS raundai. Birželio mėn. valstybės narės atliko derybų dėl LPS peržiūrą (atliekama praėjus metams po derybų pradžios). Po to, kai susitarimai bus sudaryti, šalių santykiai iš esmės pagerės ir bus perkelti į aukštesnį, labiau strateginį lygį.

2014 m. gegužės 7 d. Briuselyje surengtas 22-asis ES ir Japonijos aukščiausiojo lygio susitikimas. Jame suteiktas politinis postūmis dviguboms deryboms, taip pat tvirtesnei ES ir Japonijos partnerystei saugumo srityje, kadangi buvo pradėti nauji dialogai kosmoso ir kibernetiniais klausimais ir nustatytos kelios konkrečios bendradarbiavimo tarp Japonijos ir vykdomų BSGP operacijų, visų pirma Afrikoje, sritys. Vadovai taip pat pasikeitė nuomonėmis tokiomis temomis kaip Ukraina, saugumo padėtis Rytų Azijoje, Artimieji Rytai ir tarptautinės derybos klimato srityje.

Pirmininkas Hermanas Van Rompuy'us, Pirmininkas José Manuelis Barroso ir Ministras Pirmininkas Shinzō Abe taip pat susitiko 2014 m. kovo mėn. vykusiame aukščiausiojo lygio susitikime branduolinio saugumo klausimais, birželio mėn. – G 7 aukščiausiojo lygio susitikime, o spalio mėn. – ASEM aukščiausiojo lygio susitikime. Be to, 2014 m. lapkričio mėn. įvykusiame G 20 aukščiausiojo lygio susitikime Ministras Pirmininkas S. Abe susitiko su Komisijos pirmininko pareigas pradėsiančiu eiti Jeanu-Claude'u Junckeriu.

Glaudesnės dvišalės partnerystės saugumo srityje siekį taip pat patvirtina kovo mėn. įvykęs ES karinio komiteto pirmininko vizitas Japonijoje, kurio metu jis visų pirma susitiko su gynybos ministru Itsunori Onodera, ir spalio mėn. pirmą kartą surengtos bendros jūrinės kovos su piratavimu pratybos Adeno įlankoje, kuriose dalyvavo operacijos EU NAVFOR ATALANTA pajėgos ir pasitelkti Japonijos savigynos jūrų pajėgų pajėgumai.

5.2.5. Korėjos Respublika

2014 m. buvo toliau plėtojama ES ir Korėjos Respublikos strateginė partnerystė. Korėjos Respublikos padėtis yra išskirtinė: ji yra sudariusi tris pagrindinius susitarimus su ES, apimančius visus tris dvišalio bendradarbiavimo ramsčius, t. y. politinį, prekybos ir saugumo. Papildant Pagrindų susitarimą (kuris įsigaliojo 2014 m. birželio mėn.) ir Laisvosios prekybos susitarimą, 2014 m. gegužės mėn. Seule vyriausioji įgaliotinė pasirašė Dalyvavimo krizių valdyme bendrųjų sąlygų susitarimą. Birželio mėn. Komisijos pirmininko pavaduotoja Neelie Kroes ir Mokslo, IRT ir būsimo planavimo ministras Choi Mun-kee pasirašė bendrą deklaraciją, kurioje propaguojamas bendradarbiavimas vykdant mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą IRT srityje.

Be to, suintensyvėjo bendradarbiavimas regioniniais ir pasaulinės reikšmės klausimais. Ši partnerystė yra dinamiška: vedama vis daugiau dialogų, apimančių įvairius politikos ir sektorinius klausimus, pvz., tarptautinį bendradarbiavimą ir vystymąsi, kibernetinius klausimus, Azijos regioninius klausimus, ginklų neplatinimą, nusiginklavimą ir ginklų kontrolę, Artimuosius Rytus ir Šiaurės Afriką (MENA) ir Persijos įlankos šalis.

5.2.6. Korėjos Liaudies Demokratinė Respublika

ES santykiai su Korėjos Liaudies Demokratinė Respublika (KLDR) toliau buvo grindžiami kritiniu požiūriu paremta bendravimo politika. 2014 m. ES atidžiai stebėjo padėtį regione ir ypač KLDR: didelį susirūpinimą kėlė kelių sričių KLDR politika, visų pirma ginklų platinimo ir žmogaus teisių pažeidimo srityse. ES šiuos klausimus kėlė tiek dvišaliu lygmeniu, tiek daugiašaliuose forumuose.²⁰ ES buvo viena iš rezoliucijos Žmogaus teisių taryboje iniciatorių (rezoliucija priimta kovo 28 d.); kaip ir rezoliucijos JT Generalinės Asamblėjos Trečiajame komitete, kuri grindžiama JT tyrimo komisijos, kuri pranešė, kad šalyje sistemingai, plačiu mastu vykdomi šiurkštūs žmogaus teisių pažeidimai, įskaitant nusikaltimus žmoniškumui, išvados (rezoliucija priimta lapkričio 18 d.).

JT Generalinės Asamblėjos Trečiajame komitete priimta rezoliucija vėliau (gruodžio mėn.) buvo priimta JT Generalinėje Asamblėjoje; ši rezoliucija susilaukė tvirto tarpreigioninio pritarimo, atvėrė naujus kelius paskatinant JT Saugumo Tarybą imtis atitinkamų veiksmų, be kita ko, apsvarstyti galimybę padėties KLDR klausimą perduoti Tarptautiniam Baudžiamajam Teismui ir apsvarstyti veiksmingų tikslinių sankcijų tiems, kuriems tenka didžiausia atsakomybė už nusikaltimus žmoniškumui, taikymo sritį.

ES stebėjo padėtį, susijusią su ginklavimusi ir bendra įtampa pusiasalyje, pasmerkė tai, kad buvo paleistos balistinės raketos ir taip pažeistos JT Saugumo Tarybos rezoliucijos, ir primygtinai paragino KLDR nesiimti veiksmų, kurie galėtų dar labiau padidinti įtampą regione. ES toliau įgyvendino JT ST sankcijas ir savo nustatytą atskirą sankcijų režimą, prirėikus atnaujindama asmenų ir subjektų, kuriems taikomos ribojamosios priemonės, sąrašą.

²⁰ 2014 m. balandžio 17 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl padėties Šiaurės Korėjoje (Korėjos Liaudies Demokratinėje Respublikoje).

Ryšių palaikymo su KLTR kanalai buvo atviri, o Briuselyje surengta keletas susitikimų su KLTR pareigūnais vyresniųjų pareigūnų lygmeniu. 2014 m. lapkričio mėn. pradžioje turėjusi įvykti kelionė į KLTR dalyvauti politinio dialogo posėdyje buvo nukelta dėl KLTR nustatytų atvykimo apribojimų reaguojant į Ebolos virusinės ligos protrūkį Vakarų Afrikoje. ES yra toliau pasirengusi tęsti ir stiprinti diskusijas politiniais ir žmogaus teisių klausimais.

5.2.7. Mongolija

Rugsėjo mėn. ES ir Mongolijos santykių 25ių metų sukakčiai paminėti Ulan Batore lankėsi Komisijos narė Androulla Vassiliou. Parama vystymuisi 2014–2020 m. laikotarpiu buvo padvigubinta (65 mln. EUR) ir suderinta su Mongolijos vystymosi strategija eksporto įvairinimo, švietimo ir profesinio mokymo srityse. Mongolija taip pat tapo ES naujosios sustiprintos bendrosios lengvatų sistemos (GSP+) lengvatomis besinaudojančia šalimi. Buvo imtasi pirmųjų žingsnių išplėsti politinį dialogą, be kita ko, žmogaus teisių klausimais. Buvo tęsiamas bendradarbiavimas prekybos srityje, remiant eksporto įvairinimą, stabilios ir nuspėjamos verslo aplinkos užtikrinimą, bendradarbiavimą žaliavų srityje ir su prekyba susijusią pagalbą. Bendradarbiavimas išplėstas ir apima tokias naujas sritis kaip žemės ūkis ir kaimo plėtra, mokslas ir inovacijos, taip pat žmonių tarpusavio ryšiai.

5.3. Pietryčių Azija

5.3.1. Pietryčių Azijos valstybių asociacija (ASEAN)

2014 m. ES ir ASEAN bendradarbiavimas buvo toliau stiprinamas įgyvendinant 2013–2017 m. Brunėjaus veiksmų planą. Siekiant platesnio užmojo ES ir ASEAN politinės partnerystės, buvo surengti keli aukšto lygio vizitai ir susitikimai, kuriais patvirtinta pozityvi dinamika. Liepos 23 d. Briuselyje įvyko 20-as ES ir ASEAN ministrų susitikimas, o spalio mėn. Milane vykusio ASEM aukščiausiojo lygio susitikimo metu buvo surengtas neformalus ES ir ASEAN vadovų susitikimas. Abi pusės susitarė dirbti siekiant perkelti partnerystę į strateginės partnerystės lygį ir pavedė savo vyresniesiems pareigūnams parengti veiksmų planą šiuo tikslu.

ASEAN regioniniame forume ASEAN ir ES kartu su kitais partneriais toliau nagrinėjo regioninio ir tarptautinio saugumo klausimus. Rugpjūčio 10 d. Mianmare vyriausioji įgaliotinė dalyvavo 21-ame ASEAN regioninio forumo ministrų susitikime ir jame išdėstė ES poziciją dėl pagrindinių saugumo iššūkių, su kuriais susiduriama regione, pobūdžio ir dėl poreikio rasti visapusiškus ir taisyklėmis grindžiamus sprendimus. Ji taip pat dar kartą pakartojo ES siekį dalyvauti Rytų Azijos aukščiausiojo lygio susitikime.

5.3.2. Mianmaras / Birma

2014 m. vienas iš ES prioritetų išliko toks pats – remti perėjimo prie demokratijos procesą Mianmare / Birmoje, ypač daug dėmesio skiriant smurto tarp bendruomenių, vyriausybės ir etninių grupių taikos proceso, taip pat konstitucinės peržiūros ir 2015 m. rinkimų klausimams.

2014 m. gegužės 20 d. Neipide surengtas 1-as ES ir Mianmaro dialogas žmogaus teisių klausimais, kuriam bendrai pirmininkavo ES specialusis įgaliotinis žmogaus teisių klausimais Stavros Lambrinidis. Diskusijose, be kita ko, aptarti šie klausimai: diskriminacija, neapykantą kurstanti kalba, smurtas tarp bendruomenių Rachinų valstijoje ir kitose Mianmaro dalyse, politiniai kaliniai, teisės į žemę ir saviraiškos laisvė. 2014 m. rugpjūčio mėn. vykusio ASEAN regioninio forumo ministrų susitikimo metu vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja susitiko su Prezidentu Theinu Seinu ir opozicijos lydere Aung San Suu Kyi. ES buvo pagrindinė JT Generalinės Asamblėjos rezoliucijos dėl žmogaus teisių padėties Mianmare / Birmoje rėmėja; ši rezoliucija bendru sutarimu buvo priimta 2014 m. pabaigoje.

5.3.3. Tailandas

2014 m. gegužės 22 d. valdžią perėmė armija. 2014 m. birželio 23 d. Taryba priėmė išvadas dėl padėties Tailande, kuriose paragino karinę vadovybę nedelsiant atkurti teisėtą demokratinį procesą ir Konstituciją. ES taip pat persvarstė savo santykius su šia šalimi: oficialūs vizitai į Tailandą ir iš jo buvo laikinai sustabdyti, o ES ir jos valstybės narės nusprendė nepasirašyti partnerystės susitarimo su Tailandu iki tol, kol bus suformuota demokratiškai išrinkta vyriausybė. Tai taip pat atitinkamai turės įtakos kitiems susitarimams. ES toliau teiks paramą tik tuo atveju, jei greitai bus parengtas patikimas grįžimo prie konstitucinės tvarkos veiksmų planas ir bus surengti patikimi ir įtraukūs rinkimai.

5.3.4. Kambodža

ES atidžiai stebėjo žmogaus teisių ir demokratijos padėtį Kambodžoje. Ypatingas dėmesys buvo skiriamas saviraiškos laisvei ir susirinkimų laisvei. Teisių į žemę, teisinės ir teisminės reformos klausimai taip pat tebebuvo labai aktualūs ES ir vyriausybės diskusijose, be kita ko, kovo 10–13 d. įvykusiame ES ir Kambodžos jungtinio komiteto posėdyje. Liepos 22 d. dvi pagrindinės politinės partijos pasiekė susitarimą, kuris sudarė sąlygas išeiti iš aklavietės ir nutraukti opozicijos vykdomą Nacionalinės Asamblėjos boikotą. Tačiau vėliau įvykdyti areštai, susiję su derybomis dėl Nacionalinio rinkimų komiteto ir Rinkimų įstatymo, kelia nerimą.

5.3.5. Indonezija

Prezidento bei įstatymų leidžiamosios valdžios rinkimai ir taikus valdžios perdavimas dar kartą patvirtino, kad Indonezija rodo sektingą demokratijos ir tolerancijos pavyzdį regione.

Partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimas su Indonezija įsigaliojo gegužės 1 d. Diskusijose politiniame dialoge, vyresniųjų pareigūnų susitikime, taip pat lapkričio 12 d. vykusiame dialoge žmogaus teisių klausimais atspindėtos panašios vertybės, interesai ir požiūris, kuriais grindžiami santykiai. Lapkričio 19 d. Džakartoje vykusiame susitikime su naujuoju Indonezijos Prezidentu Joko Widodo Pirmininkas Hermanas Van Rompuy'us akcentavo, kad reikia užtikrinti ilgalaikį ugnies nutraukimą Ukrainoje, taip pat tai, kad reikia stiprinti tarptautines pastangas užkirsti kelią ekstremizmo ir terorizmo plitimui. Pirmininkas H. Van Rompuy'us gerai įvertino vaidmenį, kurį Indonezija atlieka abiejose srityse remdama Ukrainos suverenitetą ir teritorinį vientisumą ir pasmerkdamą ISIL/„Da'esh“.

5.3.6. Filipinai

Rugsėjo mėn. Briuselyje Prezidentas Benigno Aquino susitiko su Europos Vadovų Tarybos Pirmininku Hermanu Van Rompuy'umi ir Komisijos Pirmininku José Manueliu Barroso. Liepos mėn. Maniloje vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja susitiko su Filipinų užsienio reikalų sekretoriumi. Šiuose susitikimuose abi pusės iškėlė įvairių klausimų, įskaitant klausimus dėl nelaimių rizikos mažinimo ir su jūrų saugumu susijusių pokyčių. 2014 m. kovo mėn. pasirašius Visapusišką susitarimą dėl Bangsamoro, ES toliau rėmė Mindanao taikos procesą, *inter alia*, remdama Tarptautinės stebėjimo grupės civilinės apsaugos komponentą ir remdama trečiosios šalies stebėjimo grupę.

5.3.7. Vietnamas

Po to, kai 2012 m. buvo pasirašytas ES ir Vietnamo partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimas, dvišaliai santykiai 2014 m. buvo toliau teigiamai plėtojami: dažnai palaikomi aukšto lygio kontaktai ir sustiprintas bendradarbiavimas ne tik prekybos ir vystymosi, bet ir kitose srityse. Kovo 25 d. Hanojuje įvyko aukšto lygio politinės konsultacijos dvišaliais, regioniniais ir pasaulinės reikšmės klausimais, įskaitant ES ir ASEAN reikalus, atsižvelgiant į tai, kad Vietnamas ASEAN atlieka santykių su ES koordinatoriaus vaidmenį. Kovo 26 d. surengtas 9-as ES ir Vietnamo jungtinės komisijos posėdis, kuris sudarė sąlygas bendrai įvertinti ES ir Vietnamo santykius, visų pirma ankstyvą ES ir Vietnamo partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimo įgyvendinimą. Vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja ir Pirmininkas José Manuelis Barroso Vietname lankėsi atitinkamai rugpjūčio 12 ir 25–26 d., o Ministras Pirmininkas Nguyễnas Tânas Dūngas spalio 13–14 d. lankėsi Briuselyje, kur susitiko su pirmininkais Hermanu Van Rompuy’umi, José Manueliu Barroso ir Martinu Schulzu.

5.3.8. Singapūras

Lapkričio 17–18 d. Singapūre apsilankė Europos Vadovų Tarybos Pirmininkas Hermanas Van Rompuy’us. Jis susitiko su Singapūro Prezidentu Tony Tanu, taip pat su Ministru Pirmininku Lee Hsienu Loongu, taip dar kartą patvirtinant glaudžius Singapūro ir ES santykius bei gerą bendradarbiavimą.

Gegužės 30 d. Singapūre surengtas ES ir Singapūro vyresniųjų pareigūnų susitikimas. Singapūras ir ES nustatė keletą sričių, kuriose būtų galima vykdyti glaudesnę bendradarbiavimą, įskaitant jūrų saugumo sritį, ir akcentavo prioritetines ASEAN ir ES bendradarbiavimo sritis.

5.3.9. Malaizija

Birželio mėn. Kuala Lumpure įvyko ES ir Malaizijos vyresniųjų pareigūnų susitikimas, kuriame buvo tęsiamas dialogas įvairiais klausimais, įskaitant derybų dėl pagrindų susitarimo dėl partnerystės ir bendradarbiavimo atnaujinimą ir regioninio saugumo klausimus. ES nurodė laukianti būsimos Malaizijos pirmininkavimo ASEAN 2015 m. ES toliau ragino panaikinti mirties bausmę ir ratifikuoti Tarptautinio baudžiamojo teismo (TBT) Romos statutą; taip pat buvo atidžiai stebima, kaip 2014 m. beprecedenčiu mastu buvo įgyvendinamas Įstatymas dėl kovos su pasipriešinimo kurstymu (priimtas 1948 m.).

5.3.10. Brunėjus

2014 m. buvo tęsiamos derybos dėl pagrindų susitarimo dėl partnerystės ir bendradarbiavimo. Gegužės mėn. vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja paskelbė pareiškimą, kuriame išreiškė susirūpinimą dėl to, kad Brunėjaus tarptautiniai įsipareigojimai žmogaus teisių srityje nederą su 2014 m. įsigaliojusi pirmuoju naujojo nacionalinio Baudžiamojo kodekso, kuris numato griežtesnes bausmes, etapu. Tokį susirūpinimą taip pat pareiškė ES ir jos valstybės narės tiek palaikydamos dvišalius kontaktus, tiek JT visuotinio periodinio vertinimo, įvykusio 2014 m. gegužės mėn. Ženevoje, kontekste. Tarptautiniai įsipareigojimai, kuriuos, kaip atrodo, naujasis Baudžiamasis kodeksas pažeidžia, yra susiję su kankinimo uždraudimu, vaiko teisėmis, religijos ar tikėjimo laisve, saviraiškos laisve ir moterų diskriminacijos panaikinimu.

5.4. Pietų Azija

5.4.1. Pietų Azijos regioninio bendradarbiavimo asociacija (SAARC)

ES stebėtojo teisėmis dalyvavo 2014 m. lapkričio 26–27 d. Katmandu vykusiame SAARC aukščiausiojo lygio susitikime. Europos Sąjungai atstovavo ES delegacijos Nepale vadovas; jis įvadiniamame posėdyje perskaitė vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojos pranešimą. Pranešime akcentuota, kad ES teikia didelę svarbą SAARC, nes– tai puiki galimybė propaguoti didesnes jungtis, integraciją ir pažangą regione, ir tai, kad ES pasirengusi toliau remti šią organizaciją jos būsimoje veikloje.

5.4.2. Indija

2014 m. buvo toliau siekiama stiprinti ES ir Indijos strateginę partnerystę, kuri jau įžengė į antrą savo gyvavimo dešimtmetį. 2014 m. pasikeitė tiek Indijos, tiek ES vadovybė. Lapkričio mėn. Brisbane vykusiame G 20 aukščiausiojo lygio susitikime Pirmininkas Hermanas Van Rompuy'us ir naujasis Indijos Ministras Pirmininkas Narendra Modi susitarė 2015 m. surengti aukščiausiojo lygio susitikimą. Sausio mėn. vykusią konsultacijų užsienio politikos klausimais metu įvyko ES ir Indijos dialogas vyresniųjų pareigūnų lygiu politiniais, saugumo, taip pat regioniniais ir pasaulinės reikšmės klausimais. Gegužės mėn. Delyje pirmą kartą surengtas dialogas ginklų neplatavimo ir nusiginklavimo klausimais. Birželio mėn. Naujajame Delyje surengtame 23-iaje ES ir Indijos jungtinės komisijos posėdyje buvo peržiūrėta bendra mūsų bendradarbiavimo padėtis. Vyriausioji įgaliotinė ir ES vyresnieji pareigūnai susitikimuose su savo kolegomis iš Indijos toliau kėlė klausimą dėl neišspręstos dviejų Italijos jūrų pėstininkų bylos (nagrinėjama nuo 2012 m. vasario mėn.). 2014 m. Indijoje apsilankė už klimato politiką atsakinga Komisijos narė Connie Hedegaard – Indija yra viena iš svarbiausių partnerių siekiant susitarimo dėl klimato kaitos, kuris turėtų būti sudarytas 2015 m. gruodžio mėn. Paryžiuje.

5.4.3. Nepalas

2014 m. ES ir Nepalas sustiprino savo politinius ir ekonominius santykius, be kita ko, surengiant Nepalo ministro pirmininko vizitą (pirmąjį istorijoje) į ES. Ministras Pirmininkas Sushilas Koirala susitiko su pirmininkais Hermanu Van Rompuy'umi ir José Manueliu Barroso. ES toliau rėmė Nepalo politinį ir ekonominį pereinamąjį laikotarpį, įskaitant kiek tai susiję su Nepalo siekiu rasti konsensuą rengiant naują konstituciją ir su tuo, kad svarbu užtikrinti tolesnį regioninį bendradarbiavimą ir integraciją Pietų Azijos regione. Spalio mėn. už vystymąsi atsakingas Komisijos narys Andris Piebalgas apsilankė Nepale ir patvirtino, kad paramos šalies vystymuisi suma patrigubinta ir kad ES remia Nepalo siekį iki 2022 m. palaipsniui įgyti vidutinės pajamas gaunančios šalies statusą.

5.4.4. Butanas

ES ir Butanas toliau stiprino savo nepriekaištingus santykius, be kita ko, ES remiant šalies politinį pereinamąjį procesą, ekonominį vystymąsi ir užmojų iki 2020 m. tapti nepriklausoma nuo paramos teikėjų. Spalio mėn. už vystymąsi atsakingas Komisijos narys Andris Piebalgas lankėsi Butane ir paskelbė, kad ES skiriama paramos vystymuisi suma patrigubinama.

5.4.5. Afganistanas

Birželio 23 d. Taryba priėmė naują strategiją dėl Afganistano, kuri apima laikotarpį iki 2016 m. pabaigos ir kurioje daugiausia dėmesio skiriama Afganistano institucijų plėtojimui, akcentuojami taikos, saugumo ir regioninio stabilumo propagavimo, demokratijos stiprinimo, ekonominio vystymosi ir žmogaus socialinės raidos skatinimo, teisinės valstybės ir pagarbos žmogaus teisėms propagavimo prioritetai. Strategijoje laikomasi visapusiško požiūrio ir nustatoma visa apimanti visų ES priemonių ir nekarinio valstybių narių dalyvavimo sistema. ES specialusis įgaliotinis Franzas-Michaelis Skjoldas Mellbinas toliau atliko svarbų vaidmenį stiprinant ES veiklą šalyje ir sudarė palankesnes sąlygas veiksmų koordinavimui su valstybėmis narėmis Kabule.

Pereinamasis procesas saugumo srityje, įskaitant Tarptautinių saugumo paramos pajėgų (ISAF) karių išvedimą, buvo tęsiamas, kaip numatyta ir buvo baigtas 2014 m. pabaigoje. Afganistano nacionalinio saugumo pajėgos vėl tapo atsakingos už saugumą visoje šalyje, be kita ko, nelengvu rinkimų laikotarpiu. Žuvusių ir sužeistų jų narių, ypač policijos pareigūnų, skaičius vis didėjo.

Bendra saugumo padėtis tebebuvo įtempta, dažniau buvo vykdomi sukilėlių išpuoliai, be kita ko, Kabule, o civilių gyventojų žuvo 25 % daugiau, palyginti su 2013 m. ES ragino nustatyti patikimą saugumo priemonę, kad būtų sudarytos sąlygos ISAF vykdyti tolesnę tvirtos paramos misiją.

Prezidento rinkimų metu ES glaudžiai bendradarbiavo su JT, JAV ir kitais tarptautiniais partneriais. ES parėmė susitarimą tarpininkaujant JT / JAV pasiektą susitarimą, kuris sudarė sąlygas atlikti išsamų balsavimo rezultatų auditą ir suformuoti nacionalinės vienybės vyriausybę, taip išvengiant politinės krizės. Rugsėjo 29 d. Ashrafas Ghani buvo inauguruotas prezidentu ir prezidento įsaku vyriausiuoju vykdomuoju vadovu paskyrė Abdullah'ą Abdullah'ą. ES išsiuntė iš 15 tarptautinių ekspertų sudarytą rinkimų vertinimo grupę, kuriai vadovavo vyriausiasis stebėtojas, EP narys Thijsas Bermanas.

Gruodžio mėn. vykusioje Londono konferencijoje ES palankiai įvertino vyriausybės plataus užmojo darbotvarkę, įskaitant pirmuosius žingsnius siekiant įveikti gilią pajamų krizę, nustatyti kovos su korupcija priemones ir reformuoti teismų sistemą. Prezidentas A. Ghani patvirtino ketinantis kuo greičiau užbaigti derybas dėl ES ir Afganistano bendradarbiavimo susitarimo dėl partnerystės ir vystymosi.

2014 m. ES paskelbė keletą viešų pareiškimų (ES specialiojo įgaliotinio suderintų su ES valstybėmis narėmis) dėl didelių žmogaus teisių pažeidimų. ES išreiškė susirūpinimą dėl didelio civilių aukų skaičiaus dėl sukilėlių išpuolių ir dėl nestabilios saugumo padėties. ES taip pat paskelbė keletą pareiškimų, kuriuose pabrėžė savo tvirtą ir principinę poziciją prieš mirties bausmę.

2014 m. ES policijos misija EUPOL AFGHANISTAN prisidėjo prie to, kad būtų daroma pažanga vykdamas Afganistano vidaus reikalų ministerijos institucinę reformą, toliau ugdomas Afganistano nacionalinės policijos profesionalumas ir gerinami ryšiai tarp policijos ir baudžiamosios teisenos institucijų. EUPOL AFGHANISTAN parėmė nacionalinės policijos strategijos (2014–2018 m.) ir nacionalinio policijos plano rengimą; juos pasirašė Afganistano užsienio reikalų ministras. Policijos pareigūnų koledžo ir Nusikalstamumo valdymo koledžo naujų patalpų atidarymas buvo svarbus perėjimo prie Afganistano vykdomo vadovavimo etapas. Teisingumo sektoriuje misijai EUPOL AFGHANISTAN teko svarbus vaidmuo rengiant galutinę peržiūrėto Baudžiamojo proceso kodekso redakciją; ją priėmė Parlamentas. 2014 m. teritorijose, kuriose misija vykdė savo veiklą, vyravo nestabili saugumo padėtis. Sausio 17 d. viename iš Kabulo restoranų įvykdyto teroro akto metu žuvo 21 civilis asmuo, tarp kurių – Danijos pilietybę turintis misijos narys ir Jungtinės Karalystės pilietybę turintis misijai EUPOL AFGHANISTAN dirbančios saugumo grupės narys. 2014 m. gruodžio 16 d. Taryba pratęsė misijos įgaliojimų terminą iki 2016 m. pabaigos.

5.4.6. Pakistanas

ES toliau glaudžiai bendradarbiavo su Pakistanu pagal 2012 m. priimtą ES ir Pakistano penkerių metų bendradarbiavimo planą. Kovo 25 d. Briuselyje surengtas 2-asis ES ir Pakistano strateginis dialogas, kuriame dalyvavo vyriausioji įgaliotinė ir Pakistano patarėjas užsienio reikalų ir saugumo politikos klausimais Sartajas Azizas. Birželio 24 d. Islamabade iš karto po Žmogaus teisių ir prekybos pogrupio posėdžio surengtas Jungtinės komisijos posėdis. Jungtinės komisijos posėdyje susitarta pradėti vietos lygmens dialogus energetikos ir žmogaus teisių klausimais. Birželio mėn. ES specialusis atstovas ginklų neplatavimo ir nusiginklavimo klausimais Jacekas Bylica apsilankė Pakistane, siekiant pradėti ES ir Pakistano dialogą ginklų neplatavimo klausimais. Spalio 20 d. Briuselyje įvyko 3-iasis Jungtinio readmisijos komiteto posėdis, kuriame apžvelgtas ES ir Pakistano readmisijos susitarimo (2010 m.) įgyvendinimas.

Nuo 2014 m. sausio 1 d. Pakistanas pradėjo naudotis galimybe lengvatinėmis sąlygomis patekti į ES rinką pagal GSP+ režimą, tačiau tam turi būti veiksmingai įgyvendinamos 27 pagrindinės konvencijos žmogaus teisių, darbo teisių, aplinkos apsaugos ir gero valdymo srityse.

ES toliau vedė dialogą ir bendradarbiavo su Pakistanu sprendžiant žmogaus teisių klausimus. Be Žmogaus teisių pogrupio, spalio 26–29 d. Pakistane pirmą kartą lankėsi ES specialusis įgaliotinis žmogaus teisių klausimais Stavros Lambrinidis.²¹

5.4.7. Bangladešas

ES toliau bendradarbiavo su Bangladešu, JAV ir Tarptautine darbo organizacija, kad būtų įgyvendintas tvarumo susitarimas, dėl kurio susitarta 2013 m. liepos mėn. po daug žmonių gyvybių nusinešusios komercinio pastato „Rana Plaza“ griūties; susitarimu siekiama pagerinti darbo sąlygas ir sveikatos bei saugos standartus Bangladešo gatavų drabužių pramonės gamyklose. Spalio 20 d. Briuselyje surengtas aukšto lygio peržiūros susitikimas, kuriame dar kartą patvirtinta, jog reikia skubiai įgyvendinti įsipareigojimus šiose srityse.

Sausio 9 d. vyriausioji įgaliotinė ES vardu paskelbė deklaraciją, kurioje smerkiami smurto veiksmai, įvykdyti rengiantis sausio 5 d. rinkimams, ir apgailestaujama, kad nebuvo sudarytos palankios sąlygos skaidriems, įtraukiems ir patikimiems rinkimams. Ji paragino visas šalis susilaikyti nuo smurto ir pradėti tikrą dialogą siekiant susitarti dėl abipusiškai priimtinių tolesnių priemonių, kad būtų stiprinama demokratinė atskaitomybė ir būtų surengti skaidrūs, įtraukūs ir patikimi rinkimai. Rinkimų aplinkybės prisidėjo prie politinio susiskaldymo, prie to, kad pradėti taikyti apribojimai žiniasklaidos laisvei, ir prie erdvės pilietinės visuomenės veiklai mažėjimo.

²¹ 2014 m. Europos Parlamentas priėmė tris rezoliucijas dėl Pakistano vaidmens regione ir politinių santykių su ES (2013/2168(INI)), dėl pastarojo meto persekiojimo atvejų (2014/2694(RSP)) ir įstatymų dėl šventvagystės (2014/2969(RSP)).

Reaguodama į tai, kad Bangladešo tarptautinių nusikaltimų tribunolas paskelbė kelis mirties nuosprendžius asmenims, nuteistiems už karo nusikaltimus 1971 m. Išsivadavimo kare, ES pakartojo, kad visiškai nepitaria mirties bausmei jokiais aplinkybėmis, ir paragino Bangladešo valdžios institucijas imtis pirmojo žingsnio siekiant panaikinti mirties bausmę – nustatyti jos taikymo moratoriumą.²²

5.4.8. Šri Lanka

Plėtojant ES politiką Šri Lankos atžvilgiu pagrindinis dėmesys buvo skiriamas susitaikymo ir žmogaus teisių klausimams. Kovo 21 d. išvadose Europos Vadovų Taryba priminė esanti įsipareigojusi siekti atskaitomybės, susitaikymo ir visuotinių žmogaus teisių laikymosi Šri Lankoje. Ji taip pat paragino JT Žmogaus teisių taryboje priimti rezoliuciją dėl Šri Lankos, kuria būtų numatyta atlikti karo nusikaltimų, kuriuos, kaip įtariama, padarė abi konflikto šalys karo metu, tarptautinį tyrimą.

2014 m. kovo mėn. Jungtinių Tautų Žmogaus teisių taryboje ES valstybės narės bendrai parėmė (kartu su JAV) rezoliuciją, kuria Šri Lankos vyriausybė primygtinai raginama daryti pažangą susitaikymo srityje ir ištirti tariamus tarptautinės žmogaus teisės ir humanitarinės teisės pažeidimus. Be to, rezoliucija Jungtinių Tautų vyriausiojo žmogaus teisių komisaro biurui pavesta atlikti išsamų abiejų konflikto šalių Šri Lankoje įvykdytų įtariamų šiurkščių žmogaus teisių pažeidimų ir susijusių nusikaltimų tyrimą. Kaip ir kiti tarptautiniai partneriai ES paragino Šri Lankos vyriausybę visapusiškai bendradarbiauti atliekant tyrimą, kad būtų išspręsti atskaitomybės klausimai kaip pirmasis žingsnis skatinant tikrą susitaikymą.

2014 m. ES paskelbė pareiškimus dėl išpuolių prieš musulmonų bendruomenę (birželio 20 d.), dėl JT tyrimo grupės Šri Lankoje skyrimo (liepos 1 d.) ir dėl NVO ir saviraiškos laisvei taikomų apribojimų (liepos 23 d.).

²² Europos Parlamentas priėmė dvi rezoliucijas dėl žmogaus teisių pažeidimų Bangladeše: rezoliuciją dėl neseniai įvykusių rinkimų Bangladeše (2014/2516(RSP)) ir rezoliuciją dėl žmogaus teisių pažeidimų Bangladeše (2014/2834(RSP)).

5.4.9. Maldyvai

Kovo 22 d. šalies istorijoje antrą kartą surengti demokratiniai daugiapartiniai parlamento rinkimai. Jie įvyko esant politinei krizei, dėl kurios iškilo neaiškumas dėl tolesnės demokratizacijos Maldyvuose. ES rinkimų stebėjimo misijos vertinimu, rinkimai surengti tinkamai, nepaisant Aukščiausiojo Teismo įsikišimo ir jo veiksmų Rinkimų komisijos atžvilgiu paskutinėmis savaitėmis iki visuotinių rinkimų. Po 2013 m. įvykusių prezidento rinkimų ir 2014 m. įvykusių vietos ir parlamento rinkimų, visa valdžia (įstatymų leidžiamoji, vykdomoji ir teisminė) vėl yra su buvusio prezidento Maumoono Abdulo Gayoomo šeima susijusios politinės grupės rankose, o tai kelia susirūpinimą dėl demokratijos įtvirtinimo ateities.²³

5.5. Ramiojo vandenyno regionas

5.5.1. Australija

Remdamosi 2011 m. rugsėjo mėn. Pirmininko José Manuelio Barroso ir 2011 m. spalio mėn. vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojos vizitų rezultatais, ES ir Australija toliau bendravo ir vedė dialogus siekdamos išplėsti bendradarbiavimą užsienio reikalų ir saugumo klausimais, krizių valdymo, paramos vystymuisi srityse ir pasaulinės reikšmės klausimais. Lapkričio 16 d. įvyko dvišalis Europos Vadovų Tarybos Pirmininko Hermano Van Rompuy'aus ir Ministro Pirmininko Tony Abboto susitikimas, kuriame jie aptarė dvišalių santykių (bendrojo susitarimo, LPE perspektyvos) ir Ukrainos klausimus, kuriais vykdomas glaudus bendradarbiavimas. EIVT ir Australija taip pat pasirašė susitarimą dėl diplomatinių mainų.

2011 m. spalio mėn. priėmus įgaliojimus dėl ES ir Australijos išsamaus bendrojo susitarimo, po metų pertraukos derybos buvo vėl atnaujintos ir beveik užbaigtos metų pabaigoje.

²³ Europos Sąjungos rinkimų stebėjimo misijos galutinė ataskaita, 2014 m. Maldyvai.

Gruodžio 11 d. Kanberoje įvyko ES ir Australijos dialogas saugumo / strateginiais klausimais politinių direktorių lygmeniu; į plačią susitikimo darbotvarkę įtraukti saugumo Azijos ir Ramiojo vandenyno regione klausimai, jūrų saugumo klausimai, Rusijos / Ukrainos, Irano, Sirijos / Irako / ISIL / „Da'esh“ klausimai, Artimųjų Rytų taikos procesas, padėtis Afganistane, kova su terorizmu, kibernetinis saugumas ir bendradarbiavimas krizių valdymo srityje. Europos Sąjungos karinio komiteto pirmininkas generolas P. de Rousiers'as pirmą kartą su vizitu vyko į Australiją dalyvauti aukšto lygio diskusijose su Gynybos departamentu. Spalio 28 d. įvyko reguliariai rengiamas trišalis susitikimas (ES, Australija ir Naujoji Zelandija) Ramiojo vandenyno regiono klausimais. Lapkričio 6 d. Briuselyje taip pat įvyko pirmasis ES ir Australijos dialogas kovos su terorizmu klausimais.

ES ir Australija derybose susitarė dėl susitarimo dėl Australijos dalyvavimo ES krizių valdymo operacijose bendrųjų sąlygų.²⁴ Australija pakviesta dalyvauti keliose BSGP misijose bei operacijose ir jau sudalyvavo vienoje iš jų (pirmą kartą): remdama misiją EUCAP NESTOR suteikė vertingų teisinių ekspertinių žinių Seišeliams.

5.5.2. Naujoji Zelandija

2014 m. vyko pasitarimai didelės geopolitinės svarbos ir abipusio intereso klausimais. Kovo 25 d. Hagoje vykusio aukščiausiojo lygio susitikimo branduolinio saugumo klausimais metu įvyko Ministro Pirmininko Johno Key ir Komisijos Pirmininko José Manuelio Barroso bei Europos Vadovų Tarybos Pirmininko Hermano Van Rompuy'aus susitikimas, po kurio paskelbta bendra deklaracija dėl ES ir Naujosios Zelandijos partnerystės stiprinimo.

Bendroje deklaracijoje, *inter alia*, pareikšta, kad susitarimas atspindi galimybes padaryti pažangos prekybos ir ekonominių santykių srityje, įskaitant galimo derybų dėl tolesnio ES ir Naujosios Zelandijos tarpusavio prekybos investicijų liberalizavimo pradėjimo parametrus.

²⁴ Susitarimas pasirašytas 2015 m. balandžio 22 d.

Birželio 24 d. Briuselyje įvyko vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojos ir užsienio reikalų ministro Murray'aus McCully susitikimas, o liepos 30 d. Palau surengtame Ramiojo vandenyno salų forume jie paskelbė, kad baigtos derybos dėl pirmosios visapusiškos teisiškai privalomos sutarties – partnerystės susitarimo dėl santykių ir bendradarbiavimo.

Lapkričio 16 d. vykstant G 20 aukščiausiojo lygio susitikimui Brisbane įvyko Pirmininko Jeano-Claude'o Junckerio ir perrinkto Ministro Pirmininko Johno Key susitikimas. Gruodžio 2 d. Briuselyje įvyko pirmasis užsienio reikalų ministro Murray'aus McCully ir vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojos susitikimas, kuriame ministras patvirtino įsipareigojimą plėsti ES ir Naujosios Zelandijos partnerystę ir glaudžiau bendradarbiauti saugumo klausimais. Naujai Zelandijai pirmininkaujant JT Saugumo Tarybai 2015–2016 m.

Gruodžio 12 d. Vellingtone įvyko pirmasis formalus ES ir Naujosios Zelandijos dialogas saugumo klausimais politinių direktorių lygmeniu.

Atsižvelgiant į 2012 m. balandžio 18 d. Briuselyje pasirašytą Susitarimą dėl Naujosios Zelandijos dalyvavimo ES krizių valdymo operacijose bendrųjų sąlygų, Naujoji Zelandija buvo pakviesta dalyvauti keliose BSGP misijose ir operacijose. Naujoji Zelandija prisidėjo prie operacijos EU NAVFOR ATALANTA suteikdama jūrų patruliavimo ir žvalgybos orlaivius spalio ir lapkričio mėn.

Balandžio mėn. Komisijos narys Andris Piebalgas kartu su užsienio reikalų ministru M. McCully lankėsi Ramiojo vandenyno regione. Pagrindinis tikslas – įvertinti pažangą, padarytą įgyvendinant bendrus projektus pagal ES ir Naujosios Zelandijos partnerystę energetikos klausimais Ramiojo vandenyno regione, kuri pradėta 2013 m. kovo mėn. Oklende kartu surengtame Ramiojo vandenyno energetikos aukščiausiojo lygio susitikime.

5.5.3. Fidžis

Fidžio sugrįžimas prie demokratijos buvo įtvirtintas rugsėjo 17 d. surengtais parlamento rinkimais – pirmaisiais po 2006 m. įvykusio karinio perversmo. Techniniu požiūriu rinkimams buvo gerai pasirengta, o rinkėjams suteikta reali pasirinkimo galimybė. ES suteikė techninę pagalbą rinkimų procesui ir įgyvendindama platesnio pobūdžio tarptautinės stebėsenos veiklą išsiuntė rinkimų ekspertų misiją rinkimams įvertinti.

ES taip pat išsiuntė patikros misiją, siekiant įvertinti padėtį, susijusią su Kotonu susitarimo 96 straipsnyje nustatytais reikalavimais. Po šių misijų lapkričio mėn. ES susitarė nutraukti vadinamąsias „atitinkamas priemones“ (sankcijas) pagal Kotonu susitarimo 96 straipsnį ir Reglamento dėl vystomojo bendradarbiavimo priemonės 37 straipsnį ir atnaujinti visapusišką vystomąjį bendradarbiavimą su Fidžiu. Aktyvi stebėseną ir paramą žmogaus teisių srityje bus užtikrinta, *inter alia*, palaikant atnaujintą politinį dialogą ir vykdant ES finansinės paramos programavimą.

5.5.4. Saliamono Salos

Lapkričio 19 d. surengti parlamento rinkimai, o gruodžio 9 d. naujojo parlamento nariai tvirta balsų dauguma išrinko naują Ministrą Pirmininką Manassehą Sogavare. 2014 m. rinkimų procesas praėjo taikiai: būta palyginti nedidelių saugumo incidentų. Šie rinkimai yra reikšmingi – jais patvirtinamas stabilumo atkūrimas ir pažanga, padaryta demokratizacijos, gero valdymo ir žmogaus teisių srityje po to, kai 2003 m. buvo dislokuota Regioninės pagalbos misija Saliamono Salose (RAMSI). ES parama buvo suteikta rinkėjų registrui atnaujinti. ES taip pat finansavo veiksmus, kuriais siekiama padidinti apskritai visuomenės informuotumą apie rinkimus ir ypač moterų dalyvavimą, taip pat finansavo techninę pagalbą, skirtą reglamentui, kuriuo įgyvendinamas Politinių partijų sąžiningumo įstatymas, parengti.

5.5.5. Regioniniai klausimai

ES toliau stiprino savo dialogą ir partnerystę su Ramiojo vandenyno salų šalimis ir regioninėmis organizacijomis. Liepos mėn. vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja dalyvavo Oreore (Palau) vykusiame 45-ajame Ramiojo vandenyno salų forumo susitikime, o rugsėjo mėn. Komisijos narys Andris Piebalgas Apijoje (Samoa) atstovavo ES Jungtinių Tautų trečiojoje tarptautinėje konferencijoje dėl mažų besivystančių salų valstybių. Šioje konferencijoje 21 maža besivystanti salų valstybė (10 Ramiojo vandenyno regiono valstybių, 10 Karibų valstybių ir Žaliojo Kyšulio Respublika) pasirašė 2014–2020 m. nacionalines orientacines programas (kurių bendra vertė siekia apie 340 mln. EUR) pagal Kotonu susitarimą. Nuo 2014 m. liepos mėn. Fidžis taip pat laikinai taikė ES ir Ramiojo vandenyno regiono ekonominės partnerystės susitarimą; tokį susitarimą Papua Naujoji Gvinėja laikinai taikė jau nuo 2009 m. gruodžio 20 d.

6. Afrika

6.1. Afrikos Sąjunga

Dėl vis glaudesnio bendradarbiavimo su Afrikos Sąjunga (AS), JT ir kitomis regioninėmis organizacijomis pradėta stabilizuoti konfliktus, o nuolatinis akcentavimas, kaip yra svarbu kurti tvirtas institucijas, kurios sugeba stiprinti demokratiją, žmogaus teises ir teisinės valstybės principą, pradeda duoti rezultatų.

2014 m. balandžio mėn. Briuselyje vykusiam 4-jame ES ir Afrikos aukščiausiojo lygio susitikime vadovai dar kartą patvirtino ES nuolatinę paramą Afrikos taikos ir saugumo struktūrai pasitelkiant Afrikos taikos priemonę ir tai, kad esama galimybių tiekti daugiau įrangos, taip pat organizuoti mokymą ir teikti kuravimo paslaugas. ES paskelbė apie tai, kad pradedama operacija EUFOR CAR. Jūrų saugumui skirtame susitikime, kurį surengė vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja, taip pat plenariniame posėdyje pateiktuose komentaruose akcentuota vertinga patirtis, įgyta įgyvendinant operaciją ATALANTA; Vakarų Afrikos šalys taip pat parodė didelį susidomėjimą naująja ES strategija dėl Gvinėjos įlankos. JT generalinio sekretoriaus Ban Ki-moono dalyvavimas – tvirtas ES, AS ir JT bendradarbiavimo masto įrodymas. Dvišaliai susitikimai taip pat atliko itin svarbų vaidmenį stiprinant abiejų žemynų tarpusavio santykius.

Apskritai, aukščiausiojo lygio susitikime pavyko suteikti pozityvų postūmį ES ir Afrikos santykiams ir jis yra tvirtas pagrindas būsimam dialogui ir bendradarbiavimui. Jame pateikta bendra deklaracija, kurioje dar kartą patvirtintas įsipareigojimas siekti 2007 m. priimtoje bendroje Afrikos ir ES strategijoje nustatytų tikslų. Bendri svarbiausi prioritetai ir bendrų veiksmų sritys toliau dar kartą apibrėžti 2014–2017 m. laikotarpio veiksmų plane. ES ir toliau laikoma svarbiausia Afrikos partnere visose svarbiose srityse, įskaitant taiką ir saugumą.

2014 m. gegužės 15 d. Briuselyje surengtas septintasis AS Taikos ir saugumo tarybos ir ES Politikos ir saugumo komiteto posėdis.²⁵

²⁵ Posėdyje atvirai ir struktūrizuoti aptarti šie klausimai i) krizės ir grėsmės taikai ir stabilumui teritorijoje nuo Sahelio iki Somalio pusiasalio, apimant konfliktines situacijas Pietų Sudane, Malyje / Sahelyje ir Centrinės Afrikos Respublikoje, taip pat horizontalieji klausimai: šaulių ir lengvųjų ginklų platinimas, terorizmas, sienos ir migracija, ii) Afrikos pajėgumų taikos ir saugumo srityje stiprinimas, iii) Taikos ir saugumo tarybos ir Politikos ir saugumo komiteto bendradarbiavimo stiprinimas. Be to, Taikos ir saugumo taryba ir Politikos ir saugumo komitetas buvo informuoti taikos ir saugumo Europoje (Ukrainoje) klausimu.

Be to, 2014 m. Komisija priėmė 2014–2016 m. Afrikos taikos priemonės veiksmų programą, kuriai skirtas finansinis paketas sudaro 750 mln. EUR, iš kurių 325 mln. finansuojami pagal EPF pereinamojo laikotarpio priemonę, siekiant daugiausia remti vykdomas taikos paramos operacijas 2014 m. Bendros 2014–2016 m. veiksmų programos kryptys iš esmės dera su ankstesnėmis Afrikos taikos priemonės veiksmų programomis. Tiesioginiais paramos gavėjais ir toliau yra Afrikos Sąjunga (AS) ir regioninės ekonominės bendrijos / regioniniai mechanizmai (REB/RM); beveik 90 % lėšų skirta Afrikos vadovaujamoms taikos operacijoms remti, o likusi dalis – Afrikos taikos ir saugumo struktūros (ATSS) praktiniam įgyvendinimui ir greito poveikio veiksams konfliktų prevencijos ir krizių valdymo srityje remti.²⁶

Pagal Afrikos taikos priemonę 2014 m. ES toliau teikė paramą AS vadovaujamoms misijoms:

- AMISOM Somalyje: nuo misijos pradžios (2007 m.) bendra pagal Afrikos taikos priemonę skirta suma sudaro beveik 771,1 mln. EUR; tad ES yra viena didžiausių paramos AMISOM teikėjų.
- MISCA Centrinės Afrikos Respublikoje: iš pradžių ES skyrė 50 mln. EUR ir įsipareigojo skirti papildomą 75 mln. EUR sumą. Rugsėjo 15 d. JT daugialypė taikos palaikymo operacija Centrinės Afrikos Respublikoje (MINUSCA) perėmė atsakomybę iš Afrikos vadovaujamos tarptautinės paramos misijos Centrinės Afrikos Respublikoje (MISCA). Tačiau iki 2015 m. gegužės mėn. savo plataus užmojo įgaliojimų ji nesugebės įvykdyti.

²⁶ 2014–2016 m. veiksmų programa padaryti šie pagrindiniai pakeitimai: i) akcentuojamas poreikis nustatyti pasitraukimo strategijas ir intensyvuoti dalijimąsi finansine našta ilgai trunkančių taikos operacijų atveju, ii) ATSS ir pajėgumų stiprinimui skiriama parama pagal Afrikos taikos priemonę bus pritaikyta, kad būtų tikslingiau skiriama parama ir palaipsniui mažinamas bendrasis personalo išlaidų finansavimas; ES sprendimų priėmimo procedūra taip pat supaprastinama, kad būtų padidinta sparta ir aktyviau reaguojama.

2014 m. ES taip pat parėmė keletą Afrikos tarpininkavimo iniciatyvų pagal Afrikos taikos priemonės ankstyvojo įspėjimo mechanizmą, įskaitant Tarptautinės Didžiųjų ežerų regiono konferencijos bendro tikrinimo mechanizmą jį taikant siekiant atkurti ir skatinti Kongo Demokratinės Respublikos ir jos kaimyninių šalių tarpusavio pasitikėjimą, Tarpvyriausybės vystymo institucijos (IGAD) tarpininkavimo procesą Pietų Sudane ir bendrą Rytų ir Pietų Afrikos bendrosios rinkos / Rytų Afrikos bendrijos (COMESA/RAB) iniciatyvą, siekiant remti taikius rinkimus Burundyje.

6.2. Vakarų Afrika

Po dešimt metų trukusio bendro darbo, 2014 m. birželio 30 d. buvo užbaigtos derybos dėl ES ir Vakarų Afrikos ekonominės partnerystės susitarimo (EPS). Susitarimas taikomas prekybai prekėmis (remiantis naujai nustatytu bendruoju VAVEB išorės muitų tarifu) ir vystomajam bendradarbiavimui; jame numatytos peržiūros sąlygos dėl paslaugų ir prekybos taisyklės reglamentuojančių skyrių. VAVEB valstybių vadovai pavedė Vakarų Afrikos vyriausiesiems derybininkams imtis visų reikiamų priemonių, kad būtų nedelsiant pradėtas EPS pasirašymo ir įgyvendinimo procesas. Susitarimas pakeis laikinuosius EPS su Dramblio Kaulo Krantu (pasirašytas 2008 m.) ir su Gana (nepasirašytas); minėti susitarimai nebuvo ratifikuoti / nebuvo taikomi.

2014 m. lapkričio 27 d. Abudžoje buvo surengtas metinis ES ir VAVEB ministrų politinis dialogas; jame buvo aptartos įvairiausios bendro intereso temos, be kita ko, regioniniai įvykiai taikos ir saugumo srityje, regioninio programavimo klausimai ir derybos dėl EPS.

6.2.1. Saugumas ir vystymasis Sahelyje

ES strategijos saugumo ir vystymosi Sahelio regione srityje įgyvendinimas buvo tęsiamas visus 2014 m.; 2013 m. atlikus peržiūrą padaryta išvada, kad padaryta konkreti pažanga ir pasiekta konkrečių rezultatų įgyvendinant visas keturias pagrindines kryptis: politinę, vystymosi, saugumo ir kovos su smurtiniu ekstremizmu. Buvo pripažinta, kad saugumo ir vystymosi sąsaja turėtų išlikti ES politikos ir operacijų Sahelyje pagrindu ir kad strategijos įgyvendinimas turėtų būti išplėstas, kad apimtų Burkina Fasą ir Čadą. Todėl rengiamas naujas regioninis veiksmų planas, apimantis tolesnius Sahelio strategijos įgyvendinimo etapus.

Visus metus didesnis dėmesys buvo skiriamas tarptautiniam koordinavimui ir sinergijoms su kitomis organizacijomis partnerėmis, visų pirma JT, Afrikos Sąjunga ir Vakarų Afrikos valstybių ekonomine bendrija (VAVEB). Dėmesio skirta Bamako platformai, kuri pradėta po to, kai 2013 m. regione surengtas bendras JT, ES ir Pasaulio banko aukšto lygio vizitas, ir kuri yra paramos teikėjų ir JT, AS ir ypač ES veiklos koordinavimo mechanizmas. Taip pat akcentuotas Nuakšoto procesas²⁷, kuris teikia vilčių dėl AS ir Alžyro dalyvavimo su saugumu susijusioje srityje, ir G 5, kuris yra svarbus žingsnis siekiant, kad penkios susijusios valstybės²⁸ prisiimtų atsakomybę už iššūkių įveikimą.

²⁷ 2013 m. kovo mėn. pradėtas Afrikos Sąjungos vadovaujamas procesas; nustatyti, be kita ko, šie tikslai: stiprinti bendradarbiavimą saugumo klausimais ir praktiškai įgyvendinti Afrikos taikos ir saugumo struktūrą Sahelio / Saharos regione. Pagal Nuakšoto sistemą 13 Sahelio / Saharos regiono šalių žvalgybos ir saugumo tarnybų vadovai turėtų reguliariai, kas du mėnesius, susitikti remiant Afrikos Sąjungai, o šių šalių užsienio reikalų ministrai susitikę reguliariai kas tris mėnesius.

²⁸ Mauritanija, Malis, Nigeris, Čadas ir Burkina Faso.

6.2.2. Mauritanija

2014 m. birželio mėn. ES išsiuntė rinkimų ekspertų misiją į prezidento rinkimus. Ji padarė išvadą, kad rinkimų procesas vyko laikantis priimtinių standartų. Ekspertai pateikė rekomendacijų, kaip patobulinti būsimų rinkimų procesą.

Antrosios Prezidento Mohamedo Ouldo Abdelo Azizo kadencijos pradžioje matomi politinio stabilumo ir pagrindinių sričių politikos tęsimo ženklai – tai teikia vilčių. Tačiau stabilumo įtvirtinimui ir tolesniam augimui grėsmę kelia smurtinės musulmonų radikalizacijos rizika, gilėjantis socialinis ir etninis susiskaldymas ir nestabili padėtis regione. Reguliariai palaikydama politinį dialogą su Mauritanija ES atidžiai stebės socialinę, etninę ir religinę įtampą, kuri didėjo antrajame 2014 m. pusmetyje.

2014 m. sausio mėn. Mauritanija perėmė pirmininkavimą Afrikos Sąjungai, taip pat bendrą pirmininkavimą 5+5 dialogui ir pirmininkavimą Arabų Lygos ministrų tarybai. Tad šalis rodė iniciatyvumą sprendžiant regioninius reikalus.²⁹

Palaikant ES ir Mauritánijos santykius buvo surengti du politinio dialogo pagal Kotonu susitarimo 8 straipsnį susitikimai (2014 m. gegužės ir gruodžio mėn.), surengti ES specialiojo įgaliotinio Sahelyje (sausio ir gruodžio mėn.) ir Komisijos nario Andrio Piebalgo (vasario mėn.) vizitai, birželio mėn. pasirašyta 2014–2020 m. orientacinė nacionalinė programa ir gegužės mėn. pradėtos derybos dėl žuvininkystės sektoriaus protokolo atnaujinimo.

²⁹ Prezidentas M. Azizas kartu su ES bendrai pirmininkavo 2014 m. balandžio mėn. Briuselyje įvykusiam ketvirtajam ES ir Afrikos aukščiausiojo lygio susitikimui. Mauritanija paskelbė apie savo dalyvavimą MINUSCA (2015 m. ji išsiųs maždaug 900 karių kontingentą); tai Afrikos bendradarbiavimo pavyzdys. Kaip Sahelio klausimais bendradarbiaujanti partnerė Mauritanija 2014 m. vasario mėn. kartu su Nigeriu, Maliu, Burkina Fasu ir Čadu pradėjo Sahelio G 5 iniciatyvą, kuria siekiama nustatyti tinkamo reagavimo į konkrečias Sahelio problemas būdus, glaudžiai siejant saugumo ir vystymosi aspektus, panašiai kaip ES strategijoje dėl Sahelio.

6.2.3. Malis

Nuo politinės ir saugumo krizės Malyje pradžios – sukilimo šalies šiaurėje 2012 m. sausio mėn. ir po to, kovo mėn., įvykusio perversmo – ES nuolat rėmė Malio teritorinį vientisumą, grįžimą prie konstitucinės tvarkos ir politinį krizės sprendimą dialogo būdu. Visapusiškai reaguodama į krizę Malyje, ES pasitelkė visas turimas priemones.

2013 m. surengus skaidrius prezidento ir įstatymų leidžiamosios valdžios rinkimus (juos stebėjo ES ir kiti tarptautiniai partneriai), ES suteikė nemažą paramą pereinamojo laikotarpio procesui, siekiant atkurti normalią konstitucinę padėtį, taiką ir tvarką. 2013 m. gegužės 15 d. Briuselio aukšto lygio paramos teikėjų konferencijoje buvo įsipareigota Maliui suteikti daugiau nei 3,25 mlrd. EUR. Vien ES įsipareigojo skirti 1,28 mlrd. EUR paramos, įskaitant paramą biudžetui. Paskutiniame, 2014 m. rugsėjo mėn. įvykusiame tolesnio darbo posėdyje konstatuota, kad iki to laiko buvo išmokėta / skirta pusė tos sumos. Be to, Komisija teikė didelės apimties humanitarinę pagalbą.

Saugumo klausimu ES – tiek atskirai, tiek bendrai – teikė itin svarbią paramą kovai su teroristinėmis grupuotėmis, ypač nuo 2013 m. sausio mėn. Ji pradėjo vykdyti karinę mokymo misiją (EUTM Mali), kad padėtų restruktūrizuoti Malio kariuomenę ir sustiprinti jos pajėgumus. EUTM Mali jau apmokė šešis Malio ginkluotųjų pajėgų batalionus.

2014 m. balandžio mėn. Malyje įsteigta nauja civilinė BSGP misija, EUCAP Sahel Mali. Misijos vadovas ir pagrindinė grupė ten išvyko liepos mėn., kad pasirengtų pradėti vykdyti misiją 2015 m. pradžioje.³⁰

ES taip pat atliko aktyvų vienos iš tarpininkų vaidmenį (kartu su JT, AS, VAVEB ir Islamo bendradarbiavimo organizacija) Alžyro taikos derybose dėl Šiaurės Malio, kurios pradėtos 2014 m. liepos mėn. ES yra įsipareigojusi dalyvauti Stebėjimo komiteto, kuris stebės, kaip įgyvendinamas taikos susitarimas, veikloje.

ES yra visapusiškai įsipareigojusi remti Malio pertvarką ir atsigavimą atkūrus konstitucinę tvarką.³¹

6.2.4. Nigeris

Neseniai vyravusį santykinį vidaus stabilumą išjudino 2013 m. rugpjūčio mėn. įvykdytas vyriausybės pertvarkymas, po kurio pasikeitė politiniai aljansai. Politinė įtampa vis kilo visus 2014 m.: gatvėse vyko demonstracijos, retkarčiais būta smurtinių konfrontacijų, o Nacionalinė Asamblėja atsidūrė aklavietėje. Reguliariai vykdomas politinis dialogas įvairiais šalies vidaus ir regioniniais klausimais.

³⁰ Misija teiks mokymus ir patarimus vidaus saugumo pajėgoms (žandarmerijai, nacionalinei policijai ir nacionalinei gvardijai), ypatingą dėmesį skirdama žmogiškųjų išteklių valdymui ir gebėjimams. Misijos pagrindinis tikslas – padėti atkurti institucinę ryšį tarp Malio saugumo pajėgų ir politinių valdžios institucijų, pajėgose įdiegiant skaidrią, profesionalią ir į tarnybą orientuotą valdymo sistemą. Misijos įgaliojimai suteikti pirminiam dvejų metų laikotarpiui. Misija sutelks 80 tarptautinių ekspertų; ji įsikūrusi Bamake.

³¹

2014 m. Nigeryje įvykdyta įvairių teroro aktų, nusinešusių keletą gyvybių.

Nigerio valdžios institucijoms didelį nerimą saugumo ir humanitarinėje srityje kelia „Boko Haram“ Nigerijoje vykdomo smurto išplitimas į Nigerį. Todėl Nigeris aktyviai dalyvauja dedant tarptautines pastangas didinti saugumą Nigerijoje.

Paminėtini šie 2014 m. žymiausi įvykiai ES ir Nigerijos santykiuose: birželio mėn. pasirašyta 2014–2020 m. orientacinė nacionalinė programa, Niamėje apsilankė Pirmininkas Hermanas Van Rompuy'us (2014 m. vasario mėn.) ir specialusis įgaliotinis Sahelyje Michelis Dominique'as Reveyrand-de Menthonas (2014 m. lapkričio 5–6 d.).

2014 m. liepos mėn. baigėsi pirminis EUCAP SAHEL Niger įgaliojimų terminas. Taryba nusprendė pakoreguoti įgaliojimus ir pratęsti jų terminą iki 2016 m. liepos mėn. 2014 m. antrąjį pusmetį misija, pasitelkdama kitas ES priemones, atliko nemažai bendrų veiksmų ir suintensyvino savo veiklą už sostinės Niamėjaus ribų, išskirtinį dėmesį skiriant Nigerio savarankiškumui ir misijos pasiekimų tvarumui didinti.

6.2.5. Burkina Faso

27 metus valdęs Prezidentas Blaise'as Compaoré spalio mėn. buvo priverstas atsistatydinti ir pabėgti iš šalies po šalyje išplitusių protestų ir socialinių neramumų, kuriuos sukėlė jo sprendimas keisti Konstituciją ir dar kartą kelti savo kandidatūrą į prezidentus 2015 m. rinkimuose. Pasibaigus neramumams ir po dviejų karinio valdymo savaitių visi suinteresuotieji subjektai (įskaitant politines partijas ir pilietinę visuomenę) susitarė dėl Pereinamojo laikotarpio chartijos ir laikinuoju prezidentu paskyrė civilį Michelį Kafando. ES nurodė, kad remis taikų perėjimo prie demokratijos procesą ir tarptautinės bendruomenės pastangas, visų pirma AS / VAVEB / JT misiją, pereinamojo laikotarpio procesui palengvinti.

Kovo 17 d. Užsienio reikalų taryba nusprendė išplėsti ES strategijos dėl Sahelio taikymą ir apimti Burkina Fasą. Ryšium su tuo, gegužės mėn. buvo išsiųsta bendra EIVT, Tarptautinio bendradarbiavimo ir vystymosi generalinio direktorato, ES specialiojo įgaliotinio Sahelyje misija, kad Burkina Faso valdžios institucijoms būtų pranešta apie jo įtraukimo į Sahelio strategiją pasekmes ir kad būtų surinkta informacijos apie galimą veiklą pagal Sahelio strategijos vystymosi–saugumo ramstį.

ES yra VAVEB kontaktinės grupės Burkina Faso klausimais narė ir padės šaliai pereinamuoju laikotarpiu, kol bus surengti įtraukūs ir skaidrūs demokratiniai rinkimai, kurie turėtų įvykti ne vėliau kaip 2015 m. lapkričio mėn.

6.2.6. Senegalas

Puikūs ir dinamiški Senegalo ir Europos Sąjungos santykiai yra grindžiami politiniu dialogu, prekyba ir vystomuoju bendradarbiavimu. Senegalas yra svarbus ES partneris keliais regioniniais ir tarptautiniais klausimais.

Politinis dialogas buvo reguliariai tęsiamas; 2014 m. įvyko du susitikimai – birželio ir gruodžio mėn. Visų pirma buvo aptarti tokie klausimai kaip vidaus politika, Senegalo užsienio politika, saugumo padėtis regione ir svarbiausi ekonominiai iššūkiai, su kuriais susiduria Senegalas.

Lapkričio mėn. surengtame specialiame dialoge su teisingumo ministru Sidiki Kaba buvo aptartas žmogaus teisių klausimas. Vesdamos politinį dialogą ir vykdydamos ES bendradarbiavimą su Senegalu, ES ir jos valstybės narės daugiausia dėmesio skyrė tokiems prioritetams kaip moterų ir vaiko teisės, kova su nebaudžiamumu, teismų sistemos reforma ir nediskriminavimas dėl seksualinės orientacijos.

ES remia padėties Kazamanse, kur daugiau kaip 30 metų tęsiasi nedidelis konfliktas, stabilizavimą. Įvairios separatistinio Kazamanso demokratinių pajėgų judėjimo (MFDC) grupės ir Senegalo vyriausybė veda taikos derybas. Remiant šį procesą ir konflikto aukas teikiamas finansavimas pagal priemonę, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos. Po derybų su šiauriniu frontu 2014 m. gegužės 1 d. MFDC lyderis Salifas Sadio paskelbė vienašališką ugnies nutraukimą.

Atrodo, kad nelegali migracija per Senegalo jūrų sieną yra kontroliuojama, nes suintensyvintas jūrų sienų stebėjimas, kuris remiamas FRONTEX ir vykdant dvišalį bendradarbiavimą su Ispanija.

2014 m. įvyko aukšto lygio susitikimų ir vizitų, pvz., vasario mėn., Komisijos narys Andris Piebalgas lankėsi Senegale, o balandžio mėn. Prezidentas Macky Sallas dalyvavo ES ir Afrikos aukščiausiojo lygio susitikime; jame jis susitiko su Komisijos Pirmininku José Manueliu Barroso ir Komisijos nare Kristalina Georgieva. Be to, spalio mėn. ekonomikos ir finansų ministras Amadou Ba susitiko su Komisijos nariu Andriu Piebalgu, o lapkričio mėn. Komisijos narys Nevenas Mimica susitiko su Ministru Pirmininku Mohammedu Abdallahu Bounu Dionne. Lapkričio 28–29 d. Senegale surengtas Tarptautinės Frankofonijos organizacijos aukščiausiojo lygio susitikimas, kurio metu įvyko Komisijos nario N. Mimicos ir Prezidento M. Sallo bei kitų Afrikos valstybių vadovų dvišaliai susitikimai.

6.2.7. Gambija

2014 m. Gambijos ekonomika patyrė du išorės sukrėtimus: sumažėjo turizmas dėl Ebolos viruso protrūkio Vakarų Afrikoje ir regioną apėmė sausra. ES didelį susirūpinimą toliau kėlė demokratijos padėtis, pagarbos teisinės valstybės principui klausimas ir žmogaus teisių padėtis. Vasario mėn. vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojos atstovas spaudai paskelbė pareiškimą po to, kai Gambijos Prezidentas Yahya Jammehas valstybės dienos proga pasakė kurstytojišką kalbą, nukreiptą prieš lesbietes, gėjus, biseksualius, translyčius ir interseksualius (LGBTI) asmenis. Reaguodama į tai, kad prezidentas pasirašė įstatymą, kuriuo kriminalizuojamas „homoseksualumas sunkinančiomis aplinkybėmis“, lapkričio mėn. ES paskelbė pareiškimą vietos lygmeniu.

Žmogaus teisių padėtis Gambijoje sulaukė tarptautinio dėmesio, kai spalio mėn. buvo atliekamas antrasis visuotinis periodinis vertinimas dėl Gambijos. ES prisidėjo parengiamajame darbe ir kartu su kitais subjektais finansavo su visuotiniu periodiniu vertinimu susijusį viešą peržiūros renginį.³²

³²

Visuotinio periodinio vertinimo darbo grupės ataskaitos projekte akcentuoti keli dideli trūkumai pilietinių ir politinių teisių srityje, visų pirma kiek tai susiję su saviraiškos ir susirinkimų laisve. JT valstybės narės gerai įvertino švietimo ir sveikatos priežiūros centrų šalyje plėtojimo srityje padarytus patobulinimus, tačiau ir toliau susirūpinimą kelia tokie klausimai kaip mirties bausmė, neteisminis suėmimas ir sulaikymas ilgesniam nei įstatymo nustatytam laikotarpiui, įteisintas santuokinis amžius, spaudos laisvė, LGBTI asmenų teisės ir t. t.

Be to, ES ir valstybės narės, turinčios atstovybes Bandžulyje, atidžiai sekė lapkričio mėn. vykusį dviejų JT specialiųjų pranešėjų – neteisminio, neatidėliotino ir savavališko mirties bausmės vykdymo klausimais ir kankinimo ir kito žiauraus, nežmoniško ar žeminančio elgesio ir baudymo klausimais – vizitą. Rugpjūčio mėn. šis vizitas buvo atšauktas pranešus prieš trumpą laiką ir nukeltas vėlesniam laikui. Specialiesiems pranešėjams nebuvo leista patekti į pagrindinio kalėjimo sustiprintos apsaugos zoną ir nuteistųjų mirties bausmės bloką ir jie nusprendė nebetęsti savo planuoto vizito į kitus kalėjimus dėl to, kad Gambija šiuo atveju pažeidė sutartus įgaliojimus.

Balandžio mėn. surengtas politinis dialogas pagal Kotonu susitarimo 8 straipsnį; jame susitarta dėl Gambijos valdžios institucijų įsipareigojimų žmogaus teisių srityje. Tolesni ryšiai, atrodo, turėjo patvirtinti to susitikimo konstruktyvią dvasią. Tačiau 2014 m. kitų dialogo susitikimų pagal 8 straipsnį nebuvo surengta. Lapkričio mėn. Gambijos vyriausybė pranešė ES, kad ji ketina nutraukti politinį dialogą pagal 8 straipsnį. Be to, lapkričio 29 d. kalbėdamas per nacionalinę televiziją užsienio reikalų ministras tiesiogiai susiejo ES padarytą pareiškimą vietos lygmeniu, kuriame kritikuojamas įstatymo dėl „homoseksualumas sunkinančiomis aplinkybėmis“ priėmimas, su vyriausybės sprendimu sustabdyti politinį dialogą.

6.2.8. Bisau Gvinėja

2012 m. balandžio mėn. įvyko perversmas ir po dvejus metus trukusio pereinamojo laikotarpio 2014 m. balandžio / gegužės mėn. įvyko taikūs įstatymų leidžiamosios valdžios ir prezidento rinkimai; ES rinkimų stebėjimo misijos, kuriai vadovavo Europos Parlamento narys Krzysztof Lisakas, manymu, jie buvo laisvi ir patikimi.

Kad padėtų naujosios valdžios institucijoms atkurti teisinę valstybę ir įveikti didelius politinius ir socialinius bei ekonominius iššūkius, ES nusprendė laikinai sustabdyti priemonių pagal Kotonu susitarimo 96 straipsnį taikymą.³³

ES ribojamosios priemonės, taikomos 21 kariniam vadovui, susijusiam su 2012 m. balandžio mėn. įvykdytu perversmu, tebegalioja, kaip išdėstyta Tarybos sprendime 2012/285/BUSP.

ES glaudžiai dirba su pagrindiniais tarptautiniais partneriais (JT, VAVEB, AS, Portugališkai kalbančių šalių bendrija), kad koordinuotai ir užtikrinant papildomumą būtų remiamos naujai išrinktų Bisau Gvinėjos valdžios institucijų pastangos stiprinti politines institucijas, reformuoti saugumo sektorių, stiprinti teisinę valstybę, kovoti su korupcija ir neteisėta prekyba ir skatinti darnų vystymąsi.

³³ Liepos 14 d. Tarybos sprendimu 2014/467/ES pratęsiamas 96 straipsnio sprendimo galiojimas, tačiau sustabdomas jame nustatytų priemonių taikymas ir taip sudaromos sąlygos ES teikti neatidėliotiną paramą valdžios institucijoms ir inicijuoti 11-ojo EPF programavimą.

6.2.9. Gvinėja

2013 m. pabaigoje prasidėjo Gvinėjos ir ES santykių normalizavimo laikotarpis; jis buvo tęsiamas ir 2014 m.: 2014 m. balandžio mėn. ES Taryba nusprendė panaikinti ginklų embargą. 2014 m. gruodžio 6 d. buvo pasirašyta nacionalinė orientacinė programa pagal 11-ąją EPF (2015–2020 m.), pagal kurią skiriama 244 mln. EUR bendradarbiavimui keturiuose sektoriuose: teisinės valstybės įtvirtinimo, miestų sanitarijos, sveikatos priežiūros ir transporto (paskutinis sektorius įtrauktas į pasitraukimo strategiją).

Tačiau 2014 m. dar vieniems metams pratęstas individualių sankcijų penkiems asmenims, kurie, kaip manoma, yra atsakingi už 2009 m. rugsėjo mėn. įvykdytas žudynes, taikymas, kadangi nebuvo padaryta pakankamai pažangos vykstančiose teisminėse procedūrose. ES ir toliau teikia prioritetą kovai su nebaudžiamumu.

2014 m. pabaigoje buvo numatyta surengti vietos rinkimus, tačiau dėl kilusio Ebolos viruso protrūkio poveikio jie nebuvo sušaukti.

Nuo 2014 m. kovo mėn. Gvinėja jautė labai didelį Ebolos virusinės ligos epidemijos poveikį; ši epidemija iš didelio pavojaus visuomenės sveikatai situacijos palaipsniui virto ekonomikos ir socialine krize, turinčia potencialių platesnio masto politinių ir regioninių pasekmių. Dėl nepakankamo koordinavimo ir didėjančio gyventojų pasipriešinimo priemonėms, kurios taikomos Ebolos virusui pažaboti, padėtis yra labai sudėtinga. Vienas iš didžiausių incidentų įvyko rugsėjo mėn.: Womey kaime nužudyti sąmoningumo ugdymo grupės nariai. ES delegacija paskelbė pareiškimą vietos lygmeniu.

ES imasi ryžtingų kovos su Ebolos virusu Gvinėjoje veiksmų.

6.2.10. Siera Leonė

2014 m. svarbiausi klausimai buvo Ebolos viruso protrūkis ir jo rimtos pasekmės politinėje, ekonomikos ir saugumo srityse šaliai bei regionui.

Lapkričio mėn. ES koordinatorius Ebolos viruso klausimais C. Stylianidas ir Komisijos narys Vytenis Andriukaitis lankėsi Fritaune, kad asmeniškai įvertintų padėtį ir išanalizuotų poreikius bei trūkumus, siekiant geriau pritaikyti ES atsaką.

ES (įskaitant visas valstybes nares ir visas priemones) įsipareigojo 2014 m. skirti apie 1,1 mlrd. EUR reaguojant į Ebolos viruso protrūkį Vakarų Afrikoje.

Siekiant padidinti demokratinį ir įtraukų valdymą ir suderinti Konstituciją su šalies tarptautiniais įsipareigojimais žmogaus teisių srityje, buvo tęsiamas 2013 m. pradėtas darbas, susijęs su konstitucine peržiūra, nors provincijose su valdžios institucijomis nebuvo įmanoma susisiekti dėl Ebolos viruso protrūkio.

6.2.11. Liberija

2014 m. Liberiją apėmė Ebolos virusas, kurio protrūkis prasidėjo kovo mėn. Ebolos virusas visai visuomenei turėjo didelį poveikį, o šaliai ir regionui – rimtų pasekmių politinėje, ekonomikos ir saugumo srityse. Visą vyriausybinių veiklą reikėjo sutelkti į reagavimo veiksmus.

Kartu su PSO ir kitais partneriais ES suteikė nemažą paramą vyriausybei kovoje su krize. Lapkričio mėn. ES koordinatorius Ebolos viruso klausimais Christas Stylianidas ir Komisijos narys Vytenis Andriukaitis lankėsi Monrovijoje, kad asmeniškai įvertintų padėtį ir išanalizuotų poreikius bei trūkumus, siekiant geriau pritaikyti ES atsaką.

Dėl Ebolos viruso sukeltos krizės daliniai senatorių rinkimai (planuoti spalio mėn.) turėjo būti nukelti. Vyriausybės pasiūlymas rinkimus surengti gruodžio 16 d. atidėtas atsižvelgiant į politinių partijų skundą ir teismo nutartį. Ši padėtis galėtų turėti įtakos konstitucinei peržiūrai, kurią numatyta atlikti 2015 m., ir taip pat tai gali paveikti visą politinį klimatą.

Jungtinių Tautų misijos Liberijoje (UNMIL) įgaliojimų terminas pratęstas iki 2015 m.; manoma, kad tai naudinga šalies stabilumui užtikrinti, atsižvelgiant į Ebolos viruso sukeltos krizės destabilizuojamą poveikį.

ES ir Liberija toliau intensyviai vykdo politinius mainus, remiantis plataus masto bendradarbiavimo sistema. 2014 m. vasario mėn. įvyko politinis dialogas pagal Kotonu susitarimo 8 straipsnį. ES įgyvendino savo Liberijai skirtą žmogaus teisių strategiją, kurioje pagrindinis dėmesys skiriamas mirties bausmės panaikinimui, moterų teisėms ir pilietinės visuomenės dalyvavimui su žmogaus teisėmis susijusioje veikloje. Kovo mėn. ES surengė konfliktų prevencijos seminarą, kuriame dalyvavo pagrindiniai tarptautinės bendruomenės nariai, pilietinės visuomenės organizacijos, idėjų kalvės ir vyriausybės nariai.

6.2.12. Dramblio Kaulo Krantas

2014 m. Dramblio Kaulo Krante buvo tęsiamas politinio nusiramimo ir susitaikymo procesas po 2010 m. smurtu pasižymėjusios rinkimų krizės. Procesas yra nestabilus. Prezidento rinkimai, kuriuos numatoma surengti 2015 m. spalio mėn., galėtų sukelti politinę įtampą ir smurtą. Rinkimų komisija lėtai vykdo šių rinkimų parengiamąjį darbą, visų pirma lėtai atnaujinamas rinkėjų sąrašas. Opozicija (FPI) paprašė, kad jai atstovauti Rinkimų komisijoje būtų skirta daugiau asmenų; Prezidentas Alassane'as Ouattara šį prašymą patenkino.

Saugumo padėtis pagerėjo ir JT Saugumo Tarybai priėmus sprendimą JT taikos palaikymo misija (UNOCI) palaipsniui bus mažinama. JT ir ES sankcijų režimai buvo dar kartą patvirtinti (ginklų embargas, individualios sankcijos, panaikintos tik sankcijos buvusiam Prezidento Laurent'o Gbagbo patarėjui Alcide'ui Djédjé). Panaikinus deimantų embargą, imtasi konkrečių priemonių įgyvendinant Kimberlio procesą.

ES toliau remia susitaikymo procesą ir smerkia nebaudžiamumą. Ji yra pasiryžusi skatinti vykdyti skaidrų, konkurencingą ir įtraukų pasirengimo 2015 m. prezidento rinkimams procesą. Be to, ES remia reformas teisingumo ir saugumo sektoriuose. 2014 m. skiriant paramą biudžetui, be kita ko, buvo taikomi policijos nuovadų renovacijos ir nešališko teisingumo įgyvendinimo rodikliai.

6.2.13. Togas

Po to, kai prieš 2013 m. įstatymų leidžiamosios valdžios rinkimus vyriausybė ir opozicija pasiekė susitarimą, 2014 m. gegužės mėn. įvyko nacionalinis dialogas konstitucinių reformų klausimais, įskaitant klausimą dėl prezidento kadencijų skaičiaus apribojimo iki ne daugiau kaip dviejų kadencijų. Tačiau birželio mėn. Nacionalinė Asamblėja atmetė pasiūlymą dėl Konstitucijos peržiūros, nors įstatymą pasiūlė vyriausybė, kurią remia didelė deputatų dauguma. Nors 2014 m. pabaigoje diskusija dėl Konstitucijos peržiūros buvo atnaujinta, dėl pasiūlymo atmetimo padidėjo politinės įtampos nestabilumo rengiantis 2015 m. prezidento rinkimams rizika. ES aktyviai skatino vykdyti dialogą ir būti lankstiems, kad būtų užbaigtos konstitucinės ir institucinės reformos, dėl kurių susitarė Togo politinės partijos įvairiuose susitarimuose.

6.2.14. Nigerija

2015 m. vasario mėn. planuojama surengti rinkimus, tad 2014 m. didėjo politinė įtampa ir pradėta užfiksuoti su rinkimais susijusio smurto atvejų. Pirmą kartą po to, kai 1999 m. baigėsi karinė era, tikėtasi tikros konkurencijos, atsižvelgiant į padidėjusią organizacinę veiklą ir opozicijos pajėgumus. Siekiant padėti suorganizuoti patikimus ir taikius rinkimus ir atsižvelgiant į sutartą ES rinkimų stebėjimo misiją 2015 m., 2014 m. į Nigeriją buvo išvykusios kelios su rinkimais susijusios misijos, kad, be vykdomos rinkimų rėmimo programos, būtų teikiama papildoma pagalba rinkimams.

2014 m. sausio mėn. Nigerijos Prezidentas galutinai patvirtino Tos pačios lyties asmenų santuokos uždraudimo įstatymą. Toliau susirūpinimą kėlė mirties bausmės klausimas: karo teismuose mirties bausme nuteista daug kareivių dėl kaltinimų maištu ir pasikėsinimu nužudyti.

2014 m. grupuotė „Boko Haram“ (BH) suintensyvino savo teroristinę veiklą ir kaip niekad dažnai vykdė precedento neturinčius žiaurius išpuolius. Savo veiklą ji išplėtė ir į kitas teritorijas – pasibaisėtinas teroristinis smurtas buvo vykdomas ne tik šiaurės rytuose, bet ir kitose šalies dalyse ir vis dažniau kaimyniniame Kamerūne. Pranešama, kad smurtą naudojo ir žmogaus teisių pažeidimus vykdė ir Nigerijos saugumo tarnybos, su sukilėliais kovojančios taikydamos griežtus metodus. Gegužės mėn. ES įtraukė BH į teroristinių grupuočių sąrašą vadovaudamasi JT ST Sankcijų komiteto sprendimu ir gegužės 12 d. Užsienio reikalų tarybos išvadose pareiškė savo susirūpinimą dėl toliau vykdomų teroro aktų.

ES toliau nagrinėjo visus šiuos klausimus keliuose politinio dialogo posėdžiuose ir 2014 m. lapkričio 27 d. Abudžoje įvykusiame ES ir Nigerijos ministrų dialoge. To dialogo metu buvo aptarti trys principiniai dvišaliai klausimai: nacionaliniai rinkimai, žmogaus teisės ir BH sukilėliai; dialogo pabaigoje priimtas bendras pareiškimas.³⁴

6.3. Rytų Afrika

ES ir Rytų Afrikos bendrijos (RAB) vyresnieji pareigūnai sėkmingai užbaigė derybas dėl ekonominės partnerystės susitarimo (EPS) ir 2014 m. spalio mėn. parafavo tekstą. Susitarimas taikomas patekimui į prekių rinką, į jį įtrauktas skyrius dėl visapusiško vystomojo bendradarbiavimo, numatytos lanksčios kilmės taisyklės, visapusiška institucinė sistema ir bendradarbiavimas įvairiais klausiais, įskaitant žemės ūkį, sanitarines ir fitosanitarines priemones ir palankesnių prekybos sąlygų sudarymą.

2014 m. balandžio 1 d. Briuselyje buvo surengtas šeštasis Tarpvyriausybės vystymo institucijos (IGAD) ir Europos Sąjungos (ES) ministrų susitikimas. Abi šalys aptarė padėtį Somalio pusiasalyje, įskaitant Pietų Sudaną, Somalį ir Eritrėją. Buvo aptartas IGAD regioninės strategijos ir Somalio pusiasaliui skirtos ES strateginės programos įgyvendinimas, taip pat IGAD ir ES santykių statusas ir būsimo bendradarbiavimo galimybės.

³⁴ Tris kartus buvo pasiūlyta Europos Parlamento plenariniame posėdyje skubos tvarka rengiamuose debatuose nagrinėti žmogaus teisių padėtį Nigerijoje (sausio, kovo ir liepos mėn.) ir kiekvieną kartą buvo priimtose EP rezoliucijos dėl žmogaus teisių padėties šioje šalyje (((2014/2517(RSP), (2014/2634(RSP) ir 2014/2729(RSP))).

6.3.1. Džibutis

Džibutis tebebuvo vienas iš svarbiausių partnerių tarptautinėje kovoje su piratavimu Somalio pusiasalyje ir padėties Somalyje stabilizavimo procese. Jis nusprendė padidinti savo į Afrikos Sąjungos misiją Somalyje (AMISOM) siunčiamų kareivių skaičių ir metų pabaigoje išsiuntė antrą batalioną. Džibutyje įsikūrusi ES regioninių jūrinių pajėgumų stiprinimo Somalio pusiasalyje misijos (EUCAP NESTOR) būstinė; šioje šalyje taip pat yra operacijos ATALANTA orlaivių ir laivų bazė. Tačiau misijai EUCAP NESTOR Politinis ir saugumo komitetas yra pavedęs daugiausia veikti Somalyje, iš kurio kyla piratavimo reiškiny, ir palaipsniui nutraukti dvišalę veiklą Džibutyje, kartu įgyvendinant pereinamojo laikotarpio strategijas, įskaitant galimą ES programų įtraukimą. 2014 m. grupuotė „al-Shabaab“ įvykdė pirmąjį teroristinį išpuolį prieš Džibutyje esančias užsienio valstybių misijas ir pajėgas.

Po ištisus mėnesius trukusių derybų, 2014 m. gruodžio 30 d. Džibučio vyriausybė ir opozicinių partijų koalicija (pranc. *Union pour le Salut National*) pasirašė bendrąjį susitarimą dėl politinio dialogo. Svarbiausios jame numatytos reformos priemonės yra nepriklausomos rinkimų komisijos sukūrimas, opozicinių partijų teisinio statuso patvirtinimas ir komunikacijos įstatymo peržiūra.

6.3.2. Eritrėja

2014 m. toliau buvo taikomos JT sankcijos. Socialinė bei ekonominė ir žmogaus teisių padėtis šalyje ir toliau buvo sudėtinga. 2014 m. rugsėjo 18 d. vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojos atstovas spaudai paskelbė pareiškimą dėl politinių kalinių padėties Eritrėjoje. Didelį susirūpinimą toliau kelia migracija iš Eritrėjos. Po 2013 m. spalio mėn. įvykusios tragedijos prie Lampedūzos krantų, kai bandydami pasiekti Europos krantus žuvo šimtai pabėgėlių, daugiausia iš Eritrėjos ir Somalio, 2014 m. lapkričio mėn. ES pradėjo įgyvendinti ES ir Somalio pusiasalio migracijos maršruto iniciatyvą; šiuo metu tai vadinama Chartumo procesu.³⁵ 2014 m. rugsėjo mėn. Eritrėja taip pat prisijungė prie Protokolo dėl prekybos žmonėmis, ypač moterimis ir vaikais, prevencijos, sustabdymo bei baudimo už vertimąsi ja. Tuo tarpu Eritrėjos vyriausybė informavo ES ketinanti vėl taikyti savo oficialų pareiškimą Nr. 82, pagal kurį nuo kito šaukimo į kariuomenę karo prievolė bus vėl ribojama iki 18 mėnesių; tai svarbus sprendimas, nes neribota karo prievolės trukmė yra vienas iš migraciją skatinančių veiksnių. 2014 m. ES ir Eritrėja pradėjo nacionalinės orientacinės programos pagal 11-ąją EPF sudarymo procesą.

³⁵

Eritrėja yra viena iš keturių pagrindinių Chartumo proceso šalių ir Valdymo komiteto, dėl kurio susitarta lapkričio mėn. Romoje įvykusioje ministrų konferencijoje, narė. Šiame procese daugiausia dėmesio skiriama prekybos žmonėmis ir neteisėto žmonių gabenimo klausimams, aktualiausioms regiono problemoms.

6.3.3. Etiopija

Etiopija ir toliau buvo tvirta ES partnerė taikos ir saugumo Somalio pusiasalyje užtikrinimo srityje. Tarpvyriausybiniame vystymo institucijoje Etiopija vadovavo tarpininkavimo pastangoms Pietų Sudano vyriausybės ir sukilėlių vadovų derybose, tačiau itin sėkmingų rezultatų nepasiekė. Kalbant apie Somalį, teigiamų rezultatų davė ir tai, kad pagal tuos pačius ES finansavimo susitarimus prie Afrikos Sąjungos misijos Somalyje (AMISOM) prisijungė Etiopijos kariai. ES ir Etiopija dažnai rengia politinį dialogą, be kita ko, aukščiausiu lygmeniu: Etiopijos Ministras Pirmininkas Hailemariam Desalegnas lankėsi Briuselyje balandžio mėn. vykusio ES ir Afrikos aukščiausiojo lygio susitikimo proga ir susitiko su vyriausiąja įgaliotine ir Komisijos pirmininko pavaduotoja, taip pat Pirmininku Hermanu Van Rompuy'umi; užsienio reikalų ministras Tedrosas Adhanomas su vyriausiąja įgaliotine ir Komisijos pirmininko pavaduotoja susitiko lapkričio mėn. vykusios Kopenhagos konferencijos Somalio klausimais metu. Vis dėlto didėjo susirūpinimas dėl ribotų galimybių politinei opozicijai, žiniasklaidai ir pilietinei visuomenei: buvo suimti opozicijos nariai bei žurnalistai ir jiems pateikti kaltinimai pagal Kovos su terorizmu pareiškimą. Gegužės 6 d. ir liepos 31 d. ES paskelbė du pareiškimus, kuriuose nurodė šį susirūpinimą; tai ypač kelia nerimą artėjant 2015 m. gegužio mėn. įvyksiantiems rinkimams.

6.3.4. Somalis

2014 m. ES delegacija Somalio Federacinėje Respublikoje buvo vėl atidaryta ir laikinai įkurdinta Nairobi (Kenija). ES specialusis pasiuntinys Somalyje dar kartą paskirtas delegacijos vadovu. ES suintensyvino savo veiklą ir dalyvavimą Somalyje, labiau tiesiogiai bendravo su Somalio Federaline Vyriausybe ir regioninėmis valdžios institucijomis.

2014 m. ES aktyviai palaikė ir rėmė federalizacijos procesą.

ES delegacija Somalyje ir ES specialusis įgaliotinis Somalio pusiasalyje labai prisidėjo prie tarptautinių atsakomųjų veiksmų koordinavimo proceso ir tarpininkavimo sprendžiant prezidento ir ministro pirmininko ginčą; pastarasis taikiai nusileido, kai gruodžio mėn. Parlamente nubalsuota dėl nepasitikėjimo juo.

Vykdamas tolesnę su 2013 m. rugsėjo mėn. įvykusios Briuselio konferencijos rezultatais susijusią veiklą, 2014 m. lapkričio mėn. Kopenhagoje buvo surengtas aukšto lygio partnerystės forumas. Susitikime aptarta pažanga ir iššūkiai praėjus vieniems metams po Somaliui skirtą „naujojo kurso“ proceso inicijavimą. Nepaisant tebesitęsiančios vidaus politinės krizės federalinėje vyriausybėje, susitikime parodytas tolesnis pasiryžimas siekti susitarimo dėl naujojo kurso. Renginyje dalyvavo tiek vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja, tiek už tarptautinį vystymąsi atsakingas Komisijos narys Nevenas Mimica ir patvirtino, kad ES atlieka aktyvų vaidmenį Somalyje. 2014 m. spalio mėn. išvadose, priimtose rengiantis aukšto lygio partnerystės forumui, Taryba pabrėžė Somalio susitarimo ir jo įgyvendinimo svarbą atstatant Somalį.

Pasitelkdama Afrikos Sąjungos misiją Somalyje (AMISOM), 2014 m. ES toliau teikė politinę ir saugumo paramą Somaliui ir Afrikos Sąjungai. Per savo mokymo misiją (EUTM) Somalyje (teikiant strateginius patarimus, kuravimo paslaugas ir organizuojant mokymą) ji taip pat toliau rėmė Somalio gynybos institucijų ir Somalio nacionalinių ginkluotųjų pajėgų vystymąsi. Sausio mėn. EUTM galutinai persikėlė iš Ugandos į Somalį, todėl savo veiklą galėjo vykdyti Mogadiše. Nuo 2010 m. misija yra surengusi mokymą ir suteikusi kuravimo paslaugas apie 5 000 Somalio nacionalinės armijos kareivių. Lapkričio mėn. Mogadiše veiklą pradėjo dar viena BSGP misija – EUCAP NESTOR. Tai sudarys sąlygas daugiau tiesiogiai bendrauti su federalinėmis valdžios institucijomis. Šių dviejų misijų (kartu su operacija EUNAVFOR ATALANTA, kuria prisidedama prie kovos su piratavimu) trukmė pratęsta iki 2016 m. pabaigos suderinant jų įgaliojimų laikotarpius.

6.3.5. Pietų Sudanas

2013 m. gruodžio 15 d. ir vėlesni įvykiai, dėl kurių Pietų Sudaną apėmė ginkluotas konfliktas praėjus vos dvejiems su puse metų po nepriklausomybės, iš esmės pakeitė jauniausios pasaulio valstybės perspektyvas. Pilietinis karas nusinešė mažiausiai dešimt tūkstančių žmonių gyvybių, dėl jo du milijonai žmonių buvo priversti persikelti gyventi kitur, taip pat nustatyta pasibaisėtinų tarptautinės humanitarinės teisės ir žmogaus teisių pažeidimų ir piktnaudžiavimo humanitarine teise ir žmogaus teisėmis atvejų. Ne mažiau kaip 2,5 mln. žmonių patiria maisto stygių; ši dėl žmonių veiklos susidariusi padėtis tapo viena iš didžiausių humanitarinių krizių pasaulyje. Dėl šios krizės kenčia Pietų Sudano gyventojai, tačiau ji gali turėti įtakos ir gerokai platesniam regionui, kuriame padėtis ir taip dažnai yra nestabili.

Nepaisant to, kad Tarpvyriausybinių vystymo institucija (IGAD) mėnesių mėnesiais ragino vykdyti įtraukias ir visapusiškas taikos derybas, vyriausybė ir opozicija nesugebėjo geranoriškai įsitraukti į šį procesą ar visapusiškai laikytis savo įsipareigojimų. Dėl silpno vadovavimo bei kontrolės ir dėl atsirandančių naujų karinių grupuočių ir savigynos pajėgų didėja tolesnio kovojančių pajėgų susiskaidymo tikimybė.

ES atsakas į krizę

ES kartu su tarptautine bendruomene stengiasi užkirsti kelią krizės eskalacijai. ES pagrindiniai tikslai – išvengti poveikio regiono mastu, siekti, kad nedelsiant būtų nutraukta kova, ir paspartinti taikos derybas.

2014 m. ES vykdė ir įgyvendino visapusišką strategiją, kuria remiamas taikos Pietų Sudane atkūrimas ir kuri apėmė šiuos aspektus: IGAD vadovaujamo proceso ir mechanizmo, skirto stebėti, kaip laikomasi sprendimo nutraukti karinius veiksmus, rėmimą politiškai ir finansiškai, tikslinių priemonių (draudimo išduoti vizą ir turto įšaldymo) nustatymą (dviem) kariniams vadovams, kurie kenkia taikos procesui ir įvykdė žmogaus teisių pažeidimų ir prievartos veiksmų, nustatymą, atskaitomybės ir susitaikymo pasitelkiant AS tyrimo komisiją ir JT Žmogaus teisių tarybos veiksmus rėmimą ir ES paramos vystymuisi pertvarką, priimant stabilizavimui skirtą paketą ir tuo pačiu metu padidinant humanitarinę pagalbą.

ES specialusis įgaliotinis Somalio pusiasalyje Alexanderis Rondosas ir toliau buvo vienas pagrindinių ES politikos Pietų Sudano atžvilgiu įgyvendinimo subjektų; dirbdamas jis glaudžiai koordinavo veiksmus su tarptautiniais partneriais, užtikrinant šių veiksmų papildomumą.

6.3.6. Kenija

Saugumo padėtis Kenijoje kėlė vis didesnę susirūpinimą: dažniau vykdomi teroro aktai, toliau padaroma daug smurtinių nusikaltimų, tvyro įtampa tarp įvairių regionų, etninių ir religinių grupių, taip pat vyriausybė nesugebėjo imtis reikiamų reformų saugumo sektoriuje. 2014 m. birželio mėn. Lamu apygardoje įvykdytų teroro aktų metu žuvo mažiausiai 100 žmonių. Po 2014 m. lapkričio / gruodžio mėn. musulmonų gyvenamosiose teritorijose Manderoje įvykdytų precedento neturinčių išpuolių, kurių taikinys – krikščionys, Prezidentas Uhuru Kenyatta atleido vidaus reikalų ministrą ir policijos vyriausiąjį inspektorių ir juos pakeitė kitais pareigūnais.

Vyriausybė į nesaugią padėtį dažnai reaguoja griežtomis priemonėmis, o tai neigiamai atsiliepia žmogaus teisėms.

ES aktyviai dalyvauja paramos teikėjų–vyriausybės grupių kovos su smurtiniu ekstremizmu klausimais veikloje. Nepaisant rimtų trūkumų saugumo sektoriuje ir nepaisant ES bei kitų paramos teikėjų raginimų vykdyti bendradarbiavimą / dialogą saugumo klausimais su Kenijos vyriausybe, pastaroji iki šiol dar neparodė iniciatyvos šiuo klausimu.

Regioniniu lygmeniu – Kenijoje ir Somalio pusiasalyje – ir kovos su terorizmu srityje ES remia šias tris programas pagal priemonę, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos (IcSP) (bendra programų vertė – 19 mln. EUR): Pasipriešinimo smurtui ir ekstremizmui programą (2 mln. EUR), Kovos su terorizmo finansavimu ir pinigų plovimu programą (6 mln. EUR) ir regioninį Kovos su terorizmu teisėsaugos projektą (11 mln. EUR).

ES kovos su terorizmu koordinatorius Gilles’is de Kerchove’as vyko į Keniją dalyvauti 2014 m. rugsėjo 2 d. Nairobyje surengtame AS aukščiausiojo lygio susitikime terorizmo klausimais.

6.3.7. Madagaskaras

2013 m. paskutinį ketvirtį įvykus patikimiems rinkimams (juos stebėjo ES), 2014 m. pradžioje buvo atkurta Madagaskaro konstitucinė tvarka. 2014 m. balandžio mėn. veiklą pradėjo ir naujasis teisėtas prezidentas, ir Nacionalinė Asamblėja, ir vyriausybė, todėl 2014 m. gegužės 19 d. ES nusprendė panaikinti atitinkamas priemones, priimtas pagal Kotonu susitarimo 96 straipsnį, ir vėl pradėti visapusišką bendradarbiavimą su Madagaskaru.

Jūrų saugumo ir kovos su piratavimo srityje Madagaskaras nurodė pageidaujantis sustiprinti savo bendradarbiavimą su ES trimis aspektais: jis parodė norą sudaryti susitarimą dėl ES sugautų įtariamų piratų perdavimo, taip pat susidomėjimą dėl mokymo EUNAVFOR laivuose, pateikė savo kandidatūrą įkurdinti regioninį jūrų srities informacijos sugretinimo centrą ir yra pasirengęs kartu su Seišeliais bendrai pateikti pasiūlymą.

6.3.8. Mauricijus

Mauricijus toliau atliko aktyvų vaidmenį kovojant su piratavimu Indijos vandenyno vakarinėje dalyje, visų pirma dalyvaudamas Europos Komisijos regioninės jūrų saugumo programos (MASE) remiamos Indijos vandenyno šalių komisijos veikloje. 2011 m. ES ir Mauricijus sudarė susitarimą dėl piratavimu įtariamų asmenų perdavimo. Remiantis šiuo susitarimu 2013 m. sausio 25 d. EUNAVFOR pirmą kartą perdavė Mauricijui 12 piratavimu įtariamų somaliečių. Jų byla pradėta nagrinėti 2013 m. spalio 7 d., o 2014 m. lapkričio 6 d. Mauricijaus tarpinis teismas paskelbė nuosprendį, kuriuo tuos įtariamuosius išteisino. Iš karto buvo pateiktas apeliacinis skundas dėl teismo sprendimo.

Jau įdiegta ES ir Mauricijaus programa dėl piratavimo nuteistų asmenų pakartotinio perdavimo atlikti bausmę Somalyje. Ši sistema padės sukurti dar daugiau pasitikėjimo mūsų įtvirtinta partneryste ir strateginiu modeliu, nes piratų srautas bus stebimas nuo piratų perdavimo iki jų sugrįžimo į tėvynę.

6.3.9. Seišeliai

Seišeliai yra labai aktyvus ES partneris kovojant su piratavimu. Pagal ES ir Seišelių sudarytą perdavimo susitarimą EUNAVFOR perdavė piratus Seišelių valdžios institucijų teismui ir baudžiamajam persekiojimui.

ES misija EUCAP NESTOR toliau teikė paramą Seišelių valdžios institucijoms, kad būtų didinamas šalies laivybos saugumas ir stiprinami valdymo pajėgumai – 2014 m. balandžio mėn. buvo suteikta speciali techninė pagalba ir surengtas mokymas Seišelių oro pajėgoms remti. Misija plėtojo veiksmų sinergiją su Indijos vandenyno šalių komisijos *kovos su piratavimu padaliniu*, remiamu pagal Europos Komisijos regioninę jūrų saugumo programą (MASE). Misija EUCAP NESTOR palaipsniui nutraukia savo veiklą Seišeliuose, kad būtų galima daugiau dėmesio skirti Somaliui.

Seišeliai siūlo savo šalyje įkurdinti regioninį jūrų saugumo veiklos koordinavimo centrą siekiant kovoti su piratavimu ir nusikalstamumu jūroje, papildant Madagaskaro, kuris yra pasirengęs įkurdinti regioninį jūrų informacijos sugretinimo centrą, iniciatyvą.

2015 m. vasario 8–9 d. Seišeliai taip pat surengė antrąją Afrikos Sąjungos komisijos sušauktą ministrų susitikimą jūrų saugumo ir saugumo Afrikoje tema. Susitikimas surengtas vykdant tolesnę veiklą, susijusią su 2014 m. balandžio 1 d. Briuselyje ES (vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojos) sušauktu ministrų susitikimu jūrų saugumo ir piratavimo Somalio pusiasalyje ir Gvinėjos įlankoje tema.

6.3.10. Tanzanija

2014 m. kovo mėn. ES ir Tanzanija pagal Kotonu susitarimo 8 straipsnį surengė politinį dialogą; jame, be kita ko, aptarta politinė ir saugumo padėtis Afrikos Didžiųjų ežerų regione ir Tanzanijos kareivių išsiuntimas į JT taikos palaikymo misiją Pietų Sudane. Tanzanijos užsienio reikalų ir tarptautinio bendradarbiavimo ministras Bernardas Membe dalyvavo 2014 m. balandžio 1 d. Briuselyje vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojos surengtame jūrų saugumui skirtame renginyje; jame ES ir Tanzanija pasirašė susitarimą dėl įtariamų piratų perdavimo iš EUNAVFOR Tanzanijai sąlygų. Po šio renginio ES kartu su Jungtinių Tautų Narkotikų kontrolės ir nusikalstamumo prevencijos biuru (UNODC) atliko reikiamų paramos priemonių teisminėms institucijoms Tanzanijoje peržiūrą, kad jas būtų galima suteikti pagal ES regioninę jūrų saugumo programą (MASE). 2014 m. balandžio mėn. Prezidentas Jakaya Kikwete dalyvavo Briuselyje vykusiame ES ir Afrikos aukščiausiojo lygio susitikime, taip pat dalyvavo dvišalėse diskusijose su Europos Komisijos Pirmininku José Manueliu Barroso, kurių metu aptarė ir regiono politinius klausimus. Lapkričio mėn. EIVT lankėsi aukšto lygio civilių ir karinių Rytų Afrikos bendrijos (RAB) atstovų delegacija. Šia proga ES pasidalino su RAB savo patirtimi plėtojant bendrą saugumo ir gynybos politiką, daugiašalį bendradarbiavimą gynybos srityje. RAB delegacija taip pat apsilankė Europos gynybos agentūroje.

2014 m. Dar es Salame įsikūręs EUCAP NESTOR biuras toliau vykdė labai palankiai vertinamą jūrų policijos, karinių jūrų pajėgų, civilinių jūrų sektoriaus institucijų ir teisminio sektoriaus, be kita ko, Zanzibare, pajėgumų stiprinimo veiklą. Misija EUCAP NESTOR palaipsniui nutraukia savo veiklą Tanzanijoje, kad būtų galima daugiau dėmesio skirti Somaliui.

6.3.11. Uganda

2014 m. Uganda toliau atliko įtakingą vaidmenį regione. Ji ir toliau buvo daugiausia kareivių Afrikos Sąjungos misijai Somalyje (AMISOM) suteikusi šalis: maždaug 6 800 kareivių kontingentą.

Uganda tebebuvo grupuotės „al-Shabaab“ taikinys dėl jos vaidmens Somalyje.

Uganda taip pat toliau atliko vadovaujamąjį vaidmenį Afrikos Sąjungos regioninėje specialios paskirties grupėje, kurios užduotis – likviduoti Viešpaties pasipriešinimo armiją. Afrikos Sąjungos regioninei specialios paskirties grupei vadovavo Ugandos pareigūnas, o 2014 m. joje tarnavo maždaug 1 500 Ugandos kareivių. ES teikė finansinę paramą tiek AMISOM, tiek Afrikos Sąjungos regioninei specialios paskirties grupei.

2013 m. gruodžio mėn. Pietų Sudane prasidėjus kariniams veiksams Uganda į Pietų Sudaną išsiuntė kareivių. 2014 m. kovo 17 d. išvadose Užsienio reikalų taryba išreiškė susirūpinimą dėl bet kokios intervencijos iš išorės, dėl kurios galėtų dar labiau padidėti politinė ir karinė įtampa Pietų Sudane. Taryba priminė Pietų Sudano šalių įsipareigojimą perdislokuoti arba laipsniškai atitraukti sąjungininkų pajėgas, pakviestas abiejų pusių, ir paragino regiono vadovus toliau bendradarbiauti globojant Tarpyvyriausybinei vystymo institucijai (IGAD).

2013 m. gruodžio mėn. Ugandos Parlamentui priėmus Įstatymą prieš homoseksualumą, kuriuo nustatomos naujos su seksualine orientacija susijusios nusikalstamos veikos rūšys, vasario 18 d. vyriausioji įgaliotinė paskelbė deklaraciją, kurioje išreiškiamas didelis susirūpinimas dėl to, kad netrukus bus priimtas drakoniškas teisės aktas, kuriuo kriminalizuojamas homoseksualumas, ir kurioje pasmerkiama diskriminacija dėl seksualinės orientacijos.³⁶ Vasario 24 d. Prezidentui Y. Museveni pritarus įstatymui, Įstatymas prieš homoseksualumą įsigaliojo. Kovo 4 d. vyriausioji įgaliotinė paskelbė deklaraciją Europos Sąjungos vardu, kurioje pasmerkiamas Įstatymo prieš homoseksualumą priėmimas. ES paragino Ugandą užtikrinti lygybę prieš įstatymą ir nediskriminavimą, laikantis savo įsipareigojimų pagal tarptautinę žmogaus teisių teisę.³⁷ Vėliau ES pagal Kotonu susitarimo 8 straipsnį surengė sustiprintą politinį dialogą su Ugandos valdžios institucijomis šiam įstatymui, kurį rugpjūčio mėn. Konstitucinis Teismas panaikino, aptarti.³⁸

³⁶ Sausio 16 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją, kuria pasmerkiami įstatymai, kuriais kriminalizuojamas homoseksualumas, ir paragino Prezidentą Yoweri Museveni šio įstatymo nepasirašyti (2014/2517(RSP)).

³⁷ Kovo 11 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją, kurioje pareiškiamas apgailestavimas dėl įstatymo priėmimo ir raginama pradėti konsultacijas su Uganda pagal Kotonu susitarimo 96 straipsnį (2014/2634(RSP)).

³⁸ Liepos 7 d. Ugandos vyriausybė paskelbė pareiškimą, kuriama paaiškinama, ko siekiama šiuo įstatymu. Pareiškime nurodyta, kad įstatymas neturės poveikio jokiai asmenų ar grupių veiklai, ir pabrėžta, kad Ugandos vyriausybė toliau užtikrins vienodą požiūrį į visus asmenis. Rugpjūčio 1 d. Ugandos Konstitucinis Teismas panaikino įstatymą dėl procedūrinių priežasčių.

6.4. Centrinė Afrika

Be to, kad Didžiųjų ežerų regione ir Centrinės Afrikos Respublikoje esama grėsmių saugumui, Centrinei Afrikai tenka uždaviniai daryti pažangą regioninės integracijos srityje ir užtikrinti tolygų demokratinį ir ekonominį vystymąsi. ES yra įsipareigojusi palaikyti ilgalaikę partnerystę su šiuo regionu: 2014–2020 m. laikotarpiu vyriausybės ir regioninės organizacijos Centrinėje Afrikoje, kurią sudaro dešimt valstybių, gaus beveik 3 mlrd. EUR ES paramos. Tai apims paramą regioninėms organizacijoms, be kita ko, tokioms kaip Centrinės Afrikos valstybių ekonominė bendrija (CAVEB) ir Tarptautinė konferencija Didžiųjų ežerų regiono klausimais, kurios vykdo įgaliojimus taikos ir saugumo srityje. ES taip pat užtikrins savo veiklos Centrinėje Afrikoje ir tokių iniciatyvų kaip Sahelio strategija ir Strategija dėl Gvinėjos įlankos suderinamumą, ypač atsižvelgiant į poreikį kovoti su tarpvalstybinėmis grėsmėmis, pavyzdžiui, piratavimu jūroje ir grupuotės „Boko Haram“ sukilėliais. 2014 m. liepos 22 d. Kamerūnas ratifikavo ES ir Centrinės Afrikos ekonominės partnerystės susitarimą (EPS); šis susitarimas pradėtas laikinai taikyti nuo 2014 m. rugpjūčio 4 d. Derybos dėl regioninio visapusiško EPS buvo atidėtos dėl padėties Centrinės Afrikos Respublikoje, tačiau jas tikimasi netrukus atnaujinti.

6.4.1. Didžiųjų ežerų regionas ir Kongo Demokratinė Respublika (KDR)

2013 m. vasario mėn. pasirašius KDR ir regiono taikos, saugumo ir bendradarbiavimo pagrindų susitarimą (TSB susitarimą), ES išliko svarbia suinteresuotąja šalimi Didžiųjų ežerų regione, kuri remia nacionalinių, regioninių ir tarptautinių įsipareigojimų pagal šį susitarimą įgyvendinimą.

ES vyriausiasis koordinatorius Didžiųjų ežerų regione Koenas Vervaeke toliau aktyviai dalyvavo specialiujų pasiuntinių Didžiųjų ežerų regione grupės veikloje. Atlikdama nacionalinį ir regioninį programavimą pagal 11-ąją EPF, ES skyrė daug išteklių tam, kad būtų įgyvendinti nacionaliniai ir regioniniai įsipareigojimai pagal TSB susitarimą. 2014 m. kovo mėn. už vystymąsi atsakingas Komisijos narys Andris Piebalgas vizito KDR ir Ruandoje metu pranešė apie naują ES paramą, skirtą KDR (620 mln. EUR) ir Ruandai (460 mln.) 2014–2020 m. laikotarpiu. Liepos mėn. buvo paskelbta, kad tam pačiam laikotarpiui Burundžiui skiriama 432 mln. EUR. Šios sumos liudija apie labai padidėjusį finansavimą, palyginti su pastaraisiais metais.

2014 m. liepos mėn. Taryba priėmė išvadas dėl Didžiųjų ežerų regiono, kuriose patvirtintas ES pasiryžimas toliau prisidėti siekiant taikos, stabilumo ir vystymosi šiame regione.

Kongo Demokratinė Respublika (KDR)

2014 m. ES atidžiai stebėjo, kaip rengiamasi 2015 m. vietos rinkimams, atsižvelgiant į tai, kad pagal konstitucinius reikalavimus įstatymų leidžiamosios valdžios ir prezidento rinkimai turėtų įvykti iki 2016 m. pabaigos. ES paskelbė keletą viešų pareiškimų ir demaršų Kongo valdžios institucijų atžvilgiu, kad išreikštų susirūpinimą dėl išpuolių prieš politinius oponentus ir politinius aktyvistus šalyje. Vykdydama tolesnę su 2011 m. įvykusiais įstatymų leidžiamosios valdžios ir prezidento rinkimais susijusią veiklą, 2014 m. birželio mėn. ES išsiuntė į KDR misiją, kuriai vadovavo Europos Parlamento narė Mariya Gabriel, kad įvertintų, kaip įgyvendinamos 2011 m. rinkimų stebėjimo misijos pateiktos rekomendacijos.

2014 m. spalio mėn. Europos Parlamento pirmininkų sueiga skyrė Sacharovo premiją Denisui Mukwege už jo kovą siekiant apsaugoti moterų teises KDR. Šis 59-erių metų ginekologas 1998 m. Bukavu įkūrė Panzi ligoninę; joje jis toliau gydo seksualinio smurto aukas, patyrusias didelių sužalojimų.

ES išliko viena pagrindinių veikėjų saugumo sektoriaus reformos KDR srityje, pasitelkdama įvairias priemones (BSGP misijas, stabilumo priemonę ir Europos plėtros fondus). Į KDR buvo išsiųstos dvi BSGP misijos saugumo sektoriaus reformos srityje: EUSEC RD Congo (skirta kariuomenės reformai) ir EUPOL RD Congo (skirta policijos reformai). Iki 2014 m. rugsėjo 30 d. (misijos EUPOL RD Congo pabaiga) ši misija toliau rėmė saugumo sektoriaus reformą viešosios tvarkos palaikymo ir sąveikos su teisingumo sistema srityje. Strateginiu lygmeniu misija toliau teikė paramą sprendimų priėmimo procesams dėl policijos reformos, kuriuos vykdė Vidaus reikalų ir saugumo ministerija ir Kongo nacionalinė policija, daugiausia vykdant parengiamąjį darbą teisėkūros sistemos ir atitinkamų įgyvendinimo dekretų srityje, taip pat padėdama įgyvendinti policijos veiksmų planą.

Derindama veiksmus su vietos ir tarptautiniu lygmeniu vykdomais veiksmais, EUPOL DRC prisidėjo prie policijos veiklos efektyvumo stiprinimo, kuruodama, vykdydama stebėseną ir teikdama patarimus. EUPOL DRC taip pat rėmė kovą su nebaudžiamumu žmogaus teisių ir seksualinio smurto srityje, taip pat stiprino savo veiklą ir vaikų apsaugos srityje. Pagal EPF toliau remiama policijos reforma ir nuolat kreipiamas dėmesys į viešojo sektoriaus atskaitomybę ir paslaugų kokybę.

Numatytas laipsniško EUSEC nutraukimo laikotarpis. 2014 m. rugsėjo mėn. Taryba pratęsė misijos EUSEC RD Congo įgaliojimų terminą iki 2015 m. birželio 30 d. Laikotarpiui iki 2015 m. birželio 30 d. skirtas 4,6 mln. EUR biudžetas. Planuojama nustatyti mikromisiją laikotarpiui iki 2016 m. birželio 30 d., kad būtų galima tęsti darbą, susijusį su kai kuriais pagrindiniais kariuomenės reformos aspektais, siekiant pereiti prie visiško įsisavinimo vietos lygmeniu. Tuo pačiu metu ir taip pat 2015 m. ES pagal 11-ąją EPF pradės teikti paramą keliose kariuomenės reformos KDR srityse.

2014 m. ES toliau rėmė Burundžio taikos kūrimo ir vystymo procesus. ES daugiausia dėmesio skyrė tam, kad būtų remiamos Burundžio pastangos užtikrinti įtraukų rinkimų procesą ir sukurti palankią aplinką 2015 m. rinkimams, be kita ko, remiantis reguliariu politiniu dialogu ir užtikrinant, kad piliečiai galėtų naudotis pagrindinėmis laisvėmis.

2014 m. liepos mėn. išvadose Taryba pabrėžė, kad 2015 m. Burundyje įvyksiantys rinkimai suteiks itin svarbią galimybę konsoliduoti pastaruoju metu padarytą pažangą ir prisidėti prie tvirtesnės ateities.³⁹

ES paskelbė pareiškimus (du vietos lygmeniu gegužės ir rugsėjo mėn., o du kovo ir birželio mėn. paskelbė vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojos atstovas spaudai). Juose kalbama apie didėjančią politinę įtampą ir politinių bei pilietinių teisių apribojimus, poreikį gerbti sulaikytųjų teises, atsižvelgiant į Pierre'o Clavero Mbonimpos sulaikymą ir nepriklausomos teisingumo sistemos poreikį, taip pat apie teigiamus žingsnius, kurių imtasi rengiantis rinkimams, pavyzdžiui, Elgesio kodekso pasirašymą ir politinį dialogą, vykdomą pagal veiksmų iki 2015 m. rinkimų planą.

ES surengė politinio dialogo susitikimus (pagal Kotonu susitarimo 8 straipsnį) su Burundžiu kovo 14 d., birželio 5 d., spalio 17 d. ir gruodžio 9 d. Šiuose susitikimuose ES pakartojo, kad 2015 m. reikia surengti laisvus, nešališkus ir skaidrius rinkimus, skatinti atvirą ir įtraukų visų politinių partijų ir subjektų dalyvavimą (kaip susitarta veiksmų iki rinkimų plane, kurį pasirašė visos partijos), gerbti ir propaguoti politines ir pilietines teises, visų pirma saviraiškos ir susirinkimų laisvę, užtikrinti nepriklausomą teisingumo sistemą ir kovoti su nebaudžiamumu. Politiniame dialoge aptartas ir ekonominio bei socialinio vystymosi klausimas.

³⁹ 2014 m. rugsėjo 18 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl Burundžio. Joje smerkiamas žmogaus teisių gynėjo Pierre'o Clavero Mbonimpos sulaikymas. Joje taip pat Burundžio vyriausybė raginama laikytis jos tarptautinių įsipareigojimų žmogaus teisių srityje ir pareiškiamas susirūpinimas dėl nebaudžiamumo, savavališko sulaikymo ir dėl ekonominės ir socialinės padėties (2014/2833(RSP)).

ES ir Burundis taip pat vykdė abipusius įsipareigojimus, kurie buvo prisiimti 2012 m. Burundžio vystymosi partnerių konferencijoje (pranc. *Conférence des partenaires du développement du Burundi*) su skurdo mažinimu, parama demokratijai ir teisine valstybe susijusiose srityse.

Ruanda

Balandžio 7 d. ES specialusis įgaliotinis žmogaus teisių klausimais Stavros Lambrinidis atstovavo Europos Sąjungai Kigalyje surengtuose renginiuose, skirtuose genocido pradžios 20-osioms metinėms paminėti. Vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja šia proga paskelbė pareiškimą ES vardu. Kovo mėn. Ruandoje lankėsi už vystymąsi atsakingas Komisijos narys Andris Piebalgas.

2014 m. liepos mėn. išvadose Taryba palankiai įvertino pažangą, kurią, vykdydama tam tikras struktūrines reformas, ypač ekonominėje srityje, padarė Ruanda, ir pripažino laimėjimus siekiant susitaikymo, pasiektus per 20 metų nuo 1994 m. įvykdyto genocido. Tačiau ES pažymėjo, kad jai toliau kelia susirūpinimą suvaržymai, su kuriais susiduria politinės partijos, įskaitant politinės erdvės mažėjimą, ir pranešimai apie žmogaus teisių gynėjų bei pilietinės visuomenės atstovų dingimus ir prieš juos nukreiptus veiksmus. ES paragino Ruandą nuosekliai vykdyti savo įsipareigojimą siekti demokratizacijos, labiau atverti politinę erdvę, suteikti daugiau galimybių veikti nepriklausomai pilietinei visuomenei, visų pirma žmogaus teisių gynėjams, ir suteikti didesnę saviraiškos laisvę pilietinei visuomenei ir visiems piliečiams, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos platesniam demokratiniam dalyvavimui.

Gruodžio mėn. ES (delegacijos vadovas ir vietos ES misijų vadovai) pagal 8 straipsnį surengė politinį dialogą su Ruanda, kuriame daugiausia dėmesio vėl buvo skirta įtariamų žmogaus teisių pažeidimų ir mažėjančios demokratinės erdvės klausimams, taip pat regioninio stabilumo klausimams.

ES ir jos valstybės narės susitiko tiek su vyriausybės koalicijos, tiek su opozicinių partijų Ruandoje atstovais. Be kitų klausimų, ES stebėjo, su kokiais sunkumais susiduria politinės partijos, kurios siekia įsisteigti Ruandoje. Kad būtų užtikrinta didesnė saviraiškos laisvė ir labiau nepriklausoma žiniasklaida, ES ir jos valstybės narės taip pat rėmė sprendimą įsteigti Ruandos žiniasklaidos komisiją – žiniasklaidos savireguliacijos organą.

ES ir jos valstybės narės toliau stebėjo, kaip vykdomos teisinės reformos, taip pat tokie dideli susidomėjimą keliantys teisiniai procesai kaip Kizito Mihigo, atsargos generolui Frankui Rusagarai, pulkininkui Tomui Byabagambai ir Joeliui Mutabazi iškeltos bylos.

6.4.2. Centrinės Afrikos Respublika

2014 m. ES kartu su tarptautiniais partneriais aktyviai dėjo pastangas atkurti stabilumą šalyje ir remti politinį pereinamąjį procesą, kurį patvirtino regiono šalys ir tarptautiniai partneriai, siekiant tvaraus atsigavimo po krizės. Balandžio 2 d. surengto ES ir Afrikos aukščiausiojo lygio susitikimo, į kurį susirinko aukšto rango dalyviai, įskaitant JT generalinį sekretorių Ban Ki-Mooną, metu ES suorganizavo nedidelį aukščiausiojo lygio susitikimą Centrinės Afrikos Respublikos tema.

Visapusiškai reaguodama į krizę Centrinės Afrikos Respublikoje, ES, be kita ko, pasitelkė visas turimas priemones, įskaitant karinę BSGP misiją. 2014 m. balandžio 1 d. ES pradėjo operaciją EUFOR RCA, kad Bangyje prisidėtų prie tarptautinių pastangų užtikrinant saugią aplinką ir apsaugant gyventojus, kuriems kyla didžiausias pavojus. Taryba pratęsė šios pereinamojo laikotarpio operacijos įgaliojimų terminą iki 2015 m. kovo 15 d., siekiant užtikrinti sklandų perdavimą JT integruotai daugialypei stabilizavimo misijai (MINUSCA), kuri iki balandžio mėn. turėtų pradėti veikti visu pajėgumu.

ES išskirtinį dėmesį skyrė būtinybei kovoti su nebaudžiamumu ir atkurti teisinę valstybę. Dėl nepalaužamos įtampos tarp bendruomenių ir dėl to, kad šalies socialinė struktūra visiškai suiro, ES taip pat remia iniciatyvas (dažnai bendradarbiaujant su pereinamojo laikotarpio institucijomis), kuriomis skatinamas dialogas, įtampos deeskalavimas ir pasitikėjimo stiprinimas tarp bendruomenių. Be to, ES skatina politinio dialogo iniciatyvas, kurios gali padėti rasti ilgalaikį krizės Centrinės Afrikos Respublikoje sprendimą. 2014 m. liepos 15 d. ES taip pat įsteigė savo pirmąjį įvairių paramos teikėjų patikos fondą Centrinės Afrikos Respublikos vystymuisi remti, kuriuo siekiama palengvinti pereigą nuo reagavimo priemonių kritinės padėties atveju prie paramos ilgalaikiam vystymuisi. Iki 2014 m. pabaigos „Fonds Bekou“ (taip vadinamas patikos fondas) gavo 50 mln. EUR iš Europos plėtros fondo, Prancūzijos, Vokietijos ir Nyderlandų.

2014 m. kovo mėn. Centrinės Afrikos Respublikoje lankėsi Komisijos narys Andris Piebalgas. Komisijos narė Kristalina Georgieva du kartus vyko į Centrinės Afrikos Respubliką ir į kaimynines šalis (Kamerūną, Čadą) regioninio krizės poveikio klausimui spręsti.

2014 m. lapkričio mėn. Taryba taip pat pripažino, kad galimas tolesnis ES vaidmuo saugumo sektoriaus reformos srityje, remiant JT pastangas, suteiktų pridėtinės vertės ir taip pat būtų užtikrinta vietos parama, ir priėmė krizės valdymo koncepciją dėl nedidelės karinės BSGP patariamąsios misijos. 2014 m. gruodžio 15 d. Taryba taip pat priėmė išvadas dėl Centrinės Afrikos Respublikos, kuriose aiškiai nurodoma, kad remiama dabartinė pereinamojo laikotarpio vyriausybė ir jos daroma pažanga.

2014 m. ES ir jos valstybės narės labai suintensyvino savo humanitarinę veiklą Centrinės Afrikos Respublikoje ir glaudžiai bendradarbiavo su JT ir kitomis agentūromis, kad kuo labiau padidintų pagalbą vietoje. Sausio 20 d. Briuselyje Komisijos narė Kristalina Georgieva ir JT generalinio sekretoriaus pavaduotoja Valerie Amos surengė bendrą ministrų susitikimą humanitarinės padėties Centrinės Afrikos Respublikoje tema, kurio metu įsipareigota skirti 366 mln. EUR intervenciniams veiksams gyvybėms gelbėti ir trumpalaikiai bei vidutinio laikotarpio paramai.

6.5. Pietų Afrika

2014 m. birželio 16 d. Briuselyje įvyko ES ir Pietų Afrikos vystymosi bendrijos (PAVB) politinio dialogo metinis vyresniųjų pareigūnų susitikimas siekiant aptarti bendradarbiavimą ir veiksmų planą rengiantis 2015 m. ministrų politinio dialogo susitikimui. Šalys susitarė kartu dirbti reaguojant į galimus iššūkius taikos ir saugumo srityje ir į pokyčius regione, įskaitant rinkimų procesus, jūrų saugumą, migraciją, klimato kaitą ir regioninę ekonominę integraciją.

2014 m. liepos 15 d. Europos Komisija ir PAVB EPS grupė užbaigė derybas dėl ekonominės partnerystės susitarimo (EPS), o vyriausieji derybininkai parafoavo tekstą. Tai sveikintinas pasiekimas, juolab kad tai reiškė galimybę išvengti prekybos sutrikimo Botsvanai, Namibijai ir Svazilandui, kurie jau buvo beveik praradę galimybę patekti į ES rinką netaikant muitų ir kvotų. Susitarimas taikomas prekybai prekėmis, į jį įtrauktas išsamus skyrius dėl darnaus vystymosi, peržiūros sąlygos dėl paslaugų ir investicijų, taip pat išsamūs dalys dėl geografinių nuorodų.

6.5.1. Angola

2014 m. spalio 17 d. Briuselyje įvyko pirmasis ministrų politinis dialogas pagal ES ir Angolos susitarimą dėl bendrų tolesnių veiksmų. Tai, kad ministrų susitikimo Briuselyje išvakarėse Angola buvo išrinkta JT Saugumo Tarybos (JT ST) nenuolatine nare, rodo, kad ji yra naudinga partnerė, su kuria galima aptarti pasaulinės reikšmės klausimus, ypač taikos ir saugumo regione klausimą. Nuo 2014 m. sausio mėn. Angola perėmė pirmininkavimą Tarptautinei konferencijai Didžiųjų ežerų regiono klausimais ir pradėjo vykdyti Kimberlio proceso vicepirmininkės funkcijas.

ES taip pat toliau stebėjo ir rėmė Angolos pažangą atsižvelgiant į Jungtinių Tautų 2014 m. vykdomą visuotinį periodinį vertinimą Angolos atžvilgiu. Saviraiškos laisvė, asociacijų laisvė, smurtas prieš moteris ir vaikus ir teisminių institucijų stiprinimas buvo pagrindiniai rekomendacijų aspektai. Angolos paprašyta suderinti savo teisės aktus su Tarptautinio baudžiamojo teismo Romos statutu, siekiant jį ratifikuoti.

6.5.2. Namibija

Vienas svarbiausių ES santykių su Namibija aspektų – derybų dėl visapusiško ekonominės partnerystės susitarimo su keliomis Pietų Afrikos vystymosi bendrijos (PAVB) šalimis užbaigimas 2014 m. liepos mėn. Susitarimas padėjo dar labiau pagerinti ir taip gerus ES ir Namibijos santykius. 2014 m. lapkričio 28 d. įvykusiųose rinkimuose tvirtai paremta esama šalies valdžia: surinkęs 87 % balsų prezidentu išrinktas Hage Geingobas, o laimėjusi SWAPO (Pietvakarių liaudies organizacija) partija surinko 80 % balsų.

6.5.3. Botsvana

Botsvana yra įtraukta į 2014 m. liepos mėn. su Pietų Afrikos vystymosi bendrijos (PAVB) šalimis sudarytą ekonominės partnerystės susitarimą (EPS). ES dialogas su Botsvana daugeliu atžvilgiu yra pavyzdinis ES ir Afrikos santykių modelis. Prezidento Iano Khamos lyderystė buvo patvirtinta spalio 24 d. surengtuose rinkimuose, tačiau valdančioji Botsvanos demokratinė partija pirmą kartą laimėjo surinkusi mažiau nei 50 % balsų (47,6 %). Opozicijos partija – Demokratinių pokyčių skėtinis aljansas – gavo 30 % visų balsų.

6.5.4. Zambija

2014 m. kovo mėn. ES ir Zambija surengė politinio dialogo susitikimą pagal Kotonu susitarimo 8 straipsnį; šiame susitikime gausiai dalyvavo pagrindiniai teisingumo ir užsienio reikalų ministrai ir keletas ministrų pavaduotojų. Jame buvo aptarti tokie opūs klausimai, kaip NVO įstatymo taikymo sunkumai ir viešos kampanijos prie LGBTI. Balandžio pradžioje Zambijos Prezidentas Michaelas Sata dalyvavo ES ir Afrikos aukščiausiojo lygio susitikime Briuselyje, kurio metu buvo surengtas jo ir Pirmininko J. M. Barroso dvišalis susitikimas ir kurio metu ES pripažino politinį stabilumą Zambijoje ir savo interesus investuoti⁴⁰.

⁴⁰ Prezidentui M. Sabai mirus spalio mėn., Zambija surengė papildomus rinkimus 2015 m. sausio 20 d. Naujasis prezidentas (Edgaras Lungu) pareigas eis likusiu prezidento kadencijos laikotarpiu iki 2016 m. trečiojo ketvirčio.

6.5.5. Zimbabvė

Vasario mėn. Taryba peržiūrėjo ir iš dalies pakeitė Sprendimą 2011/101/BUSP sustabdydama likusias pagal BUSP priimtas ribojamąsias priemones Zimbabvei, išskyrus ginklų embargą ir ribojamąsias priemones, taikomas dviem asmenims ir vienam subjektui. Ji taip pat pratęsė Sprendimo 2012/96/ES galiojimą iki 2014 m. lapkričio 1 d. – tą dieną baigia galioti pagal Kotonu susitarimą patvirtintos atitinkamos priemonės. Ta proga paskelbtame vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojo pareiškinge nurodyta, kad tai yra žingsnis į priekį ES ir Zimbabvės santykiuose, nors pakartota, kad būtina daryti pažangą įvairiose srityse. Be to, tais sprendimais buvo sudarytos sąlygos daryti pažangą programuojant 11-ąją EPF.

6.5.6. Pietų Afrika

Tiek Pietų Afrikoje, tiek ES visus metus vyko daug politinių ir rinkiminių įvykių – visuotiniai rinkimai Pietų Afrikoje, o ES – EP rinkimai bei naujos ES vadovybės paskyrimas, todėl abi šalys nusprendė atidėti savo septintąjį metinį aukščiausiojo lygio susitikimą.

Nepaisant to, toliau buvo palaikomi intensyvūs diplomatiniai ryšiai, aukščiausią tašką pasiekę surengus vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojos ir Pietų Afrikos tarptautinių santykių ir bendradarbiavimo ministrės Maite Nkoana-Mashabane susitikimą, kuris įvyko ES ir Afrikos aukščiausiojo lygio susitikimo balandžio mėn. metu.

Be to, lapkričio mėn. Briuselyje visą savaitę vyko konsultacijos vyresniųjų pareigūnų lygiu. Tą savaitę vyko ES ir Pietų Afrikos 6-asis dialogo politiniais ir saugumo klausimais forumas (PSDF), kuriame buvo aptarti įvairūs Afrikos ir tarptautiniai bendro intereso klausimai. Prieš PSDF buvo surengtas pirmasis ES ir Pietų Afrikos jūrų klausimų pakomitečio posėdis, kuriame aptarti įvairūs galimi bendradarbiavimo būdai ir buvo galima pasikeisti nuomonėmis apie atitinkamas jūrų saugumo strategijas.

Lapkričio mėn. surengus 14-ąją Jungtinės bendradarbiavimo tarybos posėdį aštuoniolikos oficialių ir neformalių įvairių sektorių dialogų ir susitikimų atstovai turėjo galimybę pateikti savo metinės veiklos ataskaitas ir pristatyti prioritetus ateičiai.

Taip pat įvyko 2-asis oficialus dialogo žmogaus teisių klausimais susitikimas. Šiame 2-ajame susitikime ES ir Pietų Afrikos atstovai galėjo aptarti bendro intereso ir abiemis šalims susirūpinimą keliančius klausimus, įskaitant bendradarbiavimą daugiašaliuose forumuose, taip pat vidaus klausimus. Jo metu buvo surengtas ir pilietinės visuomenės seminaras, kuriame susirinko maždaug dvidešimties organizacijų atstovai iš ES ir Pietų Afrikos.

Strateginę partnerystę praturtino intensyvios konsultacijos dėl vidaus ir tarptautinių iššūkių ir dėl pažangos, pasiektos įvairiose srityse – politikos, saugumo, prekybos, vystomojo bendradarbiavimo ir žmogaus teisių.

2014 m. buvo vyko tvirtas dialogas prekybos ir investicijų, EPS, kliūčių prekybai ir investicinės aplinkos Pietų Afrikos regione klausimais.

6.5.7. Svazilandas

Svazilandas yra įtrauktas į EPS, dėl kurio 2014 m. liepos mėn. buvo baigtos derybos su Pietų Afrikos vystymosi bendrijos (PAVB) šalimis. Juo užtikrintas neapmuitintas cukraus eksportas į ES.

ES ir Svazilando politinio dialogo dalyvių skaičius parodė abiejų šalių susidomėjimą nuosekliau ir intensyviau bendradarbiauti Svazilande. Vyko atviros diskusijos tokiais opiais klausimais kaip rinkimų procesas ir politinės partijos, žmogaus teisės, kova su korupcija, mirties bausmė, teisinė valstybė, žiniasklaidos ir saviraiškos laisvė ir lyčių klausimai.

6.5.8. Lesotas

Lesotas – apskritai gana stabili šalis, tačiau 2014 m. patyrė nemažai politinių sukrėtimų. 2014 m. rugpjūčio 30 d. bandymas įvykdyti valstybės perversmą išprovokavo rimtą politinės ir saugumo padėties nestabilumą, o Ministras Pirmininkas Thomas Thabane'as laikinai pabėgo iš šalies.

ES atidžiai stebi prastėjančią saugumo ir politinę padėtį Lesote ir užtikrina, kad būtų palaikomi glaudūs kontaktai su pagrindiniais veikėjais šalyje ir PAVB regione.

ES remia PAVB tarpininko pastangas išspręsti krizę ir glaudžiai bendradarbiauja siekiant nuspręsti, kaip geriausia labiau išplėsti savo paramą PAVB tarpininkui ir stebėjimo misijai, ypač atsižvelgiant į naujus rinkimus, kuriuos planuojama surengti 2015 m. vasario 28 d.

2014 m. lapkričio 3 d. už vystymąsi atsakingas Komisijos narys Nevenas Mimica susitiko su aukšto lygio Lesoto delegacija ir patvirtino ES nuolatinį pasirengimą remti šalies vyriausybės pastangas sumažinti skurdą, sudaryti sąlygas ekonominiam vystymuisi ir propaguoti pagarbą demokratijos, teisinės valstybės ir žmogaus teisių principams.

6.5.9. Mozambikas

Spalio 15 d., kaip ir planuota, buvo surengti visuotiniai rinkimai (parlamento, prezidento, provincijų). ES atidžiai stebėjo visą rinkimų procesą, skatino skaidrumą ir įtraukumą ir tuo pačiu ragino užtikrinti taikius rinkimus.

Be to, buvo išsiųsta ES rinkimų stebėjimo misija (RSM). Spalio 17 d. ES gerai įvertino tvarkingą procesą, bet paminėjo keletą trūkumų ir incidentų, kaip ir buvo teigiama ES RSM preliminaraus vertinimo dokumente.

Kai kuriose šalies vietose prieš rinkimus pastebėtas didesnis politinis smurtas. Šiame kontekste buvo vedamos vyriausybės ir pagrindinės opozicinės partijos „Renamo“ derybos ir galų gale bendrai sutarta dėl rinkimų įstatymo pakeitimo ir pasirašytas susitarimo memorandumas, kuriuo siekta sudaryti palankesnes sąlygas „Renamo“ pajėgų integravimui į saugumo sektorių ir tolesniam politinės sistemos šalyje atvėrimui.

Šį dialogą, politinio smurto užbaigimą ir pasiektų susitarimų įgyvendinimą skatina tiek ES, tiek tarptautinė bendruomenė.

6.5.10. Malavis

ES didelę svarbą teikė gegužės mėn. Malavyje surengtiems trigubiems (prezidento, įstatymų leidžiamosios valdžios ir vietos) rinkimams. Ji sutelkė savo paramą rinkimų procesui ir nusiuntė rinkimų stebėjimo misiją. Rugsėjo mėn. Niujorke vykstant JT Generalinei Asamblėjai už vystymąsi atsakingas Komisijos narys Andris Piebalgas susitiko su Prezidentu Peteriu Mutharika, o spalio mėn. Vašingtone per TVF/PB metinį susitikimą – su finansų ministru Goodallu Edwardu Gondwe, su kuriuo aptarė viešųjų finansų valdymo padėtį. ES pasirinko Malavį, kaip vieną iš eksperimentinių ES paramos demokratijai veiksmų darbotvarkės įgyvendinimo šalių, siekdama padidinti ES priemonių ir ES valstybių narių veiklos darnumą, taip pat pagerinti vietos konteksto supratimą, sustiprinant partnerystę su visais suinteresuotaisiais subjektais, įskaitant vyriausybę ir pilietinę visuomenę.

7. Šiaurės ir Pietų Amerika

7.1. Jungtinės Amerikos Valstijos ir Kanada

7.1.1. Jungtinės Amerikos Valstijos

2014 m. ES ir JAV toliau palaikė artimus ir veiksmingus santykius, o svarbiausias įvykis šioje srityje buvo ES ir JAV aukščiausiojo lygio susitikimas, surengtas kovo 26 d. Briuselyje. Politinis prioritetas ir pagrindinis dėmesys ES ir JAV santykiuose buvo skiriamas deryboms dėl Transatlantinės prekybos ir investicijų partnerystės, atsižvelgiant į jos platesnę strateginę reikšmę, apimančią daugiau nei vien prekybą ir investicijas.

Palaikant ES ir JAV santykius dėmesys ir toliau buvo skiriamas klausimams, susijusiems su duomenų apsauga, būtent pastangoms sustiprinti „saugaus uosto“ sistemą, skirtą asmens duomenų perdavimo srautui iš ES bendrovėms JAV, taip pat deryboms dėl bendrojo susitarimo siekiant valdyti asmens duomenų mainus policijos ir teisminio bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose kontekste. JAV administracija, pripažindama, kad teisę naudotis teisminėmis teisių gynimo priemonėmis reikia užtikrinti ir ES piliečiams, kai netinkamai tvarkomi jų duomenys, įsipareigojo siekti šiuo tikslu priimti teisės aktus.

Vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja palaikė veiksmingus ir produktyvius santykius su JAV valstybės sekretoriumi Johnu Kerry, todėl buvo galima glaudžiai ir intensyviai bendradarbiauti daugeliu užsienio ir saugumo politikos klausimų. ES ir JAV palaikė glaudžius ryšius koordinuodamos veiksmus, susijusius su sankcijomis ir diplomatinio spaudimu siekiant, kad Rusija įsipareigotų laikytis Minsko ugnies nutraukimo susitarimo, ir reaguojant į neteisėtą Krymo aneksiją. Jos taip pat bendradarbiavo su tarptautinėmis finansų įstaigomis paramos Ukrainai klausimais. ES ir JAV sustiprino pastangas siekiant priversti pasitraukti ISIL / „Da'esh“ (kai kurios atskiros valstybės narės pasirinko dalyvauti JAV vadovaujamoje pasaulinėje koalicijoje) ir sprendžiant užsienio kovotojų klausimą. Abi partnerės taip pat skyrė dėmesio padėties Vakarų Balkanuose stabilizavimui ir deryboms su Iranu.

Įvyko du ES ir JAV energetikos tarybos posėdžiai – balandžio 2 d. ir gruodžio 3 d.; jų metu daugiausia dėmesio skirta energetikos situacijai Ukrainoje spręsti ir platesniam energetikos saugumo Europoje klausimui nagrinėti, taip pat veiksmų klimato kaitos klausimu koordinavimui, įskaitant pasirengimą JTBKKK šalių konferencijai, įvyksiančiai 2015 m. gruodžio mėn. Paryžiuje.

JAV bendradarbiavo su ES vykdant bendros saugumo ir gynybos politikos (BSGP) veiklą: komandiravo savo personalą į EUSEC RD Congo ir EULEX Kosovo ir teikė paramą kitoms operacijoms. JAV nepriėmė kvietimo prisidėti prie misijos EUAM Ukraine, tačiau įsipareigojo sustiprinti bendradarbiavimą reformuojant Ukrainos saugumo sektorių. Gegužės 6 d. Vašingtone vykusiame BSGP simpoziume buvo gera proga vesti esmines dvišales diskusijas bendro intereso klausimais, ypač dėl taikos palaikymo Afrikoje rėmimo. JAV glaudžiai bendradarbiavo su ES, jai šiais metais pirmininkaujant Daugiašalei kontaktinei grupei dėl piratavimo jūroje prie Somalio krantų. Be to, ES karinis štabas toliau tęsė derybas su JAV Europos kariniu štabu dėl administracinių susitarimų bendradarbiavimui sustiprinti. ES ir JAV glaudžiai bendradarbiavo teikiant paramą nuo Ebolos viruso nukentėjusioms Vakarų Afrikos šalims.

JAV pozityviai dalyvavo sukurtoje naujoje reguliarių trišalių susitikimų sistemoje siekiant visiško vizų režimo abipusiškumo su Komisija ir atitinkamomis valstybėmis narėmis. Tačiau iki šiol nepasiekta apčiuopiamos pažangos.

ES ir JAV veiksmingai bendradarbiavo ginklų neplatavimo, ginklų kontrolės ir nusiginklavimo srityje. Toliau buvo vykdoma informavimo veikla siekiant užtikrinti tarptautinę paramą Tarptautiniam veiklos kosmoso erdvėje elgesio kodeksui, taip pat to buvo siekiama rengiantis Sutarties dėl branduolinio ginklo neplatavimo (NPT) 2015 m. peržiūros konferencijai.

Jungtinės Amerikos Valstijos buvo svarbi ES partnerė Arkties taryboje; JAV pirmininkauja Arkties tarybai 2015–2017 m. laikotarpiu.

7.1.2. Kanada

2014 m. ES ir Kanados santykiai suintensyvėjo: rugsėjo 26 d. Otavoje įvykusiame ES ir Kanados aukščiausiojo lygio susitikime (pirmajame nuo 2010 m.) buvo užbaigtos derybos dėl Strateginės partnerystės susitarimo (SPA) ir dėl išsamaus ekonomikos ir prekybos susitarimo (CETA). 2014 m. aukščiausiojo lygio susitikime patvirtintas įsipareigojimas kuo greičiau užtikrinti bevizį režimą visiems Kanados ir ES piliečiams keliaujant iš mūsų šalių į Kanadą ir atvirkščiai, ir kad jie visapusiškai pasinaudotų naujomis prekybos ir ekonominėmis galimybėmis, kurios sudaromos tarp Kanados ir ES. 2014 m. ES vykdė visapusišką politinio dialogo su Kanada programą. Bendradarbiavimas energetikos ir klimato kaitos srityse yra viena iš svarbiausių transatlantinių santykių sričių. 2014 m. įvykusiame ES ir Kanados aukščiausiojo lygio susitikime šalys susitarė atnaujinti dvišalį dialogą energetikos klausimais.

Gegužės 8 d. Otavoje ES ir Kanada surengė antrąjį metinį bendros saugumo ir gynybos politikos (BSGP) simpoziumą.

Kanada nuolat prisideda prie ES vykdomų BSGP misijų ir šiuo metu dalyvauja dviejose iš jų: ES policijos misijoje Palestinos teritorijose (EUPOL COPPS) ir Europos Sąjungos teisinės valstybės misija (EULEX) Kosove. Be to, atsižvelgiant į Otavos susirūpinimą padėti Ukrainoje, Kanada buvo pakviesta prisidėti prie ES patariamiosios misijos civilinio saugumo sektoriaus reformos srityje (EUAM) Ukrainoje. Kanada taip pat finansiškai prisidėjo prie ES mokymo misijos (EUTM) Malyje. Buvo glaudžiai bendradarbiaujama tokiais klausimais kaip sankcijos Iranui ir Sirijai. Be to, 2014 m. Kanada dalyvavo ES rinkimų stebėjimo misijoje Egipte.

Kanada buvo svarbi ES partnerė Arkties taryboje, pirmininkavusi šiai tarybai 2013–2015 m. laikotarpiu.

7.2. Lotynų Amerika ir Karibų regionas

7.2.1. Dviejų regionų santykiai

2014 m. prasidėjo pasirengimas kitam ES ir Lotynų Amerikos ir Karibų valstybių bendrijos (CELAC) valstybių ir vyriausybės vadovų aukščiausiojo lygio susitikimui, kuris pirmą kartą buvo surengtas Briuselyje 2015 m. birželio 10–11 d. Bendroji šio aukščiausiojo lygio susitikimo tema buvo „Mūsų bendros ateities kūrimas. Siekiant klestinčios, darnios ir tvarios visuomenės mūsų piliečiams“. Tai buvo antrasis aukščiausiojo lygio susitikimas su CELAC kaip organizacija, apimančia visas 33 Lotynų Amerikos ir Karibų valstybes, bet jau aštuntasis ES aukščiausiojo lygio susitikimas su regionu nuo 1999 m. pradėtos strateginės dviejų regionų partnerystės. Rengiantis aukščiausiojo lygio susitikimui įvyko keli parengiamieji aukšto lygio teminiai renginiai, kuriuose buvo nagrinėjami dviejų regionų bendradarbiavimo klausimai tokiose srityse kaip pilietinė visuomenė, akademinė bendruomenė, verslas ar parlamentiniai reikalai Europos ir Lotynų Amerikos parlamentinėje asamblėjoje.

Įgyvendinant ES ir CELAC veiksmų planą buvo surengti keli dviejų regionų aukšto lygio susitikimai tokiose srityse kaip mokslas ir technologijos (balandžio mėn. San Chosė, Kosta Rikoje), pasaulinė narkotikų problema (birželio mėn. Atėnuose), įmonių socialinė atsakomybė (rugsėjo mėn. Briuselyje, lapkričio mėn. San Chosė, Kosta Rikoje) ir migracija (lapkričio mėn. Briuselyje). Laikantis ankstesniame aukščiausiojo lygio susitikime Santjage suteiktų įgaliojimų, tiek ES, tiek CELAC siekė peržiūrėti ES ir CELAC veiksmų planą ir apsvarstyti jo galimą išplėtimą.

Europos Sąjungos ir Lotynų Amerikos ir Karibų šalių fondas (ES ir LAK fondas), kurio būstinė yra Hamburge, toliau teikė paramą ES ir CELAC dviejų regionų partnerystei, vykdamas jos tikslus atitinkančią veiklą.

7.2.2. Subregioniniai santykiai

MERCOSUR

2014 m. buvo tęsiamos derybos su MERCOSUR dėl asociacijos susitarimo siekiant pasikeisti pasiūlymais dėl prekių, paslaugų ir investicijų, taip pat vyriausybės viešųjų pirkimų. 2014 m. liepos mėn. Karakase įvykusiame MERCOSUR aukščiausiojo lygio susitikime MERCOSUR valstybių vadovai paskelbė, kad jie pasiekė susitarimą dėl MERCOSUR pasiūlymo, ir paprašė ES pasikonsultuoti su valstybėmis narėmis ir parengti galutinį ES pasiūlymą, kad pasiūlymais būtų galima pasikeisti. ES paprašė daugiau informacijos apie MERCOSUR pasiūlymą ir tuo pačiu toliau siekė baigti rengti ES pasiūlymą, atsižvelgdama į tolesnes diskusijas, numatytas 2015 m. pradžioje.

2014 m. ES ir Centrinės Amerikos santykius žymiai sustiprino trys ypatingi įvykiai: gegužės mėn. įsigaliojo Politinio dialogo ir bendradarbiavimo susitarimas (PDBS), birželio mėn. buvo surengtas pirmasis ES ir Centrinės Amerikos asociacijos tarybos posėdis, o liepos mėn. Taryba priėmė ES piliečių saugumo Centrinėje Amerikoje ir Karibų regione strategiją. Spalio 17 d. Tegusigalpoje ES ir Centrinė Amerika surengė pirmąjį Jungtinio komiteto posėdį pagal PDBS; jame dalyvavo visos Centrinės Amerikos integracijos sistemos (SICA) narės.

ES ir Karibų regionas

ES ir Karibų regiono santykiai toliau plėtėsi, remiantis 2013 m. vestu aukšto lygio politiniu dialogu tarp Europos Sąjungos ir Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno valstybių Karibų grupės forumo (CARIFORUM) ir pagal 2012 m. priimtą ES ir Karibų regiono strateginę partnerystę. 2014 m. daugiausia dėmesio buvo skirta darbui įgyvendinant tokius bendrus politinius prioritetus regionų lygiu kaip regioninė integracija, Haičio atstatymas, klimato kaita ir pasirengimas nelaimėms, nusikalstamumas ir saugumas, taip pat bendri veiksmai daugiašaliuose forumuose. Be to, ES surengė politinio dialogo susitikimus pagal Kotonu susitarimo 8 straipsnį su keliomis Karibų šalimis, įskaitant šalis, su kuriomis tokių susitikimų anksčiau nėra buvę. Kai kurios iš jų susiduria su ypač sudėtingomis situacijomis, pavyzdžiui, Haitis. Dialogo susitikimai pagal 8 straipsnį taip pat buvo surengti su Jamaika, Bahamomis, Belizu, Gajana, Dominikos Respublika, taip sudarant galimybes glaudesniems dvišaliams santykiams ir didesniai bendradarbiavimui pasaulinės reikšmės BUSP klausimais. Abi šalys jau yra gerokai pasistūmėjusios įgyvendinant CARIFORUM ir ES ekonominės partnerystės susitarimą. 2014 m. lapkričio 18–19 d. įvyko ketvirtasis Jungtinio prekybos ir vystymosi komiteto, kurį sudaro vyresnieji pareigūnai, posėdis; jame buvo apžvelgti pastarojo meto pokyčiai ir ekonominės partnerystės susitarimo įgyvendinimo pažanga. Buvo įsteigtas Jungtinis konsultacinis komitetas, kurį sudaro pilietinės visuomenės atstovai; jo pirmasis posėdis surengtas 2014 m. lapkričio 13–14 d.

7.2.3. Dvišaliai santykiai

Brazilija

ES ir Brazilijos santykiuose dominavo politiniai pereinamieji procesai, daugiausia spalio mėn. Brazilijoje įvykę visuotiniai rinkimai. Vasario mėn. ES surengė 7-ąją ES ir Brazilijos aukščiausiojo lygio susitikimą, kuris buvo gera proga pasikeisti nuomonėmis apie bendrą strateginės partnerystės padėtį (prekyba ir investicijos, MERCOSUR derybos, MVĮ bendradarbiavimas, mokslas ir technologijos). Balandžio mėn. Brazilijos mieste įvyko ketvirtasis ES ir Brazilijos aukšto lygio dialogo susitikimas žmogaus teisių klausimais, kuriam kartu pirmininkavo ES specialusis įgaliotinis žmogaus teisių klausimais S. Lambrinidis ir Brazilijos žmogaus teisių ministras Ideli Salvatti. Liepos mėn. Pirmininkas José Manuelis Barroso Brazilijos mieste susitiko su Prezidente Dilma Rousseff. Dėl Brazilijos prezidento, įstatymų leidžiamosios valdžios ir gubernatorių rinkimų nemažai ES ir Brazilijos dialogų (dėl tarptautinės taikos ir saugumo, JT klausimų, narkotikų, ginklų neplatavimo ir nusiginklavimo) buvo nukelti į 2015 m.

Meksika

ES siekė sustiprinti santykius su Meksika, visų pirma dėl jos didėjančio vaidmens kaip pasaulinės veikėjos tarptautinėje sistemoje. Sausio 27 d. Briuselyje įvyko pirmasis ES ir Meksikos aukšto lygio politinis dialogas. ES specialusis įgaliotinis žmogaus teisių klausimais Stavros Lambrinidis pirmininkavo ketvirtajam ES ir Meksikos aukšto lygio dialogo susitikimui žmogaus teisių klausimais, kuris įvyko kovo 18 d. Briuselyje.⁴¹

⁴¹ Po skubos tvarka surengtų debatų Europos Parlamentas spalio 23 d. priėmė rezoliuciją, pareikšdamas susirūpinimą dėl Meksikoje dingusių 43 pedagogikos studentų ir paragino padidinti ES paramą valstybės institucijų stiprinimo ir žmogaus teisių srityje.

Itin svarbu tai, kad rugsėjo mėn. Meksika paskelbė, kad ji vėl prisidės prie JT taikos palaikymo operacijų. Svarstomas galimas bendradarbiavimas su ES misijomis.

2014 m. buvo tęsiamos diskusijos dėl galimo ES atsako į Meksikos 2012 m. teisės aktus, kuriais reikalaujama, kad avialinijos perduotų duomenis apie keleivius (PNR duomenis), nes kitaip joms grėstų didelės baudos.

Tuo pačiu metu, vykdant su ES ir CELAC aukščiausiojo lygio susitikime Santjage (2013 m. sausio mėn.) priimtais sprendimais susijusią tolesnę veiklą, ES ir Meksikos jungtinė darbo grupė rengė Bendrą vizijos pranešimą apie galimą visapusišką ES ir Meksikos visuotinio susitarimo visų trijų ramsčių (politinio dialogo, bendradarbiavimo, prekybos) modernizavimą.

Kuba

2014 m. vasario 10 d. Taryba priėmė derybinius nurodymus dėl ES ir Kubos politinio dialogo ir bendradarbiavimo susitarimo. Derybos buvo pradėtos balandžio 29–30 d. Havanoje, o antrasis raundas surengtas Briuselyje rugpjūčio 27–28 d. Abi šalys pasiekė susitarimą dėl tvarkos ir tolesnių veiksmų plano, taip pat pradėjo keistis nuomonėmis dėl pagrindinių susitarimo skyrių politinio dialogo, bendradarbiavimo ir prekybos srityse. Žmogaus teisių klausimai tebebuvo svarbiausi ES plėtojant santykius su Kuba; šie klausimai Kubos valdžios institucijoms buvo keliami tiek Briuselyje, tiek Havanoje. ES palankiai įvertino JAV politikos pasikeitimą Kubos atžvilgiu, kaip Prezidentas Barackas Obama paskelbė gruodžio mėn.

ES aktyviai prisideda remiant dvišalį Haičio ir Dominikos Respublikos dialogą. 2014 m. liepos mėn. Haityje ir Dominikos Respublikoje lankėsi Europos Vadovų Tarybos Pirmininkas Hermanas Van Rompuy'us; jis pirmininkavo trišaliam susitikimui, kuriame dalyvavo Dominikos Respublikos Prezidentas Danilo Medina ir Haičio Prezidentas Michelis Martelly. Susitikime ES galėjo toliau siekti sudalyti palankias sąlygas dialogui ir dvišaliam bendradarbiavimui ir skatinti imtis teigiamų priemonių, skirtų spręsti trukdžius tarp šių dviejų šalių, įskaitant Haičio kilmės Dominikos Respublikos piliečių klausimą. Šiuo tikslu šiuo metu vykdomos kelios ES finansuojamos paramos programos.

Argentina

Nepaisant bendrų vertybių ir ekonominių interesų bei apskritai gero bendradarbiavimo daugiašaliuose forumuose, dvišaliai santykiai su Argentina nepasiekė viso savo potencialo. 2014 m. birželio mėn. pirmininko pavaduotojas Antonio Tajanis lankėsi Buenos Airėse, vykdydamas ekonomikos augimo misiją.

Paragvajus

Pirmininko pavaduotojo Antonio Tajanio vizitas Paragvajuje 2014 m. birželio mėn. suteikė progą aptarti pramoninio bendradarbiavimo ir investicijų skatinimo klausimus, o po jo, lapkričio mėn., buvo surengtas pirmaasis ES ir Paragvajaus investicijų forumas. Lapkričio mėn. Briuselyje surengtas du kartus per metus vykstantis ES ir Paragvajaus jungtinio bendradarbiavimo komiteto posėdis, kuriame buvo aptartas bendradarbiavimo plėtimas į naujas sritis, įskaitant žmogaus teises, kovą su narkotikais ir klimato kaitą. ES patvirtino Paragvajui skirtą 2014–2020 m. dvišalę vystomojo bendradarbiavimo programą, į kurią įtraukti konkretūs asignavimai, skirti demokratijai, dalyvavimui ir instituciniam stiprinimui, visų pirma 2013 m. ES rinkimų stebėjimo misijos rekomendacijų įgyvendinimui.

Urugvajus

2014 m. birželio mėn. Montevidėjuje vykusiame du kartus per metus rengiamame ES ir Urugvajaus jungtinio komiteto posėdyje ES ir Urugvajus dar kartą patvirtino bendrą interesą palaikyti dialogą ir bendradarbiauti pasaulinės reikšmės klausimais tokiose srityse kaip žmogaus teisės, klimato kaita, Tūkstantmečio vystymosi tikslai ir tarptautinis taikos palaikymas. Urugvajaus dalyvavimas keliose JT taikos palaikymo misijose rodo jo tvirtą įsipareigojimą laikytis JT chartijos principų, kurių laikosi ir ES. Šiuo atžvilgiu abi šalys toliau nagrinėjo galimybes dar sustiprinti bendradarbiavimą tarptautinio saugumo ir gynybos srityse.

Venesuela

Po Venesuelos užprotestuotų 2013 m. prezidento rinkimų 2014 m. pradžioje prasidėjo protestai gatvėse; smurtiniai protestuotojų ir saugumo pajėgų susidūrimai truko keletą mėnesių. ES paskelbė keletą pareiškimų, kuriuose išreiškė susirūpinimą politinių veikėjų ir studentų sulaikymu, pabrėžė pagarbos žmogaus teisėms ir saviraiškos laisvei svarbą visomis aplinkybėmis ir paragino atnaujinti regionines pastangas sudaryti palankias sąlygas visų šalių dialogui atsižvelgiant į šalyje vykstantį visuomenės susiskaldymą. ES toliau stebi pokyčius šalyje, taip pat atidžiai seka įkalintų opozicijos lyderių ir studentų bylas, įskaitant Leopoldo Lopezo ir teisėjos María Lourdes Afiuni teismo posėdžių stebėjimą.

Kolumbija

ES toliau atidžiai stebėjo Havanoje vykstančias Kolumbijos Vyriausybės ir Kolumbijos revoliucinių ginkluotųjų pajėgų (FARC) taikos derybas. Svarbių taikos proceso pokyčių proga vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojos atstovas spaudai paskelbė penkis pareiškimus, kuriuose dar kartą pakartojo ES paramą taikai. Sėkmingas Prezidento Juano Manuelio Santoso vizitas ES institucijose – po to, kai rugpjūčio mėn. Pirmininkas Hermanas Van Rompuy'us dalyvavo J. M. Santoso inauguracijos ceremonijoje jį perrinkus prezidentu – parodė, kokią svarbą Kolumbija teikia nuolatinei ES paramai Havanos deryboms. Politiniai santykiai su Kolumbija išsiplėtė į naujas sritis, įskaitant krizių valdymą, rugpjūčio mėn. pasirašius susitarimą dėl dalyvavimo bendrųjų sąlygų, kuris palengvins Kolumbijos dalyvavimą ES vadovaujamose operacijose; pirmasis konkretus šio bendradarbiavimo rezultatas turėtų būti Kolumbijos dalyvavimas operacijoje EUNAVFOR ATALANTA. Spalio mėn. Bogotoje ES ir Kolumbija surengė aukšto lygio konsultacijas, įskaitant metinį dialogo žmogaus teisių klausimais susitikimą, kuriame visų pirma buvo aptarti klausimai, susiję su žemės grąžinimu.

Ekvadoras

2014 m. buvo užbaigtos Ekvadoro derybos dėl prisijungimo prie daugiašalio prekybos susitarimo, kuris jau sudarytas su Kolumbija ir Peru; susitarimas buvo parafuotas gruodžio mėn. Tikimasi, kad šis susitarimas ne tik duos ekonominės naudos, bet ir pakylės dvišalius santykius į naują lygmenį. Tai buvo patvirtinta Komisijos nariui Andriui Piebalgui lankantis Ekvadore liepos mėn. Per antrąjį aukšto lygio dialogo susitikimą Kite spalio mėn. ES ir Ekvadoras susitarė prekybos susitarimą papildyti susitarimo memorandumu dėl politinio dialogo ir bendradarbiavimo.

Peru

2014 m. ES ir Peru santykiai perėjo į naują etapą. ES palaipsniui mažina savo dvišalę paramą šaliai, prekyba ir investicijos stiprinamos pagal prekybos susitarimą, o tuo pačiu metu atsiranda naujų bendradarbiavimo bendro intereso klausimais formų. Per Pirmininko Hermano Van Rompuy'aus ir Prezidento Ollanta Humala susitikimą rugpjūčio mėn. kaip prioritetas buvo akcentuojamas bendradarbiavimas svarbiais tarptautinės darbotvarkės klausimais ir kovos su narkotikais srityje. Buvo reformuotas pagal 2009 m. susitarimo memorandumą vykdomas metinis politinis dialogas siekiant atspindėti šiuos naujuosius santykių pokyčius. Lapkričio mėn. vykusiose aukšto lygio konsultacijose buvo aptarti įvairūs klausimai, kuriems abi šalys teikia politinį prioritetą ir numatytas bendradarbiavimas tokiose naujose srityse kaip BSGP. Gruodžio mėn. Peru surengė 20-ąją Klimato kaitos konvencijos šalių konferenciją (COP); joje dalyvavo ir Komisijos narys Miguelis Ariasas Cañete.

Bolivija

2014 m. spalio 12 d. Bolivijoje buvo surengti visuotiniai rinkimai. ES ten išsiuntė rinkimų ekspertų misiją. Lapkričio mėn. Briuselyje vykstant ES ir Bolivijos aukšto lygio dialogo susitikimui, vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja susitiko su užsienio reikalų ministru Davidu Choquehuanca; abi šalys susitarė sustiprinti bendradarbiavimą pasaulinės reikšmės klausimais, ypač klimato kaitos srityje, ir nagrinėjo galimybes Prezidentui Evo Moralesui apsilankyti Briuselyje 2015 m. ES patvirtino Bolivijai skirtą dvišalę vystomojo bendradarbiavimo programą, kurioje numatomas bendradarbiavimo kovos su narkotikais srityje stiprinimas įtraukiant teisėsaugos aspektus, taip pat bendradarbiavimas 2014–2016 m. teisingumo reformos srityje.

2014 m. ES ir Čilė sutarė pradėti naujus sektorių dialogus švietimo, energetikos, įmonių socialinės atsakomybės, MVĮ ir klasterių klausimais vadovaujantis galiojančiu susitarimu ir surengti tiriamąsias diskusijas dėl galimo ES ir Čilės asociacijos susitarimo atnaujinimo. 2014 m. sausio mėn. buvo pasirašytas ES ir Čilės susitarimas dėl dalyvavimo bendrųjų sąlygų; tai turėtų sudaryti palankesnes sąlygas Čilės dalyvavimui ES vadovaujamose krizių valdymo operacijose. 2014 m. rugsėjo mėn. BSGP delegacija lankėsi Čilėje siekdama su Čilės partneriais pasikeisti nuomonėmis apie Čilės dalyvavimo ES misijose stiprinimo perspektyvas. Abi šalys sutarė reguliariai palaikyti dialogą saugumo ir gynybos klausimais.

B. Grėsmių ir pasaulinių iššūkių sprendimas

1. Ginklų neplatinimas ir nusiginklavimas

Ginklų neplatinimas ir nusiginklavimas 2014 m. toliau buvo neatsiejama ES užsienio politikos dalis; tai padėjo veiksmingai įgyvendinti Europos saugumo strategiją ⁴².

Buvo toliau dedamos pastangos siekiant stiprinti ES institucijų veiklos tarpusavio koordinavimą, taip pat ES institucijų bei valstybių narių veiklos ir veiklos su trečiosiomis šalimis ir tarptautiniais partneriais koordinavimą. Pirmenybė buvo teikiama tam, kad siekiant užtikrinti papildomumą ir nuoseklumą būtų sutelktos visos ES turimos priemonės, taip pat taikomas visapusiškas požiūris. Konkrečiai, 2014 m. ES toliau rėmė visuotinį prisijungimą prie atitinkamų tarptautinių sutarčių ir dokumentų, visų pirma prie Visuotinės branduolinių bandymų uždraudimo sutarties ir prie neseniai priimtos Sutarties dėl prekybos ginklais, taip pat jų visišką ir veiksmingą įgyvendinimą. ES taip pat toliau skatino į ES susitarimus su trečiosiomis šalimis, visų pirma su Brunėjumi, Japonija, Kazachstanu ir Malaizija, įtraukti masinio naikinimo ginklų ir šaulių ir lengvųjų ginklų neplatinimo sąlygas ⁴³. 2014 m. rugsėjo 4–5 d. Briuselyje įvyko trečioji tarptautinė ES ginklų neplatinimo ir nusiginklavimo konferencija, kurią surengė ES konsorciumas masinio naikinimo ginklų neplatinimo klausimais.

⁴² ES dalyvavimo įvairioje šios srities veikloje pagrindas buvo keli strateginiai dokumentai: 2003 m. Europos saugumo strategija; 2003 m. ES kovos su masinio naikinimo ginklų platinimu strategija ir 2008 m. Naujos Europos Sąjungos veiksmų kryptys kovojant su masinio naikinimo ginklų ir jų siuntimo į taikinį sistemų platinimu; 2005 m. ES kovos su neteisėtu šaulių ir lengvųjų ginklų bei jų šaudmenų kaupimu ir prekyba jais strategija ir 2008 m. Bendroji pozicija dėl įprastinių ginklų eksporto. Išsamiau apie įprastinius ginklus žr. toliau B.2 skirsnyje.

⁴³ Išsamiau apie įprastinius ginklus žr. toliau B.2 skirsnyje.

EIVT pagrindinis patarėjas ir specialusis pasiuntinys ginklų neplatinimo ir nusiginklavimo klausimais Jacekas Bylica 2014 m. atstovavo Europos Sąjungai keliuose svarbiuose tarptautiniuose susitikimuose, visų pirma G 8/G 7 ginklų neplatinimo direktorių grupėje, 2014 m. NPT parengiamojo komiteto posėdyje (balandžio–gegužės mėn.), atvirose konsultacijose dėl Tarptautinio veiklos kosminėje erdvėje elgesio kodekso projekto (gegužės mėn.), JT GA Pirmojo komiteto posėdyje (spalio mėn.) ir G 7 ginklų neplatinimo direktorių grupėje (lapkričio mėn.). Be to, specialusis pasiuntinys suintensyvino arba pradėjo dialogą ginklų neplatinimo klausimais su pagrindiniais partneriais už ES ribų ir siekė įtraukti ginklų neplatinimo klausimus į ES dvišalius santykius su atitinkamomis šalimis, visų pirma politinio dialogo susitikimuose ir palaikant mažiau oficialius santykius.

1.1. Masinio naikinimo ginklų ir jų siuntimo į taikinį priemonių neplatinimas

1.1.1. Sutartis dėl branduolinio ginklo neplatinimo

2014 m. ES toliau aktyviai įgyvendino 2010 m. Sutarties dėl branduolinio ginklo neplatinimo (NPT) peržiūros konferencijos priimtą Veiksmų planą, be kita ko, teikdama paramą Visuotinio branduolinių bandymų uždraudimo sutarties organizacijai (CTBTO) ir Tarptautinei atominės energijos agentūrai (TATENA) (žr. toliau). ES apie savo pastangas informavo trečiąjį NPT parengiamąjį komitetą (2014 m. balandžio 28 d.–gegužės 9 d., Niujorkas) ir pateikė, *inter alia*, bendro pobūdžio pareiškimą ir tris pareiškimus dėl konkrečių klausimų grupių, kuriuose daugiausia dėmesio skirta trims NPT ramsčiams: ginklų neplatinimui, nusiginklavimui ir branduolinės energijos naudojimui taikiems tikslams. ES taip pat pristatė darbinius dokumentus apie ES pastangas stiprinti branduolinį saugumą ir branduolinę saugą. Vykstant Parengiamojo komiteto posėdžiui, buvo surengtas papildomas daug dalyvių sulaukęs renginys, kuriame buvo pristatytos ES pastangos stiprinti branduolinį saugumą. Buvo pradėtas darbas, susijęs su ES pozicijomis 2015 m. NPT peržiūros konferencijoje.

ES toliau rėmė tarpininkavimo pastangas rengiantis konferencijai dėl Artimųjų Rytų zonos be branduolinių ir visų kitų masinio naikinimo ginklų sukūrimo, kurią turi sušaukti JT Generalinis Sekretorius, Rusijos Federacija, Jungtinė Karalystė ir Jungtinės Valstijos. Atsižvelgdama į šias aplinkybes ir pasitelkdama ES ekspertų konsorciumą masinio naikinimo ginklų neplatavimo klausimais, 2014 m. birželio 18–19 d. Briuselyje ES surengė pajėgumų stiprinimo seminarą. Šis renginys buvo skirtas jaunesniesiems ir profesionalaus diplomato karjeros vidurį pasiekusiems diplomatomis iš Artimųjų Rytų šalių ir Arabų Valstybių Lygos.

1.1.2. Visuotinio branduolinių bandymų uždraudimo sutartis

ES toliau aktyviai skatino, kad įsigaliotų Visuotinio branduolinių bandymų uždraudimo sutartis (CTBT), ir toliau rėmė CTBTO Parengiamosios komisijos veiklą, remdamasi 2012 m.

lapkričio mėn. priimtu Tarybos sprendimu, kuriame numatyta papildoma finansinė parama iš BUSP biudžeto – CTBTO paskirta maždaug 5,2 mln. EUR.⁴⁴ Ji vykdė informavimo veiklą, skirtą šalims, kurios dar nėra pasirašiusios ar ratifikavusios CTBT, be kita ko, buvo suorganizuoti tokie renginiai kaip Azijos šalims skirta CTBTO regioninė konferencija, kuri buvo surengta 2014 m. gegužės 19–21 d. Džakartoje kartu su Indonezijos valdžios institucijomis ir kuriai ES skyrė finansinę paramą, ir ASEAN regioninio forumo tarp sesijų rengiamas susitikimas ginklų neplatavimo ir nusiginklavimo klausimais, įvykęs 2014 m. liepos 8–9 d. Tokijuje. 2014 m. rugsėjo 26 d. Niujorke surengtame septintajame ministrų susitikime remiant CTBT ES pareiškimą padarė paskirtoji vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja Federica Mogherini. Be to, ES finansiškai rėmė ir dalyvavo aukšto lygio vizite, kurio metu buvo stebimos inspekcijų vietoje 2014 m. integruotos pratybos realiomis sąlygomis, įvykusios 2014 m. lapkričio 14–17 d. Jordanijoje.

⁴⁴ Žr. 2012 m. lapkričio 13 d. Tarybos sprendimą 2012/699/BUSP dėl Sąjungos paramos Visuotinio branduolinių bandymų uždraudimo sutarties organizacijos Parengiamosios komisijos veiklai siekiant stiprinti jos stebėsenos bei tikrinimo pajėgumus ir įgyvendinant ES kovos su masinio naikinimo ginklų platinimu strategiją (OL L 314, 2012 11 14, p. 27).

1.1.3. Tarptautinė atominės energijos agentūra (TATENA)

ES, naudodama įvairias priemones, taip pat toliau teikė paramą TATENA, įsikūrusiai Vienoje⁴⁵. Pradėtas įgyvendinti 2013 m. Tarybos sprendimas, pagal kurį suteikta daugiau nei 8 mln. EUR papildomos finansinės paramos TATENA Branduolinio saugumo fondui⁴⁶. Pagrindinis TATENA teikiamos paramos tikslas – užtikrinti, kad trečiosios šalys, plėtodamos branduolinę veiklą, laikytųsi aukščiausių branduolinės saugos, saugumo ir garantijų standartų. 2014 m. vasario 20–21 d. įvyko antrasis vyresniųjų pareigūnų susitikimas, kurį pradėjo TATENA generalinis direktorius Yukiya Amano; į jį susirinkę Europos Komisijos, EIVT ir TATENA pareigūnai vėl diskutavo apie tai, kaip galima būtų toliau intensyvuoti tarpusavio bendradarbiavimą, kurį vykdančiam nuo 2007 m. jau suteikta maždaug 120 mln. EUR finansinės paramos. Šis susitikimas buvo surengtas po sėkmingo TATENA generalinio direktoriaus Y. Amano vizito Briuselyje 2014 m. vasario 3–4 d.

1.1.4. Cheminio ginklo uždraudimo konvencija

ES toliau siekė Cheminio ginklo uždraudimo konvencijos visuotinio taikymo ir ragino imtis naujos veiklos konkrečioms projektams remti. Šiuo metu įgyvendinamas 2012 m. kovo 23 d. priimtas Tarybos sprendimas dėl paramos Cheminio ginklo uždraudimo organizacijos (CGUO) veiksmams⁴⁷. Kitas Tarybos sprendimas, skirtas 2015–2016 m. jau parengtas ir pasiekė galutinį patvirtinimo Taryboje etapą.

⁴⁵ ES tebėra viena pagrindinių TATENA Branduolinio saugumo fondo, kurio lėšomis naudojasi daugiau nei 80 Afrikos, Artimųjų Rytų, Lotynų Amerikos ir Azijos šalių, rėmėjų: nuo 2004 m. įnešta beveik 40 mln. EUR (įskaitant 2013 m. suteiktas lėšas).

⁴⁶ Žr. 2013 m. spalio 21 d. Tarybos sprendimą 2013/517/BUSP dėl Sąjungos paramos Tarptautinės atominės energijos agentūros veiklai branduolinio saugumo ir patikros srityse ir įgyvendinant ES kovos su masinio naikinimo ginklų platinimu strategiją (OL L 281, 2013 10 23, p. 6).

⁴⁷ Žr. 2012 m. kovo 23 d. Tarybos sprendimą 2012/166/BUSP dėl paramos Cheminio ginklo uždraudimo organizacijos (CGUO) veiksmams įgyvendinant ES kovos su masinio naikinimo ginklų platinimu strategiją (OL L 87, 2012 03 24, p. 49).

ES pažymėjo, kad Sirija išskirtinėmis aplinkybėmis prisijungė prie Cheminio ginklo uždraudimo konvencijos, ir prisidėjo prie Sirijos cheminių ginklų programos panaikinimo operacijos, suteikdama iš viso beveik 17 mln. EUR. ES toliau darė spaudimą Sirijai, kad būtų užbaigtas jos visos cheminių ginklų programos, įskaitant cheminius veiksnius ir jos teritorijoje likusius gamybos objektus, panaikinimas. Ji taip pat toliau rėmė CGUO pastangas pašalinti trūkumus ir neatitikimus ir taip patikrinti Sirijos deklaruotą informaciją, pateiktą CGUO. ES pareiškė rimtą susirūpinimą dėl įtariamo chloro naudojimo prieš civilius gyventojus, pabrėždama, kad už tai atsakingi asmenys turi būti patraukti atsakomybėn. Kol nebus pašalinti visi deklaruotos informacijos neatitikimai ir nutrauktos visos cheminio ginklo atakos, ES nebus įsitikinusi tuo, kad Sirija laikosi savo tarptautinių įsipareigojimų pagal Cheminio ginklo uždraudimo konvenciją ir Saugumo Tarybos rezoliucijas 2218 (2013) ir 2209 (2015).

1.1.5. Biologinių ir toksinių ginklų konvencija

2014 m. ES toliau aktyviai dalyvavo vykdam 2012–2015 m. tarp sesijų vykdomą Biologinių ir toksinių ginklų konvencijos (BTGK) programą. Ji pateikė pareiškimus ir Ekspertų posėdyje (2014 m. rugpjūčio 4–8 d.) pristatė atnaujintą darbinio dokumento dėl paramos ir bendradarbiavimo (BTGK X straipsnis) redakciją. 2014 m. buvo toliau įgyvendinami Tarybos sprendimai dėl paramos Biologinių ir toksinių ginklų konvencijos⁴⁸ įgyvendinimui ir Pasaulio sveikatos organizacijos⁴⁹ veiklai biologinės saugos ir biologinio saugumo srityje, priimti atitinkamai 2012 m. ir 2013 m. Rengiantis kitai, 2016 m. įvyksiančiai BTGK peržiūros konferencijai, EIVT, pasitelkusi ES ekspertų konsorciumą masinio naikinimo ginklų neplatavimo klausimais, surengė seminarą dėl BTGK ir reikalavimų laikymosi (2014 m. balandžio 24 d.) ir dalyvavo agentūros „Wilton Park“ konferencijoje ta pačia tema (2014 m. rugsėjo 24–26 d.). ES ieškojo konkrečių idėjų, kaip užtikrinti, kad ne sesijų laikotarpiu vykstantis procesas būtų dinamiškesnis, ir kaip veiksmingai sustiprinti BTGK. Šios idėjos turėtų būti įtrauktos į naują ES Tarybos sprendimą, dėl kurio turėtų būti deramasi ir kuris turėtų būti priimtas 2015 m.

⁴⁸ Žr. 2012 m. liepos 23 d. Tarybos sprendimą 2012/421/BUSP dėl paramos Biologinių ir toksinių ginklų konvencijos (BTGK) įgyvendinimui, atsižvelgiant į ES kovos su masinio naikinimo ginklų platinimu strategiją (OL L 196, 2012 7 24, p. 61).

⁴⁹ Žr. 2013 m. lapkričio 18 d. Tarybos sprendimą 2013/668/BUSP dėl paramos Pasaulio sveikatos organizacijos veiklai biologinės saugos ir biologinio saugumo srityje, atsižvelgiant į Europos Sąjungos kovos su masinio naikinimo ginklų platinimu strategiją (OL L 310, 2013 11 20, p. 13).

1.1.6. Eksporto kontrolė

2014 m. ES dėjo dideles pastangas toliau remdama JT Saugumo Tarybos rezoliucijų 1540, 1673 ir 1810 įgyvendinimą remdamasi 2008 m. Tarybos bendraisiais veiksmais. 2008 m. bendraisiais veiksmais ir 2013 m. liepos mėn. priimtu naujausiu Tarybos sprendimu, kuriuo remiama JT Saugumo Tarybos rezoliucija 1540, siekiama stiprinti trečiųjų šalių valstybės pareigūnų įgūdžius ir gebėjimus⁵⁰. Kalbant apie eksporto kontrolės procesus, 2014 m. ES toliau rėmė šalis partneres siekiant padidinti eksporto kontrolės sistemų veiksmingumą. Bendradarbiavimo tikslas – atnaujinti eksporto kontrolės teisės aktus ir procedūras skatinant laikytis šiuolaikinių dvejopo naudojimo prekių eksporto kontrolės standartų.

Per pastaruosius aštuonerius metus pagal ES informavimo programą dėl dvejopo naudojimo prekių eksporto kontrolės, finansuojamą pagal priemonės, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos (IcSP), ilgalaikį komponentą, buvo propaguojama eksporto kontrolės veikla 28 šalyse ir skirta 21 mln. EUR siekiant kovoti su masinio naikinimo ginklų plitimu.

ES padarė pareiškimus Australijos grupės plenariniame posėdyje, įvykusiame 2014 m. birželio 2–6 d. Paryžiuje, Branduolinių tiekėjų grupės plenariniame posėdyje, įvykusiame 2014 m. birželio 26–27 d. Buenos Airėse, ir 28-ajame Raketų technologijų kontrolės režimo plenariniame posėdyje, įvykusiame 2014 m. rugsėjo 28–spalio 3 d. Osle.

⁵⁰ Žr. 2013 m. liepos 22 d. Tarybos sprendimą 2013/391/BUSP, kuriuo remiamas Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos rezoliucijos 1540 (2004) dėl masinio naikinimo ginklų ir jų siuntimo į taikinį priemonių neplatinto įgyvendinimas praktikoje (OL L 198, 2013 7 23, p. 40).

1.1.7. Hagos kovos su balistinių raketų platinimu elgesio kodeksas

ES toliau teikė informaciją prie kodekso neprisijungusioms valstybėms.⁵¹ Visų pirma tai buvo daroma keliuose renginiuose: 2014 m. gegužės mėn. Vienoje Hagos kovos su balistinių raketų platinimu elgesio kodekso (HCOC) metiniame reguliariajame forume, 2014 m. spalio mėn. Niujorke JT Generalinės Asamblėjos Pirmojo komiteto posėdžio metu, 2014 m. balandžio mėn. Abu Dabyje vykusiame Artimųjų Rytų regioniniame informavimo seminare ir 2014 m. liepos mėn. Limoje vykusiame Lotynų Amerikos regioniniame informavimo susitikime.

Savo paramą Hagos kovos su balistinių raketų platinimu elgesio kodeksui ES valstybės narės atnaujino 2014 m. gruodžio 22 d. priimdamos naują Tarybos sprendimą.

1.1.8. Veikla kosminėje erdvėje

Kosmoso priemonės, kurias eksploatuoja vis daugiau vyriausybinių ir nevyriausybinių subjektų, teikia pasauliui didžiulę naudą, kurios dar tik prieš keletą dešimtmečių nebuvo galima įsivaizduoti. Šiandien tai naudai kyla grėsmė dėl pavojingų kosminių šiukšlių, naikinamojo pobūdžio susidūrimų, itin didelio palydovų skaičiaus, didėjančio radijo dažnių spektro užpildymo ir t. t. Atsižvelgiant į šiuos iššūkius, siekiant užtikrinti didesnę veiklos kosminėje erdvėje saugą bei saugumą ir jos ilgalaikį tvarumą būtinas aktyvus visų kosminių valstybių ir kitų šalių dalyvavimas. ES yra pasiūliusi Veiklos kosminėje erdvėje elgesio kodeksą, kuris yra skaidrumo ir pasitikėjimo stiprinimo priemonė (TCBM), skirta šiems klausimams spręsti.

⁵¹ Žr. 2012 m. liepos 23 d. Tarybos sprendimą 2012/423/BUSP dėl paramos balistinių raketų neplatiniui įgyvendinant ES kovos su masinio naikinimo ginklų platinimu strategiją ir Tarybos bendrąją poziciją 2003/805/BUSP (OL L 196, 2012 7 24).

2014 m. gegužės 27–28 d. Liuksemburge ES surengė trečiąją ir baigiamąją atvirų konsultacijų dėl pasiūlyto elgesio kodekso, kuris tarptautinei bendruomenei buvo pirmą kartą pristatytas 2012 m. birželio mėn., raundą. Šiuose trijuose atvirų konsultacijų raunduose dalyvavo iš viso 95 JT valstybės narės; šios konsultacijos suteikė platformą skaidriu ir įtraukiu būdu pasikeisti nuomonėmis dėl kodekso projekto, kad būtų galima padidinti tarptautinės bendruomenės paramą tekstui. Liuksemburgo konsultacijų metu dalyviams paprašius, ES pradėjo diskusijas su JT valstybėmis narėmis dėl perėjimo į derybų etapą 2015 m. siekiant anksti užbaigti rengti elgesio kodeksą ir priimti jį tarptautiniu lygiu.

1.2. Įprastiniai ginklai

1.2.1. Sutartis dėl prekybos ginklais

Sutartis dėl prekybos ginklais⁵², kuria siekiama didinti atsakomybę ir skaidrumą prekybos ginklais srityje, įsigaliojo 2014 m. gruodžio 24 d. Kad ji įsigaliotų, ją turėjo ratifikuoti 50 valstybių ir ši riba buvo peržengta 2014 m. rugsėjo 25 d.; didelę šių valstybių dalį sudarė ES valstybės narės. Sutarčiai įsigaliojus, svarbiausia užtikrinti veiksmingą jos įgyvendinimą ir visuotinį taikymą siekiant užtikrinti realią pažangą šalyse. Į tai atsižvelgdama ES pradėjo įgyvendinti pirmąją pagalbos veiklą pagal savo specialią paramos Sutarties dėl prekybos ginklais įgyvendinimui programą, priimtą 2013 m. gruodžio mėn.⁵³ 2014 m. lapkričio ir gruodžio mėn. buvo surengti poreikių vertinimo vizitai, atitinkamai, Kolumbijoje ir Filipinuose – dviejose pirmosiose valstybėse, kurioms taikoma ES programa. 2014 m. lapkričio mėn. Kolumbijoje įvyko Lotynų Amerikos ir Karibų šalims skirtas regioninis seminaras. Jo metu kaimyninės šalys galėjo pasikeisti mintimis apie bendrus įgyvendinimo sunkumus ir įtraukti kompetentingas regionines organizacijas ir pilietinę visuomenę siekiant suderinto informuotumo apie ilgalaikį įgyvendinimą.

⁵² 2014 m. vasario 5 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl Sutarties dėl prekybos ginklais ratifikavimo (2014/2534(RSP)).

⁵³ Žr. 2013 m. gruodžio 16 d. Tarybos sprendimą 2013/768/BUSP dėl ES veiklos pagal Europos saugumo strategiją remiant Sutarties dėl prekybos ginklais įgyvendinimą (*OL L 341, 2013 12 18, p. 56*).

1.2.2. Šaulių ir lengvieji ginklai

2014 m. ES toliau teikė paramą visapusiškam JT veiksmų programos dėl šaulių ir lengvųjų ginklų, Tarptautinio sekimo dokumento ir Šaunamųjų ginklų protokolo įgyvendinimui. 2014 m. gruodžio mėn. Taryba priėmė sprendimą siekdama padėti užtikrinti tinkamą vyriausybinių ginklų arsenalo Sahelio regione fizinio saugumo ir atsargų valdymą.⁵⁴ 2014 m. taip pat buvo pradėtas įgyvendinti ES finansuojamas projektas „iTrace“⁵⁵, kuriuo siekiama sukurti pirmą visuotinį ataskaitų dėl sistemingo neteisėtų įprastinių ginklų sekimo teikimo mechanizmą ir suteikti politikos formuotojams ir eksporto kontrolės pareigūnams tikslią, patikrintą informaciją apie nukreiptus įprastinius ginklus ir šaudmenis, kurių tyrimų grupės gauna *in situ* ginkluotų konfliktų metu.

2014 m. gruodžio 15 d. Taryba priėmė išvadas dėl standartinio straipsnio dėl šaulių ir lengvųjų ginklų, įtraukiamo į ES ir trečiųjų šalių susitarimus, pakeitimo, įvedant naują formuluotę, susijusią su įprastinės ginkluotės perdavimo reglamentavimu, ir atsižvelgiant į Sutarties dėl prekybos ginklais priėmimą.⁵⁶

⁵⁴ Žr. 2014 m. gruodžio 15 d. Tarybos sprendimą 2014/912/BUSP, kuriuo remiama fizinio saugumo ir atsargų valdymo (FSAV) veikla, kad būtų sumažintas neteisėtos prekybos šaulių ir lengvaisiais ginklais (ŠLG) bei jų šaudmenimis pavojus Sahelio regione (OL L 360, 2014 12 17, p. 30).

⁵⁵ Žr. 2013 m. lapkričio 25 d. Tarybos sprendimą 2013/698/BUSP, kuriuo remiamas visuotinis ataskaitų dėl neteisėtų šaulių ir lengvųjų ginklų bei kitų neteisėtų įprastinių ginklų ir šaudmenų teikimo mechanizmas siekiant sumažinti neteisėtos prekybos jais riziką (OL L 320, 2013 11 30, p. 34–42).

⁵⁶ Žr. Tarybos išvadas dėl ES ir trečiųjų šalių susitarimų straipsnio dėl šaulių ir lengvųjų ginklų pakeitimo, 2014 m. gruodžio 15 d.

1.2.3. Priešpėstinės minos ir kasetiniai šaudmenys

2014 m. birželio mėn. ES, remdamasi griežtomis Tarybos išvadomis, aktyviai dalyvavo Maputu mieste, Mozambike, surengtoje Priešpėstinių minų naudojimo uždraudimo konvencijos (Otavos konvencijos) trečiojoje peržiūros konferencijoje⁵⁷. Konferencijoje pasiektas rezultatas – bendru sutarimu priimta politinė deklaracija, penkerių metų 2014–2019 m. veiksmų planas, taip pat procedūriniai sprendimai, kuriais siekiama toliau didinti Konvencijos mechanizmų efektyvumą. Be to, 2014 m. buvo toliau įgyvendinamas ES Tarybos sprendimas remti 2010–2014 m. Konvencijos veiksmų plano įgyvendinimą⁵⁸, paramos veiklą vykdant konkrečiai paramos aukoms ir išminavimo srityse. ES ne tik įgyvendino šį sprendimą, bet ir kartu su valstybėmis narėmis kovos su minomis veiksmais 2013 m. skyrė daugiau nei 89 mln. EUR, iš jų 30 mln. EUR buvo skirta iš Sąjungos biudžeto ir tokiu būdu ES buvo didžiausia pasaulyje paramos teikėja.

2014 m. rugsėjo 2–5 d. San Chosė, Kosta Rikoje, vyko penktasis Konvencijos dėl kasetinių šaudmenų Šalių susitikimas. Jame buvo paskelbtas ES pareiškimas, kuriame buvo pakartota, kad ES nuosekliai remia tarptautines pastangas sprendžiant klausimus, susijusius su įprastinių ginklų humanitariniu, socialiniu ir ekonominiu bei saugumo poveikiu ir jų beatodairišku naudojimu prie civilius gyventojus.

⁵⁷ Žr. Tarybos išvadas dėl Konvencijos dėl priešpėstinių minų naudojimo, kaupimo, gamybos ir perdavimo uždraudimo ir dėl jų sunaikinimo trečiosios peržiūros konferencijos, 2014 m. birželio 16–17 d.

⁵⁸ Žr. 2012 m. lapkričio 13 d. Tarybos sprendimą 2012/700/BUSP, kuriuo remiamas valstybių, kurios yra 1997 m. Konvencijos dėl priešpėstinių minų naudojimo, kaupimo, gamybos ir perdavimo uždraudimo ir dėl jų sunaikinimo Šalys, priimto 2010–2014 m. Kartachenos veiksmų plano įgyvendinimas, įgyvendinant Europos saugumo strategiją (*OL L 314, 2012 11 14, p. 40–46*).

1.2.4. Eksporto kontrolė

Vykdydama veiksmus įprastinės ginkluotės eksporto kontrolės srityje ES ir toliau vadovaujasi atsakomybės ir skaidrumo principais, įtvirtintais 2008 m. gruodžio 8 d. ES bendrojoje pozicijoje 2008/944/BUSP. 2014 m. ES ir toliau propagavo šiuos principus trečiosiose šalyse, esančiose artimoje ES kaimynystėje, vykdydama pagalbos veiklą eksporto kontrolės srityje pagal Tarybos sprendimą 2012/711/BUSP – pavyzdžiui, buvo rengiami mokymosi vizitai, teisinės peržiūros ir praktiniai užsiėmimai.

1.2.5. Vasenaro susitarimas

2014 m. gruodžio 2–3 d. ES dalyvavo Vienoje surengtame Vasenaro susitarimo plenariniame posėdyje. ES rėmė Kipro prisijungimą prie šio susitarimo.

2. Regionų ribas peržengiančios grėsmės ir pasauliniai iššūkiai

2.1. Organizuotas nusikalstamumas

Sunkių formų ir organizuotas nusikalstamumas kelia grėsmę, kuri dažnai nepakankamai rimtai vertinama tiek ES, tiek trečiosiose šalyse. Šis klausimas, ypač kiek tai susiję su prekyba narkotikais, ir toliau buvo įtrauktas į ES politinių dialogų su daugeliu šalių ir regioninėmis bei tarptautinėmis organizacijomis darbotvarkės. Tai vis aktualiau, nes kai kurie regionai yra ne tik „tradicinės“ tranzito zonos, bet ir tampa vartojimo teritorijomis. Ryškiausias šios naujos tendencijos pavyzdys – Vakarų Afrika, kuri tuo pat metu tampa dar ir naujų psichoaktyviųjų medžiagų, skirtų Rytų Azijos, ypač Japonijos paklausai tenkinti, gamybos zona.

ES finansuojamos paramos programos ir BSGP misijos prisidėjo praktiškai įgyvendinant politines gaires. Šiais veiksmais taip pat siekiama papildyti besibaigiantį 2011–2013 m. ES (vidaus) kovos su organizuotu ir sunkių formų tarptautiniu nusikalstamumu politikos ciklą ir naują 2014–2017 m. politikos ciklą.

Įgyvendinant „Kokaino maršruto“ ir „Heroino maršruto“ programas, finansuojamas pagal priemonę, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos (IcSP), toliau buvo didinami teisėsaugos pajėgumai ir stiprinami tarptautiniai ryšiai atitinkamuose „maršrutuose“. Ypatingas dėmesys dabar bus skiriamas baudžiamajai justicijai kokaino maršrute. Falsifikuotų vaistų gamyba ir prekyba jais – dar viena grėsmė visuomenės sveikatai; besivystančios šalys šiuo požiūriu yra itin neapsaugotos ir pažeidžiamos. Sėkmingai įvykdytas pagal IcSP įgyvendintas projektas valstybės institucijų ir visuomenės informuotumui didinti Ganoje, Senegale, Jordanijoje, Maroke ir Kamerūne. Dabar jį reikės vykdyti ir kitose šalyse, kuriose ši priemonė gali būti taikoma.

2.2. Jūrų saugumas

2014 m. jūrų saugumui buvo skiriamas didesnis dėmesys. Kovo 6 d. Komisija ir vyriausioji įgaliotinė priėmė bendrą komunikatą „Siekiant jūrų srities atvirumo ir saugumo pasaulyje: Europos Sąjungos jūrų saugumo strategijos elementai“. Tai buvo ES jūrų saugumo strategijos, kurią Taryba priėmė birželio 24 d., pagrindas. Valstybių narių nuomone, ši strategija, atspindinti ES tarpsektorinį požiūrį į jūrų saugumą, turėtų būti įgyvendinta, ir gruodžio 16 d. Taryba priėmė veiksmų planą, nustatydama penkias sritis (išorės santykiai, dalijimasis informacija, pajėgumų plėtojimas, rizikos valdymas ir moksliniai tyrimai bei mokymas), kuriose gali būti padidintas įvairių jūrų srities subjektų bendradarbiavimas. 2014 m. ES taip pat padidino savo bendradarbiavimą jūrų saugumo srityje su pagrindiniais strateginiais partneriais, įskaitant tarptautines organizacijas ir daugiašalius forumus, tokius kaip NATO arba ASEAN regioninis forumas, ir strateginėmis šalimis partnerėmis, tokiomis kaip Pietų Afrika ir Angola.

Nuo 2014 m. sausio mėn. ES pirmininkavo Kontaktinei grupei dėl piratavimo jūroje prie Somalio krantų. Nustatyti trys pagrindiniai ES pirmininkavimo laikotarpio prioritetai: kontaktinės grupės veiklos racionalizavimas ir regionavimas, patirties, įgytos kovojant su piratavimu Somalio pusiasalyje, dokumentavimas ir siekis, kad nė vienas laivas ir nė vienas jūrininkas nepatektų į Somalio piratų rankas (sutrumpintai vadinamas „nulis/nulis“).

Vykdydama šiuos prioritetus ES pasiekė rezultatų: kontaktinė grupė buvo reformuota ir šiuo metu regiono valstybės ėmėsi bendros atsakomybės už kovą su piratavimu, buvo įsteigtas Įgytos patirties konsorciūmas, kurio užduotis – dokumentuoti ir analizuoti kovą su piratavimu, o laivų ir jūrininkų, patekusių į Somalio piratų rankas, skaičius buvo sumažintas: 2015 m. kovo mėn. nepagrobta nei vienas laivas, o jūrininkų – 26 (2011 m. buvo pasiektas rekordinis įkaitų skaičius – 736, o 2010 m. piratai buvo pagrobę net 47 laivus).

3. Nuo 2009 m. vykdančią IcSP Svarbiausių jūrinių kelių programą daugiausia dėmesio buvo skiriama svarbiausių jūrinių kelių saugumui ir saugai tose vietovėse, kuriose vykdoma piratavimo veikla, siekiant padėti apsaugoti laivybos ir prekybos ryšių linijas. Ilgalaikis programos tikslas – pagerinti jūrų valdymą. Akcentuojamas pajėgumų stiprinimas regioniniu ir tarpreregioniniu lygmeniu keitimosi informacija, bendradarbiavimo ir paskesnio įgyvendinimo nacionaliniu lygmeniu srityse.

Palaipsniui susiejant veiksmus pagal Svarbiausių jūrinių kelių programą siekiama sukurti tarpreregionines sinergijas. Įtrauktos trys geografinės vietovės: Gvinėjos įlanka, Pietryčių Azija ir Indijos vandenyno vakarinė dalis. Taigi, vykdančią programą prisidedama prie bendrų ES strategijų šiuose regionuose: Tarybos patvirtintos ES strateginės programos Somalio pusiasalyje, ES bendro dokumento dėl saugumo ir vystymosi Gvinėjos įlankoje ir Niurnbergo deklaracijos dėl sustiprintos ES ir ASEAN partnerystės Pietryčių Azijoje. Naujausias, 2015 m. priimtas dokumentas – ES strategija dėl Gvinėjos įlankos ir prie jos pridedamas veiksmų planas. 2007–2014 m. laikotarpiu iš IcSP ilgalaikio biudžeto jūrų saugumui buvo skirta 24 mln. EUR.

2.3. Kibernetinė politika ir kibernetinis saugumas

Pasaulinių ir regionų ribas peržengiančių grėsmių nebeįmanoma veiksmingai įveikti, jei bus ignoruojami kibernetiniai aspektai. 2013 m. vasario mėn. ES kibernetinio saugumo strategijoje raginama visoje ES intensyvuoti pastangas įgyvendinant politiką, susijusią su kibernetiniu atsparumu, elektroniniu nusikalstamumu, ES tarptautinės kibernetinės erdvės klausimais ir kibernetine gynyba. ES tarptautinės kibernetinės erdvės politikos prioritetai apima laisvės ir atvirumo kibernetinėje erdvėje išsaugojimą; elgesio normų parengimą ir galiojančios tarptautinės teisės kibernetinėje erdvėje taikymą; kibernetinio saugumo pajėgumų trečiosiose šalyse didinimą ir tarptautinio bendradarbiavimo kibernetinės erdvės klausimais puoselėjimą.

Siekdama plėtoti su šiais prioritetais susijusį darbą EIVT toliau įgyvendino tarptautinės politikos tikslus, nustatytus ES kibernetinio saugumo strategijoje. Dialogai kibernetiniais klausimais yra rengiami su JAV, Indija, Japonija, Pietų Korėja ir Kinija, taip pat vykdomos konsultacijos su kitomis šalimis partnerėmis, pavyzdžiui, Brazilija.

EIVT toliau įdėmiai stebėjo pasaulinius kibernetinės erdvės pokyčius, susijusius su žmogaus teisėmis, vystymusi ir interneto valdymu, taip pat aktyviai dalyvavo pasauliniame įvairių suinteresuotųjų subjektų susitikime NETmundial, Interneto valdymo forume ir su Pasaulio aukščiausiojo lygio susitikimu informacinės visuomenės klausimais (WSIS) susijusiuose procesuose.

ES taip pat aktyviai rėmė tolesnį kibernetinio saugumo pasitikėjimo stiprinimo priemonių plėtojimą ESBO sistemoje ir propagavo kibernetinio pasitikėjimo stiprinimo priemones ASEAN regioniniame forume. ES remia Londono procesą dėl elgesio kibernetinėje erdvėje normų ir prisideda prie pasirengimo Pasaulinei konferencijai dėl kibernetinės erdvės, kuri įvyks 2015 m. Hagoje.

Pagal priemonę, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos (IcSP), pradėti nauji kibernetinių pajėgumų stiprinimo projektai, siekiant spręsti kibernetinio nusikalstamumo ir kibernetinių grėsmių klausimus; tai bus toliau daroma 2015 m. Jau pradėtos planuoti 2016 m. iniciatyvos.

Galiausiai, 2014 m. lapkričio mėn. Taryba priėmė ES kibernetinės gynybos politikos sistemą.

2.4. Cheminių, biologinių, radioaktyvių bei branduolinių medžiagų rizikos mažinimas

ES intensyviau bendradarbiavo klausimais, susijusiais su cheminių, biologinių, radiologinių ir branduolinių (ChBRN) medžiagų keliamomis grėsmėmis žmonėms, aplinkai ir saugumui. Ne BUSP srityje parama teikiama pagal IcSP ilgalaikį komponentą, ir ES toliau teikė paramą ES Cheminių, biologinių, radioaktyvių bei branduolinių medžiagų rizikos mažinimo kompetencijos centrams (ChBRB centrai). 2014 m. buvo baigtas planuoti strateginis programavimas iki 2020 m.

Atidarytas Persijos įlankos bendradarbiavimo tarybą apimantis centras su sekretoriatu Abu Dabyje – tai dar vienas po pirmųjų keturių regioninių centrų, kurie buvo įsteigti ankstesniais metais Afrikos Atlanto vandenyno pakrantėje (Rabate), Artimuosiuose Rytuose (Amane), Pietryčių Europoje – Pietų Kaukaze – Moldovos Respublikoje – Ukrainoje (Tbilisyje) ir Pietryčių Azijoje (Maniloje). Jų kompetencija – stiprinti regioninį ir tarptautinį bendradarbiavimą visų cheminių, biologinių, radiologinių ir branduolinių grėsmių klausimais. Dalyvaujančių šalių skaičius dabar siekia 48 (2014 m. gruodžio mėn.) ir vis auga. Be 40 projektų, dėl kurių anksčiau sudarytų sutarčių vertė siekia 49 mln. EUR, 2014 m. su įvairiais konsorciūmais, kuriuose dalyvauja daugiausia valstybės narės, sudarytos naujos sutartys dėl 5 naujų projektų, kurių vertė maždaug 26 mln. EUR. Daug pastangų buvo sutelkta sprendžiant klausimus, susijusius su parengtimi iškilus grėsmei visuomenės sveikatai, prevencijai ir atsakui į grėsmes, ypač kiek tai susiję su Ebolos virusu, kurio atveju buvo ne tik stiprinama regioninė parengtis Ebolos viruso atžvilgiu, bet ir buvo dislokuotos turimos mobiliosios laboratorijos siekiant padėti kovoti su protrūkiu, o siekiant išlaikyti pajėgumus buvo sudarytas naujų autonominių mobiliųjų laboratorijų planas ir vietos ekspertų mokymo planas.

2.5. Energetika

2014 m. energetinis saugumas tapo vienu iš svarbiausių Europos Sąjungos strateginių prioritetų. Ukrainos konflikte energetika buvo naudojama kaip viena iš kovos priemonių – tai buvo svarbus priminimas, kad reikia skubiai spręsti problemas, susijusias su energetiniu saugumu ir išorės tiekimo įvairinimu, tiekimo maršrutais ir susijusia infrastruktūra, laikantis holistinio požiūrio ilguoju ir trumpuoju laikotarpiu tiek viduje, tiek išorėje.

Gegužės mėn. Komisija priėmė Europos energetinio saugumo strategiją (EESS), kuri buvo parengta glaudžiai bendradarbiaujant su EIVT. Strategijoje nustatyti artimiausi ir vidutinės trukmės tikslai, susiję su vidaus rinka, infrastruktūros plėtojimu, energijos gamyba ir taupymu, o svarbiausia – poreikiu sustiprinti bendrus išorės veiksmus, siekiant pagrindinių tikslų – dėti įvairinimo pastangas ir vesti tvirtesnį dialogą su kaimyninėmis šalimis.

Be to, Europos energetinio saugumo strategijoje ypač akcentuoti energijos tiekimo saugumo klausimai, susiję su gamtinėmis dujomis, sudarant sąlygas trūkumams surasti atliekant tikslinį testavimą nepalankiausiomis sąlygomis. Šioje srityje ES taip pat ėmėsi vadovaujančio vaidmens organizuojant aukšto lygio trišalę diskusiją su Rusija ir Ukraina dujų tiekimo klausimu. Vienas iš svarbiausių neatidėliotinių klausimų 2014 m. žiemą buvo galimas dujų tranzito per Ukrainą sutrikimas, o susitarimas dėl potencialaus Rusijos tiekimo Ukrainai taip pat buvo labai svarbus siekiant stabilizuoti energetikos padėtį Ukrainoje ir suteikti teigiamą postūmį vedant derybas dėl krizės. EIVT aktyviai dalyvavo šiose derybose, kurioms vadovavo buvęs Komisijos pirmininko pavaduotojas Güntheris Oettingeris, ir jas rėmė.

Energetinis saugumas taip pat buvo svarbus diskusijų dėl 2030 m. klimato ir energetikos politikos strategijos, dėl kurios Europos Vadovų Taryba susitarė 2014 m. spalio mėn., aspektas. Šioje strategijoje išdėstomi plataus užmojo klimato ir energetikos politikos tikslai; viena vertus, norint juos pasiekti reikia aktyvaus partnerių iš viso pasaulio įsitraukimo, ypač klimato kaitos srityje, kita vertus, jais labai prisidedama prie ilgalaikio ES energetinio saugumo.

Šie politikos dokumentai ir išvados sudaro esminę energetikos sąjungos koncepcijos dalį; ši sąjunga šiuo metu yra kuriama vadovaujant naujam, būtent už ją atsakingam Komisijos pirmininko pavaduotojui. Vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja ir EIVT yra įsipareigojusios, kad ši energetikos sąjunga būtų sėkminga, ir šiais metais pradėjo įgyvendinti glaudesnio koordinavimo mechanizmą kartu su valstybių narių užsienio reikalų ministerijomis, kad būtų rastas būdas, kaip užsienio politikos įrankius ir priemones (pvz., ambasadas/delegacijas, diplomatinės priemonės) galima būtų geriau ir nuosekliau panaudoti siekiant politikos tikslų. Be to, EIVT ir toliau aktyviai stebėjo darbą, vykdomą palei pietinį dujų koridorių, ir rėmė naują energetikos iniciatyvą Viduržemio jūros regione, kuri buvo užbaigta lapkričio mėn. surengus konferenciją Romoje.

Dar ES aktyviai dalyvavo įvairioje modernizavimo ir informavimo veikloje, kurią vykdė tokios daugiašalės energetikos institucijos kaip Tarptautinė energetikos agentūra, Energijos bendrija, Energetikos chartija ir kitos.

Šiais metais buvo surengti du ES ir JAV energetikos tarybos susitikimai ir nemažai kitų politinių ir strateginių dialogų su svarbiais pasauliniais partneriais, o energetika buvo svarbus jų darbotvarkės klausimas.

2.6. Klimato kaita

ES labai suintensyvino savo diplomatiją klimato kaitos srityje, ypač 2014 m. antrąjį pusmetį, ypač daug dėmesio skirdama vykdomai strateginių partnerių informavimo veiklai siekiant užtikrinti, kad būtų daroma pažanga tarptautinėse derybose pagal Jungtinių Tautų bendrąją klimato kaitos konvenciją (JTBKKK). 2014-ieji buvo svarbūs metai, nes buvo padėtas pagrindas 2015 m. Paryžiuje įvyksiančiai JTBKKK šalių konferencijai; ES siekia, kad ten būtų užtikrintas teisingas, plataus užmojo ir teisiškai privalomas tarptautinis klimato kaitos susitarimas, skirtas laikotarpiui po 2020 m., ir kad būtų labai padidintas užmojis klimato kaitos srityje laikotarpiu iki 2020 m.

2030 m. klimato ir energetikos politikos strategija buvo remiamasi nustatant ES indėlį į pasaulinį klimato susitarimą – numatomus nacionaliniu lygmeniu nustatytus veiksmus (INDC). Plataus užmojo ESINDC esmė – įsipareigojimas iki 2030 m. sumažinti ES viduje išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį bent 40 % palyginti su 1990 m. lygiais.

2014 m. gruodžio mėn. įvyko 20-oji Šalių konferencija Limoje (2014 m. gruodžio 1–14 d.) – svarbus etapas derybų procese ir nustatant 2015 m. Paryžiaus susitarimo apimtį, formą ir struktūrą.

Taip pat padaryta ir su paties Paryžiaus susitarimo teksto projektu susijusi pažanga. Vis dėlto oficialiose derybose Limoje nebuvo lengva užtikrinti, kad didesnis pasaulinis susidomėjimas virstų ir didesniu noru rasti kompromisų. Vis dar sunku pasiekti, kad būtų kalbama ne vien apie dviejų griežtai atskirtų grupių – „išsivysčiusių“ ir „besivystančių“ šalių – skirtingą atsakomybę remiantis 1992 m. pajamų lygiais; tai ir toliau bus viena iš pagrindinių kliūčių per visus 2015 m. vykšančiose derybose. Didelę dalį sėkmės Paryžiuje lems ir tinkamų patikinimų, kad bus teikiamas kovos su klimato kaita finansavimas ir parama siekiant priitaikyti prie klimato kaitos poveikio.

EIVT ir Komisijos tarnybos glaudžiai bendradarbiavo su ES delegacijomis ir valstybių narių užsienio reikalų ministerijomis, kad pagerintų užsienio politikos priemonių, pavyzdžiui, diplomatijos klimato kaitos srityje, naudojimą siekiant remti bendradarbiavimo aljansų su šalimis partnerėmis kūrimą ir nuoseklų bei darnų šalių partnerių informavimą.

2.7. Migracija

Migracijos išorės aspektas tampa vis svarbesnis ir išliks vienu iš ES prioritetų. Tai, kad reikia toliau tobulinti ES vidaus ir išorės politikos sąsajas, ir tai, kad reikia užtikrinti, kad migracijos politika užimtų daug didesnę neatskiriamą Sąjungos išorės politikos dalį, buvo patvirtinta 2014 m. birželio mėn. ES Tarybos strateginėse gairėse dėl vidaus reikalų ateities.⁵⁹

Pagal jas migracijos politika turi tapti daug tvirtesne neatsiejama Sąjungos išorės ir vystymosi politikos dalimi, taikant principą „parama pagal pažangą“ ir remiantis visuotiniu požiūriu į migraciją ir judumą (VPMJ). Taip pat rūpimi užsienio politikos klausimai ir prioritetai turėtų būti tinkamai atspindėti apibrėžiant tikslus ir veiksmus pagal VPMJ.

⁵⁹ Taip pat žr. 2014 m. balandžio mėn. Tarybos išvadas dėl visuotinio požiūrio į migraciją ir judumą įgyvendinimo.

Migracija laikoma pasauliniu, sudėtingu ir įvairialypiu reiškiniu, į kurį reikia reaguoti laikantis išsamaus, nuoseklaus ir ilgalaikio požiūrio. Šis požiūris reiškia, kad giluminių priežasčių klausimas sprendžiamas intensyvinant bendradarbiavimą su kilmės ir tranzito šalimis, ypač labiausiai šios problemos paliestuose regionuose, ir geriau integruojant migraciją į ES išorės politiką.

Lapkričio 27 d. Romoje buvo surengtas neformalus Tarybos susitikimas, kuriame ministrai pasikeitė nuomonėmis, kaip labiau pagerinti vidaus reikalų išorės aspekto ir ES išorės veiksmų koordinavimą.

Gruodžio 12 d. Taryba priėmė išvadas dėl migracijos ES vystomojo bendradarbiavimo srityje, kuriose raginama imtis ES veiksmų siekiant visiškai integruoti migracijos aspektą atitinkamai į ES vystymosi politiką ir bendradarbiavimą, užtikrinant tinkamus finansavimo sprendimus.

Europos Sąjunga aktyviai veikia įgyvendinant Nanseno iniciatyvą, kuria siekiama rasti tarptautinį konsensą apsaugos klausimais siekiant patenkinti asmenų, perkeltų į kitas šalis dėl nelaimių ir klimato kaitos padarinių, poreikius.

2014 m. spalio mėn. Taryba priėmė išvadas „Veiksmai siekiant geriau valdyti migrantų srautus. Strateginis požiūris ir veiklos prioritetai“. Vienas iš trijų veiksmų ramsčių, išvardytų pirmiau minėtose išvadose, yra bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis veiksmai.

ES ir toliau sistemingai siekia, kad migracijos klausimai būtų svarstomi vedant politinius, ekonominius ir socialinius dialogus su kaimyninėmis šalimis ir strateginėmis partnerėmis ir vykdant veiklą pagal kelias regionines iniciatyvas. Šiuo atžvilgiu 2014 m. itin svarbūs buvo šie įvykiai: atskirosios deklaracijos dėl migracijos ir judumo priėmimas balandžio mėn. Briuselyje surengtame ES ir Afrikos aukščiausiojo lygio susitikime; lapkričio 13 d. Briuselyje surengtas IX-asis struktūrinio ir išsamaus ES ir CELAC dialogo migracijos klausimais aukšto lygio posėdis; lapkričio 27 d. Romoje įvykusi ketvirtoji Rabato proceso ministrų konferencija; Chartumo proceso pradžia, paskelbta ES ir Rytų Afrikos ministrų susitikime, surengtame lapkričio 28 d. Romoje; ir partnersčių judumo srityje sudarymas su Tunisu ir Jordanija.

2.8. Narkotikai

ES toliau nuosekliai dėjo pastangas siekdama spręsti su narkotikais susijusias problemas visame pasaulyje, *inter alia*, vesdama tam skirtus dialogus ir vykdydama institucijų bei pajėgumų stiprinimo veiklą pagrindinėse šalyse ir regionuose (Lotynų Amerikoje, Afganistane ir Pakistane, Vidurinėje Azijoje ir Vakarų Afrikoje). Buvo taikomas išsamus ir subalansuotas požiūris siekiant spręsti bendrą stabilumo ir saugumo mažinimo poveikį kilmės ir tranzito šalyse, daugiausia dėmesio skiriant narkotikų gamybai, pasiūlai ir paklausai, bet taip pat žiūrima plačiau, t. y. nagrinėjami kovos su korupcija, pinigų plovimo ir su narkotikais susijusio nusikalstamumo klausimai. Tai buvo daroma tuo pačiu atsižvelgiant į pagarbą žmogaus teisėms, nes tai yra vienas iš svarbiausių ES politikos šioje srityje pridėtinės vertės suteikiančių aspektų.

Toliau sėkmingai vykdyta nemažai programų pagal ES kovos su narkotikais strategiją (2013–2020 m.) ir ES kovos su narkotikais veiksmų planą (2013–2016 m.). Lotynų Amerikoje buvo įtvirtintas ES ir CELAC bendradarbiavimo ir koordinavimo narkotikų srityje mechanizmas – tai reikšminga *acquis* tolesniam ES ir LAK dialogui, pavyzdžiui, dėl narkomanijos poveikio visuomenės sveikatai. Vykstant bendradarbiavimo programą COPOLAD toliau buvo stiprinami, be kita ko, nacionaliniai narkotikų stebėjimo centrai ir skatinama kaimo plėtra. Vidurinėje Azijoje ES finansavo sienos perėjimo punktų renovaciją, narkotikų profiliavimo grupių steigimą, sudarė sąlygas tarpinstituciniam bendradarbiavimui itin svarbiais tarpvalstybiniais klausimais.

Vadinamųjų „narkotikų maršrutų“ koncepcija vis dar plėtojama, tačiau jau dabar ES veikėjams (institucijoms ir valstybėms narėms) yra daug lengviau darniai veikti kovojant su narkotikais (taip pat žr. skyrių apie organizuotą nusikalstamumą).

Šiuos praktinius veiksmus papildė diplomatinis darbas ir bendra pagalba, teikiama su kai kuriomis tarptautinėmis organizacijomis: pagal JT vystymo programą vykdoma Vidurinės Azijos valstybių sienų valdymo ES programa (BOMCA). Be to, buvo surengti dialogų narkotikų klausimais susitikimai su svarbiausiais regionais ir partneriais, tokiais kaip JAV, CELAC, Vakarų Balkanai, Rusija (techniniu lygiu).

Galiausiai, 2014 m. ES kartu su tarptautiniais partneriais pradėjo rengtis JT Generalinės Asamblėjos specialiajai sesijai narkotikų klausimu (2016 m.). Tikimasi, kad ši sesija, įvyksianti pirmą kartą per 18 metų, atvers naujas galimybes, kaip valdyti pasaulinę narkotikų problemą pagal esamas JT narkotikų konvencijas.

Kaip ir daugelyje kitų pasaulinių sričių buvo įvairiai svarstoma, kaip pagerinti ES vidaus ir išorės politikos sąsajas, ir šiuo klausimu vykdomi instituciniai veiksmai; šis darbas bus tęsiamas 2015 m.

2.9. Atsakingas naudingųjų iškasenų pirkimas

2014 m. kovo 5 d. vyriausioji įgaliotinė ir Komisija pasiūlė integruotą ES požiūrį siekiant nutraukti pelno, gauto už prekybą naudingosiomis iškasenomis, naudojimą ginkluotiems konfliktams finansuoti. Šio požiūrio svarbiausias elementas – padėti įmonėms atsakingai pirkti alavą, tantalą, volframą ir auksą ir paskatinti teisėtą jų gavybą nuo konfliktų nukentėjusiuose ir didelės rizikos regionuose bei teisėtą prekybą su jais.

Integruotą požiūrį sudaro bendras vyriausiojo įgaliotinio ir Komisijos komunikatas, kuriame pateikiamas bendras visapusiškas užsienio politikos požiūris, kaip spręsti problemas, susijusias su konfliktų ir naudingųjų iškasenų gavybos ir prekybos jomis sąsaja, nustatomi tolesni įsipareigojimai remiant EBPO Išsamaus patikrinimo rekomendacijas dėl atsakingo naudingųjų iškasenų tiekimo iš konfliktinių ir didelės rizikos zonų grandinių ir ES užsienio politikos informavimo ir paramos priemonės, įskaitant vystymosi priemones. Prie šio bendro komunikato pridėtas Komisijos pasiūlymas dėl reglamento, kuriuo, remiantis EBPO sistema, nustatoma ES sistema, pagal kurią atsakingi importuotojai atlieka su išsamiu tiekimo grandinės patikrinimu susijusį pasitvirtinimą.

2014 m. birželio 23 d. Taryba priėmė išvadą dėl Sąjungos požiūrio į atsakingą naudingųjų iškasenų pirkimą. Taryba pabrėžė, kad reikia, jog Komisija ir vyriausiasis įgaliotinis toliau vykdytų aktyvią, visapusišką ir nuoseklią diplomatiją žaliavų srityje ir bendromis jėgomis strategiškai spręstų saugumo ir vystymosi santykio klausimą.

2.10. Kova su terorizmu

ES toliau buvo visapusiškai įsipareigojusi vykdyti terorizmo prevenciją ir su juo kovoti, propaguoti teisinės valstybės principus ir baudžiamąją teiseną kartu gerbiant žmogaus teises. Pasauliniu lygmeniu ES pagrindiniai tikslai toliau buvo stiprinti tarptautinį konsensą ir skatinti tarptautinės kovos su terorizmu pastangas.

ES strateginio požiūrio viena iš svarbiausių dalių – politinis informavimas vedant politinį dialogą kovos su terorizmu klausimais su daugeliu tarptautinių partnerių ir tarptautinių organizacijų. Šis dialogas yra svarbi platforma kelti itin svarbius daug lemiančius klausimus (pvz., 2014 m. – užsienio kovotojų Sirijoje ir Irake klausimas). 2014 m. specialūs politinio dialogo susitikimai kovos su terorizmu klausimais buvo surengti su Saudo Arabijos Karalyste, Turkija, Kanada, JT, JAV (bendradarbiavimas kovos su terorizmu srityje ir kova su terorizmo finansavimu) ir Australija. Su terorizmu susiję klausimai taip pat aptariami daugelyje kitų ES dialogo susitikimų, įskaitant dialogus užsienio politikos ir saugumo klausimais.

2014 m. ES siekė veiksmingai spręsti užsienio kovotojų grėsmę, kartu su JT ir visomis valstybėmis narėmis imdamasi konkrečių priemonių. Dėl žiauraus grupuotės ISIL / „Da'esh“ teroro reikėjo dar labiau susitelkti ties padėtimi Sirijoje ir Irake. Todėl buvo parengta ES kovos su terorizmu strategija Sirijos ir Irako atžvilgiu, ypač daug dėmesio skiriant užsienio kovotojams, kurią Taryba priėmė spalio 20 d. Tai viena iš pagrindinių ES visaapimančių pastangų įgyvendinant JT ST rezoliuciją 2178 dėl užsienio kovotojų ir kovojant su smurtiniu ekstremizmu dalių. 2014 m. valstybės narės taip pat susitarė per kitą finansinį laikotarpį 2014–2020 m. 400 % padidinti ES kovai su terorizmu skiriamą (IcSP) paramą trečiosioms šalims. ES teikdama paramą kovai su terorizmu ir toliau daugiausia dėmesio skyrė šioms prioritetinėms sritims: Pietų Azijos regionui, visų pirma Pakistanui, Afganistanui; Saheliui, Nigerijai ir Magribui; Somalio pusiasaliui / Jemeniui ir JT kovos su terorizmu standartų įgyvendinimui.

ES toliau rėmė pagrindinį JT vaidmenį vykdamą daugiašalį bendradarbiavimą kovojant su terorizmu ir atliekant jo prevenciją. Apskritai, JT pasaulinė kovos su terorizmu strategija yra neatsiejama ES požiūrio kovos su terorizmu srityje dalis. ES ir toliau palaiko glaudų dialogą su įvairiomis JT agentūromis kovos su terorizmu klausimais ir propaguoja pagrindinį JT vaidmenį koordinuojant daugiašalį bendradarbiavimą kovos su terorizmu ir terorizmo prevencijos srityje. ES tvirtai remia JT generalinio sekretoriaus pastangas siekiant užtikrinti JT pasaulinės kovos su terorizmu strategijos įgyvendinimą (tai buvo akcentuota per 4-ąją JT pasaulinės kovos su terorizmu strategijos įgyvendinimo peržiūrą 2014 m. birželio mėn.).

ES ir toliau tvirtai rėmė Pasaulinį kovos su terorizmu forumą (GCTF), kaip buvo pažymėta per 5-ąjį GCTF ministrų susitikimą Niujorke 2014 m. rugsėjo mėn.⁶⁰

ES toliau teikė paramą trimis GCTF paskatintoms institucijoms: tarptautiniam kovos su smurtiniu ekstremizmu kompetencijos centrui „Hedayah“, Pasauliniam bendruomenių dalyvavimo ir atsparumo fondui (GCERF) ir Tarptautiniam teisingumo ir teisinės valstybės institutui.

Teroristų finansavimo srityje ES patvirtino specialiąją programą, pagal kurią siekiama sutelkti Finansinės žvalgybos padalinių pajėgumus Somalio pusiasalyje ir Jemene. 2014 m. gruodžio mėn. duomenimis ES yra paskelbusi 15 įgyvendinimo reglamentų dėl „Al Kaidai“ taikomų sankcijų režimo, kuriais į ES teisę perkeliama JT „Al Kaidai“ taikomų sankcijų komiteto priimti sprendimai.

⁶⁰ Šiais metais GCTF ministrų susitikime buvo pasirengta specialiajai JT Saugumo Tarybos sesijai užsienio teroristų kovotojų ir kovos su smurtiniu terorizmu klausimais, kuriai rugsėjo 24 d. pirmininkavo Prezidentas Barackas Obama. ES taip pat parėmė naujos darbo grupės dėl užsienio teroristų kovotojų klausimų įsteigimą 2014 m. gruodžio 15–16 d. Marakeše (jai kartu pirmininkauja Nyderlandai ir Marokas), taip pat rėmė GCTF iniciatyvas kovos su smurtiniu terorizmu ir teisinės valstybės srityse: Kovos su smurtiniu terorizmu kompetencijos centro tarptautinę valdančiąją tarybą (centras „Hedayah“ Abu Dabyje), Tarptautinį teisingumo ir teisinės valstybės institutą ir Pasaulinį bendruomenių dalyvavimo ir atsparumo fondą (GCERF). ES remia šias iniciatyvas finansiškai ir taps šių iniciatyvų atitinkamų valdančiųjų tarybų ir valdybų dalimi. JAV ir Turkija toliau kartu pirmininkaus GCTF Somalio pusiasalio darbo grupei.

C. Dalyvavimas kuriant veiksmingesnę daugiašalę tvarką (JT, Europos Taryba, ESBO, G 7 / G 8 / G 20)

1. JT

Veiksmingas daugiašališkumas yra ES užsienio politikos pagrindas. Per savo delegacijas, akredituotas prie JT organų Ženevoje, Paryžiuje, Nairobyje, Niujorke, Romoje ir Vienoje, ES palaiko tvirtus bendradarbiavimo ryšius su JT vykdant įvairiausių JT veiksmus.

ES ir jos valstybės narės kartu ir toliau įneša didžiausią finansinį indėlį į JT sistemą. 28 ES valstybių narių bendra įnašų suma siekia 35 % JT įprasto biudžeto ir 36,8 % JT taikos palaikymo biudžeto. Be to, ES ir jos valstybės narės teikia maždaug pusę visų savanoriškų įnašų į JT fondus ir programas.

2014 m. birželio mėn. Taryba priėmė ES prioritetus JT Generalinės Asamblėjos 69-ojoje sesijoje⁶¹, vadovaudamasi ES vidutinės trukmės laikotarpio prioritetais Jungtinėse Tautose (2012–2015 m.), pagal kuriuos numatomi tiksliniai ir koordinuoti ES veiksmai penkiose plačiose srityse: taika ir saugumas, darnus vystymasis, žmogaus teisės, JT stiprinimas ir humanitariniai klausimai. ES valstybės narės toliau dės pastangas, kad JT ir jų finansiniai ištekliai būtų veiksmingai ir efektyviai valdomi, ir sieks tolesnių reformų.⁶²

⁶¹ ES prioritetai JT Generalinės Asamblėjos 69-ojoje sesijoje (dok. 10856/14)

⁶² 2014 m. balandžio 2 d. Europos Parlamentas priėmė savo rekomendaciją Tarybai dėl JT GA 69-osios sesijos. Rekomendacijoje išskiriamos šios sritys: žmogaus teisės, demokratija ir teisinė valstybė, taika ir saugumas, atsakomybė užtikrinti apsaugą, moterys ir vaikai, vystymosi po 2015 m. darbotvarkė ir kiti klausimai, įskaitant privatumą skaitmeniniame amžiuje, Sutartį dėl prekybos ginklais, ES veiklą Jungtinėse Tautose ir klimato kaitą (2014 m. balandžio 2 d. Europos Parlamento rekomendacija Tarybai dėl JT GA 69-osios sesijos, dok. 2014/2017(INI), P7_TA (2014)0259).

2011 m. gegužės 3 d. priėmus rezoliuciją (ja ES stebėtojos statusas pakeistas nebuvo), ES atstovams, kaip apibrėžta Lisabonos sutartyje, leidžiama kalbėti JT Generalinėje Asamblėjoje. Taip pat vykdomas darbas siekiant peržiūrėti ES dalyvavimo teises įvairiose tarptautinėse organizacijose.

Europos Vadovų Tarybos pirmininkas atstovavo ES bendrojoje diskusijoje, metinėje Generalinės Asamblėjos atidarymo ceremonijoje rugsėjo mėn., taip pat kalbėjo JT ST aukščiausiojo lygio susitikime užsienio kovotojų klausimu 2014 m. rugsėjo 24 d. 2014 m. vasario mėn., po vyriausiosios įgaliotinės pateiktos informacijos, Saugumo Taryba pirmininko pareiškimu oficialiai palankiai įvertino glaudų JT ir ES bendradarbiavimą. ES ir JT sėkmingai bendradarbiauja daugeliu krizių atveju; šis bendradarbiavimas puoselėjamas du kartus per metus vykstančiuose aukšto lygio dialogo susitikimuose ES ir JT iniciatyviniame komitete krizių valdymo klausimais.

2. Taika ir saugumas

ES ir Jungtinės Tautos yra svarbūs partneriai taikos ir saugumo srityje. JT Saugumo Taryba tai pabrėžė 2014 m. vasario 14 d., bendru sutarimu priimdama pirmininko pareiškimą, kuriame palankiai įvertintas glaudus Jungtinių Tautų ir Europos Sąjungos bendradarbiavimas ir abi organizacijos skatinamos toliau stiprinti tarpusavio institucinius santykius ir strateginę partnerystę.

Glaudus strateginis bendradarbiavimas palaikant tarptautinę taiką ir saugumą išsiplėtė ir apima visą konflikto ciklą – nuo prevencijos iki taikos stiprinimo konfliktui pasibaigus. ES valstybių narių indėlis šiuo metu sudaro 37 % taikos palaikymo biudžeto ir 8 % personalo JT taikos palaikymo operacijose. Plėtojant ES bendrą saugumo ir gynybos politiką (BSGP) buvo sudarytos sąlygos reikšmingam ir vis didėjančiam ES ir JT bendradarbiavimui civilinio ir karinio krizių valdymo srityje, pavyzdžiui, prie Somalio krantų (ATALANTA), Kosove (EULEX), Malyje (EUTM Mali), Centrinės Afrikos Respublikoje (EUFOR RCA); šis bendradarbiavimas ir toliau yra svarbi mūsų bendros partnerystės dalis. Pagal 2012 m. liepos mėn. veiksmų planą ES paramos JT taikos palaikymo operacijoms didinimas yra vienas iš ES prioritetų. Smarkiai prisidėdama prie vystymosi šalių viduje siekiant sutvirtinti taiką, taip pat vykdydama ilgalaikę taikos stiprinimo veiklą po konfliktų, ES yra aktyvi veikėja JT Taikos stiprinimo komisijoje ir visų konkrečioms šalims skirtų jos sudėčių veikloje.

ES ir toliau rėmė atsakomybės užtikrinti apsaugą koncepcijos kūrimą ir taikymą, taip pat remia šio klausimo įtraukimą į oficialią JT GA darbotvarkę 2015 m., kaip JT generalinis sekretorius yra pasiūlęs 2014 m. liepos mėn. ataskaitoje dėl atsakomybės užtikrinti apsaugą.

3. Žmogiškasis, ekonominis ir socialinis vystymasis ir vystymosi po 2015 m. darbotvarkė

2014 m. vystymosi klausimai buvo dar svarbesni nei ankstesniais metais. ES intensyviau dėjo pastangas, kad iki 2015 m. būtų įgyvendinti Tūkstantmečio vystymosi tikslai (TVT), kaip būsimos laikotarpio po 2015 m. darbotvarkės pradinis taškas. Ji siekė parengti vieną visą apimančią programą laikotarpiu po 2015 m., kuria būtų pripažintas skurdo panaikinimo ir darnaus vystymosi abipusiškai stiprinantis pobūdis.

Siekdama didinti savo veiksmų poveikį naikinant ypač didelį skurdą ir remti šalis partneres, kad Tūkstantmečio vystymosi tikslai būtų visiškai įgyvendinti, Europos Sąjunga taikė naują skaidrią paskirstymo metodiką, todėl padidėjo paramos dalis toms šalims, kurioms labiausiai jos reikia, įskaitant nestabilias valstybes, o šešiolikai didelių ir labiausiai pažengusių šalių palaipsniui buvo nutrauktas dvišalės paramos teikimas. Strateginės dvišalės programos, kurios buvo priimtos 2014 m., yra geriau sukoncentruotos ir sutelktos ne daugiau kaip 3 sektoriuose. Bendradarbiavimo sritys buvo pasirinktos iš Pokyčių darbotvarkėje nurodytų prioritetinių sričių, visų pirma tokių kaip žmogaus teisės, demokratija ir kiti pagrindiniai gero valdymo elementai ir integracinis bei tvarus augimas. Taip pat daroma pažanga vykdant bendrą programavimą su ES valstybėmis narėmis ir kitais paramos teikėjais daugiau nei 40 šalių.

Dabar ES ir JT yra artimos partnerės, kartu veikiančios daugiau nei 100 šalių tokiose srityse, kaip kaimo plėtra ir ekonominis vystymasis, vandens ir sanitarijos paslaugos, galimybės naudotis visuomenės sveikatos paslaugomis, darbo jėgos ir deramo darbo klausimai, galimybės siekti išsilavinimo ir atstatymas po konflikto.

Vystomajam bendradarbiavimui skirtomis lėšomis remiamos JT pastangos demokratinio valdymo, paramos rinkimams, konfliktų prevencijos ir atsigavimo po konflikto, žmogaus teisių, lyčių klausimų ir klimato kaitos srityse. Kiti labai svarbūs tiksliniai bendradarbiavimo su JT sektoriai yra aprūpinimo maistu bei mityba ir kaimo plėtra, parama švietimui ir sveikatai, taip pat pabėgėliams.

2014 m. Komisija priėmė komunikatą „Didesnis privačiojo sektoriaus vaidmuo siekiant integracinio ir tvaraus augimo besivystančiose šalyse“; jame, pripažįstant privačiojo sektoriaus kaip darbo vietų kūrėjo vaidmenį kovojant su skurdu, taigi, jo poveikį šalies saugumo situacijai, raginama labiau įtraukti privatųjį sektorių į ES vystomąjį bendradarbiavimą.

2014 m. liepos mėn. Darnaus vystymosi tikslų atvira darbo grupė priėmė pasiūlymą dėl darnaus vystymosi tikslų.

Tarpvyriausybiniis darnaus vystymosi finansavimo ekspertų komitetas (ICESDF) priėmė savo atskaitą 2014 m. rugpjūčio mėn. pradžioje. Vadovaudamasis šiais ir kitais dokumentais, JT generalinis sekretorius 2015 m. sausio mėn. pateikė savo apibendrinamąją atskaitą „Siekiant oraus gyvenimo iki 2030 m.: skurdo panaikinimas, visų gyvenimo pakeitimas ir planetos apsaugojimas“⁶³. Šių metų JT Generalinės Asamblėjos bendrosios diskusijos, surengtos rugsėjo mėn., tema buvo: „Pokyčius skatinančios vystymosi po 2015 m. darbotvarkė tikslų siekimas ir įgyvendinimas“.

Kitas tarpvyriausybinių derybų etapas prasidės 2015 m. pradžioje, siekiant 2015 m. rugsėjo mėn. aukščiausiojo lygio susitikime susitarti dėl visa apimančios programos laikotarpiu po 2015 m., įskaitant naujus darnaus vystymosi tikslus, kuria būtų siekiama panaikinti skurdą ir užtikrinti darnų vystymąsi trimis aspektais (ekonominiu, socialiniu ir aplinkos / klimato kaitos).

2014 m. gruodžio mėn. Taryba priėmė išvadas, kuriose nustatomas ES pozicijos būsimose tarptautinėse derybose JT pagrindas; šios derybos turėtų būti užbaigtos aukščiausiojo lygio susitikime rugsėjo mėn.⁶⁴

4. Bendradarbiavimas su Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno (AKR)

šalimis

Įsteigtas 11-asis EPF – finansinė priemonė, apimanti ES vystomąjį bendradarbiavimą su Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno (AKR) šalimis iki 2020 m.

Šiuo metu deramasi dėl nacionalinių ir regioninių orientacinių programų (NOP ir ROP) bei dėl AKR šalių vidaus programos, jos yra tvirtinamos ir pasirašomos tiek ES, tiek AKR šalių partnerių. Iki 2014 m. pabaigos buvo pasirašyta daugiau kaip 50 % nacionalinių orientacinių programų. Kitos bus užbaigtos 2015 m.

⁶³ Dok. A/69/700.

⁶⁴ 2014 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl ES ir visuotinės vystymosi programos po 2015 m. (2014/2143(INI)).

2014 m. Komisija ir Europos Vadovų Tarybos pirmininkas dalyvavo keliuose G 7 ir G 20 aukščiausiojo lygio susitikimuose ir posėdžiuose.

G 7 diskusijose 2014 m. daugiausia dėmesio buvo skiriama reagavimui į Ukrainos krizę ir santykiams su Rusija. Šiame kontekste taip pat buvo aptarta pozityvi darbotvarkė, siekiant deeskaluoti santykius su Rusija ir atkurti Ukrainoje stabilumą. Be to, šioje grupėje buvo kalbama apie pasaulinį ekonomikos augimą ir būdus įveikti didelį nedarbą, apie prekybos klausimus ir klimato kaitos ir energetinio saugumo sąsajas. Vadovai taip pat pabrėžė savo pasiryžimą tarptautinėmis pastangomis kovoti su klimato kaita pagal JT bendrąją klimato kaitos konvenciją ir spręsti vystymosi klausimus įgyvendinant laikotarpio po 2015 m. darbotvarkę.

ES visiškai remia G 7 Romos ir Liono grupės darbą⁶⁵, kaip dalį ES pastangų įgyvendinant JT ST rezoliuciją 2178 ir ES kovos su terorizmu strategiją Sirijos ir Irako atžvilgiu, ypač daug dėmesio skiriant užsienio kovotojams, kurią Taryba priėmė 2014 m. spalio 20 d.

ES palankiai įvertino Brisbane įvykusio G 20 aukščiausiojo lygio susitikimo, kurio tikslas – pasaulio ekonomiką pakreipti tvaraus augimo keliu, rezultatus. G 20 aukščiausiojo lygio susitikime priimtas Ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo Brisbano veiksmų planas ir labai akcentuotos investicijos. Be to, G 20 dar kartą patvirtino savo pasiryžimą siekti teisingesnio apmokestinimo ir vėl pastūmėjo siekti finansinio reguliavimo, pasaulinių klimato veiksmų ir atviros prekybos, įtvirtintos daugiašalėje prekybos sistemoje. Galiausiai, G 20 padaryta pažanga kovos su korupcija, energetikos ir tvarumo, vystymosi ir tarptautinių ekonomikos institucijų reformos klausimais.

⁶⁵ G 7 Romos ir Liono grupė nagrinėja kovos su terorizmu ir organizuotu nusikalstamumu klausimus.

6. Europos Taryba (ET)

Remiantis 2007 m. ES ir Europos Tarybos pasirašytu susitarimo memorandumu ES toliau aktyviai bendravo su Europos Taryba, visų pirma Europos kaimynystės ir Vakarų Balkanų klausimais. Labai svarbią Europos Tarybos darbo 2014 m. dalį sudarė su Ukraina susiję klausimai. Ukraina galėjo pasinaudoti Europos Tarybos ekspertinėmis žiniomis pagrindiniais klausimais, susijusiais su teisinėmis, konstitucinėmis ir rinkimų reformomis, taip pat žmogaus teisėmis. Be to, Europos Taryba toliau bendradarbiavo su ES pietinėse Viduržemio jūros regiono šalyse ir Vidurinėje Azijoje pagal Europos Tarybos bendradarbiavimo su kaimyninėmis šalimis strategiją.

Viena iš svarbiausių mūsų bendradarbiavimo dalių ir toliau buvo ES ir Europos Tarybos bendros programos. 2014 m. ES ir ET kartu siekė nustatyti naujus bendradarbiavimo metodus vykdydamos projektus numatant ilgesnio laikotarpio bendradarbiavimo perspektyvas, aiškesnius tikslus ir rezultatus. 2014 m. balandžio 1 d. ET Generalinis Sekretorius T. Jaglandas ir buvęs Komisijos narys Stefanus Füle pasirašė ketinimų deklaraciją patvirtindami šią kryptį.

7. Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacija

2014 m. ESBO darbotvarkę temdė krizė Ukrainoje ir aplink ją. Konfliktas išryškino šios organizacijos vis dar neprarastą vertę, tačiau atskleidė ir jos politinį ir veiklos ribotumą. Rusija pažeidė esminius ESBO principus ir sulaukė ESBO nuo visapusiško vaidmens prisiėmimo įgyvendinant Minsko susitarimus, ypač sienų stebėjimo srityje. Tuo pačiu metu pasitvirtino ESBO vertė, kaip vienintelės tarptautinės organizacijos ir nešališkos veikėjos pačioje konflikto zonoje Ukrainoje ir kaip svarbaus forumo skirtingų šalių dialogui palaikyti per krizę. ES palankiai įvertino dideles pastangas, kurias siekiant spręsti krizę 2014 m. dėjo ESBO pirmininkavusi Šveicarija.

ES, kurios valstybės narės sudaro beveik pusę ESBO dalyvaujančių valstybių ir kurių indėlis sudaro 70 % organizacijos biudžeto, ir toliau rėmė ESBO darbą visose trijose jos darbo srityse – politinėje ir karinėje, ekonomikos ir aplinkos ir žmogiškoje. Sąjunga toliau gynė ir palaikė ESBO įsipareigojimus ir principus susidūrus su įvairiais iššūkiais – pradedant Rusijos veiksmais Ukrainoje ir baigiant blogėjančia žmogaus teisių padėtimi kai kuriose Pietų Kaukazo ir Vidurinės Azijos dalyse.

Krizės Ukrainoje ir aplink ją atveju ES teikė nemažą politinę ir finansinę paramą bei paramą natūra įvairiai ESBO veiklai, visų pirma Specialiajai stebėsenos misijai, stebėtojų misijai dviejuose Rusijos pasienio kontrolės postuose ir rinkimų stebėjimo misijoms, kurias ESBO Demokratinė institucijų ir žmogaus teisių biuras (ODIHR) surengė stebėti priešlaikinių prezidento ir parlamento rinkimų Ukrainoje. Specialioji stebėsenos misija yra didžiausia ESBO operacija veiksmų vietoje pastaraisiais metais ir ji turėjo veikti vis sudėtingesnėmis sąlygomis. ES parėmė jos išplėtimą iki 500 stebėtojų iki 2015 m. sausio mėn., o ES valstybių narių suteiktas personalas sudarė daugiau kaip 70 % misijos personalo. Be valstybių narių indėlių ES, pasitelkdama priemonę, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos (IcSP), Specialiajai stebėsenos misijai suteikė 7 mln. EUR papildomą biudžeto finansavimą ir 40 nešarvuotų ir 4 šarvuotas transporto priemones. ES taip pat teikė tvirtą politinę paramą trišalei kontaktinei grupei, kurią sudarė ESBO pirmininkavusios valstybės, Ukrainos ir Rusijos atstovai.

Reaguodama į Ukrainos krizę ES rėmė platų ESBO politinių ir karinių priemonių, visų pirma Vienos dokumento, naudojimą. Tiek Ukrainai, tiek Rusijai buvo taikoma daug patikrinimo priemonių, aktyviai dalyvaujant ES valstybėms narėms, siekiant sumažinti susirūpinimą neįprasta Rusijos karine veikla prie Ukrainos sienos. Tačiau dėl išsiskiriančių saugumo interesų ir trūkstamos Rusijos politinės valios ne tik formaliai, bet ir iš esmės laikytis savo įsipareigojimų pasitikėjimo ir saugumo stiprinimo priemonių srityje sumažinti įtampą buvo sunku. Todėl ES toliau darys spaudimą, kad būtų visapusiškai įgyvendintas ir modernizuotas Vienos dokumentas siekiant sustiprinti ESBO vaidmenį stiprinant pasitikėjimą ir saugumą, mažinant riziką ir užkertant kelią konfliktams.

Krizė Ukrainoje ir aplink ją turėjo poveikio ir užsitęsusiems konfliktams ESBO erdvėje. Nepaisant iššūkių ES toliau aktyviai dalyvavo sprendžiant šiuos konfliktus – visų pirma ji dalyvavo derybose dėl Padniestrės susitarimo ir Ženevos tarptautinėse diskusijose dėl 2008 m. konflikto Gruzijoje pasekmių. Taip pat ES toliau rėmė pastangas padaryti pažangą sprendžiant Kalnų Karabacho konfliktą. ES svariai finansuoja pasitikėjimo stiprinimą tarp kiekvieno iš šių konfliktų šalių.

ES ir toliau daug svarbos skyrė visiškam įsipareigojimų, susijusių su žmogiškąja dimensija, įgyvendinimui, ypač žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių srityje. Šiame kontekste Sąjunga visų pirma pabrėžė svarbą autonomiškų ESBO institucijų (ESBO Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro, atstovo žiniasklaidos laisvės klausimais ir vyriausiojo tautinių mažumų reikalų komisaro) vaidmenį.

Buvo toliau plėtojamas bendradarbiavimas su ESBO tarpvalstybinių grėsmių srityje, be kita ko, klausimais, susijusiais su kova su terorizmu, sienų valdymu ir kibernetiniu saugumu. ES taip pat toliau rėmė ESBO operacijų veiksmų vietoje darbą, visų pirma Vakarų Balkanuose, Pietų Kaukaze ir Vidurinėje Azijoje. ES pagal IcSP toliau teikė reikšmingą finansinę paramą Bendruomenės saugumo iniciatyvai Kirgizijoje.

2014 m. gruodžio 4–5 d. Bazelyje vykusiamе metiniame Ministrų Tarybos susitikime daugiausia dėmesio buvo skirta krizei Ukrainoje ir aplink ją. Nors bendro sutarimo dėl deklaracijos krizės klausimu pasiekta nebuvo, tačiau diskusijose pasitvirtino ESBO, kaip pagrindinio Europos saugumo klausimų forumo, vaidmuo. Ministrų Tarybos susitikimas taip pat parodė, kad didelė dauguma dalyvaujančių valstybių pritaria tam, kad reikia priešintis Rusijos veiksams Ukrainoje ir aplink ją ir kad reikia laikytis pagrindinių Helsinkio baigiamojo akto principų, įskaitant sienų neliečiamumą. Ministrų Tarybos susitikime taip pat buvo aptariama Europos saugumo tvarkos ateitis. 2014 m. Helsinkio + 40 procese (bandymas atgaivinti ESBO rengiantis 40-osioms Helsinkio baigiamojo akto pasirašymo 1975 m. metinėms) nepadaryta beveik jokios pažangos, tačiau Ministrų Tarybos susitikime susitarta toliau plėtoti šį procesą rengiantis būsimam jubiliejui. Be to, pirmininkaujanti Šveicarija, bendradarbiaudama su paskui pirmininkausiančiomis Serbija (2015 m.) ir Vokietija (2016 m.), įsteigė Aukšto lygio pripažintų asmenų grupę Europos saugumo ateities klausimais.

D. Parama demokratijai, žmogaus teisėms, tarptautinei humanitarinei teisei ir teisinei valstybei

1. Žmogaus teisių, tarptautinės humanitarinės teisės, demokratijos ir teisinės valstybės propagavimas

2014 m. ES toliau vykdė įsipareigojimą propaguoti pagarbą žmogaus teisėms visame pasaulyje ir skatinti laikytis tarptautinės humanitarinės teisės. 2012 m. birželio mėn. priimti ES strateginė programa ir veiksmų planas žmogaus teisių ir demokratijos srityje išliko dokumentais, kuriais remiamasi vykdant ES išorės politiką šioje srityje; juose nustatyti pagrindiniai ES veiksmų principai ir prioritetai. Šiais dokumentais siekiama pagerinti ES žmogaus teisių politikos efektyvumą ir nuoseklumą ir užtikrinti, kad žmogaus teisės bei demokratija būtų esminiai Sąjungos išorės veiksmų principai.

Veiksmų plano galiojimas baigiasi metų pabaigoje, todėl per ataskaitinį laikotarpį Išorės veiksmų tarnyba (EIVT) pradėjo platų konsultacijų procesą su kitomis ES institucijomis (Komisija, Taryba ir valstybėmis narėmis, Europos Parlamentu) ir atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais (įskaitant visų pirma pilietinės visuomenės organizacijas ir akademines įstaigas) siekdama parengti visapusiškai atnaujintą veiksmų planą, kurį planuojama priimti 2015 m. pradžioje.

2. Žmogaus teisės ES politikoje

2014 m. ES specialusis įgaliotinis žmogaus teisių klausimais Stavros Lambrinidis užbaigė antrus savo kadencijos metus. Jo pagrindinė užduotis, kaip nustatyta jo įgaliojimuose, ir toliau buvo didinti žmogaus teisių aspekto nuoseklumą, veiksmingumą ir matomumą ES užsienio politikoje. Šiuo tikslu jis daugiausia dėmesio skyrė ES bendradarbiavimo su strateginiais partneriais žmogaus teisių srityje stiprinimui, be kita ko, lankydamasis Jungtinėse Amerikos Valstijose, Brazilijoje ir Meksikoje; ryšių su pereinamojo laikotarpio šalimis ir regioniniais partneriais, įskaitant Mianmarą, Pakistaną ir Egiptą, stiprinimui; ES matomumo didinimui ir santykių su daugiašaliais ir regioniniais žmogaus teisių mechanizmais stiprinimui; taip pat bendradarbiavimui su pilietine visuomene ir didesnių galių jai suteikimui. Jis taip pat sutelkė dėmesį į svarbiausių ES prioritetų, visų pirma tų, kurie atspindėti ES žmogaus teisių gairėse, ir prioritetų kitais klausimais, pavyzdžiui, saviraiškos laisvės realiame gyvenime ir internete, moterų žmogaus teisių, žmogaus teisėmis grindžiamo požiūrio į vystymąsi, mirties bausmės panaikinimo bei verslo ir žmogaus teisių, propagavimą.

EIVT taip pat vykdė veiklą siekdama racionalizuoti savo vidaus mechanizmus ir procedūras, kad jos veiksmai žmogaus teisių srityje būtų efektyvesni. Tarybos žmogaus teisių darbo grupė (COHOM), atsakinga už visus Europos Sąjungos išorės santykių srities žmogaus teisių aspektus, priėmė tų metų ES strateginius prioritetus JT žmogaus teisių forumuose, o tai padėjo užtikrinti sėkmingą ES darbo JT sistemoje rezultatą. Bendromis ES delegacijų, diplomatinių atstovybių vadovų, ES institucijų bei tarnybų ir valstybių narių pastangomis Politinis ir saugumo komitetas (PSK) patvirtino 132 konkrečioms šalims skirtas žmogaus teisių srities strategijas. Įgyvendinant konkrečioms šalims skirtas žmogaus teisių srities strategijas suintensyvėjo ES delegacijų ir valstybių narių ambasadų bendradarbiavimas žmogaus teisių klausimais ir prisidėta plėtojant labiau struktūrizuotus ir nuoseklesnius dialogus žmogaus teisių klausimais.

2014 m. ES vedė oficialų dialogą žmogaus teisių klausimais ir konsultacijas šia tema su 37 šalimis partnerėmis ir regioninėmis grupėmis, įskaitant – pirmą kartą – dialogą žmogaus teisių klausimais su Mianmaru / Birma. Be to, daugelis iš 79 Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno valstybių, kurios yra Kotonu susitarimo šalys, palaikė dialogą su ES. Dialogas žmogaus teisių klausimais su Rusija buvo sustabdytas, o su Azerbaidžanu – atidėtas. ES toliau dėjo pastangas dialogų poveikiui ir veiksmingumui padidinti, be kita ko, susiejant dialogus ir kitas politikos priemones, parengiant tolesnių susijusių veiksmų mechanizmus ir diskusijų metu aptariant atskirus atvejus. Prieš daugelį dialogo susitikimų žmogaus teisių klausimais buvo rengiami konsultaciniai susitikimai su pilietinės visuomenės organizacijomis Briuselyje ir atitinkamose šalyse, o po jų – ataskaitiniai susitikimai. ES parengė deklaracijas žmogaus teisių klausimais, kurias paskelbė vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja arba jos atstovas spaudai. Aptariamaisiais metais buvo imtasi ir konfidencialių demaršų.

EIVT rengė reguliarius mokymus žmogaus teisių ir demokratijos srityje tokiomis temomis, kaip nediskriminavimas (saviraiškos laisvė, religijos ar tikėjimo laisvė, neįgaliųjų teisės ir LGBTI asmenų teisės), ekonominės, socialinės ir kultūrinės teisės, verslo ir žmogaus teisės, lyčių lygybė, vaiko teisės, parama demokratijai ir rinkimų stebėjimas, žmogaus teisės JT veiklos kontekste ir žmogaus teisės Europos Taryboje. Taip pat pradėta valstybių narių vykdomų mokymo žmogaus teisių klausimais programų analizė, siekiant surinkti informaciją apie geriausią praktiką ir išnagrinėti sinergijos galimybes. Šiuo tikslu rugsėjo mėn. buvo susitarta sukurti neformalų mokymo žmogaus teisių ir demokratijos klausimais kontaktinių asmenų ES valstybėse narėse tinklą. Iki 2014 m. pabaigos visos ES delegacijos trečiosiose šalyse ir BSGP misijos ir operacijos buvo paskyrusios žmogaus teisių ir (arba) lyčių klausimų kontaktinius asmenis.

2014 m. buvo sustiprintos pastangos spręsti ES vidaus ir išorės žmogaus teisių politikos darnos ir nuoseklumo klausimus. Šiai temai taip pat buvo skirtos konkrečios išvados, kurias birželio mėn. priėmė Teisingumo ir vidaus reikalų taryba; šiose išvadose Taryba pripažino, kad nuoseklumas yra itin svarbus siekiant užtikrinti ES patikimumą, o jį galima pasiekti tik tuomet, jei ES pati bus pavyzdžiu žmogaus teisių srityje. 2014 m. Europos Komisija ir toliau siekė įtraukti žmogaus teises į rengiamus pasiūlymų ES išorės veiksmų srityje poveikio vertinimus; ji taip pat pradėjo rengti konkrečias gaires, skirtas poveikio žmogaus teisėms vertinimo prekybos susitarimuose analizei.

3. ES žmogaus teisių srities prioritetų įgyvendinimas

Per visus 2014 m. ES daug dėmesio skyrė konkretiems teminiams žmogaus teisių srities iššūkiams, tiek pilietinių ir politinių teisių, tiek ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių atžvilgiu.

ES aktyviai propagavo **teisę į asociacijų ir taikių susirinkimų laisvę**, darydama viešus pareiškimus, palaikydama dvišalius ES santykius su trečiosiomis šalimis, ir rengdama dialogus bei konsultacijas žmogaus teisių klausimais su panašiai mąstančiais partneriais siekdama pasikeisti veiklos ir geros praktikos pavyzdžiais. 2014 m. rugsėjo mėn. ES suorganizavo renginį ESBO žmogiškosios dimensijos įgyvendinimo susitikimo metu, kad kartu su pilietine visuomene išnagrinėtų pastarojo meto tendencijas, susijusias su naudojimusi taikių susirinkimų laisve ESBO erdvėje.

Per visus metus JT Žmogaus teisių tarybos sesijose ir spalio mėn. įvykusio JT Generalinės Asamblėjos Trečiojo komiteto posėdžio metu ES pabrėžė **pilietinės visuomenės organizacijų ir žmogaus teisių gynėjų** darbo svarbą ir reiškė susirūpinimą dėl pilietinės visuomenės dalyvavimo galimybių mažėjimo daugelyje šalių, vis didesnių apribojimų nevyriausybinėms organizacijoms ir aktyvistų persekiojimo ir sunkių žmogaus teisių pažeidimų jų atžvilgiu. Europos demokratijos ir žmogaus teisių rėmimo priemonė yra itin svarbi finansinė priemonė, skirta remti žmogaus teisių srityje veikiančias pilietinės visuomenės organizacijas ir žmogaus teisių gynėjus, įskaitant žurnalistus ir tinklaraštininkus.

ES įsipareigojimą remti žmogaus teisių gynėjus ES užsienio reikalų ministrai pakartojo birželio mėn. priimtose Tarybos išvadose, skirtose pažymėti ES gairių dėl žmogaus teisių gynėjų priėmimo 10 metų sukaktį. Taryba pabrėžė ypač svarbų vaidmenį, kurį atlieka žmogaus teisių gynėjos moterys, taip pat žmogaus teisių gynėjai iš pažeidžiamų ir marginalizuotų grupių. Gegužės mėn. ES delegacijoms buvo pateiktos išsamios gairių dėl žmogaus teisių gynėjų įgyvendinimo rekomendacijos, kuriose nustatyta geriausia praktika, kaip elgtis atitinkamais atvejais. Visus metus ES delegacijos aktyviai dirbo, kad būtų apsaugoti žmogaus teisių gynėjai, kurie daugelyje šalių toliau susidūrė su didėjančiu valdžios institucijų ir nevalstybinių subjektų spaudimu. ES diplomatai stebėjo teismo procesus, lankė sulaikytus aktyvistus ir skelbė pareiškimus dėl atskirų atvejų.

ES strateginėje programoje žmogaus teisių ir demokratijos srityje pabrėžiamas ES pasiryžimas toliau propaguoti **nuomonės ir saviraiškos laisvę internete ir realiaame gyvenime**, nes be šių teisių demokratija nėra įmanoma. 2014 m. gegužės 12 d. ES priėmė ES žmogaus teisių gaires dėl saviraiškos laisvės internete ir realiaame gyvenime. Šios gairės paremtos jau esamomis priemonėmis ir dokumentais, jose pakartojami pagrindiniai principai, išdėstomi aiškiai apibrėžti prioritetai ir priemonės ES delegacijoms ir valstybių narių ambasadoms, taip pat ES centrinėms būstinėms, kad jos geriau propaguotų ir gintų šią teisę. ES ne kartą pasmerkė išpuolius prieš žurnalistus ir tinklaraštininkus darydama viešus pareiškimus ir palaikydama dvišalius santykius. ES atidžiai stebėjo Laisvės internete koalicijos darbą ir aktyviai rėmė JT Žmogaus teisių tarybos rezoliuciją dėl žurnalistų saugumo, JT GA rezoliuciją dėl teisės į privatumą skaitmeniniame amžiuje ir rezoliuciją dėl žmogaus teisių ir interneto, kurią šią vasarą antrą kartą priėmė JT Žmogaus teisių taryba. 2014 m. gruodžio 4–5 d. surengtame 2014 m. metiniame ES NVO Žmogaus teisių forume, skirtame saviraiškos laisvės apsaugos ir propagavimo klausimui, dalyvavo daugiau kaip 200 NVO atstovų iš viso pasaulio.

ES dar kartą patvirtino, kad **prieštarauja mirties bausmei** ir naudojosi visomis turimomis diplomatinėmis priemonėmis siekdama jos panaikinimo visame pasaulyje, atsižvelgiant į atitinkamas ES gaires. Vykdydama intensyvią lobistinę veiklą ES aktyviai dalyvavo tarpreigioniniame aljanse, kuris propaguoja JT Generalinės Asamblėjos rezoliuciją, kuri galiausiai buvo priimta gruodžio mėn. ir kuria dar kartą patvirtinamas raginimas paskelbti mirties bausmės taikymo moratoriumą. Dėl ES pastangų precedento neturinčiu balsavimu surinkta 117 balsų už, 37 – prieš ir 34 atvejais susilaikyta; tai didelė pažanga palyginti su panašiomis rezoliucijomis ankstesniais metais.

ES šventė 30-ąsias **Konvencijos prieš kankinimą** metines ir toliau įgyvendino ES kovos su kankinimu ir kitokiu žiauriu, nežmonišku ar žeminančiu elgesiu ir baudimu gaires. Ji ragino visas šalis ratifikuoti ir įgyvendinti Konvenciją ir jos fakultatyvų protokolą ir kėlė klausimą dėl atskirų kankinimo ir netinkamo elgesio atvejų susijusių klausimus vedama dialogą žmogaus teisių klausimais su trečiosiomis šalimis, taip pat vizitų į tas šalis metu. Gruodžio mėn. Briuselyje įvyko renginys, skirtas didinti informuotumą 30-ųjų metinių proga ir aptarti tolesnius veiksmus, kad būtų užtikrintas kuo platesnis Konvencijos įgyvendinimas.

Šiais metais ES minėjo 25-ąsias **JT vaiko teisių konvencijos** metines. Siekiant pažymėti šią sukaktį ir ES įsipareigojimą dėl vaikų teisių savo vidaus ir išorės politikoje, gruodžio mėn. Teisingumo ir vidaus reikalų taryba priėmė išvadas dėl vaikų teisių propagavimo ir apsaugos. ES aktyviai rėmė kampaniją „Vaikai, ne kareiviai“, kurią kartu inicijavo JT specialioji įgaliotinė vaikų ir ginkluotų konfliktų klausimais bei UNICEF ir kuria siekiama iki 2016 m. užkirsti kelią vyriausybinių ginkluotųjų pajėgų vykdomam vaikų verbavimui ir galiausiai jį nutraukti. ES, vadovaudamasi TDO konvencija Nr. 182 dėl nepriimtino vaikų darbo, pasisakė už tai, kad būtų nustatyti pavojingo darbo rūšių sąrašai 33 šalyse dviejuose regionuose: Užsachario Afrikoje ir Europoje / Vidurinėje Azijoje. Dialogo su tam tikromis šalimis žmogaus teisių klausimais metu itin daug dėmesio skirta vaikų darbui.

Moterų teisių apsauga ir kova su smurtu dėl lyties toliau buvo vieni iš svarbiausių ES darbotvarkės klausimų. Šie klausimai buvo nuolat įtraukiami į ES programas ir visuomenei skirtus pranešimus bei dialogą su vyriausybėmis, regioninėmis organizacijomis ir pilietine visuomene. Parama žmogaus teisių gynėjoms ir moterų organizacijoms taip pat buvo vienas iš prioritetų. JT toliau buvo pagrindinė platforma, kurioje ES dirba įgyvendindama savo strateginius prioritetus lyčių klausimų srityje. Pavyzdžiui, ES atliko svarbų vaidmenį derantis dėl JT Moterų padėties komisijos sutartų išvadų. ES ir JT padalinys „JT moterys“ toliau įgyvendino savo 2012 m. bendrą susitarimo memorandumą. Pasiekta svarbių laimėjimų komunikacijos, politikos dialogo ir bendrų interesų gynimo, mokymo ir bendrų ES ir JT padalinio „JT moterys“ programų planavimo srityse. Šiame kontekste 2014 m. lapkričio mėn. Briuselyje įvyko konferencija „Šuolis į priekį moterų labui“, subūrusi Arabų valstybių regiono parlamentares ir Europos Parlamento narius. Kalbant apie seksualinį smurtą konfliktų metu, ES aktyviai dalyvavo 2014 m. birželio mėn. Londone įvykusiame pasauliniame aukščiausiojo lygio susitikime ir įsipareigojo imtis tolesnių susijusių praktinių veiksmų žmogaus teisių, konfliktų prevencijos, krizių valdymo, tarpininkavimo ir humanitarinės pagalbos srityse. Liepos mėn. įvykusio mergaičių klausimams skirto aukščiausiojo lygio susitikimo metu ES įsipareigojo kitiems septyneriems metams skirti daugiau kaip 100 mln. EUR lyčių lygybės ir vaikų gerovės klausimams, įskaitant ir konkrečius projektus dėl moterų lyties organų žalojimo nutraukimo ir vaikų, ankstyvų ir priverstinių santuokų panaikinimo.

Kalbant apie **lesbiečių, gėjų, biseksualių, translyčių ir interseksualių (LGBTI) asmenų naudojimąsi žmogaus teisėmis** ES vedė dialogą su keliomis šalimis ir prireikęs ėmėsi būtinų diplomatinio demaršų, visų pirma Afrikoje ir Vidurinėje Azijoje, kad paragintų šalis persvarstyti arba panaikinti teisės aktus, kuriais diskriminuojami LGBTI asmenys ir pažeidžiamos tarptautiniu lygiu sutartos nediskriminavimo nuostatos. Be to, ES pasisakė už LGBTI asmenų teises atitinkamuose dialoguose žmogaus teisių klausimais ir, pasitelkdama Europos demokratijos ir žmogaus teisių rėmimo priemonę (EDŽTRP), teikė paramą LGBTI asmenų žmogaus teisių gynėjams ir NVO, įgyvendinančioms kovai su LGBTI asmenų diskriminacija skirtus projektus. ES aktyviai prisidėjo prie daugiašalių pastangų, visų pirma JT sistemoje, siekiant kovoti su diskriminacija, be kita ko, dėl seksualinės orientacijos arba lytinės tapatybės. Žmogaus teisių taryboje Ženevoje ES aktyviai ir sėkmingai prisidėjo prie to, kad rugsėjo mėn. būtų priimta Rezoliucija dėl žmogaus teisių, seksualinės orientacijos ir lytinės tapatybės (SOGI).

Praėjus vieniems metams po to, kai buvo priimtose ES gairės dėl **religijos ar tikėjimo laisvės (RTL)**, ES toliau skyrė dėmesį šiai pagrindinei laisvei, kurios atžvilgiu visame pasaulyje susiduriame su vis daugiau iššūkių.

ES ypač pribloškė žiaurumas ir pamatinių žmogaus teisių pažeidimai, be kita ko, pavyzdžiui, Irake ir Sirijoje, visų pirma prieš asmenis, priklausančius tam tikroms religinėms mažumoms, ir pažeidžiamas grupes.

Ji pabrėžė, kad būtina išsaugoti šių šalių daugiaetninį ir daugiareliginį pobūdį. Daugiašaliuose forumuose ES daug dėmesio skyrė rezoliucijų dėl religijos ar tikėjimo laisvės konsolidavimui tiek JT Žmogaus teisių taryboje (ŽTT), tiek Generalinėje Asamblėjoje. 2014 m. kovo mėn. įvykusioje ŽTT sesijoje bendru sutarimu buvo vėl priimta ES iniciatyva parengta rezoliucija dėl religijos ar tikėjimo laisvės.

ES padėjo propaguoti ir ginti **mažumoms priklausančių asmenų teises**, sutelkdama jėgas su Jungtinėmis Tautomis ir kitomis tarptautinėmis bei daugiašalėmis organizacijomis, pavyzdžiui, ESBO ir Europos Taryba. 2014 m. rugsėjo mėn. Niujorke kaip Generalinės Asamblėjos aukšto lygio plenarinis posėdis buvo surengta pati pirmoji JT pasaulinė konferencija čiabuvių tautų klausimais. ES aktyviai prisidėjo rengiantis šiai konferencijai remdama visapusišką ir veiksmingą čiabuvių tautų dalyvavimą ir teikdama suderintus įnašus siekiant bendru sutarimu priimti išvadų dokumentą. Be to, ES organizavo papildomą renginį čiabuvių tautų teisių stebėsenos klausimu. Remdamasi konferencijos rezultatais, ES pradėjo darbą siekiant sustiprinti ES politiką čiabuvių tautų klausimais, kaip numatyta Veiksmų plane žmogaus teisių srityje.

ES savo vykdomuose vidaus ir išorės veiksmuose yra įsipareigojusi propaguoti **neįgaliųjų teises** pagal JT neįgaliųjų teisių konvenciją, kurios šalimi ES yra. 2014 m. Europos Komisija parengė pirmąją ES ataskaitą, kaip reikalaujama pagal JT neįgaliųjų teisių konvenciją, ir pateikė ją svarstyti JT. Ataskaitoje aprašoma, kaip ES įgyvendina Neįgaliųjų teisių konvenciją pasitelkdama teisės aktus, politikos veiksmus ir finansavimo priemones.

Kaip visų žmogaus teisių visuotinumą, nedalomumą, tarpusavio priklausomumą ir tarpusavio sąsajų propaguotoja, ES mano, kad **ekonominės, socialinės ir kultūrinės teisės** yra neatskiriama ES išorės žmogaus teisių politikos dalis. Per ataskaitinius metus dialogų žmogaus teisių klausimais su pagrindinėmis šalimis metu ES skyrė daugiau dėmesio šiai sričiai. Daugiašaliu lygmeniu ES aktyviai rėmė kelis JT specialiuosius pranešėjus, dirbančius ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių srityje, ir su jais bendradarbiavo.

2014 m. ES toliau viduje įgyvendino 2011 m. JT verslo ir žmogaus teisių pagrindinius principus (JTTPP) ir skatino juos įgyvendinti kitose šalyse. ES lygiu padaryta pažanga Tarybai rugsėjo mėn. priėmus direktyvą dėl didžiųjų įmonių ir grupių nefinansinės ir įvairovės informacijos atskleidimo. Atitinkamos įmonės atskleis informaciją apie politiką, riziką ir rezultatus, be kita ko, pagarbos žmogaus teisėms atžvilgiu. Vykdydama išorės veiksmus ES šiuo klausimu diskutavo su vis daugiau šalių partnerių. Birželio mėn. ŽTT sesijoje ES parėmė rezoliuciją, kuria atnaujinami Darbo grupės dėl žmogaus teisių ir tarptautinių korporacijų ir kitų įmonių įgaliojimai. Rugsėjo mėn. Adis Abeboje surengtame bendrame seminare Afrikos Sąjunga ir ES įsipareigojo abiejuose regionuose kartu propaguoti ir įgyvendinti JT pagrindinius principus ir ieškoti galimo bendradarbiavimo sričių.

4. Žmogaus teisės visose išorės politikos srityse

ES toliau laikėsi savo įsipareigojimo skatinti žmogaus teises ir demokratiją visuose savo išorės veiksmuose.

ES ėmėsi tolesnių žingsnių siekdama, kad būtų taikomas veiksmingesnis žmogaus teisėmis grindžiamas požiūris į **vystomąjį bendradarbiavimą**. 2014 m. balandžio mėn. Komisijos tarnybų darbiniam dokumente suformuluotas priemonių rinkinys, kuriuo suteikiamas politinis postūmis ir konkrečios gairės, kaip įtraukti teisėmis grindžiamą požiūrį į bet kurią vystymo programą ar projektą. Vėliau ES Tarybos išvadose tai buvo palankiai įvertinta kaip svarbus žingsnis pirmyn. ES priėmė naujas išorės finansines priemones (2014–2020 m.), kuriose žmogaus teisės ir demokratija figūruoja kaip pagrindiniai principai ir (arba) yra įtraukti į specialias programas. Ji toliau formavo savo poziciją ir strategiją dėl tolesnių su „Rio+20“ susijusių veiksmų ir laikotarpio po 2015 m. vystymosi darbotvarkės. Daugelyje politikos pareiškimų, kuriuos patvirtino Taryba, ES pasisakė už žmogaus teisių, teisinės valstybės ir valdymo klausimų integravimą į visuotinę vystymosi darbotvarkę. Gruodžio 16 d. išvadose Taryba pabrėžė tokios laikotarpio po 2015 m. vystymosi darbotvarkės, kuri apimtų visas žmogaus teises, svarbą.

ES taip pat naudojo savo **prekybos politiką**, kad propaguotų pagarbą žmogaus teisėms trečiosiose šalyse. Todėl pagal naująjį reglamentą dėl bendrųjų muitų tarifų lengvatų sistemos (BLS), kuris įsigaliojo 2014 m. sausio mėn., 13 šalių⁶⁶ buvo suteiktos BLS+ lengvatos. Naujuoju reglamentu sustiprinami stebėsenos, kaip šios šalys laikosi tarptautinių konvencijų (įskaitant pagrindines žmogaus teisių konvencijas) reikalavimų, mechanizmai. ES pradėjo diegti papildomus naujoviškus būdus, kaip teikti paramą BLS+ šalims įgyvendinti atitinkamas žmogaus teisių sutartis ir Tarptautinės darbo organizacijos (TDO) konvencijas, užtikrinti jų vykdymą ir stebėseną. 2014 m. ES ir jos valstybės narės skatino imtis veiksmų daugiašaliu lygmeniu, kad būtų užtikrinta stebėjimo technologijų, kurios galėtų būti naudojamos žmogaus teisių pažeidimams vykdyti, eksporto kontrolė; tai buvo daroma vedant derybas dėl pasiūlymų pagal pagrindinius daugiašalius eksporto kontrolės režimus, kaip antai Vasenaro susitarimas. Todėl 2014 m. spalio 22 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu ES nustatė specialios įsibrovimo programinės įrangos ir internetinės stebėjimo įrangos naujų rūšių kontrolę. Atlikus bendrą Reglamento 1236/2005 dėl prekybos prekėmis, kurios galėtų būti naudojamos mirties bausmei vykdyti ir kankinimui, peržiūrą Komisija 2014 m. pradžioje pateikė pasiūlymą Tarybai ir Europos Parlamentui iš dalies pakeisti šį reglamentą.

⁶⁶ Armėnijai, Bolivijai, Ekvadorui, Gruzijai, Gvatemalai, Kosta Rikai, Mongolijai, Pakistanui, Panamai, Paragvajui, Peru, Salvadorui, Žaliajam Kyšuliui.

ES ėmėsi papildomų veiksmų, siekdama integruoti savo žmogaus teisių ir lyčių lygybės politiką į **BSGP misijas ir operacijas**. Laikantis 2013 m. krizių valdymo procedūrų, į žmogaus teisių ir lyčių aspektus buvo atsižvelgta planuojant naujas misijas ir operacijas, o žmogaus teisių ir lyčių padėties analizė buvo įtraukta į planavimo dokumentus, be kita ko, ES patariamąsios misijos civilinio saugumo sektoriaus reformos srityje Ukrainoje ir ES karinės operacijos Centrinės Afrikos Respublikoje atveju. Be to, pasauliniu mastu pradėta laipsniškai naudoti išankstinio perspėjimo apie konfliktą sistema, apimanti daug su žmogaus teisėmis susijusių rodiklių. 2014 m. visose BSGP misijose ir operacijose dirbo patarėjai arba veikė kontaktiniai asmenys žmogaus teisių ir lyčių klausimais. Jų užduotys apėmė tiek žmogaus teisių ir lyčių lygybės aspekto integravimą į misijos arba operacijos darbą, tiek konkrečių veiksmų įgyvendinimą. ES toliau darė pažangą tęsdama darbą, susijusį su įsipareigojimu įgyvendinti JT Saugumo Tarybos rezoliuciją 1325 dėl moterų, taikos ir saugumo, tiek vidaus lygmeniu – pasitelkdama ES valstybių narių neformalią darbo grupę, tiek su trečiosiomis šalimis – skatindama parengti nacionalinius veiksmų planus. 2014 m. sausio mėn. buvo paskelbta Antroji ataskaita dėl ES rodiklių, susijusių su visapusišku požiūriu į JT Saugumo Tarybos rezoliucijų 1325 ir 1820 dėl moterų, taikos ir saugumo įgyvendinimą ES.

Siekdama įtraukti žmogaus teisių klausimus į savo **kovos su terorizmu veiklą**, EIVT, bendradarbiaudama su kitomis ES institucijomis, parengė kovos su terorizmu gaires, taikytinas planuojant ir įgyvendinant kovos su terorizmu pagalbos projektus su trečiosiomis šalimis. Gairėse, kurias valstybės narės patvirtino lapkričio mėn., atsižvelgiama į tarptautinę humanitarinę teisę ir tarptautinę pabėgėlių teisę.

5. Demokratija ir teisinė valstybė

ES toliau dėjo pastangas remti demokratines reformas ir vertybes. 2014 m. ES rėmė rinkimų procesus visame pasaulyje siųsdama rinkimų stebėjimo misijas ir rinkimų ekspertų misijas, taip pat teikdama techninę pagalbą ir finansinę paramą rinkimų valdymo organams bei vietos stebėtojams. Iš viso ES nusiuntė 8 rinkimų stebėjimo misijas stebėti iš viso 9 rinkimų. Rinkimų stebėjimo misijos buvo išsiųstos į Maldyvus (įstatymų leidžiamosios valdžios rinkimai), Bisau Gvinėją (prezidento ir įstatymų leidžiamosios valdžios rinkimai), Malavį (prezidento, įstatymų leidžiamosios valdžios ir vietos rinkimai), Egiptą (prezidento rinkimai), Kosovą (įstatymų leidžiamosios valdžios rinkimai), Mozambiką (įstatymų leidžiamosios valdžios rinkimai) ir Tunisą (įstatymų leidžiamosios valdžios ir prezidento rinkimai). Į Afganistaną prezidento rinkimams vertinti ES nusiuntė rinkimų vertinimo grupę, kuri taip pat stebėjo balsų auditą, atliekamą pasiekus susitarimą, dėl kurio tarpininkavo JAV valstybės sekretorius J. Kerry. 2014 m. buvo nusiųstos aštuonios rinkimų ekspertų misijos į šias šalis: Egiptą, Libiją, Tailandą, Iraką, Alžyrą, Mauritaniją, Boliviją ir Fidžį. Nors ES nevykdo rinkimų stebėjimo ESBO erdvėje, ji aktyviai rėmė ESBO / ODIHR vykstant prezidento ir parlamento rinkimams Ukrainoje.

Apskritai, ES suintensyvino darbą paramos demokratijai srityje, siekdama padidinti ES priemonių ir ES valstybių narių veiklos nuoseklumą ir kurti vietos aplinkybių bendrą supratimą, pasitelkiant tvirtesnę partnerystę su visais suinteresuotaisiais subjektais, įskaitant vyriausybę ir pilietinę visuomenę. Atsižvelgdama į tai, 2014 m. kovo mėn. ES nustatė dvylika ES delegacijų dalyvauti atliekant paramos demokratijai antros kartos bandomąjį darbą, ir šis darbas buvo pradėtas birželio mėn. Nuo 2014 m. šis bandomasis projektas remiamas skiriant dalį lėšų pagal EDŽTRP.

2014 m. buvo pirmieji metai, per kuriuos visus veiklą vykdė Europos demokratijos fondas (EDF), įsteigtas pagal Belgijos privatinę teisę, bet savo valdytojų taryboje telkiantis visas ES valstybes nares, EIVT, Komisiją ir Europos Parlamentą. Iki 2014 m. pabaigos EDF gavo apie 1200 paramos paraiškų, iš kurių 120 buvo priimtose, tolygiai paskirstant tarp rytų ir pietų kaimyninių šalių. Europos Komisija ir 14 dalyvaujančiųjų valstybių EDF biudžetui skiria apie 27 mln. EUR (2013–2015 m.). 2014 m. gruodžio mėn. valdytojų taryba nusprendė, kad „EDF gali įgyvendinti ir finansuoti tam tikrą veiklą už ES kaimynystėje esančių šalių ribų“.

6. Visuotinio propagavimas. Darbas daugiašaliu ir regioniniu lygiais

ES toliau dėjo pastangas ir vykdė informavimo veiklą siekdama paskatinti kitas šalis ratifikuoti Tarptautinio baudžiamojo teismo (TBT) Romos statutą. ES toliau vykdė sistemingas demaršų kampanijas remdama TBT ir toliau laikėsi politikos, pagal kurią į susitarimus su trečiosiomis šalimis įtraukiamos nuostatos dėl TBT. Lygiai taip pat šiuo metu standartiniais ES dvišalių santykių žmogaus teisių klausimais su trečiosiomis šalimis palaikymo elementais tapo bendradarbiavimas su JT mechanizmais ir organais (visuotinis periodinis vertinimas, specialieji pranešėjai ir sutartimis įsteigti organai) ir jų rekomendacijų įgyvendinimas. Be to, dvišalių kontaktų metu ES reguliariai ragina trečiąsias šalis pratęsti JT specialiųjų pranešėjų nuolatinius kvietimus.

ES toliau glaudžiai bendradarbiavo su Europos Taryba ir rėmė ESBO žmogaus teisių ir demokratizacijos srityse.

E. Visapusiškas požiūris, konfliktų prevencija, tarpininkavimas ir reagavimas į krizę

1. Visapusiškas požiūris

Po 2013 m. gruodžio mėn. bendro komunikato dėl ES visapusiško požiūrio į išorės konfliktus ir krizes⁶⁷ Taryba 2014 m. gegužės mėn. priėmė išvadas⁶⁸, kuriose akcentuota konfliktinių ar krizinių situacijų išankstinė bendra analizė, būtinybė aktyviau veikti visuose konflikto ciklo etapuose pradedant nuo prevencijos, užmojis geriau susieti ES priemones skirtingose politikos srityse (taip pat vidaus ir išorės politikoje) ir būtinybė užtikrinti, kad BSGP pastangos būtų grindžiamos esamais ES įsipareigojimais, o jų rezultatai ir poveikis būtų tvarūs, pavyzdžiui, sklandžiai pereinant prie ES vystomųjų priemonių. Taryba vyriausiajai įgaliotinei ir Komisijai pavedė pateikti veiksmų planą, kuriame būtų nurodyta, kaip turėtų būti plėtojami pagrindiniai veiksmai, be kita ko, konkrečių šalių atvejais. Gruodžio mėn. su valstybėmis narėmis buvo aptarti pagrindiniai prioritetai ir galimi šalių atvejai.

⁶⁷ Žr. Europos Komisijos ir Europos Sąjungos vyriausiosios įgaliotinės užsienio reikalams ir saugumo politika, bendrą komunikatą Europos Parlamentui ir Tarybai „ES visapusiškas požiūris į išorės konfliktus ir krizes“, JOINT(2013) 30 final, 2013 12 11.

⁶⁸ Žr. Europos Sąjungos Tarybos dokumentą „Tarybos išvados dėl ES visapusiško požiūrio“, Užsienio reikalų tarybos 3312-as posėdis, 2014 5 12.

2. Konfliktų prevencija ir tarpininkavimas

2011 m. birželio mėn. Tarybos išvadose dėl konfliktų prevencijos akcentuota, kad svarbu stiprinti ir derinti ES prevencijos priemones, ir nurodytos trys konkrečios sritys: tolesnis ES ankstyvojo perspėjimo pajėgumų ir prevencinių veiksmų stiprinimas, jos tarpininkavimo pajėgumų bei konfliktų analizės priemonių stiprinimas ir partnerysčių su nevyriausybinėmis bei tarptautinėmis organizacijomis ir atitinkamomis institucijomis kūrimas / intensyvinimas⁶⁹.

Vadovaujantis šiuo politikos pagrindu 2014 m. buvo vykdomi toliau nurodyti veiksmai, susiję su konfliktų prevencija, taikos kūrimu ir tarpininkavimu.

Ankstyvojo perspėjimo srityje daugiausia dėmesio skirta sistemų, priemonių ir bendros kultūros, skirtų nustatyti 1) šalis, kurioms kyla vidutinės trukmės ar (ir) ilgalaikė smurtinio konflikto rizika, ir 2) galimybes imtis išankstinių veiksmų rizikai šalinti, plėtojimui. 2014 m. imtasi antro bandomojo tyrimo ir pasauliniu mastu įdiegta ES perėjimo nuo ankstyvojo perspėjimo prie išankstinių veiksmų sistema; ją naudojant buvo pradėti vykdyti keli išankstiniai veiksmai ir kiti tolesni veiksmai.

Vykdant šį darbą prisidėjo valstybės narės ir atitinkamos Komisijos tarnybos, įskaitant Tarptautinio bendradarbiavimo ir vystymosi generalinį direktoratą (DEVCO), Plėtros generalinį direktoratą (ELARG), Užsienio politikos priemonių tarnybą (FPI) ir Humanitarinės pagalbos ir civilinės saugos generalinį direktoratą (ECHO), Jungtinį tyrimų centrą ir generalinį sekretoriatą. 2014 m. buvo toliau įgyvendinami du su NVO ankstyvojo perspėjimo gebėjimų stiprinimu susiję projektai, finansuojami pagal priemonę, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos: „Ankstyvo perspėjimo stiprinimas ir išankstinių veiksmų telkimas“ (Tarptautinė krizių grupė bendradarbiaudama su Europos taikos kūrimo ryšių palaikymo biuru (EPLO) ir „Gebėjimai siekiant užtikrinti taiką“ („Saferworld“ bendradarbiaudama su „Conciliation Resources“).

Kalbant apie **tarpininkavimo gebėjimus**, vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja 2014 m. aktyviai prisidėjo prie pastangų siekiant padėti įgyvendinti susitarimus, pasiektus per Belgrado ir Prištinos dialogą, kurį vesti padėjo ES. Vyriausioji įgaliotinė taip pat vadovavo „E3 + 3“ deryboms su Iranu – jos bus tęsiamos ir 2015 m.

⁶⁹ Žr. Europos Sąjungos Tarybos dokumentą „Tarybos išvados dėl konfliktų prevencijos“, Užsienio reikalų tarybos 3101-as posėdis, 2011 6 20.

ES specialieji įgaliotiniai ir specialieji pasiuntiniai, laikydamiesi ES tarpininkavimo koncepcijos, toliau tiesiogiai ir netiesiogiai vykdė tarpininkavimo veiklą ir dalyvavo dialoge. ES aktyviai rėmė su padėtimi Malyje susijusias taikos derybas, kurios buvo vedamos vadovaujant Alžyriui. Atitinkamas EIVT personalas ir ES delegacijos toliau dirbo siekdami apskritai stiprinti tarpininkavimo rėmimo ir konfliktų prevencijos pajėgumus, teikdami pagalbą vykdant konfliktų analizę ir teikdami ekspertines konsultacijas.

Buvo toliau dirbama rengiant ES pereinamojo laikotarpio teisingumo strategiją; su EPLO buvo surengtas seminaras pereinamojo laikotarpio teisingumo klausimais.

ES toliau stiprino savo partnerystės ryšius. ES ir JT, siekdamos pasidalyti įgyta patirtimi ir nustatyti būsimo bendradarbiavimo galimybes, surengė bendrą praktinį seminarą, skirtą konfliktų prevencijai ir analizei. ES toliau bendradarbiavo su JT Tarpininkavimo rėmimo padaliniu bei nuolatinės parengties grupe ir juos finansavo. Buvo palaikomi ryšiai ir bendradarbiaujama su kitomis tarptautinėmis organizacijomis, įskaitant ASEAN, Amerikos valstybių organizaciją (AVO), Islamo bendradarbiavimo organizaciją, ESBO ir Pasaulio banką.

Partnerystės su pilietine visuomene išraiška buvo glaudus bendradarbiavimas su dviem pilietinės visuomenės organizacijų konsorciūmais, teikiant ekspertines žinias EIVT personalui ir trečiosioms šalims. Pilietinės visuomenės dialogo tinklas (CSDN), kurį tvarko Europos taikos kūrimo ryšių palaikymo biuras, vykdė aktyvią veiklą – 2014 m. suorganizavo 16 renginių įvairiais aktualiais klausimais. ES toliau plėtojo dialogą su JAV saugumo ir vystymosi, taip pat žiaurumų prevencijos klausimais, kuris, *inter alia*, apėmė ankstyvąją perspėjimą, konfliktų prevenciją ir taikos kūrimą.

3. Reagavimas į krizes ir operacinis koordinavimas

2014 m. EIVT aktyviai dirbo rengdama suderintas analizes ir greitą atsaką į daugelį krizių ir problemų, darančių poveikį Europos saugumui. Ypač aktualus tapo 2013 m. gruodžio mėn. priimtas Bendras komunikatas dėl visapusiško požiūrio.

Reaguojant į krizes, visų pirma Pietų Sudane, Sahelio regione, Centrinės Afrikos Respublikoje, Ukrainoje, Irake, Sirijoje, taip pat į Ebolos viruso problemą, buvo sušaukta 13 krizių platformų⁷⁰. Tarpžinybinės darbo grupės arba specialiosios paskirties grupės užtikrino tinkamą įvertinimą ir atitinkamą sprendimų įgyvendinimą.

EIVT taip pat suorganizavo daug tarpžinybinių misijų **rajonuose, kurie nukentėjo nuo krizių arba kuriuose yra didelė krizių tikimybė**, kuriomis buvo siekiama, be kita ko: įvertinti poreikius ir prisidėti prie bendro planavimo kartu su Komisijos tarnybomis, prireikus sustiprinti ES delegacijas arba užtikrinti ES dalyvavimą, kiek įmanoma, arčiau krizės vietos; palaikyti ryšius su tarptautiniais partneriais ir palengvinti veiksmų koordinavimą su ES valstybėmis narėmis. 2014 m. misijos buvo surengtos šiuose krizių apimtuose rajonuose: Centrinės Afrikos Respublikoje, Sahelyje, Turkijos ir Sirijos pasienyje, Irake, Gazoje, Mianmare / Birmoje, Filipinuose, Gruzijoje, Liberijoje, Siera Leonėje ir Gvinėjoje.

⁷⁰ ES krizių platformą gali sušaukti vyriausiasis įgaliotinis ir Komisijos pirmininko pavaduotojas, vykdomasis generalinis sekretorius arba reagavimo į krizes ir operacinio koordinavimo vykdomasis direktorius. Į ją suburiami pagrindiniai EIVT ir Komisijos atstovai siekiant analizuoti ir įvertinti krizinę padėtį ir susitarti dėl svarbiausių ES atsakomųjų veiksmų elementų.

Konsulinio bendradarbiavimo krizinėse situacijose srityje EIVT – visų pirma pasitelkdama ES delegacijas – skatino toliau dirbti siekiant stiprinti konsulinį bendradarbiavimą krizinėse situacijose, įskaitant nenumatytų atvejų planavimą (pvz., Nepale, Gazoje, Libijoje, Lesote, Indijoje). Ji taip pat padėjo Tarybos Konsulinių reikalų darbo grupei dirbti šiais ir rekomendacijų keliaujantiems klausimais. Be to, ji su valstybėmis narėmis dalyvavo rengiant konsulinio bendradarbiavimo iniciatyvas, kurios 2015 m. bus vykdomos Kambodžoje, Dominikos Respublikoje, Nepale, Nigerijoje ir Tunise. Konsulinio bendradarbiavimo iniciatyvomis siekiama išbandyti EIVT gebėjimus padėti valstybėms narėms vykdyti savo konsulinės apsaugos užduotis. EIVT taip pat toliau administravo konsulinių įstaigų keitimosi informacija interneto svetainę, kurioje, siekiant dalytis informacija ir planuoti veiksmus nenumatytais atvejais, susiejami valstybių narių bei kai kurių šalių partnerių (pavyzdžiui, Norvegijos, Šveicarijos, Kanados ir JAV) konsuliniai skyriai bei krizių centrai ir dalis valstybių narių karinio personalo. 2014 m. EIVT su valstybėmis narėmis bei kitais partneriais surengė konsulinio bendradarbiavimo pratybas ar jose dalyvavo (pavyzdžiui, „Argonaut“ (Kipras) arba ML14 pratybų konsulinis komponentas (Nairobi)).

F. Bendra saugumo ir gynybos politika

1. Pajėgesnė

2014 m. didžiulis dėmesys skirtas 2013 m. Europos Vadovų Tarybos išvadų dėl saugumo ir gynybos įgyvendinimui.

Iš viso vietoje veikė 16 ES BSGP misijų ir operacijų. Buvo įsteigta viena nauja karinė operacija ir dvi naujos civilinės misijos: EUFOR CAR, EUCAP Sahel Mali ir EUAM Ukraine. Įgyvendinant BSGP dislokuota iš viso apie 7 000 personalo narių⁷¹.

⁷¹ Po 2014 m. liepos mėn. įvykių EUBAM Libya buvo evakuota iš Tripolio; ribotas skaičius jos darbuotojų veiklą vykdo įsikūrę Tunise.

Viena iš svarbiausių daugumos misijų ir operacijų užduočių – vietos pajėgumų stiprinimas. Pavyzdžiui, Malyje Europos Sąjunga derina karinę (EUTM Mali) ir civilinę (EUCAP Sahel Mali) misijas, padėdama Malio valdžios institucijoms didinti jų pajėgumus užtikrinti saugumą ir susigrąžinti savo teritorijos kontrolę. EUTM Mali apmokė apie 3 500 kareivių. Vykdam EUCAP Sahel Mali daugiausia dėmesio skiriama vidaus saugumo pajėgų veikimo efektyvumo didinimui ir trijų vidaus saugumo pajėgų struktūrų (t. y. policijos, žandarmerijos ir nacionalinės gvardijos) vadovavimo grandinės atkūrimui.

Somalia pusiasalyje, padedant veiklą pradėjusiam ES OPCEN, toliau buvo koordinuojama trijų BSGP misijų ir operacijų veikla – taip užtikrinama svarbi sąsaja tarp kovos su piratavimu ir karinių bei civilinių pajėgumų stiprinimo.

Siekiant ES visapusišką požiūrį įgyvendinti konkrečiais veiksmais, šiuo metu bendrai su EIVT ir Komisijos tarnybomis rengiamas politikos požiūris dėl ES paramos šalių partnerių ir regioninių organizacijų pajėgumų stiprinimui, kad jos galėtų palaipsniui vis savarankiškiau užkirsti kelią krizėms ir jas valdyti (*Train & Equip*). Šis politikos požiūris visų pirma grindžiamas nustatytų atvejų bandomaisiais tyrimais dėl Malio ir Somalio, taip pat atvejo tyrimu, susijusiu su parama Afrikos taikos ir saugumo struktūrai (ATSS), kuri pradėta 2014 m. gruodžio mėn. siekiant teikti paramą partnerių saugumui bei vystymuisi ir sudaryti jiems sąlygas patiems užkirsti kelią krizėms ir jas valdyti.

Partnerių indėlis į BSGP yra pagirtinas. ES toliau glaudžiai bendradarbiavo su tarptautinėmis organizacijomis, įskaitant JT, NATO, AS, ESBO. Ji atliko itin svarbų vaidmenį visapusiškais ir papildomumą užtikrinančiais veiksmais sprendžiant krizes Afrikoje, Artimuosiuose Rytuose, Ukrainoje, Afganistane ir Balkanuose. 2014 m. BSGP misijose ir operacijose dalyvavo penkiolika šalių partnerių, kai kurios iš jų prisijungė pirmą kartą: Gruzija (EUFOR RCA atveju), Australija (EUCAP NESTOR atveju) ir Moldovos Respublika (EUTM Mali atveju). ES pasirašė tris naujus bendruosius susitarimus dėl dalyvavimo ES krizių valdymo operacijose (su Čile, Kolumbija ir Korėjos Respublika); šiuo metu vyksta atitinkami jų ratifikavimo procesai.

Dėl mokėjimų trūkumo BSGP / ES biudžete finansuoti civilines misijas 2014 m. buvo sudėtinga. Kalbant apie karinių operacijų finansavimą, 2014 m. buvo atlikta mechanizmo „Athena“ peržiūra.

1.1. Pajėgumai

Visus 2014 m. ES ir jos valstybės narės vykdė intensyvų darbą, atsižvelgdamos į 2013 m. gruodžio mėn. Europos Vadovų Tarybos raginimą sustiprinti pajėgumus (civilinius ir karinius), kurie būtini įtikinamos ir veiksmingos BSGP sukūrimui. Lapkričio 18 d. išvadose dėl BSGP Taryba palankiai įvertino veiksmus, kurių imtasi, ir pažangą, padarytą vykdant tą užduotį, kaip pažymėta liepos mėn. vyriausiosios įgaliotinės ir Komisijos pirmininko pavaduotojos ataskaitoje.

Buvo suintensyvinamos pastangos plėtoti karinius pajėgumus įgyvendinant bendradarbiavimo projektus, kuriuos 2013 m. gruodžio mėn. patvirtino ES valstybių ir vyriausybių vadovai, taip pat skatinant sistemiškesnį ir ilgalaikį gynybos srities bendradarbiavimą Europoje.

Be to, atsižvelgiant į tai, kad dažnai nusprendžiama vykdyti civilines BSGP misijas (11 iš 16 šiuo metu vykdomų misijų), kurios yra svarbi ES išorės veiksmų priemonė, reikia aktyviau plėtoti civilinius pajėgumus. Buvo toliau dirbama ta kryptimi, visų pirma įgyvendinant įvairius civilinių pajėgumų plėtojimo plano aspektus.

1.1.1. Civiliniai pajėgumai

2014 m. buvo dar vieni pilni įvykių, nelengvi metai; per juos pradėtos dvi naujos misijos: EUCAP Sahel Mali ir EUAM Ukraine.

Nepaisant padarytos pažangos, civilinių pajėgumų kūrimas (ypač greitojo ES pajėgumų dislokavimo tikslu) vis dar kelia sunkumų, visų pirma dėl gerai apmokyto specializuotų profilių personalo trūkumo. Civilių ekspertų įdarbinimo sistema buvo peržiūrėta, tačiau visas procesas vis dar užima daug laiko.

Periodiškai rengiami aukšto lygio seminarai „Palankesnių sąlygų civilinio personalo dislokavimui BSGP misijose sudarymas“ valstybėms narėms bei ES institucijoms ir toliau suteikia unikalių galimybių aptarti civilinius pajėgumus. Šiame seminare buvo surengtas šeštą kartą ir jame dalyvavo dar daugiau atstovų iš sostinių. Seminare akcentuotas, *inter alia*, civilinių pajėgumų kūrimas naudojant tokias priemones kaip „Goalkeeper“ (žr. toliau) ir personalo saugumo / apsaugos civilinėse BSGP misijose klausimas. Valstybės narės pareiškė pritariančios tam, kad kitais metais seminaras būtų rengiamas toliau (septintasis seminaras).

Buvo pristatyta nišinių gebėjimų 2013–2014 m. apžvalga (rugsėjo mėn.), grindžiama valstybių narių atsakymais į klausimyną dėl, *inter alia*, integruotų policijos padalinių, suformuotų policijos padalinių, nacionalinių ir daugianacionalinių policijos ekspertų grupių.

Toliau dirbta stiprinant bendradarbiavimą su Europos žandarmerijos pajėgomis. 2014 m. spalio mėn. EUROGENDFOR ir EIVT pasirašė tarpusavio bendrąjį administracinį susitarimą.

Buvo tęsiamas darbas sudarant bendrųjų (su konkrečia misija nesusijusių) užduočių, kurias gali prireikti vykdyti civilinėse BSGP misijose, sąrašą; šis darbas turėtų būti baigtas iki 2015 m. vidurio. Viena iš būtinų sąlygų yra visiškas civilinių pajėgumų plėtojimo plano įgyvendinimas; tai padės užtikrinti civilinės ir karinės BSGP sinergiją.

Gruodžio mėn. valstybėms narėms pateikti galimybių studijos dėl BSGP misijoms ir būstinėms skirtos centralizuotos ir integruotos išteklių valdymo sistemos rezultatai. BSGP saugyklos laikotarpio vidurio peržiūra atidėta iki 2015 m. kovo mėn., suteikiant galimybę ją geriau integruoti į vykstančias diskusijas dėl Bendrų paslaugų centro. Valstybių narių prašymu buvo parengta studija dėl galimo nacionalinių pajėgumų (įskaitant karinius padalinius) naudojimo misijų apsaugai užtikrinti; ji bus pateikta valstybėms narėms susipažinti 2015 m. pradžioje.

Nuolat remiant valstybėms narėms, buvo padaryta pažanga siekiant baigti įgyvendinti programinės įrangos projektą „Goalkeeper“; jį užbaigti numatoma iki 2015 m. vidurio. Registratoriaus modulių valstybėms narėms ir EIVT numatoma suteikti geresnių galimybių tvarkyti ir valdyti galimo dislokuoti personalo, kurį numatoma įdarbinti BSGP misijose, sąrašus. Likę trys moduliai turi būti atnaujinti 2015 m., kad visa platforma „Goalkeeper“ būtų parengta veikti.

1.1.2. Kariniai pajėgumai

Atsižvelgdamos į 2013 m. Europos Vadovų Tarybos susitikime vyriausiajam įgaliotiniui ir EGA pavestas užduotis, 2014 m. lapkričio 18 d. Taryba ir EGA valdančioji taryba priėmė politikos strategiją, kuria siekiama skatinti sistemingesnį ir ilgalaikį bendradarbiavimą gynybos srityje, kuris tapo itin svarbus siekiant išsaugoti ir plėtoti karinius pajėgumus.

Ji pateikta užtikrinant visapusišką suderinamumą su NATO planavimo procesais. Laikydamosi šios strategijos valstybės narės yra pasiryžusios stiprinti bendradarbiavimą gynybos srityje Europoje kaip vieną būdų plėtoti, panaudoti ir palaikyti į ateitį orientuotus karinius pajėgumus, kuriuos jos savanorišku pagrindu suteikia naudoti įvairiems (nacionaliniams, daugianacionaliniams, BSGP, JT ar NATO) įsipareigojimams vykdyti. Nors pagrindinis vaidmuo tenka valstybėms narėms, svarbi ir ES struktūrų parama siekiant skatinti bendradarbiavimą gynybos srityje, be kita ko, skatinant paskatas ir sinergiją su platesnio masto ES politikos kryptimis.

Valstybės narės, remiamos EGA, padarė pažangą įgyvendindamos Europos Vadovų Tarybos 2013 m. gruodžio mėn. patvirtintus bendradarbiavimo projektus ir programas svarbiausiose pajėgumų srityse (degalų atsargų papildymas ore, nuotoliniu būdu pilotuojamų orlaivių sistemos, vyriausybinių palydovinių ryšiai ir kibernetinė gynyba).

Lapkričio 18 d. išvadose Taryba paragino EGA nustatyti bendradarbiavimo galimybes ir naudojant sąlygų sudarymo priemones bei paskatas remti bendradarbiavimo projektus, tuo atžvilgiu atkreipdama dėmesį į tęsiamą darbą sutelktų viešųjų pirkimų srityje.

Spalio mėn. baigta Pajėgumų plėtojimo plano peržiūra. Pajėgumų plėtojimo planas, kuris valstybėms narėms suteikia galimybę susidaryti platesnį Europos pajėgumų vaizdą bėgant laikui (trūkumai, iš kurių patys svarbiausi yra žvalgybos, sekimo, taikinio aptikimo ir išžvalgyimo (ISTAR), informacijos, kibernetinės gynybos, strateginio transporto ir oro operacijų srityse, svarbiausios operacijoms reikalingų sąlygų sudarymo priemonės, mokslinių tyrimų ir technologijų dimensija, pramoniniai pajėgumai ir viešųjų pirkimų planai), yra itin svarbus nustatant bendradarbiavimu grindžiamo pajėgumų plėtojimo prioritetus.

Atsižvelgdamas į Pajėgumų plėtojimo plano peržiūrą, ES karinis komitetas (ESKK) atliko itin svarbų Pagrindinio tikslo proceso atnaujinimą: parengtas naujas pajėgų katalogas dėl potencialiai turimų pajėgumų ir pažangos katalogas, akcentuojant ypač didelius trūkumus siekiant ES užmojo lygio. Darbas užbaigtas išsamiais mokymais, per kuriuos įsisavinta įgyta patirtis.

ES ir NATO bendradarbiavimas karinių pajėgumų plėtojimo srityje buvo tęsiamas palaikant intensyviuosius personalo tarpusavio kontaktus visais lygmenimis, taip pat ES ir NATO pajėgumų grupėje, sudarant sąlygas skaidrumui ir užtikrinant papildomumą ir abiejų organizacijų santykių abipusį stiprinimą.

1.1.3. ES palydovų centras

Naujuoju Tarybos sprendimu, kuris priimtas 2014 m. birželio mėn., numatoma struktūrinė šio centro raida ir suteikiama naujų galimybių ateities uždaviniams spręsti. Jis suteikia galimybę centrui užmegzti bendradarbiavimą su Komisija ir ES agentūromis, įstaigomis ar valstybėmis narėmis kosmoso ir saugumo srityje. Tikslas – kuo labiau padidinti sinergijas ir papildomumą kitos ES veiklos, kuri yra susijusi su Europos Sąjungos palydovų centro (SATCEN) ir kuriai SATCEN gali būti svarbus, atžvilgiu, pavyzdžiui, ES sienų stebėjimo srityje. Juo taip pat išplečiama išlaidų susigrąžinimo principo įgyvendinimo sritis, kad SATCEN būtų suteikta papildomų finansavimo išteklių.

2014 m. tęsėsi didėjančios Centro veiklos apimties tendencija. Pirmą kartą pateikta daugiau kaip 1 000 produktų. Valstybės narės atsisiuntė daugiau kaip 25 000 produktų – tai sudaro daugiau kaip 1000 % padidėjimą per pastaruosius 5 metus. Vidaus kontekste SATCEN buvo labai svarbi priemonė, suteikianti galimybę autonomiškai vertinti krizę Ukrainoje.

Kalbant apie išorės kontekstą, 2014 m. pasitvirtino, kad SATCEN galimybės gerai vertinamos tarptautinių organizacijų (JT, AS, ESBO ir t. t.).

SATCEN rėmė Cheminio ginklo uždraudimo organizaciją (CGUO) Sirijoje (šiai organizacijai pateikta 150 produktų). CGUO paprašė pratęsti šio centro įgaliojimų laikotarpį (iki 2015 m. rugsėjo mėn.) – tai rodo SATCEN pridėtinę vertę ir teikiamos paramos kokybę. Be to, SATCEN ekspertų pagalbos paprašė ir Tarptautinė atominės energijos agentūra. Abu veiksmai finansuoti priemonės, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos (IcSP), lėšomis.

1.2. Įgyta patirtis ir mokymas

1.2.1. Įgyta patirtis

2014 m. vasario mėn. pirmą kartą į posėdį susirinko BSGP įgytos patirties valdymo grupė, įskaitant visus suinteresuotuosius subjektus EIVT⁷² ir Komisijoje⁷³, ir susitarė dėl metinės įgytos patirties ataskaitos, kurioje išskirtos penkios svarbiausios išvados⁷⁴.

Ši patirtis nėra nauja, tačiau ji dar nėra „įsisavinta“, t. y. ji dar nėra visapusiškai įgyvendinta.

Ataskaitoje pateikta 19 pagrindinių rekomendacijų, kuriose remiamasi penkiomis svarbiausiomis išvadomis ir aprašomi konkretūs veiksmai, kurių reikia imtis siekiant įgyvendinti kiekvieną iš jų.

⁷² EIVT suinteresuotieji subjektai, be kita ko, yra Krizių valdymo ir planavimo direktoratas, ES karinis štabas, Civilinių operacijų planavimo ir vykdymo centras, ES žvalgybos analizės centras, Saugumo politikos ir konfliktų prevencijos direktoratas, Reagavimo į krizes ir operacinio koordinavimo departamentas, Krizių valdymo civilinių aspektų komiteto pirmininkas, Politinės ir karinės grupės pirmininkas ir atitinkami geografiniai departamentai. Be to, šios grupės veikloje taip pat dalyvauja ES karinio komiteto pirmininkas.

⁷³ Komisijos suinteresuotieji subjektai, be kita ko, yra Vystymosi ir bendradarbiavimo generalinis direktoratas – EuropeAid, Humanitarinės pagalbos ir civilinės saugos generalinis direktoratas (ECHO) ir Užsienio politikos priemonių tarnyba.

⁷⁴ PSK šias išvadas aptarė kovo mėn., o birželio mėn. jas patvirtino, atsižvelgdamas į atitinkamų darbo grupių rekomendacijas. Svarbiausios išvados yra šios:

1. Laikantis visapusiško požiūrio padidinamas misijų efektyvumas ir misijų rezultatų tvarumas.
2. Visų BSGP misijų darbuotojų mokymas prieš dislokavimą – tai bendras pagrindas, galintis smarkiai padidinti misijų veiksmingumą ir darnumą.
3. Norint, kad misija būtų iš tiesų sėkminga ir tvari, būtina, kad priimančioji šalis demonstruotų politinę atsakomybę ir remtų misiją.
4. Pasitvirtino, kad naudinga naudoti „parengiamąsias priemones“.
5. Rengiant naujas misijas turėtų būti sistemingai atsižvelgiama į patirtį.

Įgytos patirties valdymo grupė, kuriai padėjo ekspertų lygio Įgytos patirties darbo grupė, stebėjo, kaip 2014 m. buvo įgyvendinamos svarbiausios išvados.

2014 m. Įgytos patirties darbo grupė surengė pirmą tarpusavio pasikeitimą nuomonėmis dėl įgytos patirties su JT Taikos palaikymo operacijų skyriumi. Tokie pasikeitimai bus vykdomi ir toliau.

1.2.2. Mokymas ir pratybos

Valstybės narės ir jų nacionaliniai mokymo subjektai toliau vykdo aktyvią veiklą, laikydamiesi esamos mokymo koncepcijos ir naujų mokymo reikalavimų. Beveik visa nusistovėjusi mokymo veikla buvo nuosekliai tęsiama, taip pat padaryta pažanga rengiant naujus mokymo kursus ir mokymo modulius, įskaitant nuotolinį mokymą internetu.

Nuo 2014 m. vasario mėn. dėta daug pastangų rengiant „Naują ES mokymo BSGP srityje politiką“. Nauja ES mokymo BSGP srityje politika pakeis dabartinę ES mokymo ESGP srityje politiką (2003 m.) ir ES mokymo ESGP srityje koncepciją (2004 m.). ES mokymo BSGP srityje politikoje nagrinėjamos ir integruojamos visos civilinio ir karinio mokymo BSGP srityje dimensijos, vadovaujantis visapusišku požiūriu į krizių valdymą Europos Sąjungoje.

7 BSGP orientaciniai kursai, per kuriuos šiemet daugiausia dėmesio skirta skirtingiems regioniniams ir (arba) teminiams aspektams (laisvė, saugumas ir teisingumas, rytiniai partneriai, ASEAN ir pietinis Viduržemio jūros regionas), buvo surengti Europos saugumo ir gynybos koledžo (ESGK) sistemoje, taip siekiant atsižvelgti į konkrečius pokyčius BSGP srityje atsižvelgiant į temas, įskaitant ES partnerysčių BSGP srityje plėtoją.

2014 m. birželio mėn. baigėsi „ES BSGP paramos JT taikos palaikymui stiprinimo veiksmų plano“, kurį Taryba priėmė 2012 m. birželio mėn., dvejų metų trukmės įgyvendinimo laikotarpis. Kalbant apie mokymą (F.4 veiksmas), bendradarbiavimas apėmė sritis nuo JT mokymo standartų integravimo ir naudojimo rengiant ES kursus, mokymo planus ir gaires (pvz., dėl saugumo sektoriaus reformos (saugumo sektoriaus reforma, kuravimas, stebėseną ir konsultavimas)) iki dalijimosi ES parengtais standartais, grindžiamais JT patirtimi ir praktika (pvz., mokymo moduliai, susiję su lytimi, žmogaus teisėmis ir vaiko apsauga).

Nuo 2011 iki 2014 m. pagal Europos Sąjungos policijos tarnybų mokymo projektą (EUPST) buvo lavinami daugiau kaip 2 400 policijos pareigūnų iš 68 šalių gebėjimai. Siekiant pasinaudoti šio sėkmingo darbo vaisiais, priemonės, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos (IcSP), strategijoje numatyta teikti paramą tolesniam projektui – EUPST II. Krizių valdymo ir planavimo direktoratas (CMPD) aktyviai tvirtai rėmė ir toliau remia tai, kad šis projektas būtų tęsiamas.

2014 m. spalio mėn. EIVT ir CMPD trečią kartą surengė susitikimą, kuriame keistasi patirtimi, padarytomis išvadomis ir geriausios praktikos pavyzdžiais šioje srityje. Dalyviai, kuriems buvo skirtas šis susitikimas – tai misijų / operacijų nariai, atsakingi už misijų / operacijų personalo mokymą, pavyzdžiui, Mokymo skyrių vadovai ar kiti atitinkami misijų / operacijų nariai, turintys tokias pareigas, taip pat mokymo paslaugų teikėjų bendruomenės atstovai, *inter alia*, ESGK, CEPOL, ENTRi, EUPST, ir EIVT, ES agentūrų bei valstybių narių atstovai.

Susitikime daugiausia buvo kalbama apie esamus ir būsimus iššūkius mokymo srityje. Vienas iš pagrindinių programos aspektų buvo specialios sesijos BSGP misijų / operacijų personalo grįžtamajai informacijai apie misijas / operacijas, įskaitant keitimąsi patirtimi ir diskusijas su mokymo paslaugų teikėjais apie nustatytus mokymo poreikius. Šis renginys buvo surengtas paeiliui su karinio mokymo ir švietimo seminaru, kurį organizavo ES karinis štabas.

2014 m. spalio 30 d. ES karinis štabas (EUMS) ir Daugianacionalinis jungtinis štabas (MN JHQ) (Ulmas, Vokietija) kartu surengė antrą ES metinį seminarą karinio mokymo ir švietimo klausimais, kurio pagrindinė tema šiemet buvo „Individualių ir kolektyvinių kompetencijų, reikalingų BSGP misijoms ir operacijoms planuoti, plėtojimas“. Į seminarą susirinko 70 dalyvių iš valstybių narių, ES institucijų, kompetencijos centrų ir kitų civilinių ir karinių, nacionalinių ir daugianacionalinių mokymo konsorcių bei institutų. Seminaro tikslas buvo geriau apibrėžti mokymo reikalavimus, susijusius su BSGP misijų ir operacijų planavimu.

Bendrai pripažįstama, kad visi tarptautiniai darbuotojai – tiek komandiruojami, tiek samdomi pagal sutartis – iki juos dislokuojant misijos rajone turėtų dalyvauti mokyme prieš dislokavimą. Tinkamo mokymo prieš dislokavimą svarba kaip viena iš penkių svarbiausių išvadų buvo nurodyta 2013 m. ES metinėje BSGP srityje įgytos patirties ataskaitoje. Be įprastinio pagal ENTRi surengto mokymo prieš dislokavimą buvo taip pat per ESGK tinklą pasiūlyta bandomoji veikla „Parengiamasis mokymas BSGP misijoms“. Vis dėlto mokymai prieš dislokavimą pirmiausia skirti komandiruojamiems darbuotojams. EIVT rengs naujos mokymo politikos projektą siekiant, *inter alia*, tvariai išspręsti tiek komandiruojo, tiek tarptautinio pagal sutartis samdomo personalo mokymo prieš dislokavimą klausimą.

Kita svarbi mokymo veikla apėmė, *inter alia*, tokius klausimus kaip BSGP misijų ir operacijų potencialių būsimų vyresniųjų vadovų rengimas, BSGP operacijų ir BSGP misijų strateginis planavimas, ES ir Kinijos santykiai, saugumo sektoriaus reforma, teisinė valstybė, konfliktų analizė ir konflikto aplinkybių suvokimas bei asmenų ir grupių apsaugos tarptautiniai standartai.

ES karinis komitetas toliau įgyvendino įvairius veiksmus⁷⁵, kuriais siekiama stiprinti karinį mokymą ir švietimą kaip platesnės BSGP mokymo sistemos dalį, ES karinis komitetas išplėtė struktūrinį dialogą su NATO mokymo institucijomis strateginiu lygiu neformalių darbuotojų tarpusavio diskusijų forma, siekiant nustatyti abiejų organizacijų bendro intereso sritis ir optimaliai panaudoti nedidelius mokymo išteklius, visų ES valstybių narių labai ir laikantis įtraukumo principo. Šiame kontekste EUMS parengė struktūrinį procesą BSGP karinio mokymo reikalavimams apibrėžti⁷⁶, atsižvelgdamas į NATO jau atliktą darbą, daugiausia dėmesio sutelkiant į pasirinktas disciplinas (pvz., kibernetinę gynybą, BSGP operacijų planavimą arba civilinio ir karinio sektorių bendradarbiavimą).

Planuotos bendros ES ir NATO pratybos CME-CMX 15 buvo atidėtos 2014 m., nors ES dėjo pastangas, kad jos įvyktų.

1.3. BSGP veiklos koncepcijos

Koncepcijų, standartų ir geriausios praktikos rengimas yra svarbus veiksnys, sudarantis galimybes veiklos efektyvumui gerinti. Šiame kontekste terminas „koncepcija“ vartojamas specialia reikšme – jis žymi priemonę, kuria vadovaujamas vykdam BSGP veiksmus tam tikroje srityje. Todėl, norint sudaryti sąlygas efektyvesniam misijų ir operacijų planavimui, vykdymui ir rėmimui, labai svarbu nuolat peržiūrėti koncepcijų, standartinių veiklos procedūrų, gairių ir geriausios praktikos pavyzdžių rinkinius ir kurti naujus modelius. Šis procesas yra grindžiamas patirtimi, įgyta pačios ES vykdomose krizių valdymo misijose ir operacijose, taip pat kitų tarptautinių subjektų patirtimi.

⁷⁵ Karinis mokymas ir švietimas Europos Sąjungoje. Galutinis veiksmų plano, skirto trumpalaikiams pasiūlymams, projektas, dok. EEAS 02648/2/14, 2014 m. vasario 4 d.

⁷⁶ BSGP karinio mokymo reikalavimų valdymo struktūrinis procesas, dok. EEAS 000945/8/14 REV8.

Karinėje srityje ši užduotis vykdoma pasitelkus Konceptijų kūrimo įgyvendinimo programą, kurios pagrindas yra: EGA pajėgumų plėtojimo planas, ES Tarybai pirmininkaujančios valstybės narės ar valstybių narių vardu rengiamos iniciatyvos; veiksmai, vykdomi atsižvelgiant į BSGP operacijose / misijose įgytos patirties procesus; ir (arba) konceptualinis darbas, kurį vykdo partnerės – tarptautinės organizacijos.

2014 m. buvo vykdomi 33 konceptijų plėtojimo projektai, ir sėkmingai užbaigta rengti 12 konceptijų.

Civilinėje srityje Civilinių operacijų planavimo ir vykdymo centras (CPCC) pabaigė rengti gaires dėl civilinėms BSGP misijoms skirtų jėgos panaudojimo taisyklių rengimo – valstybės narės dėl jų susitarė rugsėjo 18 d. Valstybės narės taip pat susitarė dėl kuravimo, stebėsenos ir konsultavimo civilinėse BSGP misijose įgyvendinimo gairių – šis klausimas darosi vis svarbesnis daugelyje šiuo metu vykdomų misijų.

Tiek karinėje, tiek civilinėje srityse buvo toliau svarstoma, kaip užtikrinti greitąjį dislokavimą, atsižvelgiant į 2013 m. gruodžio mėn. Europos Vadovų Tarybos išvadas.

Kai kurie iš nagrinėtų klausimų buvo susiję su civilinio ir karinio sektorių bendradarbiavimu. ES logistinės paramos ES vadovaujamoms karinėms operacijoms ir misijoms koncepcija laikui bėgant gali sudaryti palankesnes sąlygas glaudesniai bendradarbiavimui su ES vadovaujamomis civilinėmis misijomis, nes joje siekiama atsižvelgti į įvairius logistinių funkcijų vykdymo variantus. Bendradarbiaujant karinėms ir civilinėms struktūroms, buvo parengtas ES vadovaujamų krizių valdymo misijų ir operacijų sveikatos ir medicininės koncepcijos projektas; šia koncepcija siekiama pateikti glaustas ir nuoseklias gaires dėl optimalaus medicininės pagalbos užtikrinimo tiek civilinėse misijose, tiek karinėse operacijose.

Kalbant apie bendradarbiavimą su JT, ES ir JT susitarė dėl veiksmų koordinavimo, vykdomo planuojant misijas / operacijas, tvarkos – ji jau buvo sėkmingai pritaikyta Malio atveju. EUMS užbaigė rengti ES karinio dislokavimo remiant JT taikos palaikymo operacijas koncepciją, kurioje pateikiamos planavimo gairės dėl ES pajėgų dislokavimo planavimo, kai vykdomos pereinamojo laikotarpio misijos su JT, perimamos misijos iš JT arba bendrai dislokuojamos pajėgos su JT. ES ir JT taip pat susitarė dėl tolesnio darbo rengiant koncepcijas ir gaires išsamios tvarkos ir kelis kartus apsikeitė nuomonėmis dėl darbo saugumo sektoriaus reformos (SSR) srityje konceptualinio pagrindo.

2. Veiksmingesnė

2.1. Partnerystės

Bendradarbiavimas su partneriais Europos Sąjungai yra neatsiejama visapusiško požiūrio dalis. Partnerystės suteikia Europos Sąjungai galimybių pasinaudoti partnerių žiniomis, kompetencija ir konkrečiais pajėgumais, kartu juos suartinant su ES. Bendradarbiavimas BSGP srityje su partneriais buvo toliau plėtojamas naudojant esamas sutartas struktūras ir visapusiškai laikantis pamatinio principo, kad ES sprendimus priima autonomiškai. Pirmenybė buvo teikiama tiems partneriams, kuriuos su ES sieja bendros vertybės ir principai ir kurie gali ir nori prisidėti prie ES krizių valdymo pastangų.

Neseniai pradėtos BSGP misijos ir operacijos sulaukė plačios politinės ir praktinės paramos iš kelių partnerių. Gruzija prisijungė prie EUFOR RCA atsiųsdama lengvųjų pėstininkų kuopą ir tapo antrąja šalimi pagal indėlio dydį, Serbija taip pat pasisiūlė prisidėti prie šios misijos; Juodkalnija, Moldovos Respublika, Šveicarija ir Serbija dalyvauja EUTM Mali; Australija pirmą kartą prisijungė prie EUCAP NESTOR; Ukraina prisidėjo prie Europos Sąjungos vadovaujamų karinio laivyno pajėgų (EU NAVFOR) Somalyje – operacijos ATLANTA, atsiųsdama fregatą (didžiausias kada nors suteiktas Ukrainos įnašas), o Naujoji Zelandija – žvalgybinį lėktuvą.

2014 m. penkiolika šalių partnerių (Australija, Albanija, Kanada, Čilė, buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija, Gruzija, Juodkalnija, Naujoji Zelandija, Norvegija, Moldovos Respublika, Serbija, Šveicarija, Turkija, Ukraina ir JAV) dalyvavo dešimtyje BSGP misijų ir operacijų; jų atstovai sudarė apie 8 % viso dislokuoto personalo. Kitos praktinio bendradarbiavimo iniciatyvos – tai, be kita ko, Ukrainos ir buvusiosios Jugoslavijos Respublikos Makedonijos dalyvavimas ES kovinėse grupėse, Kinijos karinio jūrų laivyno vykdomos Pasaulio maisto programos (PMP) laivų palydos ir dvejų karinio jūrų laivyno pratybos su EUNAVFOR; Japonijos bendros karinio jūrų laivyno pratybos su EUNAVFOR ir projektai remiant kelias BSGP misijas, be kita ko, Nigeryje; Kanados toliau teikiama parama vienam EUTM Mali projektui. Buvo tęsiamas bendradarbiavimas su JAV, be kita ko, Kosove, Kongo Demokratinėje Respublikoje ir Somalio pusiasalyje / Somalyje, taip pat kariuomenių tarpusavio bendradarbiavimo lygmeniu su EUCOM ir AFRICOM.

Buvo toliau plečiamas BSGP partnerysčių tinklas, į jį įtraukiant Aziją ir Lotynų Ameriką: pasirašyti susitarimai dėl dalyvavimo ES vadovaujamose krizių valdymo misijose bendrųjų sąlygų su Čile ir Kolumbija (pirmosios partnerės Lotynų Amerikoje) ir Korėjos Respublika (pirma partnerė Azijoje ir antra – Azijos ir Ramiojo vandenyno regione po Naujosios Zelandijos). Įsigaliojus šiems susitarimams atsiras naujų galimybių dialogui ir konkrečiam operaciniam bendradarbiavimui.

Daugiašalis bendradarbiavimo BSGP srityje pagal Rytų partnerystę aspektas papildė labai gerus dvišalius santykius su Gruzija, Moldovos Respublika ir Ukraina.

2013 m. birželio mėn. įsteigta Rytų partnerystės bendradarbiavimo bendros saugumo ir gynybos politikos (BSGP) srityje grupė suteikė galimybę 2014 m. surengti apie penkiolika dialogui ir mokymui skirtų renginių, įskaitant kursus ir seminarus Briuselyje ir Kijeve, praktinį seminarą teisės klausimais, apskritojo stalo diskusiją apie civilinius pajėgumus, kovinės grupės pratybų Švedijoje stebėjimą, apsilankymą vietoje BSGP misijoje Gruzijoje ir konferenciją su pilietine visuomene Vilniuje.

ES ir JT partnerystė ir bendradarbiavimas krizių valdymo srityje tapo įprastu dalyku, remiantis bendro darbo įvairiuose veiksmų rajonuose (Malyje, Centrinės Afrikos Respublikoje, Kongo Demokratinėje Respublikoje, Somalyje) patirtimi, kartu reguliariai palaikant aukšto lygio dialogą ES ir JT iniciatyviniame komitete krizių valdymo klausimais ir rengiant abiejų organizacijų personalo tarpusavio susitikimus. Baigtas vykdyti ES paramos JT vykdomam taikos palaikymui veiksmų planas; jį įgyvendinant, be kita ko, nustatyta abiejų organizacijų planavimo procedūrų, koncepcijų, mokymo ir pratybų bei įgytos patirties koordinavimo tvarka. Šiuo metu diskutuojama dėl tolesnės iniciatyvos būsimiems strateginiams prioritetams apibrėžti, kad būtų pasinaudota puikiais įdirbiais.

Ir ES, ir NATO laikosi tos pačios nuomonės, kad krizės rytinėse ir pietinėse kaimyninėse šalyse saugumo prasme smarkiai pakeitė realybę, su kuria susiduria Europa ir platesnė transatlantinė bendruomenė.

Stebint tų krizių pasekmes tapo dar akivaizdžiau, kokios svarbios yra 2013 m. Europos Vadovų Tarybos išvados dėl pažangos įgyvendinant Europos saugumo ir gynybos darbotvarkę, įskaitant bendradarbiavimą su NATO.

ES dalyvavo 2014 m. rugsėjo 4–5 d. Velse surengtame NATO aukščiausiojo lygio susitikime ir palankiai įvertino atitinkamus jo rezultatus. Kaip ir ankstesniais metais, ES ir NATO toliau palaipsniui įgyvendino konkrečius pasiūlymus dėl praktinio abiejų organizacijų bendradarbiavimo, kuriuos vyriausioji įgaliotinė persiuntė NATO 2011 m., vadovaudamasi 2010 m. rugsėjo mėn. Europos Vadovų Tarybos suteiktais įgaliojimais.

Šis bendradarbiavimas apėmė, be kita ko, reguliarius vyriausiosios įgaliotinės ir NATO generalinio sekretoriaus susitikimus, abipusį atitinkamų darbo grupių informavimą bendro intereso klausimais (*inter alia*, apie krizę rytinėse ir pietinėse kaimyninėse šalyse, Kosovą, jūrų saugumą ir kt.), dviejų neformalių Šiaurės Atlanto Tarybos (ŠAT) ir PSK susitikimų dėl Ukrainos surengimą, bendravimą su ES nepriklausančiais NATO sąjungininkais „PSK + 7“ ir „PSK + 9“ formatu. Neoficialūs kontaktai tarp abiejų organizacijų darbuotojų toliau padėjo didinti informuotumą ir supratimą apie viena kitos veiklą ir taip padėjo išvengti nereikalingo pastangų dubliavimo ir užtikrino papildomumą bei sinergiją tose srityse, kuriose abi organizacijos aktyviai veikia.

ES sėkmingas pirmininkavimas Kontaktinei grupei dėl piratavimo jūroje prie Somalio krantų 2014 m. suteikė išskirtinę galimybę toliau plėtoti ryšius su šalimis, vykdančiomis veiklą šiame regione. Kontaktinės grupės dėl piratavimo jūroje prie Somalio krantų veikla buvo suorganizuota regioniniu pagrindu, Indijos vandenyno šalių komisijai (IOC), Mauricijui, JAE ir Seišeliams perimant bendrą pirmininkavimą įvairioms grupėms.

Nuo 2013 m. rudens iki 2014 m. pavasario ES bendrai pirmininkavo ASEAN regioninio forumo tarp sesijų surengtiems paramos grupės posėdžiams pasitikėjimo stiprinimo priemonių ir prevencinės diplomatijos klausimais ir susijusiems gynybos pareigūnų dialogo posėdžiams, kuriuose pabrėžė ES norą didinti bendradarbiavimą su Azijos partneriais.

Partnerystė taip pat apima bendradarbiavimą su nevyriausybinėmis organizacijomis ir pilietine visuomene. EIVT aktyviai palaikė ryšius su Europos taikos kūrimo ryšių palaikymo biuru (EPLO) – taikos kūrimo NVO tinklu, ir Pilietinės visuomenės dialogo tinklu (CSDN), daugiausia dėmesio skiriant Ukrainai, Gruzijai, Afganistanui ir Somaliui. EIVT Briuselyje, taip pat BSGP misijos bei operacijos vietoje su pilietine visuomene bendradarbiauja ir plačiau (be kita ko, su žmogaus teisių ir moterų teisių gynėjais).

2.2. Kovinės grupės ir greitasis reagavimas

Buvo tęsiamas darbas siekiant atsižvelgti į 2013 m. gruodžio mėn. Europos Vadovų Tarybos raginimą pagerinti ES greitojo reagavimo pajėgumus, *inter alia*, didinant ES kovinių grupių panaudojimo ir dislokavimo galimybes. Buvo padaryta pažanga atliekant EIVT inicijuotą ES karinio greitojo reagavimo koncepcijos ir siauresnių oro ir jūrų koncepcijų peržiūrą, kartu kuriant naują greitojo reagavimo sausumoje koncepciją. Tai apėmė, be kita ko, ES kovinių grupių modalumo stiprinimą, kad jos galėtų geriau prisitaikyti vykdyti visas galimas misijas ir užduotis. Be to, ministru lygmeniu buvo tęsiamos diskusijos dėl kartinio politinės valios klausimo, kuris laikomas esminiu norint pagerinti jų operacinio panaudojimo galimybes.

Per 2014 m. padėtis, susijusi su ES kovinių grupių pasiūlymų ir įsipareigojimų sąrašu, pagerėjo; tam įtakos, be kita ko, turėjo žymus valstybių narių karinių tarptautinių operacinių įsipareigojimų sumažinimas kituose pasaulio rajonuose (pvz., Afganistane).

3. Nuoseklesnė

3.1. Vidaus ir išorės saugumo sąsaja

2013 m. lapkričio mėn. Tarybos išvadose dėl BSGP teigiama: „Taryba pabrėžia, kad vidaus ir išorės saugumo dimensijos tampa vis labiau tarpusavyje susijusios. Ji pabrėžia, kad svarbu toliau stiprinti BSGP ir laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės subjektų tarpusavio ryšius, kad būtų skatinamas geresnis atitinkamų sričių supratimas ir užtikrinta tarpusavio nauda. Tai, *inter alia*, padės spręsti svarbius horizontaliuosius klausimus, pavyzdžiui, nelegalios imigracijos, organizuoto nusikalstamumo ir terorizmo klausimus. Šiame kontekste prireikus turėtų būti dar sparčiau užtikrintas didesnis ES agentūrų (Europolo, FRONTEX, CEPOL) ir Interpolo indėlis į BSGP veiklą.“

2014 m. birželio 26–27 d. Europos Vadovų Tarybos išvadose nurodyta, kad „[d]augelio laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės uždavinių sprendimui daro įtaką santykiai su trečiosiomis šalimis, o tam reikia tobulinti ES vidaus ir išorės politikos sąsają“.

Įgyvendinant BSGP ir laisvės, saugumo ir teisingumo sąsają stiprinimo veiksmų planą⁷⁷, 2014 m. lapkričio mėn. Politiniam ir saugumo komitetui ir Operatyvinio bendradarbiavimo vidaus saugumo srityje nuolatiniam komitetui (COSI) buvo pateikta trečioji metinė pažangos ataskaita⁷⁸.

Šiuo metu baigiami vykdyti šiose politinėse gairėse nustatyti veiksmai. Taip bus užbaigta itin svarbi dabartinio BSGP / laisvės, saugumo ir teisingumo veiksmų plano dalis. Jos įgyvendinimas atitiko laipsniško EIVT tarnybų stiprinimo ritmą. Buvo laikomasi sutelkto, principu „iš viršaus į apačią“ grindžiamo požiūrio, visų pirma ES agentūrų atžvilgiu. Įkandin šio proceso buvo nustatyta darbo tvarka su Europolu ir FRONTEX.

Šią darną išlaikyti turėtų padėti bendradarbiavimo su Interpolu BSGP srityje stiprinimas.

PSK ir COSI paprašė COSI paramos grupės ir CIVCOM, bendradarbiaujant su atitinkamomis EIVT ir Komisijos tarnybomis ir atitinkamais TVR agentūrų atstovais, atsižvelgti į debatus, vykusius 2014 m. lapkričio 11 d. PSK / COSI posėdyje, ir parengti galimus konkrečius pasiūlymus dėl to, kaip sustiprinti BSGP misijų bei operacijų ir laisvės, saugumo ir teisingumo srityse veikiančių subjektų bendradarbiavimą.

Naujausiame Komisijos komunikate dėl Europos saugumo darbotvarkės, kuriame pristatoma atnaujinta vidaus saugumo strategija 2015–2020 m. laikotarpiu, raginama dar geriau užtikrinti vidaus ir išorės saugumo ryšį ir toliau stiprinti teisingumo ir vidaus reikalų ir BSGP ryšius.

⁷⁷ Žr. Europos Sąjungos Tarybos dokumentą „BSGP ir laisvės, saugumo ir teisingumo sąsają stiprinimo veiksmų plano projektas“, 18173/11, 2011 12 5.

⁷⁸ Dok. 14854/14.

3.2. Civilinių ir karinių priemonių sinergija

Darbas, kuriuo skatinama civilinių ir karinių pajėgumų plėtojimo sinergija, buvo vykdomas vadovaujantis ir remiantis 2013 m. gruodžio mėn. Europos Vadovų Tarybos išvadomis. Smarkiai akcentuota, kad pajėgumų plėtojimo srityje reikia daugiau sinergijos.

Ypač svarbu pripažinti, kad pajėgumai ir technologijos vis dažniau gali būti panaudoti dvejopai, todėl esama daug mokslinių tyrimų civilinėje ir karinėje srityse sinergijos galimybių – šiomis sinergijomis galima remtis plėtojant pajėgumus. Šiuo atžvilgiu EGA ir EIVT prisidėjo prie Komisijos atliekamo darbo parengiamųjų veiksmų dėl su BSGP susijusių mokslinių tyrimų srityje.

II DALIS. PLANUOJANT 2015 M. VEIKLĄ

Daugelis iš sunkių 2014 m. ir ankstesniais metais kilusių krizių beveik neabejotinai tęsis ir 2015 m. Bus vykdomas svarbus darbas remiant ES išorės veiksmų metodus ir priemones, kuriais siekiama rasti būdų veikti vis sudėtingesnių uždavinių keliančiose Europos kaimyninėse šalyse ir kintančiame pasaulyje, laikantis 2013 m. gruodžio mėn. Europos Vadovų Tarybos išvadų.

1. Kaimyninės šalys

Visus metus bus vykdomas Europos kaimynystės politikos peržiūros procesas, siekiant, kad ji būtų efektyvesnė ir būtų galima geriau reaguoti į įvairius tikslus ir iššūkius kaimyninėse šalyse.

ES pripažįsta, kad platesnis mūsų šalių partnerių geografinis kontekstas ir šių šalių santykiai su jų kaimyninėmis šalimis yra svarbūs veiksniai, turintys poveikio EKP. Tik ES ir jos partnerės turi teisę suvereniū būdu nuspręsti, kaip jos norėtų toliau plėtoti savo santykius.

ES pakankami daug dėmesio skirs tam, kad jos strateginiai ES politikos rėmimo pranešimai būtų geriau parengti, kartu imdamasi aktyvių priemonių, kad sustiprintų visuomenės atsparumą trečiųjų valstybių vykdomoms manipuliacijoms informacija.

Kalbant apie **rytines kaimynines šalis**, dėmesio centre bus **Ukrainos** ir **Rusijos** santykių problematika. Ukrainoje ES toliau rems Ukrainos suverenumą bei teritorinį vientisumą ir pastangas siekiant rasti tvarų taikų konflikto rytinėse šalies dalyse sprendimą, remiantis Minsko susitarimais. ES toliau padės Ukrainos vyriausybei vykdyti reikiamas politines ir ekonomines reformas su sąlyga dėl konkrečių reformų etapų. ES taip pat remia Ukrainą įgyvendindama civilinę misiją EUAM Ukraine. Pirmąjį metų pusmetį įvyko du svarbūs aukšto lygio susitikimai: ES ir Ukrainos aukščiausiojo lygio susitikimas Kijeve ir tarptautinė konferencija Kijeve, skirta Ukrainai paremti.

Rytų partnerystės aukščiausiojo lygio susitikimas Rygoje (gegužės 21–22 d.) buvo gera proga įvertinti esamą padėtį ir nustatyti tolesnio Rytų partnerystės plėtojimo darbotvarkę. ES yra visapusiškai įsipareigojusi plėtoti Rytų partnerystę ir dar kartą patvirtina įsipareigojimą plėtoti stipresnius, diferencijuotus ES santykius su jos šešiais suvereniais, nepriklausomais partneriais. Bendradarbiavimo apimtį ir gilumą lemia ES ir partnerių užmojai bei poreikiai, taip pat reformų vykdymo tempas. Ypač daug pastangų turėtų būti dedamas siekiant plėtoti bendradarbiavimą valstybės stiprinimo, judumo ir žmonių tarpusavio ryšių, galimybių rinkoje ir jungčių srityse. ES tikisi, kad visos valstybės narės kuo greičiau ratifikuos asociacijos susitarimus / nuostatas dėl išsamių ir visapusiškų laisvosios prekybos erdvių su Gruzija, Moldovos Respublika ir Ukraina.

ES pabrėžia, kad jų įgyvendinimas, kuriuo prisidedama prie politinės asociacijos su Europos Sąjunga ir ekonominės integracijos į ją, bus vienas iš svarbiausių ES ir atitinkamų partnerių prioritetų ateinančiais metais.

Moldovos Respublikoje dėmesys bus sutelktas į pagalbą naujai vyriausybei vykdančią svarbiausias reformas (teisingumo, finansų sektoriaus, investavimo sąlygų, kovos su korupcija srityse), taip pat saugumo sektoriaus reformą.

Gruzijoje reikės dirbti remiant sklandų asociacijos susitarimo / išsamaus ir visapusiško LPS įgyvendinimą, įskaitant didesnę teisminių institucijų bei prokuratūros nepriklausomumą, kuris yra būtinas siekiant modernizuoti šalį. Atlikus 2014 m. EUMM Georgia strateginę peržiūrą, įgaliojimai dvejimėms metams pratęsti atsižvelgiant į krizę Ukrainoje. 2015 m. įgaliojimais nustatytas misijos dydis nesikeis, tačiau po paskutinės OPLAN peržiūros misijos struktūra optimizuota, kad būtų pasiekta geresnių rezultatų dabartinėje veiksmų aplinkoje (*inter alia*, dėmesio sutelkimas į labiau analitines ataskaitas, vietos skyriuose veikiančių grupių lankstumas, projektų grupės skyrimas siekiant sustiprinti misijos veiklą pasitikėjimo stiprinimo srityje).

Likusių trijų rytinių partnerių atveju 2015 m. pasimatys konkrečių iniciatyvų įvertinimo rezultatai; šiomis iniciatyvomis siekta nustatyti galimybes sudaryti naujus dvišalius susitarimus su Armėnija (vykdant veiksmus atsižvelgiant į 2013 m. Vilniaus pareiškimą) ir su Azerbaidžanu, kurio atveju bus pasiūlytas naujas dvišalio strateginio susitarimo projektas, kuris pakeis asociacijos susitarimą ir strateginę modernizavimo partnerystę. Tokį projektą reikės deramai apsvarstyti. Bus toliau vykdoma informavimo veikla su Baltarusija, siekiant galimų konkrečių rezultatų (įskaitant susitarimus dėl vizų režimo supaprastinimo ir readmisijos ir derybų dėl partnerystės judumo srityje pradžia). ES yra pasirengusi toliau palaikyti santykius su Minsku vadovaujantis 29 Tarybos sutartais žingsniais, kurie remiantis pažanga žmogaus teisių, demokratizacijos ir su politiniais kaliniais susijusių klausimų srityse.

Rytų partnerystės bendradarbiavimo bendros saugumo ir gynybos politikos (BSGP) srityje grupė tęs darbą pagal savo įgaliojimus, siekiant toliau plėtoti bendradarbiavimą.

Įvykiai **pietinėse kaimyninėse šalyse** ir toliau bus vienas svarbiausių ES ir tarptautinės darbotvarkės klausimų. Dėl daugelio regione vykstančių konfliktų reikės peržiūrėti kaimynystės politiką ir padidinti valstybių narių ir ES politikos ir priemonių sinergijas.

Balandžio 13 d. Barselonoje įvyko neformalus ministrų susitikimas su pietinėmis šalimis partnerėmis dėl EKP ateities; į jį susirinko 36 užsienio reikalų ministrai, vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja ir Komisijos narys J. Hahnas bei kiti regioninių organizacijų atstovai. Jis suteikė galimybę tiek ES valstybėms narėms, tiek pietinės kaimyninės šalims partnerėms veiksmingai pasikeisti nuomonėmis dėl EKP peržiūros proceso, taip užtikrinant, kad būtų laikomasi politinės atsakomybės principo.

Padėtis Sirijoje ir Irake reikalaus nuolatinių pastangų ir dėmesio, be kita ko, remiant pastangas nugalėti ISIL /„Da'esh“. To siekiant vienas iš prioritetų bus „Sirijai ir Irakui, taip pat ISIL / „Da'esh“ keliamos grėsmės klausimui skirtos ES regioninės strategijos“. įgyvendinimas. Irake pastangos bus sutelktos į paramą naujai Irako vyriausybei, siekiant padėti jai užtikrinti stabilumą ir taiką Irake ir kurti įtraukią politinę aplinką. Sirijos atveju ES remia JT specialiojo pasiuntinio Staffano de Misturos pastangas, kuriomis siekiama palaipsniui mažinti smurtą ir kurti aplinką, sudarančią palankias sąlygas politiniam pereinamajam procesui. Tam, be kita ko, reikės sutelkti mūsų turimas priemones. Komisija paskelbė, kad pirmiau nurodytai strategijai 2015–2016 m. bus skirtas 1 mlrd. EUR. Atliekant biudžeto peržiūrą pirmenybė bus teikiama tam, kad būtų nagrinėjamos galimybės geriau nustatyti prioritetus, kad būtų remiama tolesnė humanitarinė, stabilizavimo parama ir parama vystymuisi trumpuoju ir vidutinės trukmės laikotarpiu, siekiant spręsti besitęsiančias krizes.

ES taip pat toliau bendradarbiaus su tarptautiniais ir regioniniais partneriais siekdama sušvelninti Sirijoje ir Irake vykstančių konfliktų destabilizuojančias pasekmes kaimyninėms šalims, įskaitant destabilizuojantį didelio atvykstančių pabėgėlių srauto poveikį. Ypač didelis pavojus išlieka Libanui; ES toliau bendradarbiaus su jo valdžios institucijomis ir remia priimančiąsias bendruomenes bei Libano ginkluotąsias pajėgas. Jordanijoje ES toliau ragins vykdyti politinę reformą, skatins įgyvendinti Europos kaimynystės politikos veiksmų planą ir remia priimančiąsias bendruomenes. Reikės toliau pripažinti ir tinkamai remti Turkijos indėlį priimant pabėgėlius.

Reikia skubiai daryti pažangą **Artimųjų Rytų taikos procese.**

Daug tragiškų įvykių 2014 m. sustiprino poreikį iš naujo sukurti naują politinę sistemą, kuri suteiktų galimybę atnaujinti derybas. ES ir toliau aktyviai dalyvaus ir dirbs siekdama taikos, be kita ko, Ketverte, su abiem šalimis ir arabų valstybėmis bei kitais tarptautinės bendruomenės nariais. Tikslas ir toliau yra dviejų valstybių sambūviu pagrįstas sprendimas, kuris būtų grindžiamas susitarimu dėl visų galutinio statuso klausimų ir kuriuo būtų įgyvendinti teisėti tiek izraeliečių, tiek palestiniečių lūkesčiai. Jei būtų susitarta dėl galutinio statuso, ES siūlo beprecedentį politinės, ekonominės ir saugumo srities paramos rinkinį, įskaitant „specialią privilegijuotą partnerystę“ abiem pusėms.

ES yra labai suinteresuota, kad konfliktas būtų baigtas, ir tuo pačiu metu plėtoti glaudžius ryšius su abiem šalimis. 2015 m. pradžioje atliktoje EUBAM Rafah strateginėje peržiūroje akcentuojamas ES ir platesnės tarptautinės bendruomenės noras palengvinti patekimą į Gazos Ruožą, išvykimą iš jo ir sumažinti judėjimo apribojimus. BSGP galėtų suteikti svarbių galimybių šiuo atžvilgiu, todėl, kai tik bus įmanoma atsižvelgiant į politines ir saugumo aplinkybes, turėtų būti apsvarstyta galimybė vėl dislokuoti EUBAM Rafah, galbūt suteikiant platesnį geografinį vaidmenį. EUPOL COPPS toliau teikia paramą, itin svarbią kuriant savarankišką Palestinos policijos pajėgas ir Palestinos teisingumo sektorių. Per strateginę peržiūrą, kuri vėlgi bus atliekama 2015 m. pradžioje, bus siekiama pratęsti jų įgaliojimų terminą.

Santykius su Persijos įlankos šalimis reikės intensyvinti tiek regioniniu, tiek dvišaliu lygmeniu, visų pirma siekiant spręsti bendras problemas savo bendroje kaimyninėje zonoje, būtent aktualias smurtinio ekstremizmo ir terorizmo problemas. 2015 m. gegužės 24 d. Dohoje įvyko ES ir Persijos įlankos bendradarbiavimo tarybos ministrų susitikimas.

Jemene ES toliau visų šalių reikalaus pasiekti tvarų politinį sprendimą, laikantis esamos įtraukios pereinamajam laikotarpiui skirtos struktūros. Tai – vienintelis būdas siekiant išspręsti tiek su saugumu, tiek su ekonomika susijusias problemas, su kuriomis šiuo metu susiduria šalis, ir užtikrinti Jemeno vienybę bei teritorinį vientisumą. Politiniams subjektams pasiekus platų konsensumą turėtų būti užbaigta rengti ir priimta nauja konstitucija. Tačiau panašu, kad visus metus šis procesas bus sudėtingas ir trapus, o rimtos politinėje, ekonominėje ir saugumo srityje kylanti rizika didins politinį netikrumą. Visų pirma valdžios institucijos turės neatidėliodamos kovoti su teroristinės veiklos keliama grėsme.

Itin svarbu bus skirti daugiau dėmesio **Marokui** ir **Tunisui** ir bendradarbiauti su jais. Tiek Marokas, tiek Tunisas padarė didelę pažangą pereidami prie didesnės demokratijos, ir bus labai svarbu skatinti ir remti pastangas siekiant puoselėti svarbų demokratinių reformų priėmimo ir įgyvendinimo procesą, taip pat parodyti, kad aiškiai pripažįstamas jų privilegijuotas statusas bei šios partnerystės strateginė svarba ES. Pagrindinis abiejų šalių laukiantis žingsnis – įgyvendinti partnerystę judumo srityje ir daryti pažangą derybose dėl išsamaus ir visapusiško laisvosios prekybos susitarimo. Palaikydama intensyvius santykius su Tunisu, 2015 m. ES pradės dialogą dėl saugumo ir terorizmo su Tuniso valdžios institucijomis. Be to, greitai Tunisas pradės derybas, siekdamas prisijungti prie programos „Horizontas 2020“ nuo 2016 m.

Dar vienas prioritetas bus ES bendradarbiavimo su Egiptu klausimo pakartotinis svarstymas. Šiuo metu palaipsniui atkuriamas bendradarbiavimas pagal asociacijos susitarimą, taip pat vykdomas parengiamasis darbas, susijęs su derybomis dėl veiksmų plano (EKP). Tikslas yra įtraukti Egiptą į bendradarbiavimą siekiant paremti šalį ir jos žmones pereinamajame procese, kartu aptariant ginčytinus klausimus, visų pirma žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių srityje.

Libijoje ES remia JT pastangas tarpininkaujant pasiekti šalių susitarimą, kuriuo siekiama sudaryti nacionalinės vienybės vyriausybę – tai būtų pagrindinė priemonė siekiant Libiją išvesti iš politinės ir saugumo aklavietės, į kurią pastaruoju metu pateko ši šalis. Nuo pažangos šioje srityje priklausys politinio perėjimo procesas, tvaraus susitarimo dėl ugnies nutraukimo sudarymas, saugumo sąlygų gerėjimas (įskaitant ginkluotų grupuočių išformavimą) ir valdžios institucijų stiprinimas. Siekiant padėti Libijos vienybės vyriausybei šiuo atžvilgiu, galima būtų pasitelkti įvairias potencialias BSGP priemones, kartu su parama, teikiama pagal ES priemones. Šiuo metu vykdomas apdairus planavimas BSGP srityje, kuris toliau priklausys nuo JT dialogo rezultatų (įskaitant galimus konkrečius prašymus dėl ES paramos) ir valstybių narių svarstymo Tarybos lygmeniu rezultatų. Taip pat reikės priimti sprendimą dėl EUBAM Libya, kuri šiuo metu sumažinama iki 3 Tuniso mieste dirbančių darbuotojų, ateities ir dėl to, ar ji galėtų būti prireikus atgaivinta, kad Libijai būtų vėl pradėta perduoti integruoto sienų valdymo patirtis. Kai bus sudaryta nacionalinės vienybės vyriausybė, ES suteiks jai atitinkamą paramą.

ES toliau dirbs pozityvios santykių su Alžyru plėtojimo dinamikos klausimu. Vienas iš prioritetų bus užbaigti rengti Europos kaimynystės politikos veiksmų planą. 2015 m. buvo pradėtas ES ir Alžyro dialogas energetikos klausimais. ES toliau bendradarbiaus su Alžyru saugumo ir kovos su terorizmu klausimais.

ES toliau propaguos regioninį bendradarbiavimą Viduržemio jūros regione, visų pirma ragindama pradėti konkrečius ir reikšmingus projektus vykdant Viduržemio jūros sąjungos veiklą, stiprindama dialogą su Arabų Valstybių Lyga ir propaguodama aktyvesnį regioninį dialogą ir bendradarbiavimą Magribe.

Pietinių kaimyninių šalių atžvilgiu Viduržemio jūros regione vienas svarbiausių prioritetų bus migracijos ir neteisėto migrantų gabenimo klausimų sprendimas, taip pat susiję saugumo klausimai. Reaguojant į problemas reikia sukurti veiksmingas migracijos politikos vidaus ir išorės dimensijų sąsajas, naudojantis jau sukurtomis mūsų priemonėmis, įskaitant Viduržemio jūros regiono specialios paskirties darbo grupę ir veiksmus, numatytus 2014 m. spalio mėn. Tarybos išvadose dėl migracijos.

2. Europa ir Vidurinė Azija

Santykiuose su Rusija ES teks manevruoti sudėtingame kelyje ir rasti naujų būdų santykiams valdyti. Rusijai neteisėtai aneksavus Krymą ir toliau destabilizuojant padėtį Rytų Ukrainoje, santykiai negali būti tokie, kokie buvo. ES toliau laikysis Krymo neteisėtos aneksijos nepripažinimo politikos, taip pat tęs dviejų krypčių politiką, pagal kurią vykdomas diplomatinis bendradarbiavimas remiant politinį sprendimą pagal Minsko susitarimus, kartu prireikus taikant tikslines ribojamąsias priemones. Pažanga sprendžiant Ukrainos krizę toliau bus viena iš būtinų sąlygų norint atnaujinti bendradarbiavimą keliose bendro intereso srityse.

Tuo pačiu metu Rusija tebėra svarbus geopolitinis subjektas, nors ir vykdomas agresyvią politiką ir turintis rimtų vidaus problemų, su kuriuo ES turi tam tikrų bendrų interesų. ES toliau stebės žmogaus teisių padėtį.

Mūsų požiūris turės atspindėti šią komplikotą realybę. ES ir Rusija turės toliau bendradarbiauti Didžiajame dvidešimtuose (G 20) tokiais klausimais kaip klimato kaita ir terorizmas, ir tarptautinio saugumo klausimais, susijusiais, pavyzdžiui, su Sirija, Libija, Irano branduoline programa ir Artimųjų Rytų taikos procesu.

Tuo pat metu ES taip pat toliau ragins Rusiją laikytis savo tarptautinių įsipareigojimų, pavyzdžiui, susijusių su pagarba kitų šalių suverenumui ir teritoriniam vientisumui, PPO, teisine valstybe ir gero valdymo klausimais. Ilgainiui platesnė klestinčios ekonomikos erdvė, grindžiama PPO taisyklėmis ir suvereniais sprendimais, visoje Europoje ir už jos ribų galėtų atnešti naudos visiems.

2015 m. ES visapusiškai įsitraukusi vykdys veiklą Vakarų Balkanuose, vadovaudamasi stabilizacijos ir asociacijos proceso tikslais ir šioje srityje Tarybos priimtomis išvadomis (pastarąjį kartą tokios išvados priimtose 2014 m. gruodžio 15–16 d.). Numatoma, kad 2015 m. pradžioje, Prištinoje sudarius naują vyriausybę, įvyks pirmasis Belgrado ir Prištinės dialogo raundas. Bendras tikslas yra santykių normalizavimas, ir visus metus vienas iš prioritetų bus 2013 m. balandžio mėn. susitarimo įgyvendinimas. Vadovaudamasi 2014 m. gruodžio 15 d. išvadomis, Bosnijoje ir Hercegovinoje ES tikisi, kad visos politinio spektro šalys patvirtins rašytinį įsipareigojimą dėl reformų, kurios būtinos, kad būtų atvertas kelias stabilizacijos ir asociacijos susitarimui, jo įsigaliojimui ir siekiant konkrečios pažangos šios šalies kelyje į ES.

ES bendradarbiavimas su buvusiaja Jugoslavijos Respublika Makedonija išliks toks pat glaudus, kaip keliais pastaraisiais metais; ypatingas dėmesys bus skiriamas vidaus politiniam dialogui, kurį vedant visos šalys, atsižvelgiant į tolesnio pablogėjimo pavojų, turi įdėti didelių pastangų padėčiai sušvelninti. Po to, kai 2014 m. birželio mėn. buvo priimtas sprendimas suteikti šalies kandidatės statusą Albanijai, 2015 m. bus svarbūs intensyvinant reformų pastangas. Be to, iki vasaros įvyksiantys savivaldybių rinkimai pareikalaus kruopštaus pasirengimo ir gero administravimo. Juodkalnijoje 2015 m. didžiausias prioritetas turės būti reformų įgyvendinimas.

Užsitęsusių konfliktų klausimu ES toliau glaudžiai bendradarbiaus su Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacija (ESBO).

Santykiuose su **Turkija** neatidėliotinas prioritetas yra toliau bendradarbiauti teisinės valstybės bei pagrindinių teisių srityje ir skatinti tolesnes reformas. ES toliau remis kurdų taikos procesą. Kovos su ISIL / „Da'esh“ kontekste Turkija toliau bus svarbi partnerė sprendžiant ekstremizmo Sirijoje ir Irake problemą ir kovojant su bendra užsienio kovotojų grėsme.

ES taip pat pasinaudos galimybėmis priminti, kad tikimasi, jog Turkija aktyviai remis derybas, kuriomis siekiama išspręsti Kipro problemą.

Metų pradžioje bus vykdomas darbas, susijęs su **ES Vidurinės Azijos strategijos peržiūra**, po kurios birželio mėn. bus priimtos naujos Tarybos išvados. Naujo ES specialiojo įgaliotinio Vidurinėje Azijoje paskyrimas dar kartą patvirtina ES įsipareigojimą regiono atžvilgiu ir šia prasme suteiks papildomo postūmio. Kovo mėn. Dušanbėje bus surengtas aukšto lygio dialogas saugumo klausimais.

2015 m. sausio 20 d. buvo parafuotas tvirtesnės partnerystės ir bendradarbiavimo susitarimas su Kazachstanu Kazachstane, galbūt liepos mėn., įvyks ES ir Vidurinės Azijos ministrų susitikimas.

Galiausiai, per pirmąjį pusmetį sieksime užbaigti derybas dėl **EEE ir Norvegijos finansinių mechanizmų** atnaujinimo. Taip pat pradėsime derybas dėl asociacijos susitarimų su Andora, Monaku ir San Marinu. Numatoma, kad Šveicarijos Federalinė Taryba, priėmusi įgyvendinimo įstatymo projektą, susijusį su 2014 m. vasario 9 d. referendumu dėl konstitucijos straipsnių, ir derybinius įgaliojimus dėl laisvo asmenų judėjimo susitarimo persvarstymo, kreipsis į Komisiją.

Arktis – tai regionas, kurio strateginė reikšmė vis didėja. Panaikinus Kanados reikštą prieštaravimą, ES iki kito Arkties tarybos ministrų posėdžio, vyksiančio 2015 m. balandžio mėn., siekia formalizuoti savo stebėtojos statusą Arkties taryboje. Gali būti, kad pavasarį vyks diskusija su Komisijos išorės veiksmų grupe (CGEA), o po to – konsultacijos su išorės subjektais. Tada būtų galima dirbti rengiant komunikatą (būtų pateiktas 2016 m. pradžioje).

3. Afrika

Afrikos atžvilgiu ES toliau laikysis dviejų svarbiausių prioritetų: skatinti kurti taiką žemyną užkertant kelią konfliktams ir terorizmui; ir kurti gerovę spartinant tvarų ekonomikos augimą ir vystymąsi. Galiausiai, ES ir Afrika turi bendrą interesą spręsti pasaulinės reikšmės klausimus, pavyzdžiui, kovos su klimato kaita, migracijos ir laikotarpio po 2015 m. darbotvarkės klausimus.

ES dirbs siekdama visais lygmenimis palaikyti sustiprintą politinį dialogą su Afrika, visų pirma AS, ir įgyvendinti veiksmus prioritetinėse srityse, nustatytose 2014–2017 m. veiksmų plane: taika ir saugumas, demokratija, geras valdymas ir žmogaus teisės, žmogaus socialinė raida, tvarus ir integracinis vystymasis bei augimas ir kontinentinė integracija, pasaulinės ir naujai kylančios problemos. ES palankiai vertina AS pasirinktą 2015 m. temą (moterų įgalėjimas ir vystymasis siekiant įgyvendinti Afrikos darbotvarkę iki 2063 m.), taip pat 2016 m. temą (žmogaus teisės didžiausią dėmesį skiriant lyčių aspektui). ES veikla ir toliau bus grindžiama visapusišku požiūriu ir BSGP misijomis (Afrikos žemyne dislokuotos devynios BSGP misijos).

Somalia pusiasalis ir toliau bus vienas iš svarbiausių prioritetinių klausimų, o ES specialusis įgaliotinis Alexanderis Rondosas bei ES delegacijos toliau atkakliai dirbs siekdami padėties stabilizacijos. Somalyje itin svarbu bus remtis pažanga, pasiekta politinio stabilumo ir saugumo srityse, ir padėti toliau stiprinti politinį procesą federaciniu bei regioniniu lygmenimis. Pietų Sudane ES toliau remis regioniniu lygmeniu vadovaujamą tarpininkavimo procesą ir bendradarbiaus su visomis šalimis, kad būtų rastas tvarus užsitęsusio konflikto sprendimas.

ES ir toliau daug dėmesio skirs Sahelio regionui, kadangi saugumas ir vystymasis tame regione yra labai svarbus. Šiuo atžvilgiu ES yra įsipareigojusi įgyvendinti Strategiją saugumo ir vystymosi Sahelio regione srityje, įgyvendindama regioninį veiksmų planą. Dėmesys visų pirma bus sutelktas į radikalizacijos ir smurtinio ekstremizmo prevenciją bei kovą su šiais reiškinais, jaunimą, migraciją ir judumą, taip pat sienų valdymą ir kovą su neteisėta prekyba bei tarptautiniu organizuotu nusikalstamumu, naudojant visas atitinkamas priemones, įskaitant BSGP misijas Nigeryje ir Malyje.

Kalbant apie **Mali**, būdama viena iš tarpininkų ES, pirmiausia per ES specialųjį įgaliotinį Sahelyje, yra pasirengusi padėti šalims įgyvendinti taikos susitarimą, kuris buvo pasirašytas 2015 m. gegužės 15 d. Bamake. Laikydamosi visapusiško požiūrio ES yra įsipareigojusi toliau naudotis savo atitinkamomis priemonėmis, įskaitant BSGP misijas EUTM Mali ir EUCAP Sahel Mali.

Gvinėjos įlankoje pirmenybė bus teikiama ES strategijai dėl Gvinėjos įlankos kartu su Gvinėjos įlankos veiksmų planu, kuris turi būti netrukus priimtas. Rengiantis AS aukščiausiojo lygio susitikimui jūrų saugumo ir vystymosi klausimais, kurį planuojama surengti Toge 2015 m. lapkričio mėn., bus itin svarbu koordinuoti veiksmus su Afrikos ir tarptautiniais partneriais.

Didžiųjų ežerų regione ES, glaudžiai koordinuodama veiksmus su Afrikos ir tarptautiniais partneriais, sutelks savo veiklą į dvi sritis, kurios yra itin svarbios stabilumo požiūriu: patikimų, taikių ir įtraukių rinkimų surengimas Burundyje ir Kongo Demokratinėje Respublikoje ir visų ginkluotų grupuočių, visų pirma FDLR, likvidavimas rytinėje Kongo Demokratinės Respublikos dalyje.

Kongo Demokratinėje Respublikoje misija EUSEC RDC dalį savo užduočių perleis Europos plėtros fondo programai PROGRESS, o supaprastintus įgaliojimus vykdys gerokai mažiau darbuotojų (jų skaičius ženkliai sumažinamas). 2016 m. birželio 30 d. misija bus užbaigta.

Kalbant apie Centrinės Afrikos Respubliką, ES toliau prisidės užtikrinant saugumą karinėmis priemonėmis ir teiks paramą šalies atstatymui, be kita ko, padėdama rengti rinkimus pagal JT paramos programą. Pereinamojo laikotarpio operacija EUFOR RCA pasitvirtinto kaip itin sėkminga remiant MINUSCA pastangas stabilizuoti saugumo padėtį Bangyje. Šiuo metu EUFOR RCA savo užduotis dviejuose miesto rajonuose perduoda MINUSCA. Operacija baigsis 2015 m. kovo 15 d. Po jos bus vykdoma EUMAM RCA – autonominė karinė patariamoji misija, kuria siekiama remti Centrinės Afrikos Respublikos valdžios institucijas rengiantis būsimai saugumo sektoriaus reformai, glaudžiai koordinuojant veiksmus su MINUSCA. Ji padės Centrinės Afrikos Respublikos ginkluotosioms pajėgoms (FACA) valdyti esamą padėtį ir stiprinti pajėgumus bei gerinti kokybę, kurių reikia siekiant ateities tikslo – modernizuotų, veiksmingų ir atskaitingų ginkluotųjų pajėgų. Numatomas misijos įgaliojimų laikotarpis – vieni metai.

4. Šiaurės ir Pietų Amerika

Šiaurės ir Pietų Amerika suteikia ES tam tikrų su naujais Komisijos narių kolegijos prioritetais susijusių galimybių, kuriomis pasinaudojant būtų skatinamas ES darbo vietų kūrimas ir ekonomikos augimas, bet kartu susijusių su ES daugiašale darbotvarke ir vidaus politikos sričių išorės aspektais (pvz., klimato kaitos, energetikos, skaitmeninės ekonomikos srityse). 2015 m. suteikia galimybę sustiprinti partnerystę su svarbiausiais partneriais, o taip pat, birželio mėn. surengiant ES ir Lotynų Amerikos ir Karibų valstybių bendrijos (CELAC) aukščiausiojo lygio susitikimą, aiškiai parodyti didesnę politinę angažuotumą Lotynų Amerikos atžvilgiu. ES bendradarbiavimas su regioninėmis grupėmis sutvirtins stiprius dvišalius santykius.

Ir ES, ir Amerikos valstybėms susirūpinimą kelia keli tie patys užsienio politikos klausimai (klimato kaita, migracija, narkotikai, saugumas, tarptautinis bendradarbiavimas finansų srityje). Bendradarbiavimas, visų pirma su JAV, yra nepaprastai svarbus. Tačiau šio bendradarbiavimo tikslu visais atvejais reikės nuolat vykdyti plačią politinę veiklą, be kita ko, daugiašalių forumų atžvilgiu. Itin svarbu palaikyti ir toliau plėtoti strategines partnerystes.

Numatoma, kad bus toliau intensyvinamas bendradarbiavimas **BSGP** srityje, atsižvelgiant į ankstesnius laimėjimus, įskaitant indėlį į ES BSGP misijas (JAV, Kanada, tačiau taip pat ir Kolumbija bei Čilė).

ES prioritetas bendradarbiaujant su **Kanada** bus pasirašyti ir pradėti laikinai taikyti tiek išsamų ekonomikos ir prekybos susitarimą, tiek strateginės partnerystės susitarimą, taip pat toliau vykdyti darbą, susijusį su Arkties taryba ir bendradarbiavimu užsienio ir saugumo politikos srityse.

Būsimame strateginės partnerystės susitarime bus įtvirtintos bendros ES ir Kanados vertybės; juo siekiama santykius perkelti į kitą lygmenį. Juo skatinamas santykių stiprinimas visose bendradarbiavimo srityse, įskaitant tolesnį bendradarbiavimo saugumo politikos srityje stiprinimą (be kita ko, remiant krizių valdymą ir gebėjimų stiprinimą trečiosiose šalyse).

ES toliau glaudžiai bendradarbiaus su **Jungtinėmis Amerikos Valstijomis** užsienio politikos srityse, pvz., Minsko susitarimais numatytų sankcijų Rusijai įgyvendinimo ir paramos Ukrainai (įskaitant saugumo sektoriaus reformą) srityse.

Didelio mūsų dėmesio taip pat pareikalaus kova su ISIL / „Da'esh“, kuri koordinuojama, *inter alia*, pasitelkiant kovos su ISIL / „Da'esh“ koaliciją, taip pat tolesnis darbas kovojant su terorizmu, be kita ko, susijęs su priemonėmis, sutartomis 2015 m. vasario 19 d. Vašingtone įvykusiame susitikime dėl kovos su smurtiniu ekstremizmu.

ES sieks baigti derėtis dėl duomenų apsaugos bendrojo susitarimo (įskaitant teismines teisių gynimo priemones, kurias turėtų įvesti JAV) ir „Saugaus uosto“ sistemą. ES ir JAV taip pat toliau glaudžiai bendradarbiaus energetikos (ypač energetinio saugumo) srityje, taip pat bendradarbiaus kovos su klimato kaita srityje, atsižvelgiant į Paryžiuje JT klimato kaitos konferenciją.

Bus svarbu toliau stiprinti bendradarbiavimą BSGP srityje skatinant JAV prisidėti prie ES misijų ir operacijų, stiprinant kariuomenių tarpusavio bendradarbiavimą, be kita ko, logistikos srityje.

Transatlantinė prekybos ir investicijų partnerystė (TTIP) yra vienas iš svarbiausių ES ir JAV santykių prioritetų. Be grynos ekonominės naudos, gaunamos iš intensyvesnės dvišalės prekybos, investicijų ir bendradarbiavimo reglamentavimo srityje, TTIP gali smarkiai sustiprinti ES pozicijas nustatant pasaulinius standartus ir prisidėti pasauliniu mastu nustatant ekonominę darbotvarkę.

Didesnė ES ekonominė galia, transatlantinė ekonominė integracija ir geoekonominė partnerystė – visa tai padidintų ES pajėgumą reaguoti į Europoje kylančius iššūkius. Kartu su esamais glaudžiais saugumo srities ir politiniais santykiais TTIP sustiprina ES ir JAV strateginę partnerystę.

ES po konfliktų teikiamos pagalbos ir tarpininkavimo pajėgumai Šiaurės ir Pietų Amerikoje taip pat galėtų padėti pasiekti tolesnių laimėjimų 2015 m., kaip, pavyzdžiui, Kolumbijos atveju. ES taip pat dalyvaus stiprinant piliečių saugumą Centrinėje Amerikoje ir Karibų regione, taip pat remiant vidaus reformas Kuboje. Čia ES tęs šiuo metu vedamas derybose dėl politinio dialogo ir bendradarbiavimo susitarimo.

5. Azija ir Ramiojo vandenyno regionas

2015 m. bus toliau dinamiškai stiprinami Europos Sąjungos ir **Azijos bei Ramiojo vandenyno regiono** ilgalaikiai santykiai. ES veiksmai ir politikos iniciatyvos atspindės ES strateginius interesus ir norą, kad regione vyrautų taika, vyktų demokratizacija, būtų gerbiamos žmogaus teisės, būtų vykdomas regioninis bendradarbiavimas, o ekonomika vystytųsi.

ES yra pasirengusi didinti savo veiklą regione vykdydama politikos iniciatyvas ir remdamasi didesniu asmeniniu ES vadovų pasiryžimu.

Naudingų rekomendacijų ir toliau bus galima semtis iš ES gairių, pvz., 2012 m. Rytų Azijos politikos gairių, 2020 m. ES ir Kinijos strateginės bendradarbiavimo darbotvarkės, ES ir ASEAN ir ES ir Indijos veiksmų planų, 2014 m. ES Afganistano strategijos ir Europos Sąjungos politikos Mianmaro / Birmos atžvilgiu ir paramos Mianmarui / Birmai principų. Kai kurios iš šių politikos gairių per 2015 m. gali būti atnaujintos.

Vis įsiliepsnojančios neramumų židiniai Azijoje ir Ramiojo vandenyno regione turi tiesioginę įtaką ES interesams, o netradiciniai saugumo sritys klausimai, pvz., klimatas, vandentvarka (ypač Mekongo regione), energetika, prekyba žmonėmis, pandemijos ir su nelaimėmis susijusi rizika, vis dažniau įtraukiami į regioninę saugumo darbotvarkę. Didėjanti energijos paklausa ir konkurencija dėl išteklių gali padidinti įtampą.

Šios problemos saugumo srityje dažnai sudaro kontrastą sparčiai augančiai ekonomikai, ir visos šalys, įskaitant ES, yra labai suinteresuotos užtikrinti investicijų ir tiekimo maršrutų saugumą. 2015 m. Taryba atidžiai stebės visus Azijos saugumo aspektus.

ES susirūpinimą keliantys klausimai praktikoje toliau bus sprendžiami imantis iniciatyvos – bus bendradarbiaujama su Azijos šalimis krizių sprendimo, tarpininkavimo ir susitaikymo po konfliktų, taip pat saugumo ir gynybos srityje (Ačėhas, Mianmaras / Birma, Mindanao, Nepalas, Rytų Timoras), tačiau kartu ir tarpvalstybinio pobūdžio klausimais, pvz., kibernetinio saugumo, kovos su tarptautiniu nusikalstamumu ir jūrų saugumo srityje.

Kalbant apie dvišalius santykius, **BUSP / BSGP** srities bendradarbiavimas bus toliau sparčiai plėtojamas su Australija, Kinija, Japonija, Naująja Zelandija ir Korėjos Respublika. Regioninio saugumo klausimams teks svarbi vieta ES aukščiausiojo lygio susitikimuose su Kinija, Japonija ir Korėjos Respublika, taip pat ASEM užsienio reikalų ministrų susitikime. Afganistanas tebėra vienintelė vieta Azijoje, kur ES šiuo metu (nuo 2007 m.) yra dislokavusi BSGP misiją (EUPOL Afghanistan). Atsižvelgdama į savo pačios patirtį, ES, savaime suprantama, remia pastangas, kuriomis siekiama kurti tvirtą daugiašalę, taisyklėmis ir bendradarbiavimu grindžiamą saugumo tvarką Azijoje. ES prisijungimas prie 2012 m. Draugystės ir bendradarbiavimo sutarties suintensyvino bendradarbiavimą su **ASEAN regioniniu forumu (ARF)**, o ES vadovai dalyvavo didelės svarbos aukšto lygio daugiašaliuose susitikimuose saugumo regione klausimais: nuo Šangri-La dialogo saugumo Azijoje klausimais iki metinių ARF ministrų susitikimų. Tai bus tęsiama ir 2015 m.

ES ir toliau bus didžiausia paramos teikėja regione. Nepaisant ekonominių suvaržymų, Azijai skirtas finansinis paketas pagal naująją 2014–2020 m. finansinę programą buvo ženkliai padidintas.

Šiame kontekste regionas gaus didelę dalį lėšų, skiriamų pagal naująją „Partnerystės priemonę“, kuria siekiama remti strateginius ES interesus (geresnis patekimas į rinką, Sąjungos partnerystės strategijų rėmimas, ekonominės veiklos vykdymas, strategijos „Europa 2020“ tarptautinio aspekto įgyvendinimas ir viešoji diplomacija).

ASEM vaidins svarbų vaidmenį Europos Sąjungai įgyvendinant iniciatyvumu grindžiamą požiūrį Azijos atžvilgiu (po sėkmingo 10-ojo ASEM aukščiausiojo lygio susitikimo Milane ir rengiantis 12-am ASEM užsienio reikalų ministrų susitikimui, kurį numatoma surengti Liuksemburge 2015 m. lapkričio 5–6 d. ir kuriam pirmininkaus vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja.

Netrukus bus paskirtas pirmas specialus ES ambasadorius, atstovausiantis Europos Sąjungai **ASEAN** organizacijoje ir reziduojantis Džakartoje – taip ES suteiks pavidalą savo intensyviems santykiams su šia regionine organizacija ir dešimt jos valstybių narių.

ASEAN, kuriai 2015 m. pirmininkaus Malaizija, turi geras galimybes pasiekti užsibrėžtą tikslą 2015 m. įkurti ASEAN ekonominę bendriją. ES yra antroji pagal dydį ASEAN prekybos partnerė (po Kinijos). ES yra sudariusi laisvosios prekybos ir investicijų susitarimą su Singapūru ir veda derybas dėl laisvosios prekybos susitarimų su kitomis ASEAN narėmis, įskaitant Vietnamą, Malaiziją ir Tailandą.

2015 m. bus minima ES ir **Kinijos** diplomatinių santykių 40-os metinių sukaktis. Pagrindinis ES ir Kinijos prioritetas bus palaikyti bendradarbiavimą remiantis 2020 m. ES ir Kinijos strategine bendradarbiavimo darbotvarke, dėl kurios buvo susitarta 2013 m. ES ir Kinijos aukščiausiojo lygio susitikime Pekine. ES ir Kinijos strateginio dialogo 5-asis raundas ir 17-asis ES ir Kinijos aukščiausiojo lygio susitikimas bus svarbūs žingsniai siekiant daryti pažangą mūsų bendradarbiavimo srityje 2015 m.

ES toliau bendradarbiaus su naująja **Indijos** vyriausybe, be kita ko, dalyvaudama galimame ES ir Indijos aukščiausiojo lygio susitikime. Lygiagrečiai ES bendradarbiaus su Indija svarbiausiais pasaulinės reikšmės klausimais, pavyzdžiui, energetikos / klimato kaitos srityje artėjant Paryžiaus konferencijai ir laikotarpio po 2015 m. vystymosi darbotvarkės srityje.

Susitikimuose su Indijos atstovais ES toliau kels klausimą dėl užsitęsios neišspręstos dviejų sulaikytų Italijos jūrų pėstininkų bylos.

ES dirbs siekdama pažangos derybose dėl strateginės partnerystės susitarimo ir laisvosios prekybos susitarimo su Japonija, ypač atsižvelgiant į Japonijos pareikštą siekį derybas užbaigti iki 2015 m. pabaigos. Atsižvelgdami į Japonijos suinteresuotumą labiau prisidėti prie pasaulinių pastangų siekiant taikos ir stabilumo, išnagrinėsime, kaip stiprinti bendradarbiavimą su Japonija saugumo srityje. ES ir Japonijos aukščiausiojo lygio susitikimas Briuselyje antrąjį 2015 m. ketvirtį bus svarbi proga aptarti bendrus susirūpinimą keliančius klausimus ir bendrus politinius tikslus, pvz., ekonomikos atsigavimą, tarptautinį saugumą ir klimato kaitą.

2015 m. ES partnerystės santykiuose su **Korėjos Respublika** bus ypač akcentuojamas visapusiškas trijų esamų pagrindinių susitarimų (pagrindų susitarimo, laisvosios prekybos susitarimo ir susitarimo dėl dalyvavimo ES krizių valdymo operacijose bendrųjų sąlygų) įgyvendinimas ir esamų politinių bei sektorių dialogų stiprinimas. Seule turėtų būti surengtas ES ir Korėjos aukščiausiojo lygio susitikimas.

Nacionalinės vienybės vyriausybė **Afganistane** yra naujas veiksnys, galintis atnešti pokyčių šalies viduje ir padėti stabilizuoti regioną. Jei Afganistano nacionalinės saugumo pajėgos bus pajėgios užtikrinti saugumą, ji sudarys galimybes plataus užmojo ekonominėms ir politinėms reformoms, suformuluotoms Londono konferencijoje, ir prasmingam taikos procesui. ES strategija dėl Afganistano, kuriai įgyvendinti skirta 1,4 mlrd. EUR iš vystomojo bendradarbiavimo priemonės, pratęsta EUPOL misija ir numatomas bendradarbiavimo susitarimas dėl partnerystės ir vystymosi, kuris turi būti užbaigtas 2015 m. – tai pagrindas, kuriuo vadovaudamosi ES ir valstybės narės remia šį ilgalaikį procesą. Iki 2015 m. vidurio vyresniųjų pareigūnų susitikime turėtų būti susitarta dėl peržiūrėtos abipusės atskaitomybės programos.

Kalbant apie **Pakistana**, vienas iš prioritetų bus užtikrinti tolesnę pažangą įgyvendinant ES ir Pakistano penkerių metų bendradarbiavimo planą, kurio įgyvendinimas prižiūrimas pasitelkiant strateginį dialogą. 2015 m. Islamabade planuojama surengti trečiąjį ES ir Pakistano strateginį dialogą. 2015 m. bus atidžiai stebima, kokią pažangą daro Pakistanas, kad būtų veiksmingai įgyvendinamos 27 pagrindinės konvencijos pagal GSP+, siekiant pateikti ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai. ES taip pat tęs dialogą su Pakistanu konkrečiais klausimais, įskaitant žmogaus teises, energetiką, kovą su terorizmu ir migraciją.

Bangladeše ES toliau stebės valdymo bei žmogaus teisių padėtį ir toliau palaikys santykius su vyriausybe, JAV ir Tarptautine darbo organizacija (TDO) siekiant užtikrinti, kad būtų įgyvendinti įsipareigojimai, dėl kurių susitarta tvarumo susitarime, kad būtų pagerintos darbuotojų teisės, darbo sąlygos ir sauga Bangladešo gatavų drabužių pramonės gamyklose.

ES toliau palaikys ryšius su Šri Lanka, Mianmaru, Tailandu ir Kambodža, visų pirma klausimais, kuriais ES turi didelę įtaką, ir dėl atvejų, kuriais dėl nestabilios politinės padėties ar neįtvirtinto susitaikymo po konfliktų gali reikėti skirti daugiau dėmesio.

2015 m. bus ypač palankūs siekiant toliau plėtoti mūsų santykius su **Australija** ir **Naująja Zelandija**. Santykiuose su Australija 2015 m. prioritetas bus metų pradžioje pasirašyti susitarimą dėl krizių valdymo ir vėliau tais pačiais metais pasirašyti bendrąjį susitarimą. ES toliau bendradarbiaus saugumo klausimais, be kita ko, dalyvaudama metiniame dialoge saugumo klausimais ir dialoge kovos su terorizmu klausimais. Kalbant apie Naująją Zelandiją, prioritetas bus pasirašyti partnerystės susitarimą dėl santykių ir bendradarbiavimo ir toliau bendradarbiauti saugumo klausimais, įskaitant metinį dialogą saugumo klausimais.

ES atnaujins visapusišką vystomąjį bendradarbiavimą ir atgaivins politinį dialogą su naująja demokratine **Fidžio** vyriausybe. ES toliau dalyvaus Ramiojo vandenyno salų forumo veikloje.

6. Tarptautinis saugumas

Kova su masinio naikinimo ginklų platinimu ir toliau bus vienas iš ES veiklos prioritetų. 2015 m. balandžio 27 d.–gegužės 22 d. Niujorke vyks Sutarties dėl branduolinio ginklo neplatavimo (NPT) peržiūros konferencija – tai bus proga propaguoti branduolinius ginklus turinčių ir jų neturinčių valstybių glaudesnius ryšius. ES taip pat toliau bus viena iš pagrindinių zonos be masinio naikinimo ginklų Artimuosiuose Rytuose rėmėjų.

Norint spręsti šiuos klausimus vis dar trūksta tvirtos tarptautinės sistemos, ir ES toliau palaikys visuotinį ir veiksmingą tarptautinių priemonių (Cheminio ginklo uždraudimo konvencijos, Sutarties dėl prekybos ginklais, Sutarties dėl branduolinio ginklo neplatavimo, Konvencijos dėl priešpėstinių minų uždraudimo, Hagos kovos su balistinių raketų platinimu elgesio kodekso ir t. t.) įgyvendinimą. Teikdama paramą ES daugiausia dėmesio skirs Tarptautinei atominės energijos agentūrai (TATENA), Cheminio ginklo uždraudimo organizacijai, Visuotinio branduolinių bandymų uždraudimo sutarties organizacijai ir veiksmingam Sutarties dėl prekybos ginklais įgyvendinimui.

Diplomatinis procesas, kuriuo siekiama visapusiško **Irano branduolinio klausimo** sprendimo, pirmąjį pusmetį toliau bus vienas svarbiausių ES ir tarptautinių prioritetų.

Numatyti keli ES vadovaujamų derybų politiniu ir ekspertų lygmenimis raundai. Tuo pat metu ES toliau darys spaudimą Iranui, kad jis atliktų konstruktyvų vaidmenį regione (ir kartu šalies viduje vykdytų savo tarptautinius įsipareigojimus, susijusius, be kita ko, su žmogaus teisėmis).

Jei būtų pasiektas susitarimas branduolinių klausimų srityje, galimybės plėtoti tvirtesnius ir produktyvius ES santykius su Iranu smarkiai padidės.

Europos Sąjunga turės toliau atidžiai stebėti Korėjos Liaudies Demokratinę Respubliką kaip nestabilumo regione šaltinį ir atsižvelgdama į jos vykdomas neteisėtas masinio naikinimo ginklų ir balistinių raketų programas. ES dės visas įmanomas pastangas siekdama remti ir raginti vykdyti Šiaurės Korėjos ir Pietų Korėjos dialogą, taip pat raginti, kad remiantis patikimu pagrindu būtų atnaujintos šešių šalių derybos, glaudžiai koordinuodama veiksmus su visais savo pagrindiniais partneriais. ES taip pat veiks siekdama pagerinti žmogaus teisių padėtį Korėjos Liaudies Demokratinėje Respublikoje.

Vis dar kelia susirūpinimą (laikui bėgant jis gali stiprėti) **masinio naikinimo ginklų platinimo** klausimas ryšium su Sirijoje vykstančiu konfliktu, atsižvelgiant į prielaidą, kad neatskleistos masinio naikinimo ginklų medžiagų atsargos galėtų patekti į Islamo ekstremistinių grupuočių, tokių kaip ISIL, rankas. Kalbant plačiau, konfliktas ir toliau yra ekstremistinių teroristinių grupuočių stiprėjimo židinys, įskaitant užsienio kovotojų (iš Europos ir kitur) reiškinį ir augantį sektantiškumą. Reikės atidžiau išnagrinėti galimą įvairių ekstremistinių grupuočių iš Artimųjų Rytų sąsajų su Šiaurės, Rytų ir Vakarų Afrika stiprėjimą.

Kalbant apie **Europos saugumą**, atsiradusios naujos ir kompleksinės grėsmės parodė, kad reikia papildomų sinergių ir glaudesnio bendradarbiavimo visais lygmenimis. 2015 m. balandžio mėn. Komisijos priimtoje Europos saugumo darbotvarkėje įvardyti trys pagrindiniai prioritetai, kuriems įgyvendinti būtina imtis skubių veiksmų – terorizmas, organizuotas nusikalstamumas ir kibernetiniai nusikaltimai. Tai akivaizdžiai tarpusavyje susijusios ir tarpvalstybinės grėsmės, o dėl jų įvairialypės ir tarptautinės dimensijos būtina ES lygmeniu imtis veiksmingo ir suderinto atsako. Darbotvarkėje nustatyti konkretūs įrankiai ir priemonės, kurie bus naudojami šiame bendrame darbe siekiant užtikrinti saugumą ir efektyviau įveikti šias tris aktualiausias grėsmes. ES tęs darbą pasitelkdama integruotas regionines strategijas ir vesdama dialogus su pagrindiniais partneriais, taip pat daugiašaliu lygmeniu.

Reikės išlaikyti pažangą, padarytą didinant **bendros saugumo ir gynybos** politikos (BSGP) veiksmingumą, poveikį ir matomumą.

Europos Vadovų Taryba 2015 m. birželio mėn. įvertins konkrečių visais klausimais padarytą pažangą ir pateiks tolesnių gairių, remdamasi Tarybos ataskaita, kurioje bus atsižvelgta į Komisijos, vyriausiojo įgaliotinio ir Europos gynybos agentūros pasiūlymus.

Reikės nagrinėti išlaidų gynybai ir Europos gynybos pajėgumų klausimą, taip pat parengiamojo darbo keliose srityse, tokiose kaip paramos partnerių pajėgumams krizių valdymo ir saugumo srityje teikimas (įskaitant mokymą ir aprūpinimą), klausimą, taip pat dirbti ES ir NATO santykių klausimu.

Misijos ir operacijos toliau bus BSGP pagrindas. Bus toliau vykdoma partnerių informavimo veikla ir skatinama dalyvauti BSGP misijose bei operacijose, vedami reguliarūs dialogai saugumo ir gynybos klausimais, stiprinamos daugiašalės / regioninės partnerystės ir rengiami bendri seminarai su strateginiais partneriais.

Afrikos Sąjungos aukščiausiojo lygio susitikime (Adis Abeba, 2015 m. sausio 30 d.) ir palaikant ES bei Kinijos strateginę partnerystę (2015 m. vasario ar kovo mėn.) bus galimybių propaguoti gruodžio 16 d. priimto **jūrų saugumo veiksmų plano** išorės aspektus.

ES taip pat dirbs siekdama gerinti savo **greitojo reagavimo pajėgumus**, kad būtų galima dislokuoti tinkamus civilinius ir karinius išteklius.

Visų pirma nepaprastai svarbu parengti atsaką į vadinamuosius „mišraus pobūdžio grėsmių“ metodus – t. y. kaip kovoti su grėsmėmis, kurios daro ardomąjį ir destabilizuojantį poveikį slepiantis po paneigiamumo kauke, visa tai remiant agresyvios komunikacijos veiksmais.

2015 m. balandžio 16–17 d. Hagoje įvykusioje pasaulinėje konferencijoje dėl kibernetinės erdvės buvo suformuluotos strateginės kibernetinės erdvės politikos kryptys, taip pat galimybė propaguoti atviros, laisvos ir saugios kibernetinės erdvės, kurioje visi suinteresuotieji subjektai dalyvauja priimant sprendimus, viziją. Europos Sąjungai bendrai buvo svarbu toliau nagrinėti tiek kibernetiniam saugumui kylančių grėsmių, tiek naudos, kurios galima gauti pasitelkus kibernetinę erdvę, įskaitant laisvę ir privatumą, ekonomikos augimą, inovacijas ir prieigą, klausimus. Ateinančiais metais ES sieks įgyvendinti prioritetus, įskaitant patikimumo stiprinimo priemonių kibernetinio saugumo srityje plėtojimą siekiant padidinti valstybių elgesio kibernetinėje erdvėje nuspėjamumą, kibernetinių pajėgumų stiprinimo trečiosiose šalyse rėmimą ir žmogaus teisių taikymą vykdant interneto valdymą.

Galiausiai, 2015 m. ES toliau susidurs su konfliktais, kurių atžvilgiu reikalingos **visapusiškos ES atsakomosios priemonės**, pradedant konfliktų prevencija, ankstyvuoju susidarančių konfliktinių situacijų nustatymu ir tarpininkavimu. Toliau stiprinsime praktinį bendradarbiavimą su partneriais konfliktų prevencijos srityje, tokiais kaip JT, be kita ko, tarpininkavimo, bendros konfliktų analizės srityse, taip pat pasitelkdami ES finansuojamą Pilietinės visuomenės dialogo tinklą.

Reikės dirbti, kad **naujoji ES ankstyvojo perspėjimo apie konfliktus sistema** būtų integruota į strateginių sprendimų priėmimo procesą. Siekiant stiprinti prevenciją, bet kartu konfliktų sprendimą ir taikos kūrimą, reikės struktūruotos konfliktų analizės, kuri padėtų nubrėžti gaires jungtiniams ES veiksams kartu su ES valstybėmis narėmis, tarptautiniais partneriais, pasitelkiant pilietinės visuomenės ekspertines žinias. Tai darant įvairiose atitinkamose tarnybose bus vykdomas patobulintas mokymas ir teikiamos konsultacijos, kad išorės veiksmai būtų vykdomi veiksmingiau ir geriau suvokiant konflikto aplinkybes.

Vienas iš prioritetų yra investicijos remiant kitų šalių vykdomą tarpininkavimą ir tolesnis ES pajėgumų konsolidavimas. EIVT **paramos tarpininkavimui** grupė toliau propaguos tarpininkavimą kaip pirmąją atsakomąją priemonę besiformuojančios ar užsitęsios krizinės padėties atveju. Pereinamojo laikotarpio teisingumo srityje bus baigtas rengti ir įgyvendinamas ES politikos dokumentas ir sustiprinti ES dalyvavimo saugumo sektoriaus reformoje, teikiant operacinio pobūdžio konsultacijas, kad būtų padidintas veiksmingumas visoje ES sistemoje, būdai.

63. Europos Sąjunga toliau remis pastangas geriau praktiškai taikyti atsakomybės užtikrinti apsaugą koncepciją pagal jos tris vienodai svarbius ramsčius.

64. 2015 m. bus atliekamos svarbios peržiūros taikos ir saugumo srityje, būtent susijusios su JT taikos operacijomis, taikos kūrimo struktūra ir JT ST rezoliucija 1325 dėl moterų, taikos ir saugumo. Tai pačiu laiku suteikia progą kritiškai įvertinti dabartinę JT taikos ir saugumo struktūrą ir numatyti tolesnius veiksmus. Minėtų peržiūrų sąsajos yra svarbios.

65. 2015 m. bus atlikta JT taikos operacijų peržiūra.

Numatoma, kad aukšto lygio nepriklausoma grupė pavasarį JT generaliniam sekretoriui pateiks ataskaitą, ir po to jis imsis tolesnių veiksmų šiame procese. ES ir kai kurios ES valstybės narės šiai grupei jau pateikė informacijos ir atidžiai stebės tolesnį darbą.

2015 m. JT GA ir JT ST atliks **JT taikos kūrimo struktūros po 10 metų atliekamą peržiūrą**. Ji bus grindžiama patariamąsios ekspertų grupės, kuri atliks šalių studijas Burundyje, Centrinės Afrikos Respublikoje, Siera Leonėje, Pietų Sudane ir Rytų Timore, darbu. Ji atliks taikos kūrimo struktūros politinę ir institucinę peržiūrą ir remdamasi šiuo darbu parengs išvadas bei rekomendacijas. ES prisidės prie šio proceso.

2015 m. JT ST rezoliucijai 1325 dėl moterų, taikos ir saugumo sukanka 15 metų, ir ta proga 2015 m. spalio mėn. bus surengta **aukšto lygio peržiūra** siekiant įvertinti pažangą pasaulio, regioniniu ir nacionaliniu lygmenimis įgyvendinant JT ST rezoliuciją 1325, atnaujinti įsipareigojimus ir šalinti atsiradusias kliūtis. ES prisidės prie šio proceso.

7. Žmogaus teisės ir demokratija

ES toliau dvišaliu ir daugiašaliu lygmenimis propaguos ir gins **žmogaus teises** ir jas integruos į visų sričių ES politiką.

2014 m. pabaigoje nustojus galioti 2012 m. veiksmų planui žmogaus teisių ir demokratijos srityje, antrąjį 2015 m. pusmetį bus priimtas naujas planas.

Naujasis veiksmų planas apims visą 2015–2019 m. vyriausiojo įgaliotinio ir Europos Komisijos įgaliojimų laikotarpį ir į jį bus įtraukta nuostata dėl laikotarpio vidurio peržiūros (2017 m.), kurios laikas turėtų sutapti su išorės finansinių priemonių laikotarpio vidurio peržiūra.

ES toliau vykdys veiksmus daugiašaliu lygmeniu, visų pirma Jungtinėse Tautose, kaip išdėstyta 2015 m. vasario mėn. Tarybos išvadose dėl ES prioritetų JT žmogaus teisių forumuose, kurios, kaip kiekvienais metais, buvo priimtose prieš prasidedant JT Žmogaus teisių tarybos pagrindinei sesijai 2015 m. kovo mėn., Ženevoje.

Pirmąjį 2015 m. pusmetį bus parengta 2014 m. metinė ataskaita dėl žmogaus teisių ir demokratijos pasaulyje. Kaip ir ankstesniais metais, ataskaitą sudarys teminės ir atskiroms šalims skirtos dalys.

Rinkimų stebėjimo misijos ir toliau bus itin svarbi priemonė siekiant esminio ES išorės veiksmų tikslo: propaguoti demokratiją visame pasaulyje.

Moterų įgalėjimo srityje 2015 m. bus svarbūs lyčių lygybės skatinimo požiūriu, nes Moterų padėties komisijoje švęsime 1995 m. Pekino deklaracijos ir veiksmų platformos 20-ąsias metines, taip pat JT Saugumo Tarybos rezoliucijos 1325 dėl moterų vaidmens siekiant taikos ir saugumo 15-ąsias metines.

8. Pasaulinės reikšmės klausimai

Kovos su terorizmu srityje vasario 9 d. priimtos Tarybos išvados dėl kovos su terorizmu bus pagrindas kovą su terorizmu toliau integruoti į visus ES išorės veiksmus ir jomis bus sustiprinta kovos su terorizmu politika ir veiksmai, sutelkiant dėmesį į šiuos aspektus: partnerystės su svarbiausiomis šalimis stiprinimas, parama pajėgumų stiprinimui, kova su radikalizacija ir smurtiniu ekstremizmu, tarptautinio bendradarbiavimo skatinimas ir pamatinių veiksmų ir besitęsiančių krizių šalinimas.

2015 m. sausio mėn. prasidės galutinis tarpvyriausybinių derybų dėl **laikotarpio po 2015 m. vystymosi darbotvarkės** procesas, remiantis ankstesniais procesais, pradėtais pagal „Rio+20“, ypač Darnaus vystymosi tikslų atviros darbo grupės darbu (ši grupė 2014 m. liepos mėn. parengė pasiūlymą dėl 17 tikslų ir 169 uždavinių) ir Tarpvyriausybinių darnaus vystymosi finansavimo ekspertų komiteto darbu.

Vykstančiame **ES ir AKR santykių po 2020 m.** strateginio svarstymo procese ES pabrėš, kad reikia likti atviriems ir realiai įvertinti, kokia, nustojus galioti Kotonu susitarimui, bus struktūra, kuri turėtų sukurti tikrai šiuolaikiškus ES ir AKR valstybių santykius.

Iki 2015 m. pirmojo ketvirčio pabaigos bus parengtas **visapusiško požiūrio veiksmų planas**.

Iki 2015 m. vidurio vyriausioji įgaliotinė ir Komisija, konsultuodamiesi su valstybėmis narėmis, turėtų parengti ES masto saugumo sektoriaus reformos (SSR) strateginę sistemą.

Per šiuos metus gali reikėti parengti **prevenčinės užsienio politikos pasaulinės reikšmės klausimais strategiją** (DE/IT/NL iniciatyva).

2015 m. geopolitinį strateginį prioritetą ES ir toliau teiks **klimato kaitai**. Artimiausias tikslas – gruodžio mėn. Paryžiuje vyksiančioje 21-ojoje Šalių konferencijoje (COP21) susitarti dėl plataus užmojo teisiškai privalomo susitarimo pagal JTBBKKK, kuris būtų taikomas visoms Šalims. Dėl ES tikslų buvo susitarta 2014 m. spalio mėn. Europos Vadovų Tarybos susitikime.

Europai itin svarbūs yra **Arkties** klimato pokyčiai, todėl ES tenka labai svarbus vaidmuo remiant sėkmingą bendradarbiavimą Arkties klausimais. ES Arkties strategiją numatoma priimti 2015 m. pabaigoje.

Energetika toliau bus vienas iš pagrindinių ES išorės politikos elementų. Priėmus Europos energetinio saugumo strategiją ir sukūrus energetikos sąjungą, užsienio politika reikės prisidėti prie jų įgyvendinimo, visų pirma šiose srityse: 1) ES energijos tiekimo ir maršrutų įvairinimas; 2) atviro, taisyklėmis grindžiamo ir skaidraus pasaulinio valdymo energijos srityje propagavimas ir 3) bendros ir nuoseklios pozicijos laikymasis santykiuose su partneriais energetikos srityje.

2015 m. ir vėliau svarbiu prioritetu išliks **migracijos** klausimas. EIVT turės prioritetą teikti savo veiksmams, kuriais ji prisidės prie Europos migracijos darbotvarkės – itin svarbios strategijos, kuri priimta 2015 m. gegužės mėn. – įgyvendinimo.

EIVT bendradarbiaus su pagrindinėmis kilmės ir tranzito šalimis klausimais, susijusiais su politika ir procesais, įtrauktais į Europos migracijos darbotvarę, pavyzdžiui, Europos kaimynystės politika (EKP), Rabato procesu, Chartumo procesu ir kitais, ypač tuose regionuose, kuriuose ši problema yra aktualiausia.

Ebolos virusinės ligos epidemija aiškiai parodė, kad reikia stiprinti daugelio besivystančių šalių sveikatos sistemas, tačiau taip pat gerinti tarptautinės bendruomenės gebėjimus imtis veiksmingų skubiosios medicinos pagalbos priemonių krizių atvejais.

Tarptautinėmis pastangomis visame pasaulyje spręsti **narkotikų problemas** bus toliau siekiama spręsti klausimus, susijusius tiek su pasiūla (kontrabanda ir organizuotas nusikalstamumas), tiek su paklausa (sveikata, narkomanijos aukų socialinė integracija). 2015 m. bus ypač svarbūs rengiantis JT GA specialiajai sesijai narkotikų klausimais, įvyksiančiai 2016 m. balandžio mėn.

PRIEDAI

I priedas. 2014 m. BUSP srities teisės aktų (ribojamosios priemonės) apžvalga⁷⁹

Afganistanas / Talibanas

2014 m. kovo 14 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2014/142/BUSP, kuriuo įgyvendinamas Sprendimas 2011/486/BUSP dėl ribojamųjų priemonių tam tikriems asmenims, grupėms, įmonėms ir subjektams atsižvelgiant į padėtį Afganistane (*OL L 76, 2014 3 15, p. 46*)

2014 m. kovo 14 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2014/140/BUSP, kuriuo įgyvendinamas Tarybos sprendimas 2011/486/BUSP dėl ribojamųjų priemonių tam tikriems asmenims, grupėms, įmonėms ir subjektams atsižvelgiant į padėtį Afganistane (*OL L 76, 2014 3 15, p. 42*)

2014 m. spalio 8 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2014/701/BUSP, kuriuo įgyvendinamas Sprendimas 2011/486/BUSP dėl ribojamųjų priemonių tam tikriems asmenims, grupėms, įmonėms ir subjektams atsižvelgiant į padėtį Afganistane (*OL L 293, 2014 10 9, p. 37*)

Baltarusija

2014 m. sausio 20 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2014/24/BUSP, kuriuo įgyvendinamas Sprendimas 2012/642/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Baltarusijai (*OL L 16, 2014 1 21, p. 32*)

2014 m. liepos 8 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2014/439/BUSP, kuriuo įgyvendinamas Sprendimas 2012/642/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Baltarusijai (*OL L 200, 2014 7 9, p. 13*)

2014 m. spalio 30 d. Tarybos sprendimas 2014/750/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Tarybos sprendimas 2012/642/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Baltarusijai (*OL L 311, 2014 10 31, p. 39*)

⁷⁹ Šiame sąraše nurodyti tik BUSP sprendimai, kuriais nustatomos ribojamosios priemonės. Siekiant įgyvendinti priemones, kurioms taikoma Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo, taip pat būtina parengti atitinkamai Tarybos reglamentą ar Tarybos įgyvendinimo reglamentą.

Bosnija ir Hercegovina

2014 m. kovo 20 d. Tarybos sprendimas 2014/157/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2011/173/BUSP dėl ribojamųjų priemonių atsižvelgiant į padėtį Bosnijoje ir Hercegovinoje (*OL L 87, 2014 3 22, p. 95*)

Centrinės Afrikos Respublika

2014 m. kovo 10 d. Tarybos sprendimas 2014/125/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2013/798/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Centrinės Afrikos Respublikai (*OL L 70, 2014 3 11, p. 22*)

2014 m. birželio 23 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2014/382/BUSP, kuriuo įgyvendinamas Sprendimas 2013/798/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Centrinės Afrikos Respublikai (*OL L 183, 2014 6 24, p. 57*)

2014 m. gruodžio 1 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2014/863/BUSP, kuriuo įgyvendinamas Sprendimas 2013/798/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Centrinės Afrikos Respublikai (*OL L 346, 2014 12 2, p. 52*)

Dramblio Kaulo Krantas

2014 m. gegužės 12 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2014/271/BUSP, kuriuo įgyvendinamas Sprendimas 2010/656/BUSP, kuriuo atnaujinamos ribojamosios priemonės Dramblio Kaulo Krantui (*OL L 138, 2014 5 13, p. 108*)

2014 m. liepos 14 d. Tarybos sprendimas 2014/460/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/656/BUSP, kuriuo atnaujinamos ribojamosios priemonės Dramblio Kaulo Krantui (*OL L 207, 2014 7 15, p. 17*)

Krymas / Sevastopolis

2014 m. birželio 23 d. Tarybos sprendimas 2014/386/BUSP dėl apribojimų, taikytinų Krymo ar Sevastopolio kilmės prekėms, atsakant į neteisėtą Krymo ir Sevastopolio prijungimą (*OL L 183, 2014 6 24, p. 70*)

2014 m. liepos 30 d. Tarybos sprendimas 2014/507/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2014/386/BUSP dėl apribojimų, taikytinų Krymo ar Sevastopolio kilmės prekėms, atsakant į neteisėtą Krymo ir Sevastopolio prijungimą (*OL L 226, 2014 7 30, p. 20*)

2014 m. gruodžio 18 d. Tarybos sprendimas 2014/933/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2014/386/BUSP dėl ribojamųjų priemonių atsakant į neteisėtą Krymo ir Sevastopolio prijungimą (*OL L 365, 2014 12 19, p. 152*)

Kongo Demokratinė Respublika

2014 m. kovo 17 d. Tarybos sprendimas 2014/147/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/788/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Kongo Demokratinei Respublikai (*OL L 79, 2014 3 18, p. 42*)

2014 m. gruodžio 1 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2014/862/BUSP, kuriuo įgyvendinamas Sprendimas 2010/788/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Kongo Demokratinei Respublikai (*OL L 346, 2014 12 2, p. 36*)

Egiptas

2014 m. kovo 20 d. Tarybos sprendimas 2014/153/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2011/172/BUSP dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų tam tikriems asmenims, subjektams ir organizacijoms, atsižvelgiant į padėtį Egipte (*OL L 85, 2014 3 21, p. 9*)

Buvusioji Jugoslavijos Respublika (S. Milošević)

2014 m. spalio 28 d. Tarybos sprendimas 2014/742/BUSP, kuriuo panaikinama Bendroji pozicija 2000/696/BUSP dėl tolesnio konkrečių ribojančių priemonių, nukreiptų prieš p. Milosevic ir su juo susijusius asmenis, taikymo ir susijusios bendrosios pozicijos 98/240/BUSP, 98/326/BUSP, 1999/318/BUSP ir 2000/599/BUSP (*OL L 308, 2014 10 29, p. 99*)

Gvinėjos Respublika

2014 m. balandžio 14 d. Tarybos sprendimas 2014/213/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/638/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Gvinėjos Respublikai (*OL L 111, 2014 4 15, p. 83*)

2014 m. spalio 20 d. Tarybos sprendimas 2014/728/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/638/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Gvinėjos Respublikai (*OL L 301, 2014 10 21, p. 33*)

Iranas (masinio naikinimo ginklai)

2014 m. sausio 20 d. Tarybos sprendimas 2014/21/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Tarybos sprendimas 2010/413/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Iranui (*OL L 15, 2014 1 20, p. 22*)

2014 m. balandžio 16 d. Tarybos sprendimas 2014/222/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/413/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Iranui (*OL L 119, 2014 4 23, p. 65*)

2014 m. liepos 21 d. Tarybos sprendimas 2014/480/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/413/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Iranui (*OL L 215, 2014 7 21, p. 4*)

2014 m. lapkričio 7 d. Tarybos sprendimas 2014/776/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/413/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Iranui (*OL L 325, 2014 11 8, p. 19*)

2014 m. lapkričio 25 d. Tarybos sprendimas 2014/829/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/413/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Iranui (*OL L 338, 2014 11 25, p. 1*)

Iranas (žmogaus teisės)

2014 m. balandžio 10 d. Tarybos sprendimas 2014/205/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2011/235/BUSP dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų tam tikriems asmenims ir subjektams atsižvelgiant į padėtį Irane (*OL L 109, 2014 4 12, p. 25*)

Irakas

2014 m. liepos 22 d. Tarybos sprendimas 2014/484/BUSP, kuriuo iš dalies keičiama Bendroji pozicija 2003/495/BUSP dėl Irako (*OL L 217, 2014 7 23, p. 38*)

Šiaurės Korėja (Korėjos Liaudies Demokratinė Respublika)

2014 m. balandžio 14 d. Tarybos sprendimas 2014/212/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2013/183/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Korėjos Liaudies Demokratinėi Respublikai (*OL L 111, 2014 4 15, p. 79*)

2014 m. spalio 8 d. Tarybos sprendimas 2014/700/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2013/183/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Korėjos Liaudies Demokratinėi Respublikai (*OL L 293, 2014 10 9, p. 34*)

Liberija

2014 m. kovo 14 d. Tarybos sprendimas 2014/141/BUSP, kuriuo iš dalies keičiama Bendroji pozicija 2008/109/BUSP dėl ribojančių priemonių Liberijai (*OL L 76, 2014 3 15, p. 45*)

Libija

2014 m. sausio 28 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2014/41/BUSP, kuriuo įgyvendinamas Sprendimas 2011/137/BUSP dėl ribojamųjų priemonių atsižvelgiant į padėtį Libijoje (*OL L 26, 2014 1 29, p. 41*)

2014 m. birželio 23 d. Tarybos sprendimas 2014/380/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2011/137/BUSP dėl ribojamųjų priemonių atsižvelgiant į padėtį Libijoje (*OL L 183, 2014 6 24, p. 52*)

2014 m. liepos 22 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2014/487/BUSP, kuriuo įgyvendinamas Sprendimas 2011/137/BUSP dėl ribojamųjų priemonių atsižvelgiant į padėtį Libijoje (*OL L 217, 2014 7 23, p. 48*)

2014 m. spalio 20 d. Tarybos sprendimas 2014/727/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2011/137/BUSP dėl ribojamųjų priemonių atsižvelgiant į padėtį Libijoje (*OL L 301, 2014 10 21, p. 30*)

Moldovos Respublika

2014 m. birželio 23 d. Tarybos sprendimas 2014/381/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/573/BUSP dėl ribojamųjų priemonių, taikomų Moldovos Respublikos Padnestrės regiono vadovybei (*OL L 183, 2014 6 24, p. 56*)

2014 m. spalio 30 d. Tarybos sprendimas 2014/751/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2010/573/BUSP dėl ribojamųjų priemonių, taikomų Moldovos Respublikos Padnestrės regiono vadovybei (*OL L 311, 2014 10 31, p. 54*)

Mianmaras / Birma

2014 m. balandžio 14 d. Tarybos sprendimas 2014/214/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2013/184/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Mianmarui/Birmai (*OL L 111, 2014 4 15, p. 84*)

Rusija

2014 m. liepos 31 d. Tarybos sprendimas 2014/512/BUSP dėl ribojamųjų priemonių atsižvelgiant į Rusijos veiksmus, kuriais destabilizuojama padėtis Ukrainoje (*OL L 229, 2014 7 31, p. 13*)

2014 m. rugsėjo 8 d. Tarybos sprendimas 2014/659/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2014/512/BUSP dėl ribojamųjų priemonių atsižvelgiant į Rusijos veiksmus, kuriais destabilizuojama padėtis Ukrainoje (*OL L 271, 2014 9 12, p. 54*)

2014 m. gruodžio 4 d. Tarybos sprendimas 2014/872/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2014/512/BUSP dėl ribojamųjų priemonių atsižvelgiant į Rusijos veiksmus, kuriais destabilizuojama padėtis Ukrainoje, ir Sprendimas 2014/659/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2014/512/BUSP (*OL L 349, 2014 12 5, p. 58*)

Somalis

2014 m. gegužės 12 d. Tarybos sprendimas 2014/270/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Tarybos sprendimas 2010/231/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Somaliui (*OL L 138, 2014 5 13, p. 106*)

2014 m. spalio 20 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2014/729/BUSP, kuriuo įgyvendinamas Sprendimas 2010/231/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Somaliui (*OL L 301, 2014 10 21, p. 34*)

Sudanas ir Pietų Sudanas

2014 m. sausio 28 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2014/40/BUSP, kuriuo įgyvendinamas Sprendimas 2011/423/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Sudanui ir Pietų Sudanui (*OL L 26, 2014 1 29, p. 38*)

Pietų Sudanas

2014 m. liepos 10 d. Tarybos sprendimas 2014/449/BUSP dėl ribojamųjų priemonių atsižvelgiant į padėtį Pietų Sudane (*OL L 203, 2014 7 11, p. 100*)

Sudanas

2014 m. liepos 10 d. Tarybos sprendimas 2014/450/BUSP dėl ribojamųjų priemonių atsižvelgiant į padėtį Sudane, kuriuo panaikinamas Sprendimas 2011/423/BUSP (*OL L 203, 2014 7 11, p. 106*)

Sirija

2014 m. vasario 10 d. Tarybos sprendimas 2014/74/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2013/255/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Sirijai (*OL L 40, 2014 2 11, p. 63*)

2014 m. gegužės 28 d. Tarybos sprendimas 2014/309/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2013/255/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Sirijai (*OL L 160, 2014 5 29, p. 37*)

2014 m. birželio 23 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2014/387/BUSP, kuriuo įgyvendinamas Sprendimas 2013/255/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Sirijai (*OL L 183, 2014 6 24, p. 72*)

2014 m. liepos 22 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2014/488/BUSP, kuriuo įgyvendinamas Sprendimas 2013/255/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Sirijai (*OL L 217, 2014 7 23, p. 49*)

2014 m. rugsėjo 26 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2014/678/BUSP, kuriuo įgyvendinamas Sprendimas 2013/255/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Sirijai (*OL L 283, 2014 9 27, p. 59*)

2014 m. spalio 20 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2014/730/BUSP, kuriuo įgyvendinamas Sprendimas 2013/255/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Sirijai (*OL L 301, 2014 10 21, p. 36*)

2014 m. gruodžio 12 d. Tarybos sprendimas 2014/901/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2013/255/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Sirijai (*OL L 358, 2014 12 13, p. 28*)

Bendroji pozicija 2001/931/BUSP

2014 m. vasario 10 d. Tarybos sprendimas 2014/72/BUSP, kuriuo atnaujinamas ir iš dalies keičiamas asmenų, grupių ir subjektų, kuriems taikomi Bendrosios pozicijos 2001/931/BUSP dėl konkrečių priemonių taikymo kovojant su terorizmu 2, 3 ir 4 straipsniai, sąrašas ir panaikinamas Sprendimas 2013/395/BUSP (*OL L 40, 2014 2 11, p. 56*)

2014 m. liepos 22 d. Tarybos sprendimas 2014/483/BUSP, kuriuo atnaujinamas ir iš dalies keičiamas asmenų, grupių ir subjektų, kuriems taikomi Bendrosios pozicijos 2001/931/BUSP dėl konkrečių priemonių taikymo kovojant su terorizmu 2, 3 ir 4 straipsniai, sąrašas ir panaikinamas Sprendimas 2014/72/BUSP (*OL L 217, 2014 7 23, p. 35*)

Tunisas

2014 m. sausio 30 d. Tarybos sprendimas 2014/49/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2011/72/BUSP dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų tam tikriems asmenims ir subjektams atsižvelgiant į padėtį Tunise (*OL L 28, 2014 1 31, p. 38*)

Ukraina

2014 m. kovo 17 d. Tarybos sprendimas 2014/145/BUSP dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų atsižvelgiant į veiksmus, kuriais kenkiama Ukrainos teritoriniam vientisumui, suverenitetui ir nepriklausomybei arba į juos kėsiamasi (*OL L 78, 2014 3 17, p. 16*)

2014 m. kovo 21 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2014/151/BUSP, kuriuo įgyvendinamas Sprendimas 2014/145/BUSP dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų atsižvelgiant į veiksmus, kuriais kenkiama Ukrainos teritoriniam vientisumui, suverenitetui ir nepriklausomybei arba į juos kėsiamasi (*OL L 86, 2014 3 21, p. 30*)

2014 m. balandžio 28 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2014/238/BUSP, kuriuo įgyvendinamas Sprendimas 2014/145/BUSP dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų atsižvelgiant į veiksmus, kuriais kenkiama Ukrainos teritoriniam vientisumui, suverenitetui ir nepriklausomybei arba į juos kėsiamasi (*OL L 126, 2014 4 29, p. 55*)

2014 m. gegužės 12 d. Tarybos sprendimas 2014/265/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2014/145/BUSP dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų atsižvelgiant į veiksmus, kuriais kenkiama Ukrainos teritoriniam vientisumui, suverenitetui ir nepriklausomybei arba į juos kėsiamasi (*OL L 137, 2014 5 12, p. 9*)

2014 m. gegužės 28 d. Tarybos sprendimas 2014/308/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2014/145/BUSP dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų atsižvelgiant į veiksmus, kuriais kenkiama Ukrainos teritoriniam vientisumui, suverenitetui ir nepriklausomybei arba į juos kėsiamasi (*OL L 160, 2014 5 29, p. 33*)

2014 m. liepos 11 d. Tarybos sprendimas 2014/455/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2014/145/BUSP dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų atsižvelgiant į veiksmus, kuriais kenkiama Ukrainos teritoriniam vientisumui, suverenitetui ir nepriklausomybei arba į juos kėsiamasi (*OL L 205, 2014 7 12, p. 22*)

2014 m. liepos 18 d. Tarybos sprendimas 2014/475/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2014/145/BUSP dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų atsižvelgiant į veiksmus, kuriais kenkiama Ukrainos teritoriniam vientisumui, suverenitetui ir nepriklausomybei arba į juos kėsiamasi (*OL L 214, 2014 7 19, p. 28*)

2014 m. liepos 25 d. Tarybos sprendimas 2014/499/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2014/145/BUSP dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų atsižvelgiant į veiksmus, kuriais kenkiama Ukrainos teritoriniam vientisumui, suverenitetui ir nepriklausomybei arba į juos kėsiamasi (*OL L 221, 2014 7 25, p. 15*)

2014 m. liepos 30 d. Tarybos sprendimas 2014/508/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2014/145/BUSP dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų atsižvelgiant į veiksmus, kuriais kenkiama Ukrainos teritoriniam vientisumui, suverenitetui ir nepriklausomybei arba į juos kėsiamasi (*OL L 226, 2014 7 30, p. 23*)

2014 m. rugsėjo 8 d. Tarybos sprendimas 2014/658/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2014/145/BUSP dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų atsižvelgiant į veiksmus, kuriais kenkiama Ukrainos teritoriniam vientisumui, suverenitetui ir nepriklausomybei arba į juos kėsiamasi (*OL L 271, 2014 9 12, p. 47*)

2014 m. lapkričio 17 d. Tarybos sprendimas 2014/801/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2014/145/BUSP dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų atsižvelgiant į veiksmus, kuriais kenkiama Ukrainos teritoriniam vientisumui, suverenitetui ir nepriklausomybei arba į juos kėsiamasi (*OL L 331, 2014 11 18, p. 26*)

2014 m. lapkričio 28 d. Tarybos sprendimas 2014/855/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2014/145/BUSP dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų atsižvelgiant į veiksmus, kuriais kenkiama Ukrainos teritoriniam vientisumui, suverenitetui ir nepriklausomybei arba į juos kėsiamasi (*OL L 344, 2014 11 29, p. 22*)

Ukraina (turto pasisavinimas)

2014 m. kovo 5 d. Tarybos sprendimas 2014/119/BUSP dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų tam tikriems asmenims, subjektams ir įstaigoms atsižvelgiant į padėtį Ukrainoje (*OL L 66, 2014 3 6, p. 26*)

2014 m. balandžio 14 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas 2014/216/BUSP, kuriuo įgyvendinamas Sprendimas 2014/119/BUSP dėl ribojamųjų priemonių, taikytinų tam tikriems asmenims, subjektams ir įstaigoms atsižvelgiant į padėtį Ukrainoje (*OL L 111, 2014 4 15, p. 91*)

Jemenas

2014 m. gruodžio 18 d. Tarybos sprendimas 2014/932/BUSP dėl ribojamųjų priemonių atsižvelgiant į padėtį Jemene (*OL L 365, 2014 12 19, p. 147*)

Zimbabvė

2014 m. vasario 17 d. Tarybos sprendimas 2014/98/BUSP, kuriuo iš dalies keičiamas Sprendimas 2011/101/BUSP dėl ribojamųjų priemonių Zimbabvei (*OL L 50, 2014 2 20, p. 20*)

II priedas: Appearances before the European Parliament in 2014

1. Appearances of the High Representative/Vice-President before the European Parliament in 2014

Date	Meeting	Subject
11-Feb	Committee on Foreign Affairs	Debriefing on the Foreign Affairs Council of 10 Feb.2014
03-Apr	Plenary	Main aspects and basic choices of the common foreign and security policy and the common security and defence policy (art 36 TEU) – EU comprehensive approach and coherence of EU external action
06-Nov	Interparliamentary Conference (Rome)	Interparliamentary Conference (Rome)
12-Nov	Committee on Foreign Affairs Enlarged Bureau	Meeting ahead of the Foreign Affairs Council of 17-18 November
26-Nov	Plenary	Recognition of Palestine statehood
26-Nov	Plenary	25th anniversary of the UN Convention on the Rights of the Child
01-Dec	Committee on Foreign Affairs	Exchange of views
11-Dec	Committee on Foreign Affairs Enlarged Bureau	Meeting ahead of the Foreign Affairs Council of 15 December

2. Appearances on behalf of the High Representative/Vice-President before the European Parliament in 2014

Date	Meeting	HR/VP representative	Subject
15-Jan	Plenary	EL Presidency	Situation in South Sudan
16-Jan	Plenary	Commissioner Kallas	Human Rights debate - Situation of rights defenders and opposition activists in Cambodia and Laos
16-Jan	Plenary	Commissioner Kallas	Human Rights debate - Recent elections in Bangladesh
16-Jan	Plenary	Commissioner Kallas	Human Rights debate - Recent moves to criminalise LGBTI people
20-Jan	Committee on Budgetary Control	Chief Operating Officer Mr O'Sullivan	EEAS budgetary discharge 2012
05-Feb	Plenary	Commissioner Füle	Situation in Ukraine
05-Feb	Plenary	IT Presidency	EU's role in Central African Republic (CAR)
05-Feb	Plenary	Commissioner Füle	Situation in Syria
05-Feb	Plenary	IT Presidency	Situation in Egypt
06-Feb	Plenary	Commissioner Füle	Human Rights debate - The situation in Thailand
06-Feb	Plenary	Commissioner Füle	Human Rights debate - Right to education in Transnistrian region
06-Feb	Plenary	Commissioner Füle	Human Rights debate - Bahrain, in particular the case of Nabeel Rajab, Abdulhadi al-Khawaja and Ibrahim Sharif
26-Feb	Plenary	Commissioner Füle	Situation in Ukraine

Date	Meeting	HR/VP representative	Subject
26-Feb	Plenary	EL Presidency	Situation in Iraq
26-Feb	Plenary	EL Presidency	Use of armed drones
27-Feb	Plenary	Commissioner Semeta	Venezuela
10-Mar	Plenary	Commissioner Borg	Eradication of torture in the world
10-Mar	Plenary	Commissioner Borg	Saudi Arabia
10-Mar	Plenary	Commissioner Füle	Priorities for EU relations with the Eastern Partnership countries
12-Mar	Plenary	IT Presidency	EU's priorities for the 25th session of the UN Human Rights Council
13-Mar	Plenary	Commissioner Lewandowski	Human Rights debate - Russia: sentencing of demonstrators involved in the Bolotnaya Square events
13-Mar	Plenary	Commissioner Lewandowski	Human Rights debate - Launching consultations to suspend Uganda and Nigeria from the Cotonou Agreement in view of recent legislation further criminalising homosexuality
13-Mar	Plenary	Commissioner Lewandowski	Human Rights debate - Security and human trafficking in Sinai
18-Mar	Committee on Foreign Affairs	Commissioner Füle	Strategic dialogue on the programming priorities under the Instrument for Pre-accession Assistance (IPA II) and of the European Neighbourhood Instrument (ENI)

Date	Meeting	HR/VP representative	Subject
31-Mar	EP-PAP Parliamentary Summit	EL Presidency	Policy Headlines of the European Union with regard to Africa
03-Apr	Plenary	EL Presidency	Situation in Iran
16-Apr	Plenary	Commissioner Füle	Situation in Ukraine and the Russian pressure on Eastern Partnership countries and in particular destabilisation of eastern Ukraine
16-Apr	Plenary	EL Presidency	Religious freedoms and cultural diversity
17-Apr	Plenary	Commissioner Almunia	EU-Japan strategic partnership agreement
17-Apr	Plenary	Commissioner Almunia	Human Rights debate - Pakistan
17-Apr	Plenary	Commissioner Almunia	Human Rights debate - Syria
17-Apr	Plenary	Commissioner Almunia	Human Rights debate - North Korea
15-Jul	Plenary	Commissioner Füle	Situation in Ukraine
16-Jul	Plenary	IT Presidency	Violence between Israel and Palestine
16-Jul	Plenary	IT Presidency	Crime of aggression
16-Jul	Plenary	IT Presidency	Destruction of Syria's chemical weapons
16-Jul	Plenary	IT Presidency	Situation in Iraq

Date	Meeting	HR/VP representative	Subject
17-Jul	Plenary	Commissioner Vassiliou	Human Rights debate - Case of Meriam Yahia Ibrahim in Sudan
17-Jul	Plenary	Commissioner Vassiliou	Human Rights debate - The recent attacks by Boko Haram in Nigeria
17-Jul	Plenary	Commissioner Vassiliou	Human Rights debate - Freedom of expression and assembly in Egypt
17-Sep	Plenary	IT Presidency	Situation in Libya
17-Sep	Plenary	IT Presidency	Situation in Iraq and Syria and the IS offensive including the persecution of minorities
17-Sep	Plenary	IT Presidency	Israel-Palestine after the Gaza war and the role of the EU
18-Sep	Plenary	Commissioner Mimica	Human Rights debate - Persecution of human rights defenders in Azerbaijan
18-Sep	Plenary	Commissioner Mimica	Human Rights debate - Burundi and in particular on the case of Pierre Claver Mbonimpa
18-Sep	Plenary	Commissioner Mimica	Human Rights debate - Human rights violations in Bangladesh
22-Oct	Plenary	IT Presidency	Situation in Kobane and the threat of IS
22-Oct	Plenary	IT Presidency	Situation in Hong-Kong
22-Oct	Plenary	IT Presidency	Death penalty in Pakistan and the case of Asia Bibi
23-Oct	Plenary	Commissioner Borg	Human Rights debate - Closing of the NGO "Memorial" in Russia

Date	Meeting	HR/VP representative	Subject
23-Oct	Plenary	Commissioner Borg	Human Rights debate - Situation of human rights in Uzbekistan
23-Oct	Plenary	Commissioner Borg	Human Rights debate - Disappearance of 43 teaching students in Mexico
12-Nov	Plenary	Commissioner Hahn	Humanitarian situation in South Sudan
12-Nov	Plenary	Commissioner Hahn	Turkish actions creating tensions in the exclusive economic zone of Cyprus
27-Nov	Plenary	Commissioner Stylianides	Human Rights debate - Pakistan: blasphemy laws
27-Nov	Plenary	Commissioner Stylianides	Human Rights debate - Case of accused war criminal Seseli in Serbia
27-Nov	Plenary	Commissioner Stylianides	Human Rights debate - Kidnapping and mistreatment of women in Iraq
03-Dec	Subcommittee on Security and Defence	Deputy Secretary-General Mr Popowski	Debriefing on the FAC Defence of 18 November
17-Dec	Plenary	IT Presidency	Freedom of expression in Turkey
18-Dec	Plenary	IT Presidency	Human Rights debate - Persecution of the democratic opposition in Venezuela
18-Dec	Plenary	IT Presidency	Human Rights debate - Mauritania, in particular the case of Biram Dah Abeid
18-Dec	Plenary	IT Presidency	Human Rights debate - Sudan: the case of Dr Amin Mekki Medani

3. Appearances of Senior EEAS Representatives⁸⁰ before the European Parliament in 2014 and Exchanges of views with newly appointed Heads of Delegation

Date	Meeting	EEAS Representative	Subject
20-Jan	Committee on Foreign Affairs	Chief Operating Officer Mr O'Sullivan	Debriefing on the negotiations for an Institutional Framework Agreement governing EU-Switzerland relations
20-Jan	Committee on Development	Deputy Secretary-General Mr Popowski	Public Hearing on: " Place of humanitarian aid in EU external relations: the importance of respecting the humanitarian principles"
22-Jan	Subcommittee on Security and Defence	Deputy Secretary-General Mr Popowski	Public hearing "European Council on Defence: What's next for CSDP?"
22-Jan	Subcommittee on Security and Defence & Committee on Foreign Affairs	EU Special Representative for the Sahel Mr Reveyrand	Exchange of views on situation in Sahel
23-Jan	Subcommittee on Human Rights	EU Special Representative for Human Rights Mr Lambrinidis	Exchange of views
23-Jan	Subcommittee on Security and Defence & Committee on Foreign Affairs & Committee on Development	Managing Director for Africa Mr Westcott	Exchange of views on the current status of operations in the Central African Republic (CAR)

⁸⁰ Members of Corporate Board, Managing Directors, EUSRs, PSC Chair

Date	Meeting	EEAS Representative	Subject
23-Jan	Subcommittee on Security and Defence & Committee on Foreign Affairs & Committee on Development	Managing Director for Africa Mr Westcott	Exchange of views on the latest developments in South Sudan
27-Jan	Committee on Foreign Affairs Enlarged Bureau	Executive Secretary General Mr Vimont	Debriefing on the Geneve II Conf. (on Syria)
30-Jan	EPP Group	Managing Director for Asia and the Pacific Mr Isticioaia-Budura	Hearing on EU-Japan Strategic Partnership Agreement
04-Feb	Breakfast meeting with members of the Committee on Foreign Affairs	EU Special Representative for South Mediterranean Mr Leon	Briefing on the situation in Egypt
17-Feb	Committee on Foreign Affairs	Chief Operating Officer Mr O'Sullivan	Exchange of views on the implications of the Swiss referendum on mass immigration
18-Feb	Parliamentary Forum	Deputy Secretary-General Mr Popowski	Europe's Parliaments in multinational organisations and international fora: From back seat to front row?
03-Mar	Committee on Foreign Affairs	Executive Secretary General Mr Vimont	FAC Debriefing (on Ukraine)
03-Mar	Committee on Foreign Affairs	Managing Director for North Africa, Middle East, Arabian Peninsula, Iran and Iraq Mr Mingarelli	Exchange of views on the situation in Libya

Date	Meeting	EEAS Representative	Subject
05-Mar	Joint Consultation Meeting	Political and Security Chair Mr Stevens	CSDP missions, political updates on Libya, Mali, CAR, Afghanistan
10-Mar	Committee on Foreign Affairs	Chief Operating Officer Mr O'Sullivan	Strategic dialogue with Commissioner Piebalgs on the programming under the European Instrument for Democracy and Human Rights, the Instrument contributing to Stability and Peace and the Partnership Instrument
10-Mar	Committee on Foreign Affairs	Chief Operating Officer Mr O'Sullivan	Exchange of views on the international assistance package to Ukraine
18-Mar	Committee on Foreign Affairs	Managing Director for the Americas Mr Leffler	Debriefing on the state of play in negotiations of a Political Dialogue and Co-operation Agreement with Cuba and other developments in Latin America
18-Mar	Committee on Foreign Affairs	Newly appointed Head of Delegation in Ankara Mr Manservigi	Exchange of views with newly appointed Head of Delegations, in compliance with the Declaration on Political Accountability of the HR/VP
18-Mar	Committee on Foreign Affairs Enlarged Bureau	Executive Secretary General Mr Vimont	Debriefing on the Foreign Affairs Council of 17 March
19-Mar	Subcommittee on Security and Defence	EU Special Representative for Horn of Africa Mr Rondos	Exchange of views on the situation in the Horn of Africa
08-Apr	Western Balkans WG	EU Special Representative Mr Sorensen	Exchange of views on the current situation in Bosna and Herzegovina
09-Apr	Delegation for relations with USA	Managing Director for the Americas Mr Leffler	Debriefing on the EU-US Summit of 26 March in Brussels
10-Apr	SME Global & SME Europe	Chief Operating Officer Mr O'Sullivan	Breakfast debate about the EU-Switzerland relations

Date	Meeting	EEAS Representative	Subject
04-Jun	Committee on Foreign Affairs	Executive Secretary General Mr Vimont	Exchange of views on the presidential elections in Egypt of 26 and 27 May 2014
04-Jun	Committee on Foreign Affairs	Executive Secretary General Mr Vimont	Exchange of views on the findings and conclusions of the presidential elections in Ukraine on 25 May 2014, and on the latest developments in Ukraine
14-Jul	Committee on Foreign Affairs	Newly appointed Head of the EU Delegation in Washington Mr David O'Sullivan	Exchange of views with newly appointed Head of Delegations, in compliance with the Declaration on Political Accountability of the HR/VP
14-Jul	Committee on Foreign Affairs	Newly appointed Head of the EU Delegation to the Council of Europe Mr Vilen	Exchange of views with newly appointed Head of Delegations, in compliance with the Declaration on Political Accountability of the HR/VP
22-Jul	Committee on Foreign Affairs Enlarged Bureau	Managing Director for North Africa, Middle East, Arabian Peninsula, Iran and Iraq Mr Mingarelli	Crisis in the Middle East
22-Jul	Committee on Development	Chief Operating Officer Mr O'Sullivan	Exchange of views on EU development policy principles, state of play of programming and the role of the EP
28-Aug	Enlarged Bureau of the Committee on Foreign Affairs jointly with the Bureaus of external committees (DEVE, INTA, SEDE, DROI)	Executive Secretary General Mr Vimont	Latest crisis developments in Ukraine, Iraq, Libya and Gaza.

Date	Meeting	EEAS Representative	Subject
01-Sep	Committee on Foreign Affairs	Newly appointed Head of the EU Delegation in Georgia Mr Herman	Exchange of views with newly appointed Head of Delegations, in compliance with the Declaration on Political Accountability of the HR/VP
01-Sep	Committee on Foreign Affairs	Newly appointed Head of the EU Delegation to China and Mongolia, Mr Schweisgut	Exchange of views with newly appointed Head of Delegations, in compliance with the Declaration on Political Accountability of the HR/VP
02-Sep	Plenary Session followed by three parallel thematic sessions	Third Annual Conference of EU Heads of Delegation	- Revamping EU policy; - Toward and EU economic, political and security strategy in Asia-pacific; Challenges for EU development cooperation in Africa and Latin America
11-Sep	Subcommittee on Security and Defence	Deputy Secretary-General Mr Popowski	Debriefing on the informal Defence Council
17-Sep	Delegation to the Euro-Latin American Parliamentary Assembly	Managing Director for the Americas Mr Leffler	Exchange of views on the state of play in EU-LAC relations
22-Sep	Committee on Foreign Affairs	Newly appointed Head of the EU Delegation in Albania Mrs Vlahutin	Exchange of views with newly appointed Head of Delegations, in compliance with the Declaration on Political Accountability of the HR/VP
23-Sep	Committee on Foreign Affairs	Newly appointed Head of the EU Delegation in Japan Mr Isticioia-Budura	Exchange of views with newly appointed Head of Delegations, in compliance with the Declaration on Political Accountability of the HR/VP

Date	Meeting	EEAS Representative	Subject
23-Sep	Joint meeting of the Committee on Budgetary Control and the Committee on Foreign Affairs	Managing Director Mr Child	Special Report No 11/2014 (2013 Discharge) "The establishment of the European External Action Service"
13-Oct	Subcommittee on Human Rights	EU Special Representative for Human Rights Mr Lambrinidis	Exchange of views
03-Nov	Committee on Foreign Affairs	EU Special Representative Mr Salber	Exchange of views
04-Nov	Committee on Foreign Affairs	EU Special Representative for Human Rights Mr Lambrinidis	Exchange of views on his recent visits to Egypt and Pakistan
05-Nov	Committee on Budgetary Control	Managing Director Mr Child	Special Report No 11/2014 (2013 Discharge) "The establishment of the European External Action Service"
05-Nov	Committee on Civil Liberties, Justice and Home Affairs	Managing Director Mrs Marinaki	Exchange of views on terrorism, foreign fighters and presentation of TE-SAT report
05-Nov	Others - Spring forward for women Conference	EU Special Representative for Human Rights Mr Lambrinidis	Keynote speaker at the opening session
05-Nov	Subcommittee on Security and Defence	Political and Security Chair Mr Stevens	CSDP priorities in the context of evolving security environment

Date	Meeting	EEAS Representative	Subject
11-Nov	Delegation for relations with Israel	Managing Director for North Africa, Middle East, Arabian Peninsula, Iran and Iraq Mr Mingarelli	Current situation in the region
13-Nov	36th EP-Canada Interparliamentary meeting	Managing Director for the Americas Mr Leffler	State of play of the bilateral EU-Canada relationship
17-Nov	Committee on Foreign Affairs	Executive Secretary General Mr Vimont	Debriefing on the Foreign Affairs Council of 17 November 2014
17-Nov	Committee on Foreign Affairs	Managing Director for North Africa, Middle East, Arabian Peninsula, Iran and Iraq Mr Mingarelli	Latest developments in Syria and Iraq
11-Dec	Delegation for relations with Maghreb countries	Managing Director for North Africa, Middle East, Arabian Peninsula, Iran and Iraq Mr Mingarelli	Situation in Libya
11-Dec	Delegation for relations with the Maghreb countries	Managing Director for North Africa, Middle East, Arabian Peninsula, Iran and Iraq Mr Mingarelli	Exchange of views on Libya
11-Dec	Joint Consultation Meeting	Political and Security Chair Mr Stevens	Joint Consultation Meeting
17-Dec	Committee on Development Coordinators' Meeting	Deputy Secretary-General Mr Popowski	Debriefing on the Foreign Affairs Council of 12 December 2014

III priedas. Pareiškimai ir deklaracijos

2014 m. iš viso padaryti 539 *pareiškimai ir deklaracijos*, priklausantys vienai iš šių keturių kategorijų:

- **Vyriausiojo įgaliotinio deklaracijos ES vardu:** atspindi ES oficialią poziciją ir teikiamos vyriausiojo įgaliotinio vardu, prieš tai pasikonsultavus su valstybėmis narėmis. Jeigu oficialios pozicijos nėra, dėl šių deklaracijų Taryboje susitaria valstybės narės. Gali prisijungti trečiosios šalys, jeigu jų paprašoma tai padaryti.
- **Vyriausiojo įgaliotinio ir Komisijos pirmininko pavaduotojo pareiškimai:** jie naudojami dažniausiai reaguojant į įvykius, į kuriuos ES turi reaguoti greitai; jie daromi pagal vyriausiojo įgaliotinio ir Komisijos pirmininko pavaduotojo įgaliojimus be oficialių konsultacijų su valstybėmis narėmis.
- **Vyriausiojo įgaliotinio ir Komisijos pirmininko pavaduotojo atstovo spaudai pareiškimai:** naudojami, kai reikia greitos ES reakcijos tais atvejais, kai asmeninis vyriausiojo įgaliotinio ir Komisijos pirmininko pavaduotojo dalyvavimas nėra būtinas.
- **ES pareiškimai vietos lygiu:** jie naudojami konkretaus vietos / regiono klausimo atveju.

Suskirstymas pagal kategorijas

Kategorija	Skaičius (dalis)
Vyriausiojo įgaliotinio deklaracijos	49 (9,09 %)
Vyriausiojo įgaliotinio ir Komisijos pirmininko pavaduotojo pareiškimai	173 (32,10 %)
Atstovo spaudai pareiškimai	235 (43,60 %)
Pareiškimai vietos lygiu	82 (15,21 %)
Iš viso	539 (100 %)

Geografinis pasiskirstymas

Regionas	Skaičius (dalis)
Afrika	117 (21,71 %)
Azija	85 (15,77 %)
Rytų Europa / Vakarų Balkanai	136 (25,23 %)
Lotynų Amerika	18 (3,34 %)
Šiaurės Afrika	44 (8,16 %)
Artimieji Rytai / Persijos įlanka	107 (19,85 %)
Daugiašaliai / Šiaurės Amerika	32 (5,94 %)

Teminis pasiskirstymas

Regionas	Skaičius (dalis)
Žmogaus teisės	110 (20,4 %)
Rinkimai / reformos	83 (15,4 %)
Konfliktai / stabilizavimo procesai	181 (33,6 %)
Su saugumu susiję incidentai	49 (9,09 %)
Sveikinimai / užuojautos	43 (7,98 %)
Ginklų neplatšinimas	9 (1,67 %)
Kita	64 (11,9 %)

Bendri pareiškimai

Kartu su Komisijos nariu ar keliais Komisijos nariais padaryti 9 pareiškimai. Keturi pareiškimai buvo padaryti kartu su trečiųjų šalių atstovais. Lentelėje nurodytas bendrų pareiškimų, kuriuos darant dalyvavo kiekvienas Komisijos narys, skaičius.

Komisijos narys	Numeris
Johannesas Hahnas	4
Andris Piebalgas	1
Kristalina Georgieva	1
Andris Piebalgas / Kristalina Georgieva	2
Christosas Stylianidesas	1

IV priedas. 2014 m. BUSP biudžetas

19.030101 EUMM Georgia

2014/35/BUSP EUMM Georgia – Tarybos sprendimas	18 300 000,00
2014/915/BUSP	

Tarpinė suma	18 300 000,00
---------------------	----------------------

19.030102 EULEX Kosovo

BUSP/2014/15/EULEX Kosovo – Tarybos sprendimas	34 000 000,00
2014/349/BUSP	

BUSP/2014/32/EULEX Kosovo – Tarybos sprendimas	55 820 000,00
2014/685/BUSP	

Tarpinė suma	89 820 000,00
---------------------	----------------------

19.030103 EUPOL Afghanistan

BUSP/2013/07/EUPOL Afghanistan – Tarybos sprendimas	17 633 790,14
2013/240/BUSP	

BUSP/2015/01/EUPOL Afghanistan – Tarybos sprendimas	57 750 000,00
2014/922/BUSP	

Tarpinė suma	75 383 790,14
---------------------	----------------------

19.030104 Kitos krizių valdymo priemonės ir operacijos

BUSP/2014/05/EUCAP Sahel Mali – Tarybos sprendimas	5 500 000,00
2014/219/BUSP	

BUSP/2014/12/EUBAM Libya – Tarybos sprendimas 2014/294/BUSP	26 200 000,00
---	---------------

BUSP/2014/13/EUBAM RAFAH – Tarybos sprendimas	940 000,00
2014/430/BUSP	

BUSP/2014/16/EUPOL COPPS – Tarybos sprendimas	8 975 000,00
2014/447/BUSP	

BUSP/2014/27/EUCAP SAHEL Niger – Tarybos sprendimas	9 155 000,00
2014/482/BUSP	

BUSP/2014/25/Europos saugumo ir gynybos koledžas (ESGK) –	756 000,00
Tarybos sprendimas 2014/491/BUSP	

BUSP/2014/26/EUAM Ukraine – Tarybos sprendimas 2014/486/BUSP	2 680 000,00
--	--------------

BUSP/2014/31/EUSEC RD Congo – Tarybos sprendimas 2014/674/BUSP	4 600 000,00
---	--------------

BUSP/2014/29/EUCAP NESTOR – Tarybos sprendimas 2014/726/BUSP	17 900 000,00
---	---------------

BUSP/2014/33/EUAM Ukraine – Tarybos sprendimas 2014/800/BUSP	13 100 000,00
--	---------------

Tarpinė suma	89 806 000,00
---------------------	----------------------

19.030105 Neatidėliotinos priemonės	0,00
--	-------------

19.030106 Parengiamosios ir tolesnės priemonės

328 776,63

Tarpinė suma	328 776,63
---------------------	-------------------

19.030107 Europos Sąjungos specialieji įgaliotiniai

BUSP/2014/02/ES specialusis įgaliotinis Pietų Kaukaze ir krizės Gruzijoje klausimais – Tarybos sprendimas 2014/22/BUSP	1 040 000,00
BUSP/2014/04/ES specialusis įgaliotinis Sahelyje – Tarybos sprendimas 2014/130/BUSP	1 350 000,00
BUSP/2014/17/ES specialusis įgaliotinis Afganistane – Tarybos sprendimas 2014/383/BUSP	3 760 000,00
BUSP/2014/24/ES specialusis įgaliotinis Bosnijoje ir Hercegovinoje – Tarybos sprendimas 2014/384/BUSP	5 250 000,00
BUSP/2014/22/ES specialusis įgaliotinis žmogaus teisių klausimais – Tarybos sprendimas 2014/385/BUSP	550 000,00
BUSP/2014/21/ES specialusis įgaliotinis Kosove – Tarybos sprendimas 2014/400/BUSP	1 450 000,00
BUSP/2014/20/ES specialusis įgaliotinis Pietų Kaukaze ir krizės Gruzijoje klausimais – Tarybos sprendimas 2014/438/BUSP	1 380 000,00
BUSP/2014/30/ES specialusis įgaliotinis Somalio pusiasalyje – Tarybos sprendimas 2014/673/BUSP	890 000,00

Tarpinė suma	15 670 000,00
---------------------	----------------------

19.0302 Ginklų neplatınimas ir nusiginklavimas

BUSP/2014/03/PSO II – Tarybos sprendimas 2013/668/BUSP	1 727 000,00
BUSP/2014/01/BAFA - Sutartis dėl prekybos ginklais IV – Tarybos sprendimas 2013/768/BUSP	5 200 000,00
BUSP/2014/06/Moksliniai institutai II – Tarybos sprendimas 2014/129/BUSP	3 600 000,00
BUSP/2014/36/Hagos elgesio kodeksas III – Tarybos sprendimas 2014/913/BUSP	990 000,00
BUSP/2014/34/ŠLG Sahelis ir Libija – Tarybos sprendimas 2014/912/BUSP	3 561 257,06

Tarpinė suma	15 078 257,06
---------------------	----------------------

IŠ VISO	304 386 823,83
----------------	-----------------------

Įsipareigojimų asignavimai, perkelti į 2015 m.⁸¹:

19.030104 Kitos krizių valdymo priemonės ir operacijos

BUSP/2015/02/EUCAP Sahel Mali – Tarybos sprendimas (BUSP) 2015/76 (bendra įsipareigojimų suma – 11 400 000 EUR)	11 250 000,00
---	---------------

19.0302 Ginklų neplatınimas ir nusiginklavimas

BUSP/2015/10/CGUO VI – Tarybos sprendimas (BUSP) 2015/259	2 528 069,00
BUSP/2015/05/KOSMINĖ ERDVĖ – UNIDIR ir BUSP/2015/KOSMINĖ ERDVĖ – JT NRB – Tarybos sprendimas (BUSP) 2015/203	1 274 398,85

Iš viso	15 052 467,85
----------------	----------------------

⁸¹ Įsipareigojimų asignavimai, perkelti į 2015 m. pagal Finansinio reglamento 13 straipsnio 2 dalį.

V priedas. BUSP derinimo su kitomis ES išorės finansinėmis priemonėmis ir papildomumo jų atžvilgiu įvertinimas

Kalbant apie BUSP / BSGP derinimą su kitomis ES išorės finansinėmis priemonėmis ir papildomumą jų atžvilgiu, kitos pagrindinės ES išorės priemonės pagal ES biudžeto IV išlaidų kategoriją, aktualios visapusiško požiūrio kontekste, yra šios: Pasirengimo narystei pagalbos priemonė (PNPP), Europos kaimynystės priemonė (EKP), Europos demokratijos ir žmogaus teisių rėmimo priemonė (EDŽTRP), priemonė, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos (IcSP), partnerystės priemonė (PP) ir vystomojo bendradarbiavimo priemonė (VBP). Taip pat svarbus yra Europos plėtros fondas (EPF), kuris finansuojamas ne iš ES biudžeto.

Šios į 2014–2020 m. daugiametę finansinę programą integruotos priemonės buvo parengtos siekiant, kad kiekviena iš jų skirtingu požiūriu ir joms viena kitą papildant būtų remiama įvairių sričių Europos Sąjungos išorės politika. Per visą šių priemonių priėmimo procesą itin stengtasi užtikrinti jų tarpusavio papildomumą.

Tapo įprasta BSGP srities strateginį ir operacinį misijų planavimą vykdyti laikantis visapusiško požiūrio, taip pat ir 2014 m. EIVT ir Komisijos tarnybų, atsakingų už ES priemonių programavimą ir įgyvendinimą, atstovai aktyviai dalyvauja visais strateginio ir operacinio planavimo proceso etapais, pvz., krizės valdymo koncepcijos, operacijų koncepcijos, operacijų plano ir strateginės peržiūros procese. Kartu su įvairių ES tarnybų atstovais vykdomos bendros misijos veiksmų vietoje. Svarbus vaidmuo įgyvendinant visapusišką požiūrį tenka ES delegacijoms (ne tik planuojant pratybas ir nustatant poreikius saugumo srityje, bet ir nustatant projektus, ypač *saugumo sektoriaus reformas* srityje (pvz., valdymas, policija, teisingumas), užtikrinant visapusišką papildomumą BSGP atžvilgiu).

Vis dėlto, lyginant BUSP / BSGP su ES priemonėmis pagal IV išlaidų kategoriją (ir EPF), svarbu atsižvelgti į skirtingus jų teisinius pagrindus, procedūras ir įgyvendinančiuosius subjektus. Pavyzdžiui, reglamentai dėl IcSP, EKP, VBP, PNPP, PP ir EDŽTRP priimami pagal SESV (įprasta teisėkūros procedūra). BUSP srities Tarybos sprendimai dėl civilinių misijų ir karinių operacijų priimami pagal ES sutartį. Be to, programuojant paramą vystymuisi, etapų laikotarpiai ir pradinės bei galutinės datos dažnai gerokai skiriasi nuo tų, kurie taikomi planuojant misijas krizių valdymo atveju. Todėl patenkinti visus poreikius ir pasiekti visus tikslus, reikiamu metu pasitelkiant reikiamą priemonę, vis dar nėra lengvai įgyvendinamas uždavinys. Galiausiai, paramos vystymuisi projektus įgyvendina įvairios organizacijos, veikiančios kaip įgyvendinimo agentūros, tuo tarpu BSGP misijų atveju dauguma įgyvendinančiųjų subjektų yra ES valstybių narių vyriausybės ekspertai.

Toliau lentelėje pateikiama pavyzdžių, kaip BSGP misijos ir kitos ES išorės priemonės papildo viena kitą. Iš tikrųjų derinimas ir papildomumas apima visų rūšių veiklą ir projektus, kuriuos finansuoja ES, taip pat nacionalinių ir tarptautinių subjektų (pvz., JT, ESBO, AS, NATO, JAV, Kinijos, dvišaliu pagrindu veikiančiu ES valstybių narių) veiklą.

BSGP MISIJA ARBA OPERACIJA	SUSIJUSI ES IŠORĖS PRIEMONĖ (SKIRTA KONKREČIAI ŠALIAI)	SUDERINTOS IR VIENA KITA PAPILDANČIOS ES VEIKLOS PAVYZDŽIAI
EUBAM Libya	EKP, IcSP	Bandomosiose srityse, kuriose numatyta vykdyti EUBAM veiklą, 2014 m. numatyta EKP ir IcSP programų ir projektų, skirtų visapusiškam požiūriui įgyvendinti. Pvz., kartu su mokymu sienų valdymo srityje būtų vykdomos programos, kuriomis siekiama skatinti jaunimo užimtumą, gerinti sveikatos priežiūrą ir profesinį mokymą, taip pat sutelkti taip trūkstamą dėmesį į vietos bendruomenės lygį. Deja, dėl saugumo padėties šių programų įgyvendinti nepavyko.

EUPOL Afghanistan	VBP, IcSP	VBP lėšomis buvo teikiama nuolatinė ženkliai parama Afganistano teisėtvarkos patikos fondui (LOFTA), kuris skirtas policijos veiklai remti ir jos gebėjimams stiprinti; šis finansavimas visapusiškai papildo pagal EUPOL vykdomą mokymo, konsultacinę ir stebėsenos veiklą. IcSP lėšomis ES finansavo du mokymo centrus.
EUAM Ukraine	EKP, IcSP	Prieš priimant sprendimą dėl BSGP misijos civilinio saugumo sektoriaus reformos srityje, buvo atlikta esamų ES priemonių ir programų peržiūra. BSGP misija tenkinamas poreikis, kurio nebuvo galima patenkinti kitomis ES priemonėmis. Derinimas su kitomis priemonėmis bus tęsiamas, o EUAM padės nustatyti būsimas ES programas civiliniame saugumo sektoriuje.

EUCAP Sahel Niger	EPF, IcSP	ES delegacija derina visus ES intervencinius veiksmus saugumo sektoriuje. Šis derinimas vykdomas reguliariai rengiant posėdžius ir nuolat keičiantis informacija, kad būtų rasta sinergijos galimybių ir padidintas ES poveikis. Tokio derinimo ir bendradarbiavimo pavyzdžiai – daugelis mokymo kursų, kurie organizuojami bendrai pagal du ar kelis ES projektus, taip pat bendra EUCAP ir PAJED intervencinė priemonė, skirta krizių valdymo centrams visuose regionuose įkurti ir jų pajėgumams stiprinti. Į EPF teisingumui ir teisinei valstybei kurti skirtos paramos programos (PAJED) saugumo komponentą įtrauktas vienas kartu su EUCAP įgyvendinamas projektas, kuriuo siekiama įrengti jungtinius operacinius centrus ir apmokyti jų darbuotojus. Tęsiamas trijų šiaurinių regionų vietos vystymuisi skirtas EPF projektas (25,6 mln. EUR): dviejų trumpalaikių IcSP intervencinių veiksmų (29 mln. EUR) tikslas – struktūriniais ir ilgalaikiais veiksmais padėti stabilizuoti regionus, susiduriančius su didelėmis grėsmėmis saugumui. EUCAP perėmė kai kurią veiklą, vykdytą pagal kovos su terorizmu Sahelyje programą (IcSP ilgalaikis komponentas), kai 2014 m. spalio mėn. baigė veikti jos komponentas.
---------------------------------	------------------	--

EUCAP Sahel Mali	EPF, IcSP	Pagal EPF sutartį dėl paramos valstybei stiprinti Malio vyriausybei padedama teikti pagrindines paslaugas vykdant perėjimo ir nacionalinio susitaikymo procesą. Be to, 12 mln. EUR EPF projektu siekiama remti teisingumo reformą. Taip pat paminėtina, kad pirma 9 mln. EUR IcSP programa sudarytos sąlygos dislokuoti EUCAP Sahel Mali aprūpinant policijos ir žandarmerijos dalinius, galinčius gauti naudos iš EUCAP vykdomo mokymo. Šiuo metu svarstoma dėl antros (5 mln. EUR) programos, kuria būtų siekiama atnaujinti ir įrengti centrinę policijos nuovadą Bamake. EUCAP teiktų techninę paramą ir užtikrintų naujosios struktūros stebėseną.
EUFOR RCA	EPF, IcSP	Po bendros misijos Centrinės Afrikos Respublikoje pagal ES priemones (daugiausia EPF ir IcSP) vykdomos programos perorientuotos siekiant sukurti sąsajas su misijos pastangomis prisidėti prie saugios ir patikimos aplinkos kūrimo probleminiuose rajonuose Bangyje. Tai, be kita ko, apėmė naują IcSP sprendimą (4 mln. EUR) bendruomenėms, kurioms gresia pavojus, paremti, sutelkiant dėmesį į rajonus, kuriuose patruliuoja EUFOR.

EUTM Somalia EUNAVFOR ATALANTA EUCAP NESTOR (Somalia pusiasalis)	EPF, IcSP	Bendrai įtvirtinta Susitarime dėl Somalio; be to, trys nurodytos BSGP operacijos naudoja specialų derinimo mechanizmą (užtikrinamą aktyvuoto operacijų centro), kuris suteikia galimybę užtikrinti sąsają su kitomis ES priemonėmis. Siekiant padidinti ES veiksmų darnumą, poveikį ir matomumą, buvo paskirtas ES specialusis įgaliotinis, kurio užduotis – padėti įgyvendinti ES regioninį požiūrį sprendžiant tarpusavyje susijusias problemas, su kuriomis susiduria Somalio pusiasalis. ES specialusis įgaliotinis prisidėjo prie konkrečių su Somaliu susijusių pokyčių. Pagal IcSP Svarbiausių jūrinių kelių programą nuo 2009 m. vykdoma veikla siekiant regione plėtoti tvarius jūrų saugumo ir jūrų valdymo pajėgumus. Vykdam EPF regioninio jūrų saugumo skatinimo programos (MASE) projektą, taip pat nagrinėjami ilgalaikio pajėgumų plėtojimo jūrų saugumo srityje klausimai. Vykdam ES mokymo misiją (EUTM) siekiama plėtoti Somalio policijos pajėgas. Be to, ES padeda gerinti saugumo padėtį Somalyje, pagal Afrikos taikos priemonę iš EPF teikdama ženkliai finansinę paramą Afrikos Sąjungos misijai Somalyje (AMISOM) (iki šiol – beveik 771 mln. EUR).
--	------------------	---

EU BAM Rafah EUPOL COPPS	EKP	EUPOL COPPS pastangos siekti tolesnės pažangos vykdant pagrindines reformas baudžiamosios justicijos ir saugumo sektoriuose visiškai atitinka svarbų ES vystomojo bendradarbiavimo su Palestina aspektą – teisinę valstybę⁸² (Pagrindinis sektorius Nr. 1: Parama valdymui vietos ir nacionaliniu lygiu). EUBAM RAFAH pakartotinis dislokavimas Gazos sienos perėjimo punktuose būtų vienas iš svarbių veiksmų, kurie padėtų užtikrinti sėkmingą ten vykdomų ES vystymosi projektų įgyvendinimą (ypač palengvinant statybos medžiagų įvežimą į Gazos Ruožą).
---	-----	---

ES yra pasiryžusi toliau gerinti savo išorės veiksmų koordinavimą ir papildomumą. Atsižvelgdama į Tarybos išvadą dėl visapusiško požiūrio⁸³, 2015 m. balandžio mėn. Komisija pateikė veiksmų planą.

Be to, sustiprintas Europos Komisijos Pirmininko Jeano-Claude'o Junckerio pavaduotojų vaidmuo padės siekti didesnio darnumo ir papildomumo taikant ES išorės priemones. Šiuo atžvilgiu Sąjungos vyriausioji įgaliotinė ir Komisijos pirmininko pavaduotoja vadovaus visų už išorės santykius atsakingų Komisijos narių darbui, susijusiam su išorės veiksmais, ir jį koordinuos.

⁸² Šis pavadinimas nereiškia Palestinos Valstybės pripažinimo ir nekeičia valstybių narių atskirų pozicijų šiuo klausimu.

⁸³ Žr. Europos Sąjungos Tarybos dokumentą „Tarybos išvados dėl ES visapusiško požiūrio“, Užsienio reikalų tarybos 3312-as posėdis, 2014 5 12.